

Переклад Іван Дзюба

Книга друга

(липень — вересень)

Розділ 1

(про Аомаме)

То було найнудніше місто у світі

Хоча ще не було офіційного оголошення про кінець дощового сезону, небо стало блакитним і літнє сонце нестримно припікало землю. Соковита зелень плакучих верб, як ніколи до цього, кидала на доріжку густі тремтливі тіні.

Тамару зустрів Аомаме перед входом. На ньому був темнуватий літній костюм, біла сорочка й однобарвна краватка. Те, що він, такий огрядний, будь-якого гарячого дня нітрохи не пітнів, завжди її страшенно дивувало.

Подивившись на неї, він легенько кивнув, нечутно й коротко привітався, але не сказав ані слова. Не заводив, як завжди, легкої розмови. Не оглядаючись назад, ішов попереду довгим коридором туди, де на Аомаме чекала господиня. Аомаме припустила, що, мабуть, він не має настрою з ким-небудь вести світські балачки. Можливо, далось взнаки те, що загинула вівчарка. "Треба замінити сторожового пса", — сказав він їй по телефону. Так, ніби йшлося про погоду. Але Аомаме розуміла, що не це він мав на думці. Вівчарка була для нього дорогим створінням, з яким упродовж довгих років він знаходив спільну мову. Тож її раптову незрозумілу смерть сприймав як своєрідну особисту образу й виклик. Дивлячись на його мовчазну, широку, мов класна дошка, спину, Аомаме здогадувалась, який гнів він відчуває.

Тамару відчинив двері у вітальню, пропустив туди Аоаме, а сам, очікуючи розпоряджень господині, став на порозі.'

— Напоїв досить, — сказала йому стара пані.

Тамару мовчки кивнув і тихо зачинив за собою двері. У кімнаті залишилася господиня та Аоаме. На столі поруч із кріслом з бильцями, на якому сиділа стара пані, стояв круглий скляний акваріум з двома червоними рибками. Звичайний акваріум із звичайними рибками. У воді, як годиться, плавали зелені водорості. Аоаме не один раз бувала в цій вітальні, обставленій з добрим смаком, однак акваріум побачила вперше. Інколи вона відчувала легенький повів прохолоди — очевидно, кондиціонер працював не на всю потужність. Позаду господині стояв вазон з трьома великими білими ліліями, схожими на маленькі заморські створіння, що занурилися в роздуми.

Жестом руки господиня запросила Аоаме присісти на диван поруч із собою. Вікно, що виходило у двір, заслонила біла мережана штора, але літнє пообіднє сонце її сильно просвічувало. У цьому промінні стара пані, як ніколи, здавалася втомленою. Її тонка рука безсило підпирала щоку, а тіло тонуло у великому кріслі. Очі в неї позападали, на шиї побільшало зморщок. Губи зблідли, а бокові краї довгих брів, ніби переставши опиратися всесвітньому тяжінню, ледь-ледь опустилися. Можливо, кровообіг сповільнився. Шкіра на ній побіліла так, наче її де-не-де посипали борошном. Порівняно з попереднім разом вона, здавалося, постаріла десь на п'ять-шість років. І крім того, не звертала особливої уваги на те, що така втома вилізла назовні. Це було незвично. Принаймні за спостереженням Аоаме, господиня завжди пильно стежила за своєю зовнішністю — намагалася сидіти прямо, бути зосередженою й не показувати жодних ознак старіння. І такі зусилля завжди приносили варті уваги успіхи.

"Сьогодні все в цьому домі змінилося, — подумала Аоаме. — Навіть світло в кімнаті мало інше забарвлення. І звичайні рибки та акваріум,

трохи недоречні в кімнаті з високою стелею, заповненою вишуканими старомодними меблями".

Якийсь час господиня не розтуляла рота. Підперши щоку рукою, що ліктем спиралася на бильце крісла, вона втупилася очима в простір коло Аоаме. Однак та розуміла, що там нема нічого особливого. Просто стара пані потребувала на чомусь тимчасово зупинити свій погляд.

— Пити хочеться? — тихим голосом запитала господиня.

— Ні, не хочеться, — відповіла Аоаме.

— Он там є чай з льодом. Якщо хочете, налейте собі в склянку й випийте.

Господиня показала рукою на сервісний столик поблизу дверей. На ньому стояв глечик чаю з лимоном і льодом, а поряд — три гранчасті склянки.

— Дякую, — сказала Аоаме. І, не змінюючи пози, чекала наступних слів.

Якийсь час господиня зберігала мовчанку. Мала що розповісти, та, можливо, побоювалася, що завдяки розкриттю факти стануть ще достовірнішими. А тому хотіла відкласти його хоч трохи на пізніше. На щось таке натякала її мовчанка. Вона зиркнула на акваріум поруч себе. Потім, ніби примирившись з неминучістю, нарешті глянула прямо в очі Аоаме. Краї її міцно стулених губ злегка свідомо піднялися.

— Вам Тамару розповів, що вівчарка, яка сторожила притулок, загинула незрозумілою смертю? — запитала господиня.

— Розповів.

— А після того зникла Цубаса.

Аомаме злегка насупилася.

— Зникла?

— Так. Можливо, серед ночі. Сьогодні вранці її вже не було.

Стуливши губи, Аомаме шукала потрібних слів. Але відразу не знаходила.

— Але ж... Минулого разу ви казали, що з нею завжди хтось спить. У тій самій кімнаті, заради обережності.

— Це правда. Однак, видно, ця жінка, як ніколи, міцно заснула й не помітила, що Цубаса зникла. Удосвіта Цубаси під ковдрою вже не було.

— Загинула вівчарка, а наступного дня зникла Цубаса-тян, — ніби для підтвердження, сказала Аомаме.

Стара пані кивнула.

— Поки що невідомо, чи ці дві події якось пов'язані. Та я думаю, що, можливо, між ними є певний зв'язок.

Аомаме безпричинно перевела погляд на акваріум. Те ж саме, ніби вслід за нею, зробила й господиня. Дві рибки, легенько помахуючи плавцями, безтурботно рухалися сюди-туди по ставку, зробленому зі скла. Літнє світло, дивовижно переламуючись у ньому, створювало ілюзію, ніби заглядаєш, у таємничу морську глибіню.

— Цих рибок я купила для Цубаси, — дивлячись на Аомаме, пояснювала господиня. — У торговельному кварталі Адзабу відбувалося

невелике свято, і я повела на нього із собою Цубасу. Подумала, що перебування під замком шкодить її здоров'ю. Ясна річ, з нами був і Тамару. Там увечері ми й купили рибок разом з акваріумом. Здається, дівчина рибками дуже зацікавилася. Сидячи в кімнаті, цілими днями не відводила від них очей. Та коли вона зникла, я перенесла акваріум сюди. Сама тепер на них часто поглядаю. Просто так, знічев'я. Як це не дивно, здається, не можу на них надивитися. Досі я ні разу так зацікавлено на них не дивилася.

— А ви не здогадуєтеся, куди вона подалася? — спитала Аомаме.

— Ні, не здогадуюсь, — відповіла господиня. — Вона не має родичів, до яких могла б вирушити. Наскільки я знаю, в цьому світі їй нема де притулитися.

— А хтось силоміць її не забрав?

Стара пані, ніби відганяючи невидиму мушку, злегка нервово хитнула головою.

— Ні, вона просто звідси пішла. Ніхто не приходив і силоміць не забирав. Інакше навколишні жінки прокинулися б. У них і так сон неглибокий. Гадаю, що Цубаса сама вирішила піти. Тихенько спустилася сходами, відімкнула двері й вийшла надвір. Я так собі уявляю. Вівчарка не гавкала. Бо загинула напередодні вночі. Дівчина пішла, не переодягнувшись. У самій піжамі, хоча її одяг лежав у кімнаті. І, напевне, без грошей.

Аомаме ще більше скривилася.

— Сама, у піжамі?

Стара пані кивнула.

— Саме так. Власне, куди могла піти десятирічна дівчина, в самій піжамі й без грошей? Це виходить за межі здорового глузду. Однак я чомусь думаю, що в цьому нема чогось особливо ненормального. Мені тепер навіть здається, що сталося те, що мало статися. Тому її не шукаю. А тільки споглядаю рибок.

Господиня зиркнула на акваріум, а потім знову перевела погляд на Аоаме.

— Бо розумію, що марно її тут шукати. Вона вже недосяжна для мене.

Після таких слів стара пані перестала підпирати щоку рукою і повільно видихнула повітря, що в ній довго накопичувалося. Обидві руки поклала рівно на коліна.

— Однак чому вона пішла? — запитала Аоаме. — У притулку вона була в безпеці й, крім того, не мала куди йти.

— Причини я не знаю. Та мені здається, що смерть вівчарки стала своєрідним спусковим гачком. Відтоді, як вона до нас прибула, дуже полюбила вівчарку, а та надзвичайно до неї прихилилася. Між ними зав'язалися стосунки, як між нерозлучними друзями. А тому криваву, незрозумілу смерть собаки Цубаса сприйняла як страшний шок. Це ж природно. Бо всіх у притулку смерть страшно приголомшила. Однак зараз я думаю, що, можливо, жорстока смерть вівчарки була чимось схожим на послання, спрямоване дівчині.

— Послання?

— Мовляв, тобі не можна тут залишатися. Знаємо, що ти тут переховуєшся. Тобі треба звідси забиратися. Бо інакше з навколишніми людьми, можливо, станеться щось погане. От таке послання.

Пальці старої пані на коліні дрібно вистукували уявний час. Аомаме чекала продовження.

— Можливо, дівчина зрозуміла зміст послання й сама пішла звідси. І не тому, що хотіла піти. Мусила піти, хоча знала, що не має куди йти. Від такої думки мені стає нестерпно важко. Десятирічній дівчині довелось на таке зважитися.

Аомаме захотіла простягти свою руку до руки господині. Але передумала. Розмова ще не закінчилася. Господиня вела далі:

— Безперечно, для мене це був великий удар. Здавалось, ніби від мене відірвали частину тіла. Бо я мала намір офіційно її удочерити. Звісно, я усвідомлювала, що не все піде так легко. Розуміючи труднощі, ще більше цього прагла. Навіть якби я щось зробила неправильно, ніхто не міг би скаржитися на мене. Однак, правду кажучи, в такому віці ця невдача мене сильно підкосила.

— Але ж через певний час раптом одного дня Цубаса може повернутися. Бо без грошей і не має де дітися.

— Хочеться так думати, але такого, мабуть, не станеться, — сказала господиня монотонним голосом. — Їй десять років, але пішла вона звідси з власної волі. І сама назад не вернеться.

Сказавши "Вибачте", Аомаме встала, підійшла до сервісного столика біля дверей і налила чаю з льодом у синю гранчасту склянку. Горло особливо не пересохло, але їй хотілося зробити невеличку паузу. Повернувшись на диван, вона ковтнула чаю і поставила склянку на стіл.

— На цьому поки що припинимо розмову про дівчину, — сказала господиня, дочекавшись, коли Аомаме добре вмостила на дивані. І ніби для зміни настрою випростала шию та міцно зчепила перед собою пальці обох рук. — Тепер поговоримо про "Сакіґаке" та її лідера. Я розкажу вам,

що я про нього змогла дізнатися. Це найголовніше, заради чого я вас сьогодні сюди запросила. Звісно, кінець кінцем воно стосуватиметься і Цубаси.

Аомаме кивнула. Цього вона сподівалася.

— Як я вже казала, цього так званого лідера нам обов'язково треба прибрати. Коротко кажучи, спровадити на той світ. Як вам відомо, він має звичку ґвалтувати десятирічних дівчат. Дівчат, які ще не мали першого місячного. Щоб виправдати такий учинок, він використовує секту, для якої на свій розсуд придумав віровчення. Я провела, наскільки могла, докладне розслідування щодо цього. Доручила зробити його за певні гроші надійним людям. Це було нелегко. Довелося заплатити набагато більше, ніж я очікувала. У всякому разі, вдалося встановити імена чотирьох дівчат-підлітків, яких він досі зґвалтував. Одна з них — Цубаса.

Аомаме знову взяла склянку й ковтнула чаю. Він не мав смаку. Здавалось, у роті була вата, яка його повністю поглинула.

— Усіх подробиць ще не з'ясовано, але відомо, що принаймні двоє з них усе ще живуть у секті, — мовила господиня. — Кажуть, начебто вони виконують при ньому роль жриць. Перед звичайними вірними не показуються. Невідомо, вони з власної волі залишилися в секті чи не могли втекти й змушені там перебувати. Не з'ясовано також, чи лідер і тепер має з ними статевий зв'язок. У кожному разі, вони начебто живуть разом. Як одна сім'я. Вхід до його житла простим його прибічникам заборонений. Багато речей оточено таємницею.

Гранчаста склянка на столі почала пітніти. Господиня, зробивши паузу, перевела дух і розповідала далі:

— В одному нема сумніву: серед чотирьох перших жертв, кажуть, є власна дочка лідера.

Аомаме нахмурилася. М'язи на обличчі мимовільно ворухнулись і сильно скривилися. Вона хотіла щось сказати, але слова застрягли в горлі.

— Так. Вважають, що цей чоловік спершу зґвалтував власну дочку. Сім років тому, коли їй було десять років, — уточнила господиня.

Стара пані підняла слухавку внутрішнього телефону й наказала Тамару принести пляшку хересу й дві склянки. А тим часом обидві, зберігаючи мовчанку, давали лад своїм думкам. Тамару приніс на таці нову пляшку хересу й дві вишукані склянки з тонкого кришталю. Він поставив усе на стіл і, ніби скручуючи голову птахові, точними рухами відкоркував пляшку. Потім сміливо налив вина у склянки. Коли господиня кивнула, він уклонився і вийшов з кімнати. Не сказавши ні слова, безшумно.

"Ідеться не тільки про собаку", — подумала Аомаме. Тамару глибоко образило те, що з-перед його очей зникла дівчина, якою господиня понад усе дорожила. Щоправда, не можна сказати, що він ніс за це відповідальність. Адже не мешкав у "Садибі плакучих верб", а звичайно, за винятком особливих обставин, приходив на роботу з власного дому, що містився на відстані десяти хвилин ходьби звідси. Загибель собаки й зникнення дівчини сталися вночі, коли він спав дома. А тому ніяк не міг перешкодити обом випадкам. Його робота полягала в тому, щоб охороняти господиню та її садибу, а не відповідати за безпеку притулку, що був по сусідству. А проте обидві події обернулися для нього особистим програвом і неприпустимою образою.

— Ви готові прибрати того чоловіка? — запитала господиня.

— Готова, — ясно відповіла Аомаме.

— Це нелегке завдання, — сказала стара пані. — Звичайно, я завжди доручаю вам непросту роботу. Та цього разу вона, здається, особлива. Я

зробила все, що в моїх силах, але не можу гарантувати вам повної безпеки. Можливо, вас підстерігає більший, ніж будь-коли, ризик.

— Я це знаю.

— Як я вже казала, я не хочу посилати вас у небезпечне місце. Але, правду кажучи, цього разу іншого вибору нема.

— Я не проти, — відповіла Аоаме. — Не можна допустити, щоб той чоловік і далі жив на цьому світі.

Господиня взяла склянку й легенько потягувала херес. Потім знову хвильку поглядала на рибок.

— Я здавна звикла пити теплуватий херес літнього пообіддя. Пити у спеку холодне мені не до вподоби. Коли випиваю хересу, то лягаю й засинаю. Навіть не помічаю коли. А як прокидаюся, то спека трохи спадає. І тоді гадаю собі: от було б добре коли-небудь так померти. Випити трошки хересу влітку пополудні, непомітно заснути й більше не прокинутися.

Аоаме також узяла склянку й ковтнула хересу. Він їй не дуже подобався, але хотілося чогось випити. На відміну від чаю з льодом, цього разу смак трохи відчувався. Алкоголь сильно обпікав язика.

— Скажіть мені чесно, — сказала господиня, — ви боїтеся смерті?

Відповіді довелося чекати. Аоаме хитнула головою.

— Особливо не боюся. Якщо подивитися на те, як я живу.

На губах старої пані майнула усмішка. Здавалось, вона наче трохи помолоділа. Губи ожили. Можливо, розмова з Аомаме підбадьорила її. Або проявила свою дію невелика порція хересу.

— Однак, напевне, ви були в когось закохані, еге ж?

— Була. Але можливість реально поєднатися з цим чоловіком близька до нуля. А тому в разі смерті моєї втрати будуть так само майже нульовими.

Господиня примружила очі.

— Ви вважаєте, що не зможете з ним зійтися. Конкретно з якоїсь причини?

— Особливої причини нема. Крім тієї, що я — це я.

— А зі свого боку ви не хочете якось вплинути на нього? Аомаме хитнула головою.

— Для мене найголовніше те, що я щиро його прагну.

Стара пані якийсь час здивовано поглядала на Аомаме.

— Ви дуже ясно мислите.

— Мусила так робити, — відповіла Аомаме. І для годиться пригубила склянку з хересом. Без особливої охоти.

На хвилину в кімнаті запанувала тиша. Лілії і далі хилили свої голівки, а рибки плавали у заломленому літньому світлі.

— Можливо, станеться так, що ви опинитеся наодинці з "лідером" секти, — сказала господиня. — Це непросто, й потрібен час. Але врешті-решт я цього доб'юся. І тоді ви зможете зробити те, що завжди робили. Однак цього разу вам доведеться зникнути. Я допоможу зробити вам пластичну операцію. Теперішню роботу, звичайно, кинете й поїдете далеко звідси. Змініте прізвище. Залиште все, що мали досі. Станете іншою людиною. Звісно, за це ви отримаєте добру винагороду. А відповідальність за все інше я візьму на себе. Ви не проти?

— Як я вже казала, мені нічого втрачати. Ні робота, ні прізвище, ні життя в Токіо не мають для мене особливого значення. Я не заперечую, — відповіла Аоаме.

— І обличчя зміниться.

— Стане гарнішим?

— Якщо, звісно, забажаєте, це можна зробити, — серйозно відповіла стара пані. — Змінити обличчя можна за вашим бажанням, але, звичайно, до певної міри.

— При такій нагоді я хотіла б зробити пластичну операцію для збільшення грудей.

Господиня кивнула.

— І це, можливо, непогана ідея. Так би мовити, для обману людей.

— Та це я пожартувала, — сказала Аоаме. І полагідніла на обличчі.
— Я не гордовита й обійдуся теперішніми грудами. Бо їх легко носити й не доведеться купувати нової білизни.

— Я куплю вам те, що вам до вподоби.

— І знову ви жартуєте, — сказала Аомаме.

Господиня усміхнулася.

— Тоді вибачте. Бо ви не звикли жартувати.

— Я не проти пластичної операції, — сказала Аомаме. — Досі я не думала про неї, а тепер не маю підстав заперечувати. Обличчя мені здавна не подобається, та й нема людини, якій би воно особливо припало до душі.

— Тоді ви друзів утратите.

— Та я не знаю людей, яких могла б назвати друзями, — відповіла Аомаме. І раптом згадала про Аюмі. "Якби я, нічого не сказавши, несподівано зникла, то, можливо, Аюмі засмутилася б. Або ж почувалася б зрадженою", — подумала вона. Але ж від самого початку назвати Аюмі подругою не мала підстав. Бо подружитися з жінкою-поліцейським — це надто небезпечна дорога.

— Я мала двох дітей, — сказала стара пані. — Сина й молодшу за нього на три роки дочку. Дочка померла. Як я вже казала, вкоротила собі життя. Дітей у неї не було. Син через різні обставини тривалий час зі мною не знаходив спільної мови. І тепер майже не розмовляє. Маю трьох онуків, але вже давно з ними не зустрічалася. Та якби я померла, то більшість мого майна успадкував би син та його діти. Майже автоматично. Останнім часом, на відміну від минулого, заповіт не має особливої сили. Та поки що в моєму особистому розпорядженні досить багато грошей. Тож якщо ви впораєтеся із поставленим завданням, то я хотіла б заповісти їх вам. Та не зрозумійте мене неправильно: я не збираюся купувати вас за гроші. Просто хочу сказати, що сприймаю вас як власну дочку. Думаю собі: от би мені таку справжню дочку!

Аомаме незворушно дивилася на господиню. А та, ніби щось згадавши, поставила склянку на стіл. Обернулась і глянула на яскраві пелюстки лілій. Понюхала їхній густий аромат і знову перевела погляд на співрозмовницю.

— Як я вже казала, я збиралася удочерити Цубасу. Але врешті-решт утратила її. Не змогла стати їй опорою. Склавши руки, прогледіла її зникнення серед темної ночі. Тож цього разу не хочу посилати вас у надзвичайно небезпечне місце. Справді не хочу цього робити. Та, на жаль, поки що не бачу іншого способу досягнення мети. Іншої реальної заміни вам не можу знайти.

Аомаме мовчки уважно слухала. Коли господиня замовкла, з-за скляних дверей долинуло виразне пташине щебетання. Та через хвилику птахи кудись полетіли.

— Того чоловіка будь-що треба прибрати, — сказала Аомаме. — Тепер це найголовніше. Я глибоко вам вдячна за те, що дорожите мною. Ви знаєте, що з певних причин я покинула батьків. Так само в дитячі роки вони покинули мене. Мені довелося піти у світ, не знаючи батьківської ласки. Щоб вижити, мусила пристосуватися до таких обставин. Це було нелегко. Іноді почувалася відщепенкою. Беззмістовною, брудною. Тому дякую вам за ваші добрі слова. Однак змінювати своє мислення і життя вже трохи запізно. Та от з Цубасою не все ще втрачено. Її ще можна врятувати. Не зневіряйтеся. Не втрачайте надії і поверніть її назад.

Стара пані кивнула.

— Можливо, я неправильно висловилася. Звісно, я не відмовляюся від Цубаси. Хоч би там що, маю намір докласти всіх зусиль, щоб повернути її. Та, як самі бачите, я зараз страшно втомилася. Знесилилася через те, що не змогла стати їй опорою в житті. Потрібен якийсь час для того, щоб набратися нової енергії. А може, я надто постаріла? Може, ніколи вже сили до мене вдруге не повернуться?

Аомаме встала з дивана, підійшла до господині й потиснула її тонку випещену руку.

— Ви — надзвичайно цілеспрямована й сильна людина. Сильніша за будь-кого. Зараз ви тільки занепали духом і втомилися. Вам треба лягти й відпочити. А коли прокинетесь, знову станете такою ж бадьорою, як колись.

— Дякую, — сказала господиня й потиснула руку Аомаме. — Справді, мені варто трохи поспати.

— Дозвольте попрощатися, — мовила Аомаме. — Чекаю від вас дзвінка. А я тим часом готуватимусь. Щоправда, речей у мене небагато.

— Не беріть нічого зайвого, що завадило б вільно переміщатися. Бо якщо чогось не вистачатиме, я негайно роздобуду.

Відпустивши руку господині, Аомаме встала.

— Відпочивайте. Усе буде добре.

Стара пані кивнула. І, сидячи в кріслі, заплющила очі. Аомаме ще раз глянула на акваріум, вдихнула запах лілій і залишила вітальню з високою стелею.

На виході її чекав Тамару. Була п'ята, але сонце все ще стояло на небі високо й зовсім не втратило свого тепла. Його чорні, з кордовської шкіри, туфлі, як завжди ретельно начищені, виблискували в сонячному промінні. По краях неба, ніби ховаючись від сонця, видніли білі літні хмари. До кінця дощового сезону було надто далеко, але останні дні скидалися на літні. З дерев у саду долинали не дуже голосне сором'язливе сюрчання цикад, яке, однак, надійно віщувало настання літа. Як завжди, світ дотримувався заведеного порядку. Цикади сюрчали, літні хмари пливли

по небу, а на туфлях Тамару не було жодної плямки. Однак для Аоаме чомусь здалося новим, що світ залишається таким незмінним.

— Тамару-сан, — звернулася вона до нього, — можна з вами трошки поговорити? Маєте час?

— Можна, — відповів Тамару з незворушним обличчям. — Маю час. Бо частина моєї роботи полягає в тому, щоб гаяти час. — Він сидів на садовому стільці біля дверей. Аоаме сіла на сусідньому кріслі. Заслонені довгим піддашшям від сонця, вони обоє опинилися в прохолодному затінку. Пахло свіжою травою.

— Уже літо, — сказав Тамару.

— І цикади почали сюрчати, — мовила Аоаме.

— Цього року вони засюрчали трохи раніше, ніж завжди. Цей квартал знову стане шумним від їхнього сюрчання. Аж вуха болітимуть. Так само як тоді, коли я зупинявся у місті поблизу Ніагарського водоспаду. Такий шум тривав безперервно від ранку до вечора. Здавалося, сюрчить мільйон маленьких і великих цикад.

— Ви побували біля Ніагарського водоспаду?

Тамару кивнув.

— То було найнудніше місто у світі. Я пробув там сам-один три дні й нічого іншого не міг робити, а тільки слухав шум водоспаду. Шум був такий гучний, що я навіть не міг книжки читати.

— І що ж ви там три дні робили?

Тамару не відповів. Тільки легенько хитнув головою.

Якийсь час вони обоє слухали неголосне сюрчання цикад.

— Маю до вас одне прохання, — сказала Аомаме.

Тамару начебто зацікавився, адже Аомаме не мала звички щось просити.

— Трошки незвичне прохання, — вела вона далі. — Було б добре, якби воно не здалося вам неприємним.

— Не знаю, чи зможу вам допомогти, але радо послухаю. В усякому разі, як вихована людина я не вважаю неприємним жіноче прохання.

— Мені потрібен пістолет, — по-діловому сказала Аомаме. — Такого розміру, щоб уміщався в сумочку. З малою віддачею, але з достатньою руйнівною силою і надійними технічними даними. Але тільки не перероблена модель пістолета або копія філіппінського виробництва. Для одноразового використання. Бажано також один патрон.

Запала мовчанка. Увесь цей час Тамару не відводив очей від Аомаме ні на міліметр.

— В цій країні закон забороняє звичайним громадянам мати пістолет. Ви це знаєте? — підкреслено поволі запитав Тамару.

— Звичайно.

— Хочу, щоб ви знали: мене досі ні разу не притягали до кримінальної відповідальності, — сказав Тамару. — Інакше кажучи, я не мав судимості. Можливо, коли-небудь і порушував закон. Не заперечую. Та якщо спиратися на документи, то я — нормальний громадянин. Абсолютно чистий, бездоганний. Я — "голубий", але це не суперечить закону. Справно сплачую податок. Беру участь у виборах. Хоча кандидат, за якого голосую, ніколи не виходив переможцем. Учасно й повністю

сплачую штраф за порушення правил паркування. За останніх десять років поліція ні разу мене не затримувала за перевищення швидкості. Застрахований на випадок хвороби. Послуги "NHK" оплачую з банківського рахунку. Маю кредитні картки "American Express" та "Master Card". Я цього не збираюся робити, та якби хотів, то міг би взяти позику з виплатою впродовж тридцяти років на будівництво власного дому. І таке становище мене особисто постійно тішить. А ви таку цілком нормальну людину, яку можна назвати фундаментом суспільства, просите роздобути пістолет. Ви це розумієте?

— А хіба я вам не сказала, що не хотіла б псувати вам настрою?

— Так, справді, я це чув.

— Вибачте, але я не згадала нікого, крім вас, щоб звернутися з таким проханням.

Тамару щось тихо прогугнявив. Здавалось, насилу приглушено зітхнув.

— Якби я був спроможний роздобути те, що ви просите, то резонно запитав би: а кого, власне, ви збираєтеся вбивати?

Аомаме спрямувала вказівний палець на скроню.

— Можливо, себе.

Якийсь час Тамару незворушно поглядав на її палець.

— А з якої причини? — запитав би я.

— Бо не хочу, щоб мене спіймали. Смерті не боюся. Опинитися у в'язниці страшенно неприємно, але, гадаю, допустимо. А от потрапити до

рук невідомих типів і зазнати катування — це мені понад силу. Бо я побоююсь назвати чиєсь ім'я. Розумієте, що маю на увазі?

— Здається, розумію.

— Я не збираюся нікого вбивати й нападати на банк. А тому великого напівавтоматичного двадцятзарядного пістолета не потребую. Годиться компактний, з малою віддачею.

— Але ж можна вибрати отруту. Набагато практичніше, ніж володіти пістолетом.

— Поки вийму і вип'ю отруту, пройде час. А коли мені запхають руку в рот перед тим, як я розкушу капсулу, то вже не ворухнуся. А от стримуючи супротивника пістолетом у руках, я зможу робити все, що задумала.

Тамару замислився над сказаним. Його права брова трохи піднялася.

— По змозі я не хотів би вас утратити, — сказав Тамару. — Ви мені більше за інших подобаєтеся. Одним словом, особисто.

Аомаме ледь-ледь усміхнулася.

— Як жінка?

Не змінюючись на обличчі, Тамару відповів:

— І чоловік, і жінка, і собака — вони рідко коли мені подобаються.

— Звичайно, — погодилася Аомаме.

— І водночас моє найголовніше поточне завдання полягає в тому, щоб оберігати спокій і здоров'я мадам. Так би мовити, я свого роду профі.

— Безперечно.

— З огляду на це, я вирішив перевірити, що зможу зробити. Нічого не гарантую, та, можливо, зумію підшукати знайомого, який відповідав би вашим вимогам. Але це надзвичайно делікатна справа. Не те що купити на замовлення електричну ковдру. Відповіді доведеться чекати не менш ніж тиждень.

— Байдуже, — сказала Аомаме.

Тамару примружився й підняв очі до дерев, звідки долиналио сюрчання цикад.

— Молюся, щоб багато чого пішло добре. Якщо вдасться, то зроблю все, що тільки зможу.

— Дякую. Можливо, наступна робота буде останньою. І я вже не побачуся з вами, Тамару-сан.

Тамару розкрив обидві руки й повернув долоні догори — так наче стояв посеред пустелі й чекав, коли випаде дощ. Але нічого не сказав. Долоні були великі й товсті, подекуди зі шрамами й здавалися не частиною організму, а скоріше велетенського механізму.

— Страшно не люблю прощатися, — сказав він. — Бо навіть не мав нагоди попрощатися з рідними батьками.

— Вони померли?

— Не знаю, чи живуть чи померли. Я народився на Сахаліні за рік до кінця війни. Тоді південна його частина належала Японії і мала назву Карафуто, але влітку 1945 року була окупована радянськими військами, а мої батьки стали полоненими. Батько, здається, працював у порту. Більшість цивільних японських полонених невдовзі репатріювали на батьківщину, та позаяк мої батьки були корейцями, присланими на роботу, то до Японії їх не повернули. Японський уряд відмовився їх приймати під тим приводом, що вихідці з Корейського півострова перестали бути громадянами Великої Японії. Страшна, жорстока історія. Якби батьки хотіли, то могли б повернутися до Північної, але не до Південної Кореї. Бо СРСР тоді не визнавав Південної Кореї. Мої батьки родом з рибальського села поблизу Пусана і не хотіли їхати до Північної Кореї, де не мали жодних родичів або знайомих. Мене малого довірили японським репатріантам, що перебралися на Хоккайдо. У той час на Сахаліні була велика скрута з продовольством, а ставлення радянських військ до полонених — жахливе. Батьки, які, крім мене, мали інших малих дітей, не могли там і мене втримувати. Видно, вирішили спочатку мене самого переправити на Хоккайдо, а потім зустрітися знову. А може, просто хотіли скористатися доброю нагодою, щоб позбутися зайвого тягаря. Подробиць я не знаю. У всякому разі, ми більше не зустрілися. Можливо, батьки й досі перебувають на Сахаліні. І ще не вмерли.

— Ви нічого про них не пам'ятаєте?

— Нічогісінько. Бо коли ми розлучилися, мені не було й року. Спочатку мене виховувало японське подружжя, а потім влаштувало в сиротинець, що містився в гірському передмісті Хакодате. Очевидно, воно не мало засобів, щоб мною опікуватися. Сиротинцем управляла католицька організація. Там жилося нелегко. Після війни було безліч сиріт, не вистачало харчів і тепла. Щоб вижити, доводилося багато чого робити. — Тамару зиркнув на тилкову сторону правої руки. — Там як усиновлена дитина я формально дістав японське громадянство та японське прізвище Кеньїті Тамару. Пам'ятаю, що моє справжнє прізвище Пак. Корейців з такими прізвищами так багато, як зірок на небі.

Аомаме й Тамару сиділи поряд і слухали сюрчання цикад.

— Треба обзавестись новим собакою, — сказала Аомаме.

— Так само радить мадам. У домі потрібен новий сторожовий пес. Та поки що нема настрою це робити.

— Я розумію ваш настрій. Та все одно бажано шукати. Зрештою, я не маю права комусь щось радити.

— Я пошукаю, — сказав Тамару. — Потрібен тренований сторожовий пес. Постараюсь якомога швидше зв'язатися із собакознавцями.

Аомаме подивилася на годинник і встала. До заходу сонця ще залишався певний час, але на небі вже проглядали ознаки надвечір'я. До небесної блакиті почав домішуватися інший відтінок. Сп'яніння від хересу ще не вивітрилося. Цікаво, чи господиня спить?

— Ось як висловився Чехов, — повільно піднімаючись, сказав Тамару. — Якщо в першій дії п'єси висить рушниця, то в останній вона має вистрелити.

— І що це означає?

Тамару стояв навпроти Аомаме, вищий від неї лише на кілька сантиметрів.

— Що у п'єсі треба обходитися без зайвої декорації. Якщо в ній буде пістолет, то рано чи пізно він має вистрелити. Чехов любив писати твори так, щоб уникати непотрібних прикрас.

Аомаме поправила рукав сукні й повісила сумку на плече.

— І це вас непокоїть? Якщо на сцені з'явиться пістолет, то обов'язково колись вистрелить?

— Якщо Чехов має рацію.

— А тому ви не хочете давати мене пістолета?

— Бо це небезпечно й протизаконно. Крім того, Чехов — письменник, який заслуговує довіри.

— Але ж ідеться не про п'єсу, а про реальний світ.

Тамару примружив очі й не відривав погляду від Аомаме. Потім повільно сказав:

— Та хто це знає?

Розділ 2

(про Тенґо)

Нічого, крім душі, не маю

Тенґо поставив грамплатівку із "Симфонією" Яначека на програвач і натиснув на кнопку автоматичної гри. Чиказьким симфонічним оркестром диригував Сейдзі Одзава. Хвилину програвач крутився зі швидкістю 33 обороти на хвилину, звукознімач повернувся досередини, а голка натрапила на борозенку платівки. Із динаміка після вступу мідних духових інструментів полилися яскраві звуки тимпана. Це була його найулюбленіша частина твору.

Слухаючи цю музику, він сидів перед екраном електронної друкарської машинки й вистукував на її клавішах ієрогліфи. Слухати

рано-вранці "Симфоніету" Яначека стало однією з його щоденних звичок. Відтоді, як у середній школі вищого ступеня він випадково замінив ударника в оркестрі, вона набула для нього особливого значення. Вона його особисто збадьорювала й захищала. Принаймні так йому здавалося.

Слухав він її також разом із заміжньою, старшою за віком подругою. "Досить непогана", — казала вона. Однак більше, ніж класична музика, їй подобалися старі записи джазу. І чим були давнішими, тим здавалися кращими. Як для жінки її покоління це дивне уподобання. Особливо любила вона грамофонні записи блюзів В. С. Хенді у виконанні молодого Луї Армстронґа, коли на кларнеті грав Барні Біґард, а на тромбоні — Траммі Янг. Вона подарувала цю грамплатівку Тенґо. Не для того, щоб він слухав, а щоб вона сама насолоджувалася.

Після сексу, лежачи в ліжку, вони часто слухали цю платівку. Не один раз слухали, та вона їй не обридла. "Звісно, труба й пісня Луї — бездоганні, але якщо хочеш знати мою думку, то я радила б тобі звернути увагу на гру кларнетиста Барні Біґарда", — казала вона. Щоправда, на платівці Барні Біґардові рідко випадало виконувати соло. Коротко й одноразово. Бо, що не кажи, головну роль у ній виконував Луї Армстронґ. Та все одно вона з любов'ю згадувала нечасті соло Біґарда й завжди у такт з ними тихенько мугикала.

"Можливо, є інші чудові джазові кларнетисти, не лише Барні Біґард. Але такої теплої й тонкої гри на кларнеті я ні в кого з них не знайшла, — казала вона. — Його гра — звісно, в найкращих випадках — завжди викликає в думках той самий уявний образ". Щоправда, Тенґо не знав, яких інших джазових кларнетистів вона мала на увазі. Але, не один раз прослухавши платівку, він поволі зрозумів, що гра на кларнеті в ній прекрасна, невимушена, повна поживи для душі й багата на уяву. Та щоб досягти такого розуміння, довелось уважно слухати. Потрібен був здібний гід. Інакше суть гри пролітала повз вуха.

— Барні Біґард грає прекрасно, наче талановитий бейсболіст на другій "базі", — сказала вона одного разу. — Його соло чудове, але

достоїнство гри Біґарда найкраще виявляється в тому, що зачіпає людське нутро. Він легко справляється з тим, що здається страшно важким. Справжню її вартість розуміє лише уважний слухач.

Щоразу, коли починав звучати шостий твір з "Atlanta Blues" на зворотній стороні платівки, вона хапалася руками за Тенґо й, почувши витончене соло Біґарда, що звучало між співом та соло Луї Армстронґа, лаконічно його вихвалювала: "Ось послухай! Спочатку раптовий протяжний крик, як у маленької дитини. Наче здивування, сплеск радості чи жадоба щастя, що переходить у задоволене зітхання, яке, звиваючись, біжить осяйною водяною доріжкою і непомітно тоне десь у незвіданому місці. Такого хвилюючого соло не здатен виконати ніхто, крім нього. Ні Джімі Нун, ні Сідні Бечет, ні Пі Ві Расел, ні Бені Ґудман — ніхто з відомих кларнетистів не може створити чогось схожого на такий вишуканий мистецький виріб.

— Чому ти така обізнана із старим джазом? — запитав одного разу Тенґо.

— Бо в мене багато минулого, яке тобі невідоме. Минулого, якого ніхто не може переробити, — відповіла вона, лагідно погладжуючи його яєчка.

Закінчивши ранкову роботу, Тенґо подався пішки до станції і в кіоску купив газету. Потім зайшов у кав'ярню, замовив скромний сніданок — тости з маслом і круто зварене яйце, — й, поки очікував його, попиваючи каву, розгорнув газету. Як і попереджав Комацу, на сторінці місцевих новин він побачив не дуже велику статтю про Фукаері, що містилася внизу, над рекламою автомобілів фірми "Міцубісі". Вона мала заголовок: "Зникла сенсаційна школярка-письменниця?".

"Пополудні ** числа стало відомо про зникнення Фукаері, інакше Еріко Фукади (17 років), авторки оповідання "Повітряна личинка", яке останнім часом стало бестселером. За словами культурного антрополога

Такоюкі Ебісуно (63 роки), її опікуна, який подав прохання про розшук школярки у відділення поліції Оме, увечері 27 червня Еріко-сан не вернулася ні додому в містечко Оме, ні на квартиру в Токіо, і зв'язок з нею втрачено. У телефонній розмові, на запитання кореспондента, Ебісуно-сан повідомив, що востаннє Еріко-сан була, як завжди, в нормальному стані й досі ніколи без попередження не поверталася додому, що він зовсім не бачить причин для її зникнення, але занепокоєний можливістю нещасного випадку. Редактор видавництва ** Юіті Комацу, відповідальний за випуск "Повітряної личинки", розповів: "Упродовж шести тижнів книжка утримувалася на вершині списку бестселерів і привернула до себе читацьку увагу, але Фукада-сан не любила спілкуватися із ЗМІ. Наше видавництво ще не здогадується, чи шум навколо її зникнення якимось пов'язаний з такою її схильністю, чи ні. Фукада-сан — молода дівчина із щедрим талантом, письменниця з великим майбутнім, і я молюся, щоб вона якнайшвидше повернулася жива й здорова". Поліція проводить розслідування, беручи до уваги кілька можливостей".

"На даному етапі газети можуть написати лише це", — подумав Тенґо. Якщо через два дні після такої великої сенсації Фукаері раптом, наче нічого й не сталося, повернеться додому, то журналіст, автор цієї статті, зганьбить себе й підірве репутацію газети. Загалом те саме можна сказати й про поліцію. Наче пробну кулю, вона видала коротку нейтральну заяву й чекатиме, як далі розвиватимуться події. Стежитиме за реакцією громадськості. До справи візьметься після того, як її підхоплять тижневики й вона потрапить у телевізійні новини. А до того часу ще можна почекати кілька днів.

Та не було жодного сумніву, що, напевне, рано чи пізно атмосфера розігріється. Адже "Повітряна личинка" стала бестселером, а Фукаері, її авторка, — вродлива сімнадцятирічна дівчина, що привернула до себе людську увагу. Що з нею сталося, невідомо. Тож галас навколо неї зростатиме. Те, що ніхто її не викрав, а вона десь переховується, знає тільки четверо людей у цьому світі. Вона сама, Тенґо, Ебісуно-сенсей та його дочка Адзамі. А всі інші й не здогадуються, що випадок із

зникненням Фукаері — це трюк, придуманий для того, щоб привернути до себе увагу громадськості.

Тенґо все ще до кінця не усвідомлював, чи тішитися цим знанням, чи журитися. Мабуть, варто тішитися. Бо не мусив перейматися долею Фукаері. Вона перебувала в безпеці. І водночас не сумнівався, що мимоволі став учасником складної інтриги. Ебісуно-сенсей, підваживши кам'яну брилу за допомогою важеля і підсвітивши її сонячним світлом, з нетерпінням чекає, що з-під неї щось виповзе. А він, Тенґо, мимоволі стоїть поряд. Та що вилізе з-під неї, не хотів знати. По змозі не хотів бачити. Бо, в усякому разі, це, напевне, буде щось негоже. Однак відчував, що не зможе цього обійти.

Випивши каву й з'ївши тост з яйцем, Тенґо поклав прочитану газету й вийшов з кав'ярні. Повернувшись додому, почистив зуби, прийняв душ і приготувався йти до підготовчої школи.

Під час обідньої перерви у школі до нього навідався незнайомець. Саме тоді, скінчивши лекцію, він сидів у кімнаті відпочинку для вчителів і переглядав ранкові газети. До нього підійшла секретарка директора й сказала, що з ним хоче зустрітися один чоловік. Вона, старша на рік від нього, здібна жінка, обіймала посаду секретарки, але виконувала майже всі обов'язки, що стосувалися управління школою. Риси її обличчя не давали підстав називати її красунею, але вона мала стильну зовнішність і вміла вишукано одягатися.

— Його звати — Усікава-сан, — повідомила вона.

Такого прізвища Тенґо не пригадував.

Бозна-чому секретарка трохи скривила обличчя.

— Сказав, що хотів би обговорити віч-на-віч серйозну справу.

— Серйозну справу? — здивувався Тенґо. У цій школі до нього ніхто не звертався із серйозними справами.

— Поки що приймальня порожня, тож я провела його туди. Щоправда, цим приміщенням не можуть користуватися люди такого низького рангу, як ви, Тенґо-кун...

— Щиро дякую, — відповів він. І звично всміхнувся.

Але вона, не звернувши на це уваги, лише махнула полою літнього жакета від "Agnès B" і швидко кудись пішла.

Усікава виявився невисоким на зріст чоловіком років сорока п'яти. Опасистим, без вузької талії і з потовщенням навколо горла. Однак щодо його віку Тенґо не мав певності. Бо через своєрідність (або небуденність) його зовнішності не вдавалося знайти ознак, які дозволили б його визначити. Чоловіка можна було вважати і старшим, і молодшим у межах від тридцяти двох до п'ятдесяти шести років. Мав нерівні зуби і дивно скривлений хребет. Велике, неприродно пласке, полисіле овальне тім'я, що викликало в уяві майданчик для військових вертольотів на вершині стратегічного пагорба. Таке Тенґо якимось бачив у документальному фільмі про в'єтнамську війну. Залишки скуйовдженого грубого чорного волосся, що приліпилося навколо плаского овального тімені, розбігаючись навсібіч, густо нависали над вухами. Дев'яносто восьми відсоткам людей воно, напевне, нагадувало волосся на лобку. А що уявляла собі решта людей, Тенґо не здогадувався.

Здавалось, що цей чоловік мав несиметричний й будову тіла, й риси обличчя. Тенґо помітив це з першого погляду. Звичайно, людське тіло більшою чи меншою мірою несиметричне, і це не суперечить законам природи. Та в цього чоловіка навіть ліва та права брови трохи різнилися. Ліве яєчко висіло трохи нижче від правого. Наші тіла не є товарами масового виробництва, зробленими на заводі за однією міркою. Та от у незнайомця відмінність між правим і лівим переходила за межі здорового

глузду. Таке явне порушення балансу будь-кого під час першої зустрічі мимоволі дратувало й псувало настрої. Як спотворене, але надзвичайно виразне власне зображення у викривленому дзеркалі.

Його сірий костюм укривала безліч тонких складок, схожих на проталини від льодовика в горах. Обидва краї комірця його білої сорочки виступали назовні, вузол краватки так скособочився, що здавалось, ніби випрочувався із свого вимушеного неприємного становища. І костюм, і краватка, й сорочка мали трохи завеликий розмір. Візерунок на краватці скидався на малюнок переплутаної вермішелі, нанесений невправною рукою художника-початківця. Усе це, здавалось, було куплене під час дешевого розпродажу для тимчасового користування. Та коли Тенґо довго дивився, то одяг чоловіка щораз більше здавався убогим. Сам Тенґо майже не приділяв уваги одягу, але напрочуд чутливо реагував на зовнішній вигляд інших людей. Якби йому довелося вибирати з людей, які йому траплялися за останні десять років, найнеохайніше вдягнених, то цей чоловік, напевне, увійшов би в такий досить короткий список. Його вміння одягатися не просто було жахливим, а навіть справляло враження навмисного спаплюження поняття "одяг".

Коли Тенґо зайшов у приймальню, незнайомиць встав, вийняв візитну картку і ввічливо передав йому. На картці було написано: "Усікава Тосіхару", а внизу — латинськими літерами надруковано: "Ushikawa Toshiharu". Зазначалась також його посада: "Штатний директор Фонду як юридичної особи "Нове Японське товариство сприяння розвитку науки й мистецтва". Адреса фонду: район Тійода, Кодзіматі. Вказувався номер телефону. Що це за організація "Нове Японське товариство сприяння розвитку науки й мистецтва" й що таке "штатний директор", Тенґо, звичайно, не знав. Але візитна картка з чудовими тисненими ієрогліфами не викликала сумніву щодо її правдивості. Прочитавши її, Тенґо знову перевів погляд на гостя. І подумав, що, напевне, немає людини, яка за своїм враженням настільки не відповідала б указаній посаді.

Обидва, один напроти одного, посідали на свої дивани за низьким столом. Кілька разів старанно витерши хустинкою піт на чолі, гість

засунув її, пожмакану, у кишеню піджака. Жінка з приймальні принесла їм чаю. Тенґо їй подякував. Усікава не сказав нічого.

— Вибачте, що прийшов до вас під час перерви без попередньої домовленості, — почав Усікава. Говорив увічливо, але в його інтонації відчувався трохи компанійський настрій, який також Тенґо не сподобався. — Ви ще не обідали? Може, вийдемо й десь перекусимо?

— Я на роботі не обідаю, — відповів Тенґо. — Злегка перекушую пополудні, після лекцій. А тому цим не переймайтеся.

— Зрозуміло. То побудьмо тут. Бо, здається, тут можна спокійно поговорити, — і він, ніби оцінюючи приймальню, оглянувся навколо. А приймальня мала скромний вигляд. На стіні висіла велика картина якоїсь гори, намальованої олійними фарбами не дуже щедро. У вазоні стояла квітка, схожа на жоржину, що викликала в уяві образ млявої, некмітливої жінки середніх літ. Тенґо ніяк не розумів, навіщо, власне, потрібна підготовчій школі така похмура приймальня.

— Я забув вам сказати, що, як написано у візитній картці, мене звати Усікава. Усі друзі називають мене Усі. Ніхто не каже офіційно Усікава-кун, а просто Усі, — пояснив гість усміхаючись.

"Друзі? Власне, які люди з власної охоти стали його друзями?" — раптом засумнівався Тенґо просто з цікавості.

Якщо чесно говорити про перше враження, то в очах Тенґо Усікава скидався на щось огидне, що виповзло з-під землі. Щось липке, незбагненої будови, що насправді не мало б вилазити на світ божий. Може, його вивів з-під кам'яної брили Ебісуно-сенсей. Тенґо несамохіть насупив брови й поклав візитну картку, що була в його руках, на стіл.

— Кавана-сан, я знаю, що ви, як завжди, зайняті. А тому почну без зайвих передмов. З найголовнішого, — сказав Усікава.

Він ковтнув чаю і провадив далі:

— Можливо, ви не чули про "Нове Японське товариство сприяння розвитку науки й мистецтва". — Тенґо кивнув. — Це порівняно недавно створений фонд як юридична особа, в центр діяльності якого поставлено завдання: вишукувати в галузі науки й мистецтва молоді своєрідні таланти, особливо не дуже відомі громадськості, й допомагати їм розвиватися. Одне слово, його мета полягає в тому, щоб вирощувати молоді паростки в усіх галузях сучасної японської культури, на яких триматиметься наступна епоха. За домовленістю з фахівцями в різних галузях ми добиратимемо кандидатів на отримання фінансової допомоги. Щороку її дістане п'ять митців і дослідників. Вони зможуть робити те, що їм подобається. Ніхто їх ні в чому не обмежуватиме. Але наприкінці року вони зобов'язані подати нам офіційний звіт про свою працю. Досить буде просто написати, чим вони займалися упродовж року та яких результатів досягли. Зібрані матеріали опублікує на своїх сторінках журнал, який випускає наш фонд. Нічого складного в цьому немає. Головне, щоб від розпочатої діяльності будь-що залишилися документальні звіти про реальні досягнення. Інакше кажучи, ми перебуваємо на етапі посіву. Якщо говорити конкретно, то річна допомога одній людині становить три мільйони єн.

— Це дуже щедро, — сказав Тенґо.

— Щоб створити або знайти щось важливе, потрібен час та гроші. Звичайно, навіть маючи їх, не обов'язково вдається досягти чудових результатів. Однак вони не завадять. Особливо якщо мати на увазі, що часу завжди не вистачає. Годинник постійно вистукує: тік-так-тік-так... Час швидко минає. Шанси втрачаються. А якщо гроші є, то час можна купити. І не тільки час. Але також і свободу. Час і свобода — найдорожче для людини, що можна купити за гроші. Після таких слів Тенґо машинально зиркнув на годинник. Час справді безперервно — тік-так-тік-так! — минав.

— Вибачте, що забираю у вас час, — квапливо сказав гість. Видно, хотів переконати. — Не гаймо часу. Звичайно, тепер за три мільйони єн упродовж року не можна розкошувати. Але в житті молодого людини це, без сумніву, велика підмога. Наша головна мета полягає в тому, щоб дати їй змогу не надриватися на роботі заради заробітку, а цілий рік повністю зосередитися на дослідницькій і творчій праці. Якщо після перевірки наприкінці року директорат визнає результати вартими уваги, то залишиться шанс отримати допомогу і в подальшому.

Тен'го мовчки чекав продовження.

— Недавно я цілу годину слухав вашу лекцію в підготовчій школі, — сказав Усікава. — О, було дуже цікаво! Я, так би мовити, повний профан у математиці, взагалі вона здавна мені ніяк не давалася, і на шкільних уроках я почувався ні в сих ні в тих. Від самої згадки про математику корчився від страху й чимдуж тікав. А от ваша лекція, Кавана-сан, мене страшно потішила. Звісно, з диференціального числення я анітрішки не зрозумів, та коли послухав вас, то так зацікавився, що відразу захотів вивчати математику. Це щось таки значить! Ви — надзвичайно обдарована людина. Можете захопити математикою будь-кого. Я чув, що у школі ви популярний учитель, і це не дивно.

Тен'го не знав, коли й де Усікава слухав його лекцію. Під час уроку він завжди уважно перевіряв присутніх в аудиторії. Облич усіх учнів не пам'ятав, та якби з'явився чоловік з такою дивною зовнішністю, як в Усікави, то не міг би його не помітити. Як стоногу в цукорниці. Але вирішив на цьому не зупиняти своєї уваги. Бо й так довга розмова стала б ще довшою.

— Як ви знаєте, я працюю вчителем підготовчої школи за контрактом, — аби хоч трохи заощадити час, утрутився Тен'го. — І не веду математичних досліджень. А тільки цікаво й дохідливо пояснюю учням уже широко відомі знання. Знаюмлю з ефективними способами розв'язання задач з програми вступних іспитів до університету. Здається, мені це вдається. Але стати дослідником я вже давно відмовився. Бо не

мав фінансових засобів і вважав, що мені бракує сили волі й здібностей, щоб утвердитися в науковому світі. Ось чому я не зможу бути вам, Усікава-сан, корисним.

Усікава квапливо підняв руку й повернув її долонею до Тенґо.

— Та ні, це не так. Можливо, я вас просто заплутав. Так що вибачте. Ваша лекція з математики справді була цікавою. Унікальною, з творчим вогником. Але я прийшов сюди не лише для того, щоб вам це сказати. Ми звернули увагу на вашу діяльність як письменника.

Від несподіванки на кілька секунд Тенґо відібрало мову.

— Діяльність як письменника?

— Саме так.

— Не зовсім вас розумію. Я справді вже кілька років пишу художні твори. Але ще ні разу не надрукував їх у книжковому вигляді. Таку людину навряд чи можна назвати письменником. То чому ж це привернуло до мене вашу увагу?

Побачивши реакцію Тенґо, Усікава радісно всміхнувся. І виставив свої огидні зуби. По-різному брудні, навмання розставлені на всі боки, немов прибережні палі, кілька днів тому омиті великими морськими хвилями. Тепер, мабуть, уже нічого не можна виправити. Та принаймні хтось мав би навчити його правильно їх чистити.

— Саме з цього погляду наш фонд має унікальну особливість, — гордовито відповів Усікава. — Найняті за контрактом експерти звертають увагу на те, чого ще не помітили інші люди. Це одне з їхніх завдань. Як самі кажете, ви ще ні разу не опублікували великого твору. Нам це добре відомо. Однак щороку під псевдонімом ви подаєте свій твір на конкурс молодого автора, який організовує літературний часопис. На жаль, премії

ви ще не отримали, але вже кілька разів залишалися до його останнього етапу. Тож, природно, немало людей прочитали ваші твори, а дехто звернув увагу на ваш талант. Наші експерти дійшли висновку, що в недалекому майбутньому ви, напевне, отримаєте премію й дебютуєте як письменник. І якщо говорити про інвестиції в майбутнє, то, вибачте за нескромність, ми збираємося, як я вже казав, "вирощувати молоді паростки в усіх галузях сучасної японської культури, на яких триматиметься наступна епоха".

Тен'о взяв кухоль у руку й ковтнув охололого чаю.

— Значить, як письменник-початківець я стаю кандидатом на отримання фінансової допомоги? Ви це хочете сказати?

— Саме так. І хоча ви лише кандидат, рішення фактично вже ухвалено. Якщо ви погодитесь, то, по-моєму, справу буде закінчено. Поставите свій підпис на документі, й негайно три мільйони єн опиняться на вашому банківському рахунку. На рік або півроку ви зможете залишити роботу в підготовчій школі й повністю віддатися літературній творчості. Кажуть, що тепер ви пишете роман. Кращої нагоди важко й придумати, хіба ні?

Тен'о насупився.

— А звідки ви знаєте, що я пишу роман?

Знову показуючи свої зуби, Усікава всміхнувся. Та насправді в глибині його очей блищало холодне світло.

— Наші експерти — наполегливі й талановиті люди. Обирають кількох кандидатів і з усіх боків їх обстежують. Мабуть, хтось з ваших знайомих знає, що ви тепер пишете роман. І десь про це прохопилися.

Що Тенґо пише роман, знав Комацу. Знала заміжня подруга. А хто ще? Напевне, ніхто.

— Я хотів би трохи розпитати про ваш фонд, — сказав Тенґо.

— Будь ласка, питайте.

— Звідки надходять кошти, якими ви розпоряджаєтеся?

— Від окремих осіб. Краще сказати, від корпорацій, якими вони володіють. Та якщо говорити в практичній площині, то, між нами кажучи, така їхня діяльність — це один із способів зменшення власного податкового тягаря. Звісно, незалежно від цього, вони цікавляться наукою і мистецтвом, а тому хочуть підтримати фінансово молоде покоління. Удаватися в подробиці я зараз не можу. І ті особи, і їхні корпорації бажають залишатися анонімними. Розпоряджатися коштами доручено комітетові фонду. До якого, до речі, належу і я.

Тенґо на хвильку задумався. Та не мав над чим. Він просто вкладав собі в голову те, що почув від Усікави.

— Можна закурити? — спитав гість.

— Будь ласка, — відповів Тенґо. І підсунув до нього важку скляну попільничку.

Усікава добув із кишені піджака пачку "Seven Stars", одну сигарету взяв у рот і прикурив від мініатюрної, видно дорогої, золотої запальнички.

— То що ви, Кавана-сан, скажете на мою пропозицію? — запитав Усікава. — Ви готові взяти нашу допомогу? Чесно кажучи, після того, як я вислухав ту вашу приємну лекцію, я особисто дуже перейнявся тим, чи зможете ви в майбутньому досягти успіху в літературному світі.

— Я вдячний вам за таку пропозицію, — відповів Тенґо. — Але я її не заслужив. І цієї допомоги не можу прийняти.

Тримаючи між пальцями сигарету, з якої клубочився дим, Усікава дивився на Тенґо примруженими очима.

— Тобто?

— По-перше, я не хочу брати грошей від незнайомої людини. По-друге, я зараз не маю особливої потреби в грошах. Мені й так непогано живеться, коли тричі на тиждень працюю в підготовчій школі, а решту днів віддаюся літературній творчості. І таке життя не маю наміру різко змінювати.

"По-третє, Усікава-сан, не бажаю мати з вами особистих стосунків. По-четверте, як не крути, пропозиція про фінансову допомогу викликає підозру. Вона надто щедра, щоб бути щирою. Щось, далєбі, за нею ховається. Звісно, я не можу похвалитися найкращою у світі інтуїцією, але відчуваю, що від неї відгонить чимось поганим", — подумав Тенґо, але, ясна річ, не сказав.

— Справді, — сказав Усікава. І глибоко вдихнувши дим у легені, смачно його видихнув. — Справді, я по-своєму добре вас розумію. У ваших словах є логіка. Але ж, Кавана-сан, ви можете відразу не погоджуватися. А що, якби ви подумали над нашою пропозицією днів два-три вдома? І поволі дійшли до остаточного висновку. Я вас не підганяю. Подумайте не кваплячись. Бо це непогана пропозиція.

Тенґо коротко й рішуче хитнув головою.

— Дякую за добре слово, але чітке рішення зараз убереже нас обох від даремної трати часу й зусиль. Для мене велика честь вважатися кандидатом на отримання фінансової допомоги. І мені прикро, що вам

довелося сюди їхати. Але цього разу дозвольте відмовитися від вашої пропозиції. Це остаточний висновок, який я не збираюся змінювати.

Усікава кілька разів кивнув і з жалем роздушив у попільничці сигарету, яку лише двічі потягнув.

— Гаразд. Я вас добре розумію. І поважаю ваш намір. Вибачте, що забрав у вас багато часу. Зараз мені не залишається нічого іншого, як піти звідси.

Однак не було видно, що Усікава збирається вставати. Примруживши очі, він тільки чухав потилицю.

— Кавана-сан, ви самі, мабуть, цього не помітили, але на вас покладаються великі надії як письменника. Ви — обдарована людина. Можливо, між математикою та літературою нема безпосереднього зв'язку, однак у вашій лекції з математики було щось таке, що здавалось, ніби слухаєш оповідання. На таке не здатна звичайна людина. Ви маєте про що розповідати. Про щось особливе. Це видно з першого погляду таким людям, як я. Тож бережіть себе. Не хочу здаватися надміру турботливим, але раджу вам не втягуватися в зайві речі, а йти прямо обраною дорогою.

— Зайві речі? — перепитав Тенґо.

— Ну, скажімо, ви начебто підтримуєте зв'язок з Еріко Фукадою, яка написала "Повітряну личинку". Досі принаймні кілька разів ви з нею зустрічалися, хіба ні? За повідомленням сьогоднішньої газети, яку я випадково прочитав, вона, здається, пропала безвісти. І ЗМІ, напевне, зчинять галас із цього приводу. Бо йдеться про дуже сенсаційний випадок.

— А хіба те, що я зустрічався з Еріко Фукадою, має якесь значення?

Усікава знову спрямував до Тенґо долоню своєї маленької руки з надиво товстими пальцями.

— Та годі вам! Чого ви скипіли? Я ж не зі злості сказав. Я хочу лише підкреслити, що ви не досягнете добрих результатів, якщо задля заробітку розмінюватимете свій талант і час на дрібниці. Може, це зухвальство з мого боку, але я не хотів би бачити, щоб ваше чудове обдаровання — справжня відполірована перлина — через якісь нікчемні речі втратило свій блиск. Якщо людям стане відомо по ваші стосунки з Фукадою-саном, то до вас обов'язково хтось навідається. І почне переслідувати. Чогось шукатиме. Бо це настирливий тип.

Тенґо мовчки дивився на Усікаву. А той, примруживши очі, шкріб надзвичайно велику мочку маленького вуха. Дивитися на будову його тіла нітрохи не набридало.

— Ні-ні, я нікому не прохоплюся, — переконував Усікава. І жестом показав, як триматиме язик за зубами. — Обіцяю! Я вмію .мовчати. Кажуть, начебто в попередньому житті я був .молюском "хамагурі". Вашу таємницю нікому не видам. Як знак особистої до вас прихильності.

На цих словах Усікава врешті підвівся з дивана й кілька разів розгладив складки на костюмі. Однак від цього вони не зникли, а зайвий раз тільки привертали до себе увагу.

— Якщо зміните свою думку щодо фінансової допомоги, то будь-коли подзвоніть за номером телефону, вказаним на візитній картці. Ще не пізно. Ні цього року, ні наступного, — сказав Усікава й вказівними пальцями двох рук показав, як Земля обертається навколо Сонця. — Ми вас не квапимо. Таким чином я принаймні дістав нагоду побачитися з вами й під час розмови передати наше послання.

Потім Усікава ще раз усміхнувся, ніби напоказ виставивши свої гнилі зуби, обернувся й вийшов з приймальні.

До початку наступної лекції Тенґо перебирав у пам'яті те, що почув від Усікави. Схоже, ніби цей чоловік докопався до того, що Тенґо брав участь у створенні "Повітряної личинки". Це прочитувалося в його манері висловлюватися. "Я хочу лише підкреслити, що ви не досягнете добрих результатів, якщо задля заробітку розмінюватимете свій талант і час на дрібниці", — натякав Усікава.

"Ми знаємо", — це, напевне, їхнє послання. "Таким чином я принаймні дістав нагоду побачитися з вами й під час розмови передати наше послання".

Невже тільки для того, щоб передати це послання, вони послали Усікаву й запропонували фінансову допомогу на три мільйони єн? Не дуже логічне пояснення. Нема потреби видумувати такий складний сюжет. Вони знають його слабину. Якщо збираються його шантажувати, то від самого початку могли виставити перед ним ці факти. А може, фінансовою допомогою намагалися його підкупити? У всякому разі, все це схоже на якусь інсценівку. А власне, хто вони такі? Може, фонд "Нове Японське товариство сприяння розвитку науки й мистецтва" пов'язаний із сектою "Сакіґаке"? І чи взагалі таке товариство існує?

З візитною карткою Усікави Тенґо пішов до секретарки.

— Послухайте, у мене до вас ще одне прохання, — сказав він.

— Яке? — спитала вона, сидячи в кріслі.

— Подзвоніть туди й запитайте, чи це "Нове Японське товариство сприяння розвитку науки й мистецтва". І чи його директор Усікава є зараз на роботі. Якщо скажуть, що нема, то спитайте, коли повернеться. Якщо ж зацікавляться, хто питає, назвіть навмання будь-яке прізвище. Я сам міг би все це зробити, але побоююсь, що мій голос упізнає Усікава, якщо його застану.

Секретарка набрала номер кнопками. На тому кінці лінії підняли слухавку, й відбулася коротка, стисла розмова, як належить професіоналам.

— "Нове Японське товариство сприяння розвитку науки й мистецтва" справді існує, — розповіла секретарка. — Слухавку взяла тамтешня колега років двадцяти п'яти. Відповідь була досить чесною. Усікава справді там працює. Повернеться в офіс о пів на четверту. Мого прізвища не питала. На її місці я це зробила б.

— Звичайно, — погодився Тенґо. — В усякому разі, дякую.

— Нема за що, — відповіла вона, повертаючи йому візитну картку Усікави. — До речі, Усікава-сан — це той чоловік, який щойно сюди приходив?

— Так.

— Я бачила краєм ока, але чомусь він здався мені страшнуватим.

Тенґо запхав візитівку в гаманець.

— Гадаю, що враження не зміниться, навіть якщо довго на нього дивитися.

— Я ніколи не хочу судити про людей лише за їхньою зовнішністю. Бо вже помилялася і потім жалкувала. Та з першого погляду мені здалося, що цей чоловік не вартий довіри. Я й зараз так думаю.

— Так думаєте не ви самі, — сказав Тенґо.

— Так думаю не я сама, — повторила секретарка, ніби перевіряючи граматичну правильність речення.

— У вас шикарний жакет, — сказав Тенґо. Він щиро висловив своє враження, а не хвалив, щоб піддобритися до секретарки. Після того, як побачив Усікаву в зім'ятому костюмі, її льняний жакет модного крою скидався на незрівнянний убір, що спустився з неба у безвітряний день пополудні.

— Дякую, — відповіла секретарка.

— Однак те, що там підняли слухавку, не обов'язково свідчить про реальне існування "Нового Японського товариства сприяння розвитку науки й мистецтва", — сказав Тенґо.

— Це правда. Звичайно, все це може бути лише витонченим шахрайством. Бо досить провести телефонну лінію й отримати номер. Як у фільмі "Афера". Але чого це вони до вас підсипаються? Ви, здається, не маєте стільки грошей, щоб вас можна було оббирати.

— Нічого не маю, — підтвердив Тенґо. — Крім душі.

— Усе це схоже на історію з Мефістофелем, — сказала секретарка.

— Мабуть, варто піти за цією адресою й переконатися, чи справді є такий фонд.

— Якщо вам вдасться щось з'ясувати, то розкажете, добре? — сказала вона, перевіряючи манікюр примруженими очима.

"Нове Японське товариство сприяння розвитку науки й мистецтва" справді існувало. Після лекції Тенґо доїхав електричкою до станції Йоцуя, а звідти подався пішки до Кодзіматі. Користуючись адресою, вказаною на візитівці, зупинився перед входом до чотириповерхового будинку з металевою табличкою: "Нове Японське товариство сприяння розвитку науки й мистецтва". Його офіс містився на третьому поверсі поряд з "Музичним видавництвом Мікімото" та "Бухгалтерією Юкіди". Судячи з

розмірів будинку, офіс фонду, напевне, не був просторим. А його зовнішній вигляд не свідчив, що всі заклади в ньому особливо процвітають. Звісно, самого погляду ззовні було не досить, щоб дізнатися, що відбувається всередині. Тенґо навіть збирався піднятися ліфтом на третій поверх і хоч по дверях здогадатися, що це за офіс. Однак трохи побоювався зустріти в коридорі Усікаву.

Тенґо сів на електричку й, повернувшись додому, подзвонив Комацу на роботу. Як не дивно, той підняв слухавку.

— Трохи кепські справи, — сказав Комацу більш підвищеним, ніж завжди, тоном голосу. — Вибач, але зараз звідси я не можу розмовляти.

— Комацу-сан, дуже важлива справа! — сказав Тенґо. — Сьогодні до мене у підготовчу школу навідався дивний чоловік. Схоже, ніби він щось знає про мою причетність до "Повітряної личинки".

Комацу кілька секунд мовчав.

— Гадаю, що хвилин за двадцять зможу тобі подзвонити. Ти зараз удома?

— Так, — відповів Тенґо. Комацу поклав слухавку. Очікуючи телефонного дзвінка, Тенґо наточив брусом кухонний ніж і заварив чаю. Якраз за двадцять хвилин пролунав дзвінок. Такої точності від Комацу Тенґо не сподівався.

Цього разу Комацу говорив набагато спокійніше. Очевидно, телефонував з якогось іншого, безпечнішого місця. Тенґо стисло переказав те, що почув у приймальні від Усікави.

— "Нове Японське товариство сприяння розвитку науки й мистецтва"? Про таке я не чув. Пропозиція трьох мільйонів єн — це щось незрозуміле. Звичайно, я також визнаю, що в тебе є майбутнє як

письменника. Однак ти ще ні разу нічого свого не надрукував.
Неймовірна річ. Щось за нею ховається.

— Я теж так подумав.

— Дай мені трохи часу, і я, зі свого боку, розвідаю, що це за товариство. Як щось з'ясую, то повідомлю. У всякому разі, той Усікава знає про зв'язок між тобою та Фукаері.

— Та начебто.

— Це трохи неприємно.

— Щось затіялося, — сказав Тен'ю. — Непогано, що за допомогою важеля піднято кам'яну брилу, але складається враження, що з-під неї виповзло щось страшне.

Комацу зітхнув у слухавку.

— І мені наступають на п'яти. Тижневики заворушилися. І телебачення не дримає. Сьогодні вранці приходили з поліції у видавництво й влаштували допит. Вони дізналися про зв'язок між Фукаері та сектою "Сакіґаке". І, звісно, про її батьків, що хтозна-де перебувають. І ЗМІ, очевидно, підхоплять цю історію.

— А що робить Ебісуно-сенсей?

— Зв'язок з ним недавно обірвався. Телефон не з'єднується. Ніякої звістки від нього нема. Мабуть, і в нього якась біда. А може, він знову щось нишком замишляє.

— До речі, Комацу-сан, ви кому-небудь казали, що я тепер пишу роман?

— Ні, нікому не казав, — негайно відповів Комацу. — Власне, кому я мав би казати?

— Ну, гаразд. Я просто запитав.

Комацу на хвильку замовк.

— Тенґо-кун, мені тепер незручно казати, але, здається, ми вклепалися в халепу.

— Хоч би куди вклепалися, але дороги назад уже нема. Це точно!

— Якщо дороги назад нема, то нічого іншого не залишається, як рухатися вперед. Навіть якщо, як ти кажеш, щось страшне виповзе.

— Бажано прив'язати ремені, — сказав Тенґо.

— Саме так, — погодився Комацу й поклав слухавку.

День був довгим. Тенґо сидів за столом і, попиваючи охололий чай, думав про Фукаері. Що вона цілий день робить, залишаючись на самоті у сховку? Звичайно, цього ніхто не знав.

У запису на касеті Фукаері казала, що "карлики своїм розумом і силою можуть завдати шкоди і сенсею, і вам". Мовляв, остерігайтеся їх у лісі. Тенґо мимоволі озирнувся. Так, їхній світ глибоко в лісі.

Розділ 3

(про Аомаме)

Вибрати можна смерть, але не народження

Тієї ночі, наприкінці липня, коли нарешті розвіялися густі хмари, що довго заволокали небо, обидва Місяці чітко на ньому видніли. Цю картину Аоаме споглядала з маленької веранди своєї квартири. Їй кортіло відразу комусь зателефонувати й сказати: "Виглянь з вікна й подивися на небо! То скільки Місяців бачиш? Від мене ясно видно два. А від тебе?"

Однак вона не мала кому про це повідомляти. Хіба, може, Аюмі. Але тепер уже не хотіла поглиблювати своїх стосунків з нею. Адже Аюмі працює на поліцейській посаді. А Аоаме, можливо, найближчим часом уб'є ще одного чоловіка, зробить пластичну операцію обличчя, змінить прізвище, переїде в іншу місцевість і перестане існувати такою, якою була досі. Тож, природно, не зможе побачитися з Аюмі. Припинить з нею будь-який зв'язок. Коли з кимось подружишся, то гірко розлучатися.

Вона повернулася в кімнату, зачинила скляні двері й увімкнула кондиціонер. Заслонивши вікно, відгородила себе від двох Місяців на небі, які бентежили її душу. Здавалось, вони порушили рівновагу сили земного тяжіння і якимось вплинули на її організм. До місячного було ще далеко, але вона вже відчувала дивну млявість. Шкіра зашерхла, пульс став неприродним.

Щоб позбутися млявості, Аоаме зайнялася на килимі стретчингом. Один за одним викликала кожен м'яз, якого в буденному житті майже не використовувала, й послідовно, з повною силою розтягувала. М'язи безсловесно стогнали, на підлогу скапував піт. Таку програму, яку сама придумала, вона щодня оновлювала й робила її щораз радикальнішою та ефективнішою. Передусім для себе самої. На уроках у спортивному клубі нею не користувалася. Звичайні люди такого болю ніколи не витримали б. Навіть більшість її колег зойкали.

Під час таких вправ вона ставила на програвач "Симфоніету" Яначека у виконанні оркестру під орудою Джорджа Села. І коли "Симфоніета" приблизно через двадцять п'ять хвилин закінчувалася, Аоаме встигала добряче познущатися з м'язів. Вправи тривали не надто коротко й не надто довго. Якраз наскільки треба. Коли музика кінчалася, програвач

зупинявся, а звукознімач повертався на своє попереднє положення, Аомаме почувалася зіжмаканою, немов ганчірка.

Дотепер вона докладно запам'ятала кожную частину "Симфоніети". Коли, до крайньої межі розтягуючи м'язи, слухала її, то відчувала дивовижний спокій. Вона тоді катувала й водночас катувалася. Насилувала й водночас зазнавала насильства. Саме такого внутрішнього самовдосконалення, яке її втихомирювало, вона прагла. А "Симфоніета" Яначека слугувала корисним музичним тлом для цього.

Приблизно о десятій вечора задеренчав телефонний дзвінок. Піднявши слухавку, Аомаме почула голос Тамару.

— Які у вас плани на завтра? — запитав він.

— О пів на сьому закінчую роботу.

— Після того зможете до нас зайти?

— Зможу, — відповіла вона.

— Гарзд, — сказав Тамару. Було чути, як скрипить ручка по сторінці блокнота.

— До речі, нового собаку придбали? — спитала Аомаме.

— Собаку? Так, придбали. Причому німецьку вівчарку. Особливостей характеру ще не знаю, але в основному вона натренована й начебто слухняно виконує команди. З'явилася вона днів десять тому й загалом уже заспокоїлася. З її приходом і жінкам стало безпечніше.

— От і добре.

— Теперішня вівчарка задовольняється звичайним кормом. Клопоту з цим нема.

— Звичайна німецька вівчарка шпинату не їсть.

— А та була справді дивною. Залежно від пори року і шпинат дорожчав, — з ніжністю нарікав Тамару. І, зробивши паузу на кілька секунд, змінив тему розмови: — До речі, сьогодні Місяць прекрасний.

Аомаме ледь-ледь насупилася.

— А чого це ви раптом завели розмову про Місяць?

— Я теж іноді люблю поговорити про Місяць.

— Звичайно, — погодилася Аомаме, а сама подумала: "Але ж ви не з тих, хто без потреби говоритиме про красу природи".

Помовчавши трохи, Тамару вів далі:

— Минулого разу по телефону ви згадували про Місяць. Пам'ятаєте? І після того Місяць не виходить мені з голови. Тож коли недавно я глянув на чисте, безхмарне небо, то звернув увагу на те, який Місяць красивий.

"І скільки їх було?" — мало не запитала Аомаме. Але передумала. Надто небезпечно. Минулого разу Тамару розказав їй історію свого життя. Про те, що виростав, не пам'ятаючи батьків і не маючи громадянства. Це вперше він так довго розповідав про себе. Загалом він не з тих, що люблять звірятися іншим людям. Вона йому особисто сподобалася. І він по-своєму розслабився. Але ж він — професіонал і підготовлений до того, щоб заради досягнення мети підійти до потрібного об'єкта на найкоротшу відстань. Краще нічого зайвого йому не казати.

— Гадаю, що після роботи, мабуть, о сьомій, зможу до вас заглянути,
— сказала вона.

— Гаразд, — відповів Тамару. — Ви голодні? На жаль, завтра в кухаря вихідний день, і нормального обіду не буде. Хіба що я зможу приготувати сандвічів.

— Дякую, — сказала Аоаме.

— Будуть потрібні права водія, паспорт і поліс про страхування на випадок захворювання. Принесіть їх завтра. Крім того, зробіть копію ключа до вашої квартири. Зможете?

— Думаю, що зможу.

— І ще одне. Хочу поговорити з вами наодинці про ту справу, яку минулого разу ви зачепили. Після розмови з мадам трохи затримайтеся.

— Про ту справу?

Тамару на хвильку замовк. Мовчанка була такою важкою, як мішок з піском.

— Про те, що ви хотіли щось придбати. Забули?

— Ні, пам'ятаю, — поспішила відповісти Аоаме. А в голові ще думала про Місяць.

— Отже, завтра о сьомій, — сказав Тамару й поклав слухавку.

І наступного вечора кількість Місяців не змінилася. Коли після роботи Аоаме квапливо скупалася під душем і вийшла із спортивного клубу, на ще світлому сході проступали їхні бліді обриси. Вона зупинилася на

віадуку над бульваром Гайен-Нісідорі й, обіпершись на поруччя, довго дивилася на Місяці. Крім неї, ніхто цього й не думав робити. Перехожі тільки здивовано поглядали, як вона, зупинившись, підвела очі догори. Здавалося, зовсім не цікавлячись Місяцями на небі, вони спішили до станції метро. Споглядаючи Місяці, Аоаме почала відчувати таку саму, як учора, млявість. "Пора припинити таке споглядання, — подумала вона. — Добра воно мені не принесе". Та хоч старалась на них не дивитися, шкірою відчувала на собі їхній погляд. "Я не дивлюся, а вони не спускають з мене своїх очей. Знають, що я збираюся найближчим часом робити?".

Стара пані й Аоаме пили густу гарячу каву із старовинних орнаментованих чашок — господиня без цукру, доливаючи трошки молока й зовсім його не розмішуючи, а Аоаме, як завжди, чорну. Тамару, як обіцяв, приніс сандвічі, порізані дрібними шматками, які можна було з'їсти за одним разом. Аоаме взяла кілька шматків чорного хліба з огірком і сиром посередині, надзвичайно смачного. Тамару вмів майстерно готувати навіть найменшу страву. Вправно володів кухонним ножем і нарізував харчові продукти кусниками відповідного розміру й товщини. Знав, в якому порядку слід це робити. І лише завдяки цьому його страви вирізнялися дивовижним смаком.

— Особисті речі приготували? — спитала господиня.

— Зайвий одяг і книжки пожертвувала людям. А все потрібне для нового життя спакувала у валізу, щоб забрати із собою. У квартирі залишилося поки що найнеобхідніше — електричні прилади й кухонне знаряддя, ліжко й ковдра, а також посуд.

— Залишеними речами ми самі належним чином розпорядимося. Про різні дрібні формальності — такі як договір про оренду квартири — вам не треба думати. Можете забрати із собою потрібні особисті речі й вирушати.

— А чи не варто попередити на роботі? Бо можуть щось запідозрити, якщо одного дня раптом зникну.

Господиня спокійно поставила чашку на стіл.

— Вам не треба нічим перейматися.

Аомаме мовчки кивнула. Взяла ще один сандвіч і ковтнула кави.

— До речі, маєте в банку депозити? — запитала стара пані.

— Маю звичайний депозит на шістсот тисяч єн і строковий — на два мільйони єн.

Господиня подумки їх оцінила.

— Звичайний депозит раджу зменшити до чотирьохсот тисяч єн. А строковий не чіпати. Забирати з банку гроші раптом зараз небажано. Можливо, вони перевірятимуть обставини вашого особистого життя. Обережність — понад усе. Пізніше я все це прикрию. Іншого майна не маєте?

— Отримані від вас цінності зберігаю в абонементному сейфі банку.

— Готівку заберіть з нього. Але не залишайте її в квартирі. Самі придумайте, де її краще покласти.

— Зрозуміло.

— Наразі я більше нічого від вас не вимагаю. Будете діяти, як завжди. Не змінюйте способу життя і поведітьтеся так, щоб не привертати до себе уваги. І, крім того, нічого важливого по телефону не говоріть.

Після такого напучування господиня відкинулася на спинку крісла — так, ніби витратила увесь запас енергії.

— Дату зустрічі визначено? — спитала Аомаме.

— На жаль, ще ні, — відповіла стара пані. — Ми чекаємо на повідомлення від нашого спільника.

— Загалом умови зустрічі визначено, але протилежна сторона зволікає до останнього моменту із своїми планами. Може, зважиться через тиждень або навіть місяць. Місце зустрічі невідоме. Мабуть, ви нервуєте, але вам доведеться лише чекати.

— Я не маю нічого проти цього, — сказала Аомаме. — Та ви не могли б хоч приблизно описати, як відбуватиметься зустріч?

— Ви піддасте стретчингу м'язи того чоловіка, — відповіла господиня. — Так, як звичайно робите. Він має з організмом якусь проблему. Кажуть, не загрозливу для життя, але таку, що супроводжується значними стражданнями. Щоб позбутися їх, він досі вдавався до різноманітних методів лікування. Крім офіційної медицини, й до "сіацу", голкотерапії та масажу. Але дотепер це начебто не дало помітних результатів. Саме ця фізична проблема — єдине слабке місце лідера секти, яке дозволило нам до нього досягнути.

Позаду господині на вікні висіла штора. Місяців не було видно. Але Аомаме відчувала на собі шкірою їхні холодні погляди. Здавалосьь, їхня мовчанка проникала в кімнату.

— Тепер у секті ми маємо свого підглядача. Через нього я спустила інформацію про вас як здібного експерта із стретчингу м'язів. Це виявилось неважко зробити, бо ви справді такою є. Протилежна сторона страшенно вами зацікавилася. Спочатку збиралася вас запросити на територію секти в префектурі Яманасі. Але ви через роботу ніяк не

можете виїхати з Токіо. Тож ми домовилися, що той чоловік при бажанні раз на місяць сам приїжджатиме сюди. І, щоб не потрапити нікому на очі, зупиниться у столичному готелі. І в його номері отримає від вас фізичну процедуру для оздоровлення м'язів. Тож ви зможете виконати те, що завжди робите.

Аоаме подумки уявила собі цю картину. Готельний номер. На килимку для виконання вправ з йоги лежить чоловік, а вона розминає й розтягує йому м'язи. Його обличчя не видно. Лежачи долілиць, він виставляє їй свою безборонну потилицю. Вона простягає руку і витягує із сумки знайому мініатюрну плішню.

— Нас у номері буде тільки двоє? — спитала Аоаме.

Стара пані кивнула.

— Лідер не хоче, щоб люди секти знали про його проблему. А тому, напевне, нікого стороннього там не буде. Тільки ви вдвох.

— Вони вже знають, як мене звати й де я працюю?

— Він дуже обережна людина. І, мабуть, заздалегідь старанно розслідував вашу біографію. Здається, ніщо його не насторожило. Учора прийшло повідомлення, що він хотів би з вами зустрітись у столичному готелі. В якому й коли — уточнить згодом.

— А нас з вами не запідозрять у чомусь на тій підставі, що я до вас навітуюсь?

— Я лише сказала, що належу до спортивного клубу, де ви працюєте, й виконую спортивні вправи під вашим керівництвом удома. Тож нема причин вважати, що між нами є ще якийсь інший зв'язок.

Аоаме кивнула.

— Коли лідер секти виїжджає за межі секти, його завжди супроводжують два охоронці. Обидва члени секти, мають розряд з карате. Невідомо, мають при собі зброю чи ні, але, здається, фізично спритні. Щодня тренуються. Однак, за словами Тамару, вони — звичайні аматори.

— Нерівня Тамару?

— Нерівня йому. Тамару служив у диверсійно-розвідувальному загоні Сил самооборони. Там його навчили вмить виконувати те, що потрібне для досягнення мети. Ні перед ким не завагається. А от аматор завагається. Особливо коли перед ним молода жінка.

Господиня відхилилася назад, на спинку крісла, й глибоко зітхнула.

— Поки ви обслуговуватимете лідера, обидва охоронці, очевидно, сторожитимуть у сусідній кімнаті. Тож ви перебуватимете з ним лише одну годину. Поки що ми домовилися про таке. Однак ніхто не знає, що насправді там відбуватиметься. Все надзвичайно плинне. Зазвичай лідер не відкриває подробиць свого плану.

— Скільки йому років?

— Кажуть, можливо, п'ятдесят п'ять. Великої статури. На жаль, більше нічого невідомо.

Тамару ждав Аомаме на виході. Вона передала йому копію ключа від квартири, права водія, паспорт і поліс про страхування на випадок захворювання. Він повернувся у будинок і поробив копії з переданих документів. Перевірив складені копії й оригінали віддав Аомаме. Після того він повів її у неоздоблену тісну прямокутну кімнатку поруч з виходом, з малюсіньким вікном, відчиненим у двір, з кондиціонером, що тихенько хурчав на стіні. Тамару посадив гостю на маленький дерев'яний стілець, а сам сів за стіл. На стіні висіли рядочком чотири екрани

моніторів. При потребі відеокамери могли змінювати кут зору, а зображення в них записувалося на відеомагнітофони. На першому справа екрані було видно вхід до притулку, де мешкали жінки, нового сторожового пса, трохи більшого за попереднього, він відпочивав, лежачи на землі.

— Відеомагнітофон не зафіксував того, як загинула вівчарка, — ніби випереджаючи запитання Аоаме, сказав Тамару. — Тоді вона не була на припоні. Можливо, хтось відв'язав її, бо сама вона цього не зробила б.

— Хтось, на кого вона не гавкала?

— Виходить, що так.

— Дивно, еге ж?

Тамару кивнув. Але нічого не відповів. Досі він також невідступно думав про таку можливість. Але зараз не мав що сказати.

Потім він простягнув руку їй, висунувши шухляду комода, витягнув чорну вінілову сумку, а з неї з-під бляклого сірого купального рушника — чорно-лискучий металевий виріб. Це був мініатюрний автоматичний пістолет. Нічого не кажучи, Тамару передав його Аоаме. Вона мовчки взяла його. І в руці оцінила його вагу. Він був набагато легший, ніж здавалося. І така легенька річ приносила людям смерть.

— Ви щойно допустили дві серйозні помилки. Знаєте, які? — сказав Тамару.

Аоаме згадала про свої дії, але не розуміла, в чому помилилася. Просто взяла переданий пістолет.

— Не знаю, — відповіла вона.

— По-перше, беручи пістолет, ви не перевірили, чи він заряджений, а якщо заряджений, то чи поставлений запобіжник. По-друге, взявши його в руки, ви на коротку мить повернули його дуло в мій бік. Обидві помилки абсолютно неприпустимі. Крім того, коли не збираєтесь стріляти, палець не варто просувати до гашетки.

— Зрозуміла. Надалі буду обережною.

— За винятком екстреного випадку, пістолет слід тримати, передавати або перевозити в незарядженому стані. Якщо ж його вперше бачите, то обов'язково ставтеся до нього як до зарядженого. Аж поки не пересвідчитесь в протилежному. Пістолет призначений для вбивства або поранення людини. Надмірна обережність ніколи не завадить. Дехто може поглузувати з неї, але нещасні випадки, смерть і поранення, завжди стаються з тими, хто насміхається з обережних людей.

Тамару добув з кишені піджака поліетиленовий пакет, що містив сім новеньких патронів. Він виклав їх на стіл.

— Як бачите, в пістолеті нема патронів. Магазин заряджається, але зараз він порожній. Патронник без патронів.

Аомаме кивнула.

— Це вам від мене особистий подарунок. Та якщо ним не скористаєтеся, то віддасте мені назад.

— Звичайно, — сухо відповіла Аомаме. — Але ж на його придбання ви, напевне, добряче витратилися?

— Про це вам не треба турбуватися, — відповів Тамару. — У вас багато інших турбот. Про це й поговоримо. Ви коли-небудь стріляли з пістолета?

Аомаме хитнула головою.

— Ні разу.

— Якщо говорити по суті, то револьвером легше користуватися, ніж автоматичним пістолетом. Він вирізняється простою конструкцією, легкістю правил користування і надійністю стрільби. Але більш-менш потужний револьвер через його великі розміри незручно носити. А тому, напевне, краще вибрати автоматичний пістолет "НК-4" німецької фірми "Heckler & Koch". Його вага без патронів — чотириста вісімдесят грамів. Незважаючи на свою мініатюрність, його кулі калібру дев'ять міліметрів мають велику убійну силу. А віддача мала. Сподіватися від нього влучності при стрільбі на далеку відстань не доводиться, але для досягнення вашої мети він цілком годиться. "Heckler & Koch" — фірма-виробник стрілецької зброї, що виникла після війни, а в основу пістолета "НК-4" покладено маузер "HSc", який здобув загальне визнання ще перед війною. Пістолет "НК-4" почали виробляти 1968 року, і в наш час на нього незмінно є попит. А тому він викликає довіру. Ним, видно, користувалися розумні люди й добре доглядали. Як у випадку автомобілів, уживана зброя набагато надійніша, ніж нова.

Тамару взяв пістолет від Аомаме й пояснив, як ним користуватися. Як ставити і знімати запобіжник. Як виймати магазин і знову його вставляти.

— Коли виймають магазин, обов'язково ставлять запобіжник. Вийнявши магазин, відтягують затвор назад і викидають патрони з патронника. Тепер без патронів пістолет уже не створює загрози. При відкритому затворі натискають на гашетку. Після того затвор закривають. У результаті курок зводиться. Коли ще раз тиснуть на гашетку, курок спускається. Тоді вставляють новий магазин.

Тамару звичними рухами швидко виконав ряд операцій. Потім іще раз, уже повільно, зупиняючись, повторив їх. Аомаме пильно стежила за його діями.

— Спробуйте самі.

Аомаме обережно вийняла магазин, відтягла назад затвор, опорожнила патронник, спустила курок і знову вставила магазин.

— Усе правильно, — сказав Тамару. Тоді взяв пістолет від Аомаме, вийняв магазин, старанно вставив у нього сім патронів і зі стуком загнав його на своє місце. Відтягнувши назад затвор, заслав патрон у патронник. Потім опустив важілець з лівого боку, поставив запобіжник. — А тепер спробуйте зробити так само, як перед тим. Цього разу пістолет заряджений. А в патроннику міститься один патрон. Запобіжник поставлено, але все одно не можна повертати дуло на людину.

Аомаме взяла в руки заряджений пістолет і відчула, що він став важчим, ніж раніше. Безперечно, ніс у собі смерть. Це майстерно зроблений інструмент для вбивства людей. Під пахвами в неї виступив піт.

Вона ще раз перевірила, чи поставлено запобіжник, і, відділивши магазин, поклала його на стіл. Потім відтягла назад затвор і викинула патрон, що містився в патроннику. Патрон із сухим стуком упав на дерев'яну підлогу. Натиснувши на гашетку, вона закрила затвор, а тоді ще раз натиснула на гашетку й спустила зведений курок. Після того тремтячою рукою підняла патрон калібру дев'ять міліметрів, що лежав під ногами. Відчула, як пересохле горло запекло, коли дихала.

— На перший раз непогано, — сказав Тамару, знову вставляючи підібраний патрон у магазин. — Однак тренування все ще потрібне. Та й рука тремтить. Щодня кілька разів знімайте і ставте на місце магазин, щоб добре освоїтися з пістолетом. Навчіться робити все це так, як я оце показував, — швидко й автоматично. Навіть у повній темряві. Напевне, вам не доведеться змінювати магазин, але людина, яка має справу з пістолетом, такі правила обов'язково має знати.

— А тренуватись у стрільбі не треба?

— Ви ж не збираєтесь когось убивати. А лише себе. Я правильно вас розумію?

Аомаме кивнула.

— А коли так, то не треба. Досить лише запам'ятати, як заряджати, ставити запобіжник і натискати на гашетку. Власне, де ви хотіли б тренуватися?

Аомаме хитнула головою. Такого місця вона не могла пригадати.

— До речі, як ви збираєтесь застрелитися? Покажіть, як це робитимете.

Тамару приєднав заряджений магазин до пістолета й, пересвідчившись, що той на запобіжнику, передав Аомаме.

— Пістолет на запобіжнику, — сказав він.

Аомаме приклала дуло пістолета до скроні й відчула холод сталі. Стежачи за нею, Тамару кілька разів повільно хитнув головою.

— Даю вам добру пораду. Краще не цільтеся у скроню. Бо прострелити мозок крізь скроню важче, ніж ви думаєте. Загалом у такому випадку рука тремтить, і внаслідок віддачі куля летить по іншій траєкторії. Часто вона лише зачіпає череп, а людина залишається живою. Сподіваюсь, ви не хочете опинитися в такій ситуації?

Аомаме мовчки кивнула.

— Наприкінці війни, щоб не потрапити в руки американської армії, Хідекі Тодзьо вирішив застрелитися в саме серце, але куля потрапила в живіт, і він не вмер. Як бачите, навіть професіональний військовий такого високого рангу не зумів нормально відібрати собі життя за допомогою пістолета. Невдачу негайно відвезли до лікарні, де американські військові медики його дбайливо лікували, щоб знову віддати під суд і повісити. Страшною була його смерть. Дуже важливо, як людина зустріне останню хвилину свого життя. Вибрати можна смерть, але не народження.

Аомаме прикусила губу.

— Найнадійніший спосіб позбутися життя — це засунути дуло пістолета в рот і знизу розтрощити мозок. Ось так...

Тамару взяв пістолет і продемонстрував, як це слід робити. Навіть знаючи, що пістолет на запобіжнику, Аомаме все одно напружилася. Перехопило подих, так, наче щось застрягло в горлі.

— Але навіть у такому разі успіх не гарантований на сто відсотків. Я знаю одного нещасного чоловіка, якому не вдалося відібрати собі життя. Я служив з ним у Силах самооборони. Він запхав дуло гвинтівки собі в рот і великими пальцями обох ніг натиснув на ложку, прив'язану до гашетки. Однак — може, через те, що дуло відхилилося, — він не загинув, а лишився калікою. І так промучився цілих десять років. Укоротити собі життя непросто. Не те що в кіно. Там усі легко чинять самогубство. Вмиють умирають, не відчуваючи болю. А реально так не буває. Коли не зможуть умерти, десятками років валяються в ліжку й справляють малу нужду під себе.

Аомаме мовчки кивнула.

Тамару зняв магазин і поклав у поліетиленовий пакет. А тоді пістолет і патрон, окремо, передав Аомаме.

— Пістолет не заряджений.

Кивнувши, Аомаме взяла пістолет і патрони.

— Даю вам добру пораду, — сказав Тамару. — Найрозумніше — це думати над тим, як вижити.

— Зрозуміло, — відповіла вона сухим голосом і, загорнувши пістолет "НК-4" фірми "Neckler & Koch", як незграбне знаряддя, шарфом, засунула його на дно сумки. В її окреме відділення поклала й пакетик з патронами. Тепер сумка важила грамів п'ятсот, але форми не змінила. Пістолет був мініатюрним.

— Така штука не для аматора, — сказав Тамару. — З власного досвіду знаю, що з нею нічого путнього не виходить. Та от ви, гадаю, якось дасте собі з нею раду. У чомусь ви схожі на мене. Бо у скрутну хвилину віддаєте перевагу правилам, а не собі.

— Бо, може, не маю власного "я".

Тамару задумався над сказаним, але нічого не відповів.

— Ви служили в Силах самооборони, чи не так? — запитала Аомаме.

— Так, у найважчому підрозділі. Довелося скуштувати і пацюків, і вужів, і сарани. Хоча й душу вивертало.

— А потім що робили?

— Багато чого. Здебільшого служив охоронцем. Бо не маю схильності до праці в колективі. Понад усе волю працювати індивідуально. На короткий час я мимоволі потрапив у світ чорного ринку. Там я надивився на багато такого, чого звичайній людині ні разу в житті не доводиться

зазнати. Та все-таки я не опустився на дно. Завжди остерігався, щоб не спіткнутися. Бо я зроду обережний і не люблю якудза . А тому, як я вже казав, моя біографія чиста. Згодом я прийшов сюди. — Тамару вказав пальцем на землю під ногами. — Відтоді вже давно моє життя внормувалося. Я не прагну спокою, але свого теперішнього життя, по змозі, не хочу втрачати. Бо знайти роботу, яка подобається, непросто.

— Звичайно, — погодилася Аоаме. — То вам справді не треба платити?

Тамару хитнув головою.

— Гроші мені не потрібні. Цей світ рухається не завдяки самим грошам, а скоріше — боргам і позикам. Я не люблю залазити в борги, а тому часто, як тільки можу, позичаю гроші людям.

— Дякую, — сказала Аоаме.

— Якщо у крайньому випадку поліція запитуватиме, звідки у вас пістолет, то мого прізвища не називайте. Бо я, звісно, нізащо цього не підтверджу, коли вона заявиться сюди. Та якщо в цю справу вплутають і мадам, то я втрачу опору під ногами.

— Звичайно, я вашого прізвища не назву.

Тамару вийняв з кишені складений аркушик паперу й передав Аоаме. На ньому було прізвище якогось чоловіка.

— Скажете, що четвертого липня в кав'ярні "Ренуар" поблизу станції Сендаґая ви купили в цього чоловіка пістолет і сім патронів за п'ятсот тисяч єн. Мовляв, він десь почув, що ви збираєтесь придбати пістолет, і сам вам зателефонував. Якщо поліція допитає його, то він, напевне, зізнається. І заgrimить на кілька років у буцегарню. Більше нічого не кажіть. Поліція врятує свою репутацію, як тільки дізнається, яким чином

пістолет потрапив до вас. І, можливо, ви дістанете короткий термін реального ув'язнення за порушення закону про володіння зброєю.

Аомаме запам'ятала прізвище чоловіка й аркушик паперу віддала Тамару. Він порвав його на дрібні шматки й кинув у коробку для сміття.

— Як я вже казав, я зроду обережний. Рідко коли покладаюся на когось і не довіряю нікому. Ніколи не пускаю справи на самоплив. Але найбільше бажаю, щоб ви не скористалися пістолетом і повернули його мені. І тоді ніхто не матиме клопоту. Ніхто не загине, не пораниться і не потрапить у в'язницю, — сказав Тамару.

Вона кивнула.

— Усупереч творчому методу Чехова?

— Саме так. Чехов — видатний письменник, але, природно, його підхід не є єдино можливим. Не всі рушниці у п'єсі мають вистрелити, — відповів Тамару. А потім, ніби щось пригадавши, ледь-ледь скривився. — Ой, мало не забув однієї важливої речі! Передати вам "кишенькового дзвінка" .

Він добув із шухляди стола невеликий пристрій з металевою скобкою, щоб вішати, скажімо, на поясі. Потім узяв у руки слухавку, натиснув на кнопку й набрав тризначне число. Прозвучав триразовий виклик. Портативний пристрій, отримавши сигнал, почав уривчасто дзеленчати. Тамару збільшив його гучність до максимуму й вимкнув. Перевіривши примруженими очима на екрані переданий телефонний номер, передав пристрій Аомаме.

— Постарайтесь тримати його завжди при собі, — сказав він. — Або принаймні недалеко від себе. Коли дзвінок залунає, то це означатиме, що від нас прийшло повідомлення. Важливе повідомлення, а не традиційне привітання. Воно вимагатиме, щоб ви негайно подзвонили за

показаним на екрані телефонним номером. Обов'язково з телефону-авто-мата. І ще одне вам раджу: покладіть свої особисті речі в автоматичну камеру схову на станції Сіндзюку.

— На станції Сіндзюку, — повторила Аоаме.

— Само собою зрозуміло, що вам краще мати при собі якнайменше речей.

— Звичайно, — погодилася Аоаме.

Повернувшись додому, Аоаме щільно заслонила вікна й вийняла із сумки пістолет "НК-4" фірми "Heckler & Koch" та патрони. Сіла за кухонним столом і кілька разів зняла й поставила на місце порожній магазин. За кожним разом повторювала це дедалі швидше. В її рухах з'явився ритм, і руки перестали тремтіти. Після цього вона загорнула пістолет у зношену теніску й заховала у коробку для взуття, а саму коробку — в глибину стінної шафи. Поліетиленовий пакетик з патронами запхала у внутрішню кишеню дощовика, що висів на плічках. Аби втамувати страшну спрагу, вийняла з холодильника остуджений ячмінний чай і випила його три чашки. Від напруження в неї затерпнули м'язи на плечах, під пахвами, як ніколи, запахло потом. А від усвідомлення того, що вона має пістолет, світ здавався їй іншим. До навколишньої картини додалися незнайомі, дивні барви.

Вона роздяглась і під гарячим душем змила неприємний запах.

"Не всі рушниці у п'єсі мають вистрелити, — стоячи під душем, повторювала Аоаме. — Зброя — це лише інструмент. А я живу не у світі п'єси, а в реальному світі, повному вад, недоладностей та спадів".

Після того минули два безтурботні тижні. Як завжди, Аоаме йшла на роботу у спортивний клуб, давала уроки бойового мистецтва й стретчингу. Спосіб життя змінювати не годилося. Вона якомога суворіше

дотримувалася вказівок старої пані. Повернувшись додому, вечеряла, а після того, щільно заслонивши вікна, сідала за кухонний стіл і тренувалася орудувати пістолетом "НК-4" фірми "Heckler & Koch". Його вага, твердість і запах мастила, сила й незворушність поступово ставали частиною її самої.

Вправлялася вона орудувати пістолетом і з затуленими шарфом очима. Нічого не бачачи, швидко навчилася заряджати магазин, знімати запобіжник і відтягувати назад затвор. Короткий ритмічний стук від кожної такої дії приємно відлунював у її вухах. У темряві відмінність між реальним звуком, який видавав пістолет, і його сприйняттям на слух поволі зникала. Межа між нею та її рухами ставала дедалі тоншою, а згодом зовсім розплилася.

Двічі на день Аомаме, стоячи перед дзеркалом у ванній кімнатці, вставляла дуло пістолета в рот. Відчуваючи зубами твердість металу, уявляла собі, як натискає пальцем гашетку. Лише від такого руху її життя закінчиться. Наступної миті її вже не буде на цьому світі. Стоячи перед дзеркалом, вона нагадувала собі: "Найголовніше, на що треба звернути увагу: не дати рукам тремтіти, твердо сприймати віддачу, не боятися і понад усе не вагатися".

"Якщо вирішу, то зараз же зможу це зробити, — думала вона. — Досить потягти палець на один сантиметр. Це ж просто. Може, так і зробити?" Однак Аомаме передумувала — виймала дуло пістолета з рота, ставила запобіжник, а пістолет клала на умивальник, між тюбиком зубної пасти й щіткою для волосся. "Ні, ще надто рано. Мені ще треба зробити щось інше", — нагадувала собі.

Як радив Тамару, вона постійно тримала при собі "кишеньковий дзвінок". Коли лягала спати, клала поряд із будильником. Так одразу могла його схопити. Однак дзвінок не лунав. Минув іще один тиждень.

Пістолет у коробці для взуття, сім патронів у кишені дощовика, мовчазний "кишеньковий дзвінок", спеціальна плішня з тонкою гострою голкою в дорожній сумці — ось усе її добро. А ще — нове обличчя й життя в очікуваному майбутньому. І пачка банкнот в автоматичній камері схову на станції Сіндзюку. Пам'ятаючи про це, Аоаме проводила дні середини літа. Люди нарешті брали літню відпустку, більшість крамниць замикала двері, на вулицях порідшало перехожих. Поменшало й автомашин, у місті запанувала тиша. Іноді Аоаме ніби втрачала відчуття, де вона. "Це справжня реальність чи ні?" — запитувала себе. Та не здогадувалася, де можна знайти іншу реальність, якщо припустити, що ця несправжня. Нічого іншого не залишалось, як поки що визнати її єдино можливою. І з усієї сили якось її подолати.

"Я не боюся смерті, — ще раз підтверджувала вона. — Страх — це втеча від дійсності. її перемога над людиною".

Вона приготувалася фізично й морально. Відразу за першим сигналом Тамару могла вийти з дому. Однак сигнал не надходив. Закінчувався серпень. Ще трохи, й настане кінець літа, надворі цикади востаннє надривали свої голоси. Хоча дні здавалися страшно довгими, місяць чомусь промайнув дуже швидко.

Аоаме повернулася з роботи додому, скинула одяг, просяклий потом, у кошик і залишилась у майці та шортах. Пополудні була раптова злива. Небо потемніло, на землю ринули краплі дощу завбільшки з камінець, якийсь час прокочувався грім. Як тільки злива минула, дороги потонули у воді. Повернулося сонце, й вода випарувалася, а над містом повисло щось схоже на марево. Увечері хмари знову вкрили небо густою вуаллю. Місяців не було видно.

Перед тим, як готувати вечерю, Аоаме мала трохи перепочити. Випивши чашку холодного ячмінного чаю й смакуючи заздалегідь звареними молодими бобами, вона розгорнула на кухонному столі вечірню газету. Починаючи з першої сторінки, пробігала очима по заголовках статей, але не знаходила такої, що могла б повернути її

увагу. Звичайна вечірня газета. Однак коли розгорнула сторінку з місцевими новинами, їй в очі впало фото Аюмі. Аомаме затамувала подих, насупила обличчя.

"Такого не може бути, — подумала вона спочатку. — Очевидно, хтось переплутав її з іншою, дуже подібною особою. Адже не було підстав поміщати її фото в газеті. Та хоч скільки Аомаме приглядалася, перевіряючи, чи не помилилася, обличчя належало добре знайомій жінці-поліцейському. Її спільниці в кількох невеликих еротичних розвагах. На цій фотографії Аюмі ледь-ледь усміхалася. Загалом незграбною^ штучною усмішкою. У реальній Аюмі усміх був природним і розпливався по всьому обличчю. А така фотографія здавалася наче взятою з офіційного альбому. В її незграбності, ввижалось, приховувалася якась тривога.

Аомаме ніяк не хотіла читати цієї статті. Бо, прочитавши великий заголовок біля фото, збагнула: щось сталося. Однак не могла не читати. Це була реальність, яку не вдасться обійти. Вона глибоко вдихнула й прочитала:

"Аюмі Накано, 26 років. Незаміжня. Мешкає в Токіо, район Мінато.

Її задушили паском від купального халата в номері готелю в Сібуї. Була цілком гола. На руках наручники, прив'язані в головах до ліжка. Щоб не кричала, їй заткнули рота кляпом. Труп виявила готельна покоївка, коли зранку прийшла перевіряти номер. Напередодні об одинадцятій годині вечора туди зайшла вона з чоловіком, який удосвіта пішов з готелю. Плату за нічліг вніс заздалегідь. Такі події у великому місті не велика рідкість. Сюди з'їжджаються різноманітні люди, й розпалюються пристрасті. Іноді вони набирають насильницької форми. Газети переповнені такого роду подіями. Але в цій є щось небуденне. Жертвою стала жінка, працівниця столичного управління поліції. Вважають, що її службові наручники використовувалися для сексуальної гри. Це не були маленькі іграшки, які продаються у порношопах. Тож, природно, ця новина привернула до себе увагу громадськості".

Розділ 4

(про Тенґо)

Можливо, такого краще не бажати

"Де вона й що тепер робить? Усе ще належить до вірних "Братства свідків"? Було б добре, якби це було не так", — думав Тенґо. Звісно, не вірити — це право кожної людини. І йому не слід сюди втручатися. Однак, наскільки він пригадував, у дитинстві вона, здається, не тішилася тим, що виконує приписи "Братства свідків".

Одного разу в студентські роки Тенґо підробляв на оптовому складі спиртних напоїв. За непогану плату йому доводилося тяжко працювати — переносити великі вантажі. Щодня після роботи навіть він, що міг похвалитися міцним здоров'ям, відчував, як болять усі суглоби. Поряд з ним випадково працювали два хлопці, яких виховували батьки, прибічники "Братства свідків". Це були порядні, доброзичливі парубки однакового з ним віку. Вони серйозно ставилися до роботи. Трудилися не покладаючи рук й ні на що не нарікаючи. Одного разу Тенґо подався з ними до пивнички випити бочкового пива й там за розмовою дізнався, що вони, друзі від самого дитинства, кілька років тому з певних причин зреклися секти й вернулися в реальний світ. Але, як помітив Тенґо, здається, й досі не призвичаїлися до цього нового широкого світу. Від самого народження виростили у тісній громаді, а тому з великими труднощами розуміли й сприймали його правила. Часто не знали, як вчинити, відчували розгубленість. Насолоджувалися свободою, покинувши секту, і водночас не могли позбутися сумнівів щодо правильності свого кроку.

Звісно, Тенґо співчував їм. Якби вони ще в дитячі роки, перед усвідомленням свого "я", залишили секту, то мали б усі шанси пристосуватися до навколишнього суспільства. Та коли проґавили їх, хлопцям нічого іншого не залишалось, як жити в "Братстві свідків"

відповідно до цінностей секти або дорого заплатити, щоб власними силами перебудувати життєві звички й свідомість. Розмовляючи з ними, Тенґо згадав про ту дівчину. І подумав, що й вона, напевне, зазнала подібних страждань.

Після того, як та дівчина нарешті відпустила руку й, не озираючись назад, мерщій вийшла з аудиторії, Тенґо, застигнувши на місці, довго не знав, що робити. Вона стискала його руку так сильно, що впродовж кількох днів він виразно відчував на ній її пальці. І навіть з плином часу, коли їхній безпосередній дотик ослаб, не зникав відбиток того, що закарбувалося тоді в його душі.

Трохи пізніше Тенґо все збагнув. З кінця затверділого прутня скапнула крапля якоїсь рідини, липкішої за сечу, що супроводжувалося легким болем. Тенґо тоді ще не знав, що це — провісник сперми, а тому занепокоївся. Подумав, що в його організмі, можливо, відбувається щось ненормальне. Однак ні в батька, ні в однокласників не наважився запитати. Коли серед ночі уві сні прокидався (який це був сон, не міг пригадати), то помічав, що труси злегка змокрили. Йому здавалося, ніби завдяки потиску руки тієї дівчини з нього щось витікає.

Після того він не мав з дівчиною жодного контакту. Як і досі, Аомаме залишалася в класі самотньою, ні з ким не розмовляла і перед шкільним обідом, як завжди, виразним голосом проказувала дивну молитву. Коли іноді з ним розминалася, то навіть не мінялася на обличчі — мовляв, між ними ніколи нічого не було. Здавалосьь, вона зовсім його не помічає.

А от Тенґо, як тільки траплялася нагода, нишком, щоб ніхто не помітив, уважно стежив за нею і переконався, що в неї правильні риси обличчя, які принаймні можуть збудити приязнь. Вона була струнка й завжди носила трохи широкувате вбрання з бляклої тканини. Коли одягалася у спортивний костюм, то виступи на її грудях зовсім не проступали. З незворушним виразом обличчя, майже цілковито мовчазна, вона завжди немов дивилася кудись далеко. Її очі залишалися

безживними. Хоча того дня, коли він у них зазирнув, вони були прозорі й повні світла.

Відчувши потиск її руки, Тенґо збагнув, що в цій худорлявій дівчині таїться незвичайно велика сила. Не лише фізична, але й, здається, ще більша духовна. Зазвичай вона приховувала цю свою життєву енергію від однокласників. На уроках, коли вчителька викликала, говорила тільки те, що вважала справді за потрібне (або навіть мовчала), а під час офіційного тестування показувала непогані результати. Тенґо припускав, що вона могла б досягти ще кращих оцінок, якби захотіла. Можливо, щоб не привертати до себе уваги, навмисне абияк писала письмову іспитову роботу. Мабуть, за допомогою подібної мудрості діти, поставлені в такі, як вона, умови, намагалися вижити, зазнаючи якнайменшої кривди від навколишніх людей. Якнайменше виділялися серед інших. Залишалися якнайбільше прозорими.

"От було б добре, якби вона жила, як усі діти, у звичайних умовах і могла невимушено вести розмови!" — думав Тенґо. Тоді, можливо, вони обоє подружилися б. Десятирічним дівчині й хлопцеві завжди не просто цього досягти. Ба більше, в цьому світі це, певне, одна з найважчих справ. Однак іноді, при певній нагоді, очевидно, можна було б принаймні подружньому поговорити. Однак така нагода ніяк не траплялася. З нею, відмінною від інших, самотньою, ніхто не пробував розмовляти, а вона сама вперто зберігала мовчанку. І Тенґо не наважився всупереч усьому підтримувати стосунки з живою Аоаме, а волів потай, в уяві та спогадах, спілкуватися з нею. Десятирічний Тенґо не мав конкретного уявлення про секс. Від дівчини тільки прагнув ще раз відчути міцний потиск її руки. Наодинці, без зайвих свідків. І почути від неї хоч щось про саму себе. Хотів, щоб вона тихенько відкрила свої таємниці, притаманні дівчині десятирічного віку. Він постарався б зрозуміти її. І з того часу, можливо, щось почалося б. А що саме — Тенґо не здогадувався.

У квітні, ставши п'ятикласником, він опинився в іншому, ніж Аоаме, класі. Інколи вони розминалися в коридорі, стояли разом на автобусній зупинці. Однак, як завжди, вона, здавалось, зовсім ним не цікавилася.

Принаймні так думав Тенґо. Навіть тоді, коли він був поряд, вона й бровою не ворушила. І погляду не звертала. Її очі залишалися без глибини й блиску. "А, власне, що тоді сталося?" — думав Тенґо. Іноді йому здавалося, ніби то був сон. Щось таке, чого ніколи в реальності не відбувалося. А проте незвичайно сильний потиск руки Аоаме все ще виразно відчувався. Як на його думку, цей світ був переповнений багатьма загадками.

Тенґо незчувся, як дівчина на прізвище Аоаме покинула школу. Очевидно, перевелася кудись-інде, але подробиць про це він не знав. Ніхто не знав, куди переселилася з батьками. Напевне, тільки його одного в початковій школі схвилювало її зникнення.

Після того Тенґо довгий час нарікав на свої дії. Точніше, нарікав на їхній брак. Тепер він подумки згадував слова, які повинен був їй сказати. Слова, які хотів і мав сказати. Повертаючись у минуле, він тепер розумів, що було не дуже важко зупинити її й поговорити. Досить було знайти добру нагоду й набратися хоча б найменшої відваги. Однак він на це не спромігся. І нагоду назавжди втратив.

Переїшовши із початкової до середньої муніципальної школи, Тенґо часто згадував про Аоаме. Частіше відчував ерекцію й іноді, думаючи про неї, самозадовольнявся. Лівою рукою, на якій ще відчувався її потиск. У його спогадах вона залишалася худорлявою і без виразних виступів на грудях. Але для цього йому вистачало уявити собі її у спортивному костюмі.

У середній школі вищого ступеня Тенґо почав іноді домовлятися про побачення з дівчатами-однолітками. У них з-під одягу чітко випиналися форми молодих грудей. Від їхнього споглядання йому перехоплювало дух. Але навіть тепер перед тим, як заснути, уявляючи собі пласкі, без округлостей, груди Аоаме, він ворушив лівою рукою. І щоразу відчував глибоку провину. "Це, напевне, щось неправильне й ненормальне", — думав він.

Однак вступивши до університету, Тенґо не так часто, як раніше, згадував Аоаме. Головною причиною було те, що він зустрічався з живими жінками й почав мати з ними статеві стосунки. Став уже зрілим чоловіком, і, природно, образ худорлявої десятирічної дівчини у спортивному костюмі трохи віддалився й перестав бути об'єктом його жаги. Але після того вдруге не зазнав такого шаленого душевного трепету, як тоді в аудиторії від потиску її руки. Ні в студентські роки, ні після закінчення університету жодна дівчина, з якою пощастило познайомитися, не залишила в його серці такого яскравого сліду, як колись Аоаме. У жінках він насправді не знаходив нічого такого, чого шукав. Були серед них і вродливі, й з доброю душею. Були й такі, що дорожили ним. Але врешті-решт так само, як зграйки пташок з барвистим пір'ям сідають на гілля, а потім кудись летять, жінки з'являлись і зникали. Вони не могли його задовольнити, а він — їх.

І от тепер, уже в тридцятирічному віці, знічев'я впадаючи в задуму, Тенґо з подивом помітив, що згадує ту десятирічну дівчину. Після уроків у порожній аудиторії вона міцно стискала його руку й прозорими очима дивилася йому прямо в обличчя. Або була в спортивному костюмі, що облягав її худорляве тіло. Або ж недільного ранку вслід за матір'ю йшла торговою вулицею Ітікави. Завжди міцно стискала губи й дивилася невідомо куди.

"Здається, що моя душа ніяк не може від неї відірватися, — думав тоді Тенґо. І тепер жалкував, що не заговорив з нею у шкільному коридорі. — Якби я тоді був зважився, то, можливо, моє теперішнє життя склалося б по-іншому".

Цього разу Тенґо згадав про Аоаме, коли в супермаркеті купував "едааме" — молоді соєві боби. Вибираючи їх, природно, подумав про "аоаме" — зелені соєві боби. Тож, узявши в руки китицю бобів, непомітно для самого себе, застиг у задумі, ніби серед білого дня занурився в сон. Скільки часу тривав такий стан, він не пам'ятав. Прийшов до тями, коли почув жіночий голос: "Вибачте", бо своєю великою статурою він загородив доступ до прилавка з городиною.

Тенґо отямився від задуми, попросив вибачення, запхав боби у пакет і разом з іншими товарами — крабами, молоком, тофу й крекерами — попрямував до каси. Змішавшись з навколишніми домогосподарками, став у довгу чергу, яка утворилася перед молодою й недосвідченою касиркою саме під час надвечірнього напливу людей, але Тенґо цим особливо не переймався.

Якби в цій черзі перебувала Аоаме, то чи впізнав би він її? Адже минуло років двадцять, як вони не бачилися. Напевне, досить мала ймовірність того, що вони впізнали б одне одного. Або чи зміг би він окликнути її відразу, якби розминувся на вулиці й подумав: "Можливо, це вона?". Не мав у цьому певності. Можливо, забарився б і, ні на що не зважившись, пішов далі. А потім глибоко жалкував би, чому тоді не сказав жодного слова.

"Тенґо-кун, тобі не вистачає сили волі й наполегливості", — часто повторював Комацу. Напевне, він таки мав рацію. Адже, завагавшись, Тенґо думав: "Та чи варто?" — і врешті-решт відмовлявся від свого наміру. Такий мав характер.

"Та якби часом я побачив її і ми, на щастя, впізнали б одне одного, то, мабуть, я щиро, нічого не приховуючи, відкрився б їй. За столиком, щось попиваючи, у найближчій кав'ярні, куди зайшли б, якби вона мала час і погодилася на запрошення".

Він хотів розповісти їй багато чого. Що досі добре пам'ятає, як вона в аудиторії початкової школи потиснула йому руку. Як після того прагнув з нею подружитися. Докладніше про неї дізнатися. Однак ніяк не зміг. З різних причин. Найголовніша — це його боязливість. Потім він жалкував за цим. І досі ще жалкує. Але часто думає про неї. Звичайно, не сказав би, що самозадовольняється, уявляючи собі її постать у спортивному костюмі. Бо це щось таке, що не має нічого спільного зі щирістю.

"Однак, можливо, такого краще не бажати. І краще знову не зустрічатися. Бо тоді можна розчаруватися", — думав Тенґо. Можливо, вона стала просто нудною, із втомленим обличчям, працівницею якогось офісу. Або невдоволеною матір'ю, що пронизливим голосом сварить своїх малих дітей. Може, вони не матимуть жодної спільної теми для розмови. Звісно, є така можливість. А якби так сталося, то все дорогоцінне, що зберігалось в його серці, пропало б назавжди. Та все-таки Тенґо не вірив у таку прикру можливість. У рішучому погляді та вольовому профілі десятирічної дівчини він бачив непохитний намір не піддаватися часовій ерозії.

А що сталося з ним?

Від такої думки його охопила тривога.

Чи не Аомаме розчарується, якщо вони знову зустрінуться? У початковій школі Тенґо був вундеркіндом з математики, найкраще вчився майже з усіх предметів, був кремезним і добрим спортсменом. Учителі відзначали його здібності й пророкували йому велике майбутнє. Можливо, і в її очах він мав вигляд героя. Однак тепер він працює у підготовчій школі на посаді вчителя за договором, яку не можна назвати постійною. Робота в нього справді легка й дозволяє самому жити небідно, перебуваючи якомога далі від стовпів, на яких тримається суспільство. Поряд з працею у школі він пише художні твори, але ще нічого не надрукував. Підробляє також у жіночому журналі — складає гороскопи. Здобув на цьому популярність, але, правду кажучи, вся ця його писанина — чиста брехня. Ні надійних друзів, ні коханки не має. Щотижнева таємна зустріч із старшою від нього заміжною подругою — майже єдиний його стосунок з людьми. А своїм найбільшим дотеперішнім досягненням як автора-привида — тим, що "Повітряна личинка" стала бестселером, — він у жодному разі не має права привселюдно гордитися.

Поки він роздумував, касирка взялася й до його пакета.

З пакетом у руках Тенґо вернувся додому. Переодягнувся у короткі шорти, добув з холодильника банку пива й, попиваючи його, налив у велику каструлю гріти воду. І поки вода скипіла, вилущив соєві боби й, розклавши рівненько на кухонній дошці, посолив і кинув в окріп.

"І чого та десятирічна дівчина ніяк не виходить мені з голови? — думав він. — Після уроків вона підійшла до мене й потиснула руку. І не сказала ні слова. От і все. Та йому здалося, що саме тоді вона забрала частину його тіла й душі. А натомість залишила в ньому частину свого тіла й душі. За зовсім короткий час відбувся такий важливий обмін".

Тенґо дрібно покришив купку імбиру. До відповідного розміру нарізав селери, печериць і китайської петрушки. Зняв з крабів панцир і промив водою з-під крана. На розстеленому паперовому рушнику акуратно, немов солдатиків, розклав крабів. Зварені соєві боби пересипав у бамбуковий кошичок, щоб охололи. Потім, підогрівши велику сковороду, розлив по ній кунжутову олію. На слабкому вогні повільно підсмажив покришений імбир.

"А все-таки було б добре зустрітися зараз з Аомаме", — знову подумав він. Байдуже, навіть якби вона або він розчарувалися. У всякому разі, Тенґо хотів побачити її. Хотів лише знати, як вона потім жила, де перебуває зараз, що її тішить і що засмучує. Бо навіть якщо вони змінилися і ніщо їх обох уже не пов'язує, залишається незмінним той факт, що давно колись після уроків в аудиторії початкової школи вони обмінялися чимось дуже дорогоцінним.

Покришену селеру й печериці Тенґо висипав на сковороду. Збільшивши вогонь й легенько потрушуючи сковородою, бамбуковою лопаточкою старанно перемішав усе, що було на ній. Посипав трошки солі й перцю. Коли зелень почала розігріватися, додав промитих крабів. Ще раз посипав усе сіллю та перцем, у маленьку склянку налив sake. Побризкав соєвим соусом й нарешті притрусив петрушкою. Усе це виконував машинально, майже не думаючи, що зараз робить, немов літак, якого поставили на режим автопілота. Узагалі приготування такої

страви не вимагало дотримання складної процедури. Він тільки вправно ворушив руками, а його голова не переставала думати про Аомаме.

Коли краби з овочами підсмажилися, Тенґо пересипав їх у велику тарілку. Добув з холодильника нову банку пива, сів за стіл і, поринувши в задуму, взявся наминати приготовану страву, яка все ще парувала.

"Упродовж кількох останніх місяців у мені начебто відбувається помітна зміна, — міркував він. — Навіть можна сказати, що я духовно зростаю. Нарешті, підійшовши до тридцятирічного віку... Хіба це не досягнення? — Тримаючи в руці надпиту банку пива, Тенґо насмішкувато хитнув головою. — Надзвичайне. Цікаво, скільки часу потрібно, щоб у такому темпі досягти звичайної, як у всіх людей, зрілості?"

У всякому разі, приводом такої внутрішньої зміни, здається, стала "Повітряна личинка". Завдяки тому, що він переробив у своєму стилі оповідання Фукаері, в ньому зміцнився намір написати власний твір, виношуваний у душі. Народилося щось схоже на таке бажання. А в цьому новому бажанні знайшлося місце і для спогаду про Аомаме. Останнім часом він чомусь усе частіше думав про неї. Не раз душа повертала його на двадцять років назад, у шкільну аудиторію після уроків, як людину, яка, стоячи на морському березі, полоще ноги у сильному відпливі.

Урешті-решт Тенґо не допив другої банки пива й залишив половину крабів з овочами. Рештки пива вилив в умивальник, а страву переклав у маленьку тарілку й, загорнувши поліетиленовою плівкою, помістив у холодильник.

Трохи перекусивши, він сів за столиком, увімкнув електронну друкарську машинку й викликав на екран сторінку з розпочатим текстом.

Тенґо живо відчував, що, мабуть, таки немає особливого сенсу в тому, як повчала заміжня подруга, щоб переписувати минуле. Вона мала

рацію. Бо хоч би як він наполегливо переписував минуле, теперішнє своє становище, в якому сам перебуває, навряд чи зможе змінити. Час має таку величезну силу, що може геть-чисто скасувати всі людські зміни. Безперечно, над внесеними поправками допише нові й поверне все в попереднє річище. Навіть якщо буде змінено дрібні факти, людина з іменем Тенґо врешті-решт залишиться сама собою.

Можливо, ось що йому треба зробити: стати на роздоріжжі, що називається "сучасністю", й описати майбутнє так, як переписують минуле, пильно в нього вдивляючись.

Від жалю і каяття

Розривається грішне серце,

Щоб краплі моїх сліз

Приємні пахощі,

Вірний Ісусе, тобі народили.

Це слова з арії "Пристрастей за Матвієм", які недавно продекламувала Фукаері. Наступного дня Тенґо прослухав грамплатівку й поцікавився словами перекладу. Ця арія на початку "Пристрастей за Матвієм" стосується історії з обливанням Ісуса миром у Витанії. Коли Ісус відвідав у тому містечку дім прокаженого, одна жінка налила йому на голову дорогоцінного мира. Побачивши це, його учні обурилися таким беззмістовним марнотратством. Мовляв, краще було б продати й гроші пожертвувати вбогим. Однак Ісус стримав обурених учнів словами: "Чого ви докучаєте цій жінці? Вона ж добрий вчинок зробила. Приготувала мене до похорону".

Жінка знала, що невдовзі Ісус має померти. А тому налила на голову Ісуса дорогоцінного мира, ніби проливаючи за ним сльози. Ісус також

знав, що незабаром йому доведеться йти страдницькою дорогою. Тому сказав: "Усюди в світі, де тільки проповідуватиметься ця Євангелія, згадуватимуть і те, що зробила ця жінка".

Звісно, вони не змогли змінити майбутнього.

Тенґо ще раз заплющив очі, глибоко вдихнув й подумки впорядкував слова. Переставивши їх, добився виразнішого образу й точнішого ритму.

Як Володимир Горовиць перед новою клавіатурою із шістдесятьма вісьмома клавішами, він погойдав у повітрі своїми десятьма пальцями. А тоді рішуче почав вибивати ієрогліфи на екрані електронної друкарської машинки.

Він описував світ, в якому на сході надвечірнього неба видніли два Місяці. І людей, які в ньому жили. І час, який у ньому протікав.

"Усюди в світі, де тільки проповідуватиметься ця Євангелія, згадуватимуть і те, що зробила ця жінка".

Розділ 5

(про Аомаме)

Миша натрапляє на kota-вегетаріанця

Коли Аомаме усвідомила смерть Аюмі як реальний факт, якийсь час в ній відбувалося щось схоже на перестроювання свідомості, Згодом вона розплакалася. Плакала тихо, безголосо, дрібно трусячись плечима й затуливши обличчя руками — так, щоб ніхто у світі цього не бачив.

Вікна були щільно заслонені, але вона побоювалась, що хтось звідкись підглядає. Того вечора, розгорнувши на кухонному столі вечірню

газету, Аоаме сиділа перед нею й безперестанку плакала. Іноді, не витримуючи, раптом схлипувала, а потім знову беззвучно ридала. Стікаючи по руках, сльози скапували на газету.

У цьому світі Аоаме зазвичай не плакала. Якщо хотіла плакати, то скоріше сердилася. На когось або на себе саму. А тому сльози на її очах були рідкістю. Однак цього разу, розплакавшись, вона вже не могла вгамуватися. Так довго вона плакала тільки після самогубства Тамакі Оцуки. Скільки років тому це було — не пригадувала. В усякому разі, дуже давно. Тоді Аоаме ридала без упину. Упродовж кількох днів. Нічого не говорила й не виходила з дому. Тільки іноді поповнювала в організмі запаси води, що виливалася у вигляді сліз, і знеможено впадала в короткий сон. Потім знову безперервно плакала.

Аюмі вже не було на цьому світі. Вона перетворилася на холодний труп, який, мабуть, віддали на судово-медичну експертизу. Після розтину тіла його, напевне, знову зшили й, відправивши скромну похоронну службу, відвезли у крематорій і спалили. Обернувшись у дим, вона піднялася в небо й змішалася з хмарами. А під час дощу падає на землю ідесь живить собою трави. Безмовні, безіменні. Аоаме вже ніколи не побачить живої Аюмі. Усе це суперечило законам природи, було несправедливим і виходило за межі будь-якої логіки.

Відтоді, як Тамакі Оцука покинула цей світ, Аоаме не знайшла людини, крім Аюмі, до якої відчувала хоч якусь дружбу. Та, на жаль, цій дружбі настав кінець. Аюмі була поліцейським, а Аоаме — серійним убивцею. Переконаною в своїй правоті, сумлінною, але все-таки вбивцею, з юридичного погляду, безперечно, злочинцем. Аоаме належала до тих, кого арештовують, а Аюмі — до тих, хто арештовує.

Тому, хоча Аюмі домагалася глибшого зв'язку, Аоаме, згнітивши серце, мусила їй відмовити. Якби між ними встановилися дружні стосунки, які не обходяться без щоденного спілкування, то виникли б різні суперечності й промахи, здатні обернутися для Аоаме смертю. Загалом Аоаме була щирою і відвертою. Не могла підтримувати з

кимось чесних стосунків і водночас приховувати щось важливе й брехати. Такий стан породжував в її душі небажаний розлад.

До певної міри Аюмі, мабуть, розуміла, що Аоаме тримає в собі якусь особисту таємницю, а тому навмисне зберігає певну відстань між нею і собою. Аюмі мала чудову інтуїцію. Під її награною відкритістю приховувалася м'яка, уразлива чутливість. Аоаме про це знала. Можливо, через її захисну позицію Аюмі почувалася самотньою, відкинутою, відстороненою. Від такої думки в неї, напевне, колело в грудях.

І от Аюмі вбито. Мабуть, у місті вона познайомилася з невідомим чоловіком, разом з ним випила спиртного й подалася до готелю. І там у темному номері почалася вигадлива сексуальна гра. Із кляпом у роті й пов'язкою на очах. Аоаме уявила собі, як чоловік стискає шию жінки пояском купального халата й, стежачи, як вона мучиться, збуджується і кінчає. Однак цього разу чоловік потягнув поясок надто сильно. І те, що мало скінчитися, не скінчилося.

Напевне, і сама Аюмі побоювалася, що коли-небудь таке може статися. Вона регулярно потребувала бурхливого сексу, її організм (і, можливо, душа) прагнув цього. Однак обзавестися постійним коханцем вона не хотіла. Стабільні людські стосунки її гнітили й непокоїли. Тому вона віддавалася сексу з випадковими чоловіками, які їй підходили. І в цьому була схожою на Аоаме. Але, на відміну від Аоаме, мала схильність заходити в сексі надто далеко. Загалом її вабив ризикований, шалений секс. Може, вона підсвідомо хотіла, щоб їй завдавали болю. Аоаме була іншою — обережною й нікому не дозволяла над собою наруги. А якби таке трапилося, то вона, напевне, чинила б завзятий опір. А от Аюмі мала схильність погоджуватися на будь-які забаганки партнера. Натомість сподівалася від нього якоїсь віддяки. Небезпечна схильність. Адже йшлося про випадкових чоловіків. Заздалегідь не було відомо, які, власне, в них примхи й нахили. Звісно, Аюмі знала про таку загрозу. А тому відчувала потребу в такій надійній спільниці, як Аоаме. Людині, яка її зупинить і пильно оберігатиме.

Аомаме також потребувала Аюмі, наділеної здібностями, яких сама була позбавлена. Мала відкриту, веселу вдачу, що заспокоювала Аомаме. Була привітною, до міри допитливою, по-дитячому жвавою, цікавою в розмові. З великими грудьми, що приваблювали чоловіків. Поряд з нею Аомаме могла похвалитися хіба що таємничою усмішкою. Чоловіки хотіли знати, що, власне, в ній ховається. У цьому розумінні вони разом становили ідеальну комбінацію непереможних секс-машин.

"За будь-яких обставин я мусила б сприймати її прихильніше, — думала Аомаме. — Мала б розуміти її настрій і міцно стискати в обіймах. Саме цього вона прагнула. Безумовного сприйняття і міцних обіймів. Заспокоєння хоч на короткий час. Та я не змогла відповісти на її бажання. Давався ознаки сильний інстинкт самозахисту, а крім того, побоювання, що тим самим оскверню пам'ять про Тамакі Оцуку".

І от Аюмі сама, без Аомаме, подалася на вулиці вечірнього міста і там була задушена. Із справжніми наручниками на руках, з пов'язкою на очах і з кляпом у роті, зробленим з панчіх або нижньої білизни. Сталося те, чого сама Аюмі завжди побоювалася. Якби Аомаме ставилася до неї приязніше, то, може, того дня вона не вирушила б у місто сама. Подзвонила б і, напевне, запросила б із собою Аомаме. І тоді обоє в безпечнішому місці, контролюючи одна одну, віддалися б в обійми чоловікам. Та, мабуть, Аюмі соромилася Аомаме. А сама Аомаме ні разу їй не телефонувала, щоб запросити на еротичні розваги.

Приблизно о четвертій ночі, не витримавши самотності, Аомаме взяла сандалії і вийшла з дому. У самій безрукавці й шортах безцільно блукала досвітнім містом. Хтось окликав її, але вона навіть не оберталася. Поки ходила, відчула спрагу, а тому зайшла у крамницю цілодобового обслуговування, купила пакет помаранчевого соку й випила за одним разом. Повернувшись додому, знову якийсь час плакала. "Я любила Аюмі, — думала вона, — більше, ніж мені здавалося. Якщо вона хотіла до мене пригорнутися, то нехай би так і робила".

Наступного дня в газеті з'явилася стаття під назвою: "Задушення жінки-поліцейського". Поліція з усіх сил розшукує чоловіка, який зник з місця злочину. За даними газети, її колеги розгубилися. Аюмі, яку всі навколо любили, була життєрадісної вдачі, відповідальна й активна в роботі, мала великі досягнення як поліцейський. Її рідня, передусім батько і старший брат, служили в поліції і дорожили родинними узами. Усі вони приголомшені й не розуміють, як таке лихо могло статися.

"Ніхто нічого не знає, — подумала Аомаме. — А от мені все зрозуміло. У душі Аюмі наче утворилася велика порожнина, схожа на пустелю край світу. Хоч скільки поливай її водою, вода відразу просочується в землю. І на поверхні не залишається жодної краплі вологи. В неї не пускає коренів ніяке життя. У небі над нею навіть птахи не пролітають. Що спричинило в її душі таке спустошення, знає лише Аюмі. Та ні, можливо, і вона не знає правди. Без сумніву, одна з головних причин цієї біди — збочені сексуальні домагання, нав'язувані силою навколишніми чоловіками. Аби огородити свою фатальну душевну порожнину, Аюмі мусила сфабрикувати своє "я". І коли одна за одною зривала штучну оздобу на ньому, то опинилася перед бездонною прірвою, що зветься "ніщо". І це лише страшно висушило її душу. Та хоч як вона намагалася забути те "ніщо", воно регулярно навідувалося до неї. І пополудні після поодиноких дощів, і на світанку після пробудження від кошмарного сну. Тож у такий час вона могла віддаватися в обійми будь-кому.

Аомаме добула з коробки для взуття пістолет "НК-4" фірми "Heckler & Koch", звичними рухами зарядила магазин, спустила запобіжник, відтягнула назад затвор, загнала патрон у патронник, звела курок і, міцно тримаючи пістолет обома руками, націлилася на одну точку в стіні. Дуло пістолета не хиталося. Руки вже не тремтіли. Аомаме, затаївши подих, зосередилася, а тоді щосили видихнула. Пістолет опустила. Поставила запобіжник. Зважила на долоні його вагу, вп'ялася очима в його тьмянний блиск. Пістолет наче став частиною її самої.

"Треба вгамувати свої почуття, — наказала вона собі. — Навіть якщо покарати її дядька й старшого брата, вони, мабуть, не зрозуміють, за що

їм така кара. Тепер уже Аюмі не вернеться. На жаль, рано чи пізно таке мало статися. Аюмі повільно, але невідворотно наближалася до центру смертельного вихору. Навіть якби я вирішила ставитися до неї тепліше, ніщо не змінилося б. Перестану плакати. Треба ще раз узяти себе в руки. Найголовніше — віддавати перевагу правилам, а не своїм емоціям. Як казав Тамару".

"Кишеньковий дзвінок" пролунав уранці, на п'ятий день після смерті Аюмі. Слухаючи по радіо останні новини, Аомаме кип'ятила в кухні воду для кави. "Кишеньковий дзвінок" лежав на столі. Аомаме глянула на телефонний номер, що висвітився на маленькому екрані. Номер був незнайомий, але, безсумнівно, його прислав Тамару. Вона підійшла надворі до найближчого телефону-автомата й набрала присланий номер. За третім гудком слухавку взяв Тамару.

— Ви готові? — запитав він.

— Звичайно, — відповіла Аомаме.

— Повідомлення від мадам. О сьомій сьогоднішнього вечора бути у фойє головного відділення готелю "Окура". Готовою до звичної роботи. Вибачте за поспішність, але конкретної домовленості про зустріч досягнуто в останню хвилину.

— О сьомій сьогоднішнього вечора, у фойє головного відділення готелю "Окура", — машинально повторила Аомаме.

— Я хотів сказати, що молюся за вашу удачу, та, напевне, така молитва вам не допоможе.

— Бо ви людина, яка не покладає надії на удачу.

— Навіть якби й покладав, добре не уявляю собі, що це таке, — сказав Тамару. — Бо ще ніколи не бачив.

— Можете не молитися. Натомість я прошу вас зробити одну річ: доглянути в моїй квартирі карликове каучукове деревце. Бо я не встигла ним розумно розпорядитися.

— Погоджуюсь.

— Дякую.

— Доглядати каучукове деревце набагато приємніше, ніж кота чи рибок тропічних морів. Більше прохань нема?

— Нема. Рештою я розпорядилася.

— Як закінчите роботу, на станції Сіндзюку ще раз подзвоните за цим номером. Тоді я дам вам наступну інструкцію.

— Як закінчу роботу, на станції Сіндзюку ще раз подзвоню за цим номером, — повторила Аоаме.

— Гадаю, ви це знаєте, але все-таки нагадую: телефонного номера не записуйте. Коли вийдете з дому, "кишеньковий дзвінок" розбийте й викиньте.

— Зрозуміло. Так і зроблю.

— Порядок зустрічі повністю узгоджено. Так що не турбуйтеся. У всьому іншому покладіться на нас.

— Не турбуватимусь, — відповіла Аоаме.

На хвилину Тамару замовк.

— Можна вам сказати свою відверту думку?

— Будь ласка.

— Я зовсім не маю наміру стверджувати, що ваша спільна справа даремна. Бо вона ваша, а не моя. Однак, дуже м'яко кажучи, нерозсудлива. І не видно їй кінця.

— Можливо, — погодилася Аоаме. — Але вже не можна нічого змінити.

— Так само, як не вдається запобігти сніговим лавинам, коли настає весна.

— Мабуть.

— Однак нормальна людина із здоровим глуздом у таку небезпечну пору року не наближається до місця, де може статися лавина.

— Нормальна людина із здоровим глуздом передусім не веде з вами такої розмови.

— Можливо, — погодився Тамару. — До речі, на випадок снігової лавини з вашою ріднею можна зв'язатися?

— Я не маю рідні.

— Взагалі не маєте чи маєте, але не підтримуєте стосунків?

— Маю, але не підтримую стосунків, — відповіла Аоаме.

— Чудово, — сказав Тамару. — Найкраще — бути без нічого. А за родича вважати каучукове деревце — просто ідеал.

— Коли в домі мадам я надивилася на золотих рибок, то запалилася бажанням і собі їх придбати. Подумала: от було б добре, якби вони були в моїй квартирі! Вони маленькі, мовчазні й нічого не вимагають. І от наступного дня я пішла їх купувати у пристанційній крамничці, та, побачивши їх в акваріумі, раптом утратила до них цікавість. А тому замість золотих рибок придбала убоге каучукове деревце, що залишилося непроданим.

— Гадаю, що ви зробили правильний вибір.

— Мабуть, я вже ніколи не зможу купити золотих рибок.

— Мабуть, — сказав Тамару. — А от каучукове деревце зможете.

Настала коротка мовчанка.

— О сьомій сьогоднішнього вечора у фойє головного відділення готелю "Окура", — ще раз підтвердила Аомаме.

— Сидіть там і чекайте. Вас помітять.

— Мене помітять.

Тамару легенько відкашлявся.

— До речі, ви знаєте оповідання про те, як миша натрапила на кота-вегетаріанця?

— Не знаю.

— Хочете послухати?

— Дуже.

— Одного разу на горищі миша натрапила на великого kota й опинилася в кутку, з якого не могла втекти. Тремтячи зі страху, вона сказала: "Котику-братику, я тебе благаю: не їж мене! Я мушу повернутися додому. Там на мене чекають голодні дітки. Будь ласка, відпусти мене". Кіт відповів: "Не турбуйся! Я тебе не з'їм. Бо, правду кажучи, тихенько признаюся тобі, що я — вегетаріанець і м'яса зовсім не їм. Тож тобі пощастило, що натрапила на мене". Миша сказала: "О, який сьогодні чудовий день! Яка я щаслива, що зустріла котика-вегетаріанця!" Але наступної миті кіт накинувся на неї, притиснув кігтями і вп'явся в горло гострими зубами. Спускаючи дух у тяжких муках, миша запитала: "А хіба ти не казав, що ти — вегетаріанець і зовсім не їси м'яса? Ти збрехав?" Облизуючись, кіт відповів: "Так, я не їм м'яса. Я не збрехав. Я тебе понесу в зубах й обміняю на салат-латук".

Аомаме на хвилю задумалася.

— А в чому мораль цього оповідання?

— Її немає. Просто я згадав його, коли недавно зайшла мова про удачу. От і все. Звісно, ви маєте право самі шукати моралі.

— Зворушливе оповідання.

— І ще одне: гадаю, вам доведеться спочатку пройти обшук і перевірку особистих речей. Пам'ятайте про це.

— Пам'ятатиму.

— Ну, то до наступної зустрічі, — сказав Тамару.

— До наступної зустрічі, — машинально повторила Аомаме.

Телефонна розмова урвалася. Аомаме хвилину дивилася на слухавку й, злегка скривившись, поклала її на місце. Потім, міцно закарбувавши в

пам'яті телефонний номер, висвітлений на екрані, вимкнула "кишеньковий дзвінок". "До наступної зустрічі", — ще раз подумки повторила вона. Хоча знала, що навряд чи коли-небудь у майбутньому побачиться з Тамару.

Уважно переглянувши ранкову газету, Аомаме вже не знайшла статей про вбивство Аюмі. Схоже, що його розслідування вже припинилось і невдовзі всі тижневики одночасно розглядатимуть цей випадок як щось екстраординарне. Молода жінка на посаді поліцейського в готелі Сібуї віддавалася сексуальній грі, використовуючи наручники, під час якої її, повністю голу, хтось задушив. Однак такі сенсаційні статті Аомаме не хотіла читати. Після того, як сталося це вбивство, вона перестала вмикати телевізор. Не хотіла чути новини про смерть Аюмі, повідомлені штучно-пронизливим голосом диктора.

Ясна річ, Аомаме хотіла, щоб злочинця впіймали. Його будь-що треба покарати. Але яка користь з того, якщо його арештують, віддадуть під суд і всі подробиці вбивства стануть відомими? Усе одно Аюмі не воскресне. Це очевидно. Зрештою, покарання може виявитися легким. Можливо, загибель Аюмі кваліфікуватиметься як смерть від нещасного випадку через необережність. А якби злочинця навіть присудили до смертної кари, то це не було б жодним відшкодуванням. Аомаме згорнула газету й, обіпершись ліктями об стіл, обхопила обличчя руками. І думала про Аюмі. Але вже не плакала. Тільки ледве стримувала гнів.

До сьомої вечора було ще досить далеко. Аомаме не мала чого робити. На роботу у спортивний клуб не пішла. Невелику торбу з грошима готівкою та переміною одягу на кілька днів і сумку через плече, як радив Тамару, вже поклала в автоматичну камеру схову на станції Сіндзюку. Кожних три дні вона їздила до станції, вкидала нові монети в автоматичну камеру схову й перевіряла її вміст. Прибирати квартиру не мала потреби, страв не готувала, бо холодильник залишився майже порожнім. У кімнаті, крім каучукового деревця, не було нічого, що свідчило б про її життя. Усю інформацію, що стосувалася її особисто,

Аомаме знищила. Усі шухляди спустіли. "Завтра мене вже тут не буде, — думала вона, — і тоді від мене не залишиться жодного сліду".

Одяг, приготований на цей вечір, лежав акуратно складеним на ліжку. Поряд була сіра спортивна сумка з причандаллям, потрібним для стретчингу. Аомаме ще раз уважно його перевірила. Костюм з джерсі, килимок для виконання вправ з йоги, великі й малі рушники, а також невеличка коробочка з тонкою мініатюрною плішню. Вона вийняла з коробочки плішню, зняла з неї корок, помацала пальцем вістря голки й пересвідчилася, що її гострота не змінилася. Однак для певності легенько наточила її тонюсіньким бруском. Аомаме уявила собі картину, як ця голка безшумно занурюється в одне особливе місце на шії чоловіка. І, як завжди, все скінчиться за одну мить. Без зойку й жодної краплі крові. Спазма триватиме секунду. Знову насадивши на корок вістря голки, Аомаме обережно поклала її у коробочку.

Потім з коробки для взуття вона добула пістолет, загорнутий у теніску, і звичними рухами зарядила магазин патронами калібру дев'ять міліметрів. Із сухим брязкотом загнала патрон у патронник. Зняла запобіжник, а тоді знову його поставила. Обгорнула білою хусточкою й помістила у вініловий мішечок. Над ним поклала переміну білизни — щоб пістолет не впадав в очі.

"Що ще треба зробити?" — подумала вона, але не пригадала. Стоячи на кухні, приготувала каву. Сівши за стіл, пила її й закусувала рогаликом.

"Можливо, це — остання моя робота, — міркувала вона. — Найголовніша й найважча. Після її виконання мені вже не доведеться більше вбивати людей".

Аомаме не була проти втрати власного "я". Ба навіть навпаки, в певному розумінні вітала її. Не шкодувала ні за прізвисьцем, ні за обличчям. Не пригадувала в минулому нічого, за чим могла сумувати.

"Почати життя по-новому — ось чого, мабуть, я жадала", — подумала вона.

А коли замислилася над тим, чого, по змозі, не хотіла б утрачати, то, як не дивно, передусім своїх непоказних грудей. З дванадцятирічного віку до сьогодні вона постійно жила невдоволена їхньою формою і розмірами. Часто думала, що її життя склалося б спокійніше, ніж тепер, якби груди були хоч трошки більшими. Та коли трапилася нагода (це був неминучий вибір) насправді змінити їхній розмір, вона відчула, що зовсім не бажає цього робити. Краще залишити такими, якими вони є. Можна й ними обійтися.

Аомаме помацала рукою груди під безрукавкою. Вони були такими, як завжди. Схожими формою на хлібини, що неоднаково набухали із замішаного борошна. До того ж розміри лівої і правої грудей дивно різнилися. Аомаме хитнула головою. "Байдуже! Все-таки вони мої", — подумала вона.

"Що ще, крім грудей, у мене залишиться? Звичайно, спогад про Тенґо. Відчуття дотику його руки. Шалене тремтіння серця. Жадоба опинитися в його обіймах. Навіть якщо я стану іншою людиною, прихильність до нього мене не покине. Тим я сильно відрізняюся від Аюмі, — міркувала Аомаме. — В серцевині мого єства немає порожнечі. Запустіння, безводної пустелі. В його центрі — кохання. Я не перестаю думати про десятирічного хлопця на ім'я Тенґо. Про його фізичну силу, розум і доброту. Його тут немає. А коли так, то його тіло не старіє, а невисловлені обіцянки не порушуються".

Теперішній, тридцятирічний, Тенґо в душі Аомаме не був реальним Тенґо. А, так би мовити, лише гіпотезою. Можливо, витвором її уяви. Він усе ще зберігав тодішню фізичну силу, розум і доброту. І тепер мав подорослому товсті руки, широкі груди й міцного прутня. Коли Аомаме бажала, він завжди був поряд. Міцно стискав її в обіймах, гладив волосся й цілував. У кімнаті, де вони обоє перебували, завжди панувала темрява, тож його постаті не бачила. У цій пітьмі лише світилися теплом його очі. В

їхній глибині перед нею відкривалися картини світу, яким його Тенґо сприймав.

Якщо іноді Аоаме нестерпно хотіла спати з чоловіками, то, можливо, тому, що прагла якомога чистішим зберегти його образ, виплеканий в її душі. Мабуть, завдяки нестримному сексу з незнайомцями хотіла звільнитися від фізичної жаги й після того перебувати з ним у спокійному світі наодинці, необтяженою ніякими клопотами. Напевне, цього вона прагла.

У таких роздумах про Тенґо того пополудня минуло кілька годин. Аоаме сиділа в алюмінієвому кріслі, що стояло на тісній веранді, поглядала на небо, слухала гуркіт автомашин та, іноді обриваючи листя з убогого каучукового деревця, згадувала про Тенґо. На небі ще не було видно Місяців. Вони мали з'явитися через кілька годин. "Де я буду завтра в цей час? — думала вона, але не здогадувалася. — Та це дрібниця. Головне, що Тенґо є в цьому світі".

Аоаме востаннє полила каучукове деревце, а тоді поставила на програвач грамплатівку із "Симфонією" Яначека — єдину, яку собі залишила. Заплющивши очі, слухала музику. І уявила собі, як рівнинами Богемії гуляє вітер. "Як було б чудово прогулятися там удвох", — подумала вона. Звісно, вони трималися б за руки. Пролітаючи над землею, вітер безшумно колисав м'якою зеленою травою. Аоаме відчувала у своїй руці тепло його руки. Ця картина поволі гасла, як щасливий кінець кінофільму.

Після того Аоаме лягла на ліжко й, згорнувшись калачиком, заснула на півгодини. Сну не бачила. А коли прокинулася, стрілки годинника показували половину п'ятої. Із яєць, шинки й масла, що залишилися в холодильнику, приготувала яєчню. Напилася з пакета помаранчевого соку. Після денного сну тиша видалася на диво гнітючою. Увімкнула радіо — з нього полинув концерт Вівальді для дерев'яних духових інструментів. Флейта "піколо" виводила бадьорі трелі, схожі на пташине

щебетання, і, здавалось, тільки підкреслювала нереальність навколишньої дійсності.

Прибравши посуд, Аомаме прийняла душ і переодяглася у вбрання, що кілька тижнів тому приготувала для цього дня. Просте й зручне. Темно-сірі бавовняні штани й білу, з короткими рукавами блузку без жодних прикрас. Волосся — зібране докупи й пришпилене гребінцем. Жодних аксесуарів. Знятий одяг не поскладала, як звичайно, у коробку для прання, а захала у вініловий пакет. Тамару сам ним розпорядиться. Аомаме старанно підстригла нігті, довго чистила зуби. Прочистила вуха. Підрівняла ножицями брови, легенько протерла кремом обличчя, шию трошки оббризкала туалетною водою. Перед дзеркалом з різних боків перевірила обличчя. Узяла спортивну сумку з емблемою "NIKE" і подалася до дверей.

На порозі востаннє озирнулася назад і подумала, що більше сюди не вернеться. Від цієї думки кімната стала ще жалюгіднішою. Схожою на в'язницю, що замикається зсередини. Без жодної картини, без вазона з квітами. Залишилося на веранді тільки каучукове деревце, яке вона купила на розпродажі замість золотих рибок. Не йняла віри, що прожила тут стільки років, не відчуваючи особливого невдоволення і сумнівів.

— Бувай! — тихо проказала вона на прощання. Не до кімнати, а до себе самої.

Розділ 6

(про Тенґо)

У нас дуже довгі руки

Після того якийсь час навколо Тенґо нічого не відбувалося. Ніхто з ним не зв'язувався. Ніхто — ні Комацу, ні Ебісуну-сенсей, ні Фукаері — не прислав чогось схожого на повідомлення. Можливо, всі вони забули про

нього й подалися на Місяць. "Якщо це справді так, то я не маю нічого проти, — подумав він. — Е ні, так просто все не минеться. Ні на який Місяць вони не вирушили. У них роботи по горло, всі дні вони зайняті, а тому просто не мають ані часу, ані бажання спеціально про щось повідомляти".

Як повчав Комацу, Тенґо намагався щодня читати газети. І принаймні в них уже не знаходив статей, пов'язаних з Фукаері. Газети активно писали про те, що "сталось", але пасивно ставилися до того, як "розвивалися події потім". Тому своїм мовчанням засвідчували, що "наразі нічого особливого не відбувається". Про те, як висвічували цю подію телебачення і передачі новин, він не міг знати, бо не мав дома телевізора.

Що ж стосується тижневиків, то майже всі вони подавали матеріал про цей випадок. Однак Тенґо їх не переглядав. Тільки в рекламі тижневиків, надрукованій в газетах, натрапляв на такого роду сенсаційні заголовки, як-от: "Правда про загадкове зникнення красуні-письменниці, авторки бестселера", "Куди зникла Фукаері (17 років), авторка "Повітряної личинки"?", "Приховане походження зниклої юної письменниці". У кількох оголошеннях містилася навіть фотографія Фукаері, знята під час прес-конференції. Що там було написано, його, звісно, не цікавило, тому, витрачаючи гроші, скуповувати тижневики не мав охоти. Якби в них друкувалось щось важливе, то, напевне, Комацу відразу подзвонив би. А позаяк той мовчав, то це означало, що поки що нічого нового не сталося. Інакше кажучи, люди не звернули уваги на той факт, що в "Повітряної личинки", можливо, є автор-привид.

Судячи із заголовків, наразі ЗМІ зацікавилися тим, що батько Фукаері був колись відомим активістом екстремістської групи, що Фукаері виховувалася у відірваній від світу громаді в горах префектури Яманасі, що її теперішній опікун (колись відомий діяч культури) — Ебісуну-сенсей. Поки ніхто не знав, куди ділася вродлива загадкова юна письменниця, її "Повітряна личинка" незмінно залишалася серед бестселерів. Найбільшу увагу громадськості привертала до себе стаття саме про це.

Проте якщо зникнення Фукаері розтягнеться надовго, то, можливо, ширше розслідування супутніх обставин стане лише питанням часу. А якщо так, то справа може трохи ускладнитися. Скажімо, якщо хтось поцікавиться школою Фукаері, то з'ясує, що через нездатність до читання вона майже не відвідувала її. Можливо, тоді на поверхню спливе рівень її знання рідної мови й шкільні твори (якщо вона щось таке писала). І, очевидно, виникне сумнів: "Та хіба дівчина, що має труднощі з читанням, може написати такий досконалий текст?". І тоді не треба геніальної уяви, щоб висунути гіпотезу: "Можливо, хтось сторонній доклав до цього рук?"

Звісно, такий сумнів передусім зародив Комацу. Бо як відповідальний редактор "Повітряної личинки" організував її видання. Від початку до кінця він вдавав, що нічого не знає. З незворушним виразом обличчя, мабуть, заявить, що лише передав на конкурсну комісію надісланий твір і до його написання непричетний. Усі редактори з довголітнім стажем більшою чи меншою мірою на таке здатні, а Комацу, навіть не міняючись на обличчі, вмів говорити зовсім не те, що думав. Після того він одразу подзвонить Тенґо й скаже щось у такому дусі: "Слухай, Тенґо-кун, мало-помалу під нами почала земля горіти!" Причому таким награним тоном, ніби тішиться неприємним клопотом.

Тенґо відчував, що, можливо, Комацу й справді радіє. Іноді здавалося, начебто він мріяв про провал їхнього плану. Може, в глибині душі прагнув, щоб повне розкриття плану призвело до гучного, соковитого скандалу, який усіх причетних розмете по всіх усюдах. Чогось подібного можна було сподіватися від такої людини, як Комацу. Та водночас він залишався холоднокривним реалістом. Відкладав кудись свою мрію і так просто не переступав межі, що вела до провалу.

А що, як Комацу розраховує лише на те, щоб самому вижити? Тенґо не знав, яким чином цього разу той думає вибиратися із запутаної ситуації. Можливо, будь-яку річ — підозрілий скандал чи провал їхнього плану — вміло використає на свою користь. Стріляний горобець. Не йому осуджувати Ебісуно-сенсея. У всякому разі, якщо на небокраї почне

з'являтися хмарка сумнівів щодо написання "Повітряної личинки", то Комацу обов'язково зателефонує. У цьому Тенґо майже не сумнівався. Досі Тенґо був для Комацу зручним і корисним знаряддям, а тепер став і його ахіллесовою п'ятою. Якби Тенґо вибрав усю правду, то, безсумнівно, Комацу опинився б у скрутному становищі. Тож не рахуватися з ним не можна. Тому варто дочекатися дзвінка від Комацу. А поки його не було, то це означало, що земля під ногами ще не горить.

Тенґо не менше цікавило й те, що робить Ебісуно-сенсей. Між ним і поліцією, напевне, щось відбувається. Очевидно, він поспішив натякнути їй, що зникнення Фукаері якимось пов'язане із сектою "Сакіґаке". Скориставшись цим, намагається розколупати тверду шкаралупу, якою огорнута ця організація. І поліція просувається в цьому напрямі? Може, й просувається. ЗМІ вже зацікавилися зв'язком між Фукаері та "Сакіґаке". Якщо поліція працюватиме абияк і через це пізніше відкриються важливі факти, то її недбальство у розслідуванні справи стане об'єктом критики. Очевидно, воно проводиться тишком-нишком. Бо, як свідчать тижневики й телевізійні новини, нової змістовної інформації немає.

Одного дня, вернувшись з підготовчої школи додому, Тенґо знайшов у своїй поштовій скриньці товстий конверт від Комацу із логотипом видавництва і штемпелями про швидку доставку в шістьох місцях. Повернувшись до кімнати, Тенґо побачив у ньому копії відгуків про "Повітряну личинку", а також, як завжди, довгий лист, розшифрування якого вимагало певного часу.

"Тенґо-кун, наразі ще нічого особливого не сталося. Місце перебування Фукаері все ще залишається невідомим. Тижневики й телебачення здебільшого зайнялися питанням її походження. На щастя, нам ніщо не загрожує. Книжка розкупується дедалі більше. Та мені важко сказати, треба цим гордитися чи ні. Однак видавництво радіє, і від директора я отримав похвальну грамоту та грошову винагороду у конверті. Уперше за двадцять років роботи директор похвалив мене. Та хотів би я подивитися на вираз його обличчя, якби він дізнався всю правду.

Передаю тобі копії відгуків про "Повітряну личинку" та пов'язаних з нею статей. Як матимеш вільну хвилину, раджу почитати — може, стане у пригоді в майбутньому. Гадаю, що серед них є відгуки, які й тебе зацікавлять. Якщо захочеш посміятися, то й для цього кілька знайдеш.

Від свого знайомого я дізнався про "Нове Японське товариство сприяння розвитку науки та мистецтва", яке ти згадував недавно в телефонній розмові. Воно утворилося кілька років тому й, отримавши офіційну ліцензію, веде тепер свою діяльність. Має свій офіс, подає щорічні фінансові звіти. Упродовж року надало фінансову допомогу кільком ученим і письменникам. Принаймні так воно стверджує. Звідки надходять для цього кошти, невідомо. У всякому разі, знайомий висловлює відверту думку, що їхнє походження підозріле. Не виключено, що це товариство — фіктивна фірма, створена з метою уникнення податків. Докладне розслідування, можливо, дало б якусь нову інформацію, але поки що ми не маємо часу цим займатися. Хай там що, але те, що згадане товариство готове надати тобі, невідомій у суспільстві людині, фінансову допомогу на три мільйони єн, абсолютно не вкладається в голову. Мабуть, щось за цим ховається. Не можна заперечувати й того, що воно чимось пов'язане із сектою "Сакіґаке". А якщо це правда, то це означає: вони винюхали, що ти причетний до "Повітряної личинки". Так чи інакше, мабуть, найрозумніше — це не вступати з цим товариством у жодні контакти".

Тенґо вклав лист Комацу в конверт. Цікаво, чому Комацу навмисне написав йому листа? Можливо, просто скористався тим, що посилав відгуки про "Повітряну личинку", але така поведінка не в його дусі. Якби він мав якусь справу, то, як завжди, обмежився б телефонною розмовою. А написавши листа, залишав по собі речові докази. Обережний Комацу не міг цього не знати. То, може, він більше побоювався того, що його телефонну розмову підслухають.

Тенґо зиркнув на телефонний апарат. Підслухають? Він ніколи не сподівався, що його можуть підслуховувати. А коли подумав про таку можливість, то звернув увагу на те, що ось уже цілий тиждень ніхто йому

не телефонує. Можливо, всі вже знають, що його телефон прослуховується. Навіть заміжня подруга, охоча до телефонних розмов, як не дивно, ні разу не подзвонила.

Та хіба тільки це дивує? У п'ятницю минулого тижня вона не навідалася до Тенґо. Такого давніше не траплялося. Якщо склалися такі обставини, що не могла прийти, то обов'язково заздалегідь попереджала по телефону. Найчастіше з двох причин: або діти застудилися і не пішли до школи, або несподівано почалося місячне. А от цієї п'ятниці вона не подзвонила, а просто не прийшла. Зготувавши простий обід, Тенґо чекав на неї, але так і не дочекався. Можливо, виникла якась нагальна справа, але відсутність дзвінка від неї до й після здавалася незвичною. А сам Тенґо не міг з нею зв'язатися.

Переставши думати про заміжню подругу й про телефон, він, сидячи за кухонним столом, по черзі перечитував прислані відгуки про "Повітряну личинку". Вони були впорядковані за датами, ліворуч зверху на їхніх полях зазначалася назва газети чи тижневика й день їхнього видання. Мабуть, таку роботу доручили тимчасово найнятій дівчині. Сам Комацу ніколи таким не морочив собі голови. Майже всі відгуки були доброзичливими. Більшість рецензентів високо оцінювали глибокий зміст і сміливу тему оповідання, визнавали бездоганність стилю. У кількох відгуках зазначалося: "Дуже важко повірити, що такий твір написала сімнадцятирічна дівчина".

"Непогане припущення", — подумав Тенґо. В одній статті Фукаері було названо "Франсуазою Саґан, яка надихнулася атмосферою "магічного реалізму". І хоча до всього висловлювалися застереження, що, мовляв, текст не зовсім зрозумілий, але загальна атмосфера твору, здається, дістала схвальну оцінку.

Щоправда, багатьох рецензентів спантеличили слова "повітряна личинка" й "карлики". А може, вони не зуміли визначити свого ставлення до них. Один критик дійшов такого висновку: "Оповідання настільки цікаве, що до самого кінця не відпускає від себе уваги читача, та коли

Йдеться про те, що таке "повітряна личинка" й що таке "карлики", то залишає нас у басейні таємничих запитальних знаків. Можливо, таким був задум авторки, але немало читачів його вважатиме письменницьким недбальством. Навіть якщо її твір оцінити на "добре", в найближчому майбутньому їй доведеться докорінно переглянути таку свою схильність до містифікації, якщо вона й далі збирається продовжувати свою письменницьку діяльність".

Прочитавши це, Тенґо задумався. Якби письменник досяг такого успіху — мовляв, його "оповідання настільки цікаве, що до самого кінця не відпускає від себе уваги читача", — то хто посмів би дорікнути йому за недбальство?

Та, правду кажучи, Тенґо не міг стверджувати чогось остаточно визначеного. Можливо, він помиляється, а критик має рацію. У переписування "Повітряної личинки" Тенґо занурився буквально з головою і майже не міг поглянути на цей твір об'єктивно, очима сторонньої людини. І тепер дивився на "повітряну личинку" й "карликів" як на щось, що перебувало в ньому самому. А що означають ці слова, він і справді не знав. Однак для нього не це було важливим. Більше значення мало те, чи сприймаються вони як щось реальне, чи ні. Сам Тенґо легко з ними зжився, тому з усією душею віддавався вдосконаленню "Повітряної личинки". Бо якби він не сприймав цього оповідання як щось самоочевидне, то ні за які гроші, ні під якою погрозою не доклав би своїх рук до такого шахрайства.

Але це була тільки його особиста думка. Нав'язати її іншим він не міг. І мимоволі співчував тим мирянам, які, прочитавши "Повітряну личинку", "залишаються у басейні таємничих запитальних знаків". Перед його очима виринула картина того, як, тримаючись за барвисті рятувальні пояси, розгублені люди безладно плавають у просторому басейні запитальних знаків. У небі палахкотить фантастичне сонце. І Тенґо як людина, що доносила до людей цю картину, не міг не відчувати за це відповідальності.

"А, власне, хто, — думав він, — здатний урятувати людей у світі? Бо хіба можна, навіть зібравши до купи всіх богів у світі, знищити ядерну зброю і викоренити тероризм? Так не лише не вдасться побороти посухи в Африці й воскресити Джона Леннона, ба навпаки — боги не знайдуть спільної мови й зчинять бурхливу сварку. І тоді, можливо, у світі настане ще більший безлад. Порівняно з беспорядністю, породженою такими чварами, змушування людей плавати в басейні таємничих запитальних знаків — набагато менший злочин.

Тенґо прочитав половину відгуків про "Повітряну личинку", які прислав Комацу, а решту вклав назад у конверт. Прочитавши одну половину, він приблизно уявив собі, що написано в другій. "Повітряна личинка" як художній твір привабила багатьох людей. Привабила й Тенґо, і Комацу, й Ебісуно-сенсея. І силу-силенну читачів. А що ще треба?

Телефонний дзвінок пролунав у четвер, після дев'ятої вечора. Слухаючи музику, Тенґо тоді читав книжку, як завжди, в найулюбленіший час, перед тим як заснути, втомившись читанням.

У цьому дзвінку, після довгої перерви, вчувалося щось зловісне. Він не був від Комацу. Дзеленчав зовсім по-іншому. Якийсь час Тенґо вагався, брати слухавку чи ні. За п'ятим, настирливим, гудком він підняв голку з грамплатівки й узяв слухавку. Подумав, що, може, дзвонить заміжня подруга.

— Це квартира Кавана-сана? — спитав незнайомий чоловік середніх літ глибоким, м'яким голосом.

— Так, — відповів насторожений Тенґо.

— Вибачте, що турбую вас у таку пізню пору. Мене звати Ясуда, — сказав чоловік нейтральним голосом — не особливо дружнім і не ворожим, не дуже діловим і не приятним.

Ясуда? Такого прізвища Тенґо не пригадував.

— Я подзвонив, щоб передати вам одну річ, — сказав чоловік і, ніби вставляючи закладку у книжку, зробив коротку паузу. — Моя дружина, гадаю, більше до вас не зможе навідуватися. Лише це я хотів вам сказати.

На цих словах Тенґо похопився. "Ясуда" — це було прізвище його заміжньої подруги. Її звали Кьоко Ясуда. При Тенґо вона ніколи так себе не називала, а тому він не відразу здогадався, про кого йшла мова. Очевидно, по телефону дзвонив її чоловік. Здавалося, глибоко в горлі Тенґо щось застрягло.

— Сподіваюсь, ви мене зрозуміли? — запитав чоловік незворушно.

Принаймні якогось збудження Тенґо не почув. Просто в інтонації чоловіка начебто вчувалося щось від діалекту Хіросіми або Кюсю.

— Не зможе приходити? — повторив Тенґо.

— Так, не зможе навідуватися.

— З нею щось сталося? — набравшись відваги, запитав Тенґо.

Запала мовчанка. Запитання Тенґо безнадійно повисло у повітрі. Після того співрозмовник вів далі:

— Тому, гадаю, ви, Кавана-сан, у майбутньому більше не зустрінетеся з моєю дружиною. Лише це я хотів вам повідомити.

Видно, цей чоловік знав, що Тенґо спав з його дружиною щотижня упродовж року. Це було ясно Тенґо. Та от дивина — в голосі співрозмовника не було ні гніву, ні злості. Прозирало не особисте

почуття, а щось схоже на об'єктивну картину — скажімо, запустілий сад або річище після великої повені.

— Я не зовсім вас розумію...

— Ну, якщо так, то поставимо на цьому крапку, — ніби перебиваючи його, сказав чоловік. Тепер в його голосі з'явився відтінок втоми. — Тільки одне можна чітко сказати. Моя дружина вже пропала і в жодному вигляді не зможе до вас навідуватися. От що я хотів сказати.

— Пропала? — в задумі повторив Тенґо.

— Кавана-сан, мені не хотілося вам дзвонити. Але я вирішив, що згодом пожалкую, якщо нічого вам не скажу. Як ви вважаєте: я з охотою веду з вами цю розмову?

Як тільки співрозмовник замовк, у слухавці не було чути нічого. Видно, чоловік говорив по телефону з дуже тихого місця. А може, почуття, які його охопили, виконували роль вакууму й поглинали всі навколишні звуки.

"Треба щось запитати, — подумав Тенґо. — Бо інакше все закінчиться незрозумілим натяком. Не можна обривати розмови". Однак цей чоловік від самого початку не збирався розповідати Тенґо будь-які подробиці того, що сталося з його дружиною. Тож, власне, про що можна питати такого співрозмовника? З якими словами варто звертатися до вакууму? Поки Тенґо несамовито шукав потрібних слів, телефонний зв'язок без попередження урвався. Нічого не сказавши, чоловік зник. Мабуть, назавжди.

Ще якийсь час Тенґо прикладав до вуха слухавку. Мовляв, якщо хтось підслуховував цю розмову, то, може, вдасться щось почути. Затаївши подих, він прислухався. Але жодного підозрілого звуку не почув. Чув тільки, як калатає власне серце. І поки слухав його, мав

враження, ніби став підлим грабіжником і серед ночі прокрався в чужу оселю. Сховавшись у темному кутку, затамував дихання й чекає, коли всі в домі затихнуть.

Щоб заспокоїтися, Тенґо скип'ятив води в чайнику й приготував зеленого чаю. З кухлем чаю в руці сів за стіл і по-думки відтворив телефонну розмову від початку до кінця.

"Моя дружина вже пропала і в жодному вигляді не зможе до вас навідуватися", — сказав чоловік. Особливо спантеличив Тенґо вираз "у жодному вигляді". В ньому вчувалося щось темне, мокре й слизьке.

Очевидно, чоловік на прізвище Ясуда хотів передати Тенґо, що його дружина більше не зможе приходити до нього, навіть якщо захоче. Власне, в якому контексті не зможе? Що, власне, означає "пропала"? У голові Тенґо спливала постать Кьоко Ясуди, що або покалічилася, потрапивши в дорожню аварію, або занедужала на невиліковну хворобу, або до невпізнання спотворила обличчя внаслідок учиненого над нею насильства. Сиділа в інвалідному кріслі нерухомою калікою, повністю в бинтах. Або перебувала в підземеллі, прив'язана, як собака, товстим ланцюгом. І всі ці можливості були надзвичайно жахливими.

Кьоко Ясуда (так тепер Тенґо думав про заміжню подругу) майже не розповідала йому про свого чоловіка. Тенґо не знав, яка в нього професія, скільки йому років, яке в нього обличчя, який характерне вони познайомились і коли одружились. Не знав і того, огрядний він чи худий, високий чи низький, вродливий чи ні, добрі чи погані в них подружні стосунки. Йому було відомо лише, що вона не бідує, ба навіть загалом живе заможно, і, видно, не задоволена кількістю (або якістю) сексу з чоловіком. Однак про все він тільки догадувався. Перебуваючи пополудні в ліжку з Тенґо, вона багато про що говорила, але ні разу не згадувала про свого чоловіка. А сам Тенґо не хотів про нього розпитувати. Вважав це своєрідним етикетом. Та тепер, у такій ситуації, жалкував, що цього не зробив. Бо якби питав, то вона, напевне, досить щиро відповіла б. Чоловік був ревнивий, жадібний чи мав схильність до насильства?

"А що, як поставити себе на його місце? — подумав Тенґо. — Якби я опинився в такому становищі, то, власне, що відчував би? Припустімо, я маю дружину, двоє малих дітей і живу звичайнісіньким домашнім життям. Однак відкриваю, що вона щотижня спить з іншим чоловіком, молодшим від неї на десять років. І такі їхні стосунки тривають понад рік. Що тоді я подумав би? Які почуття опанували б мою душу? Лютий гнів, глибокий відчай, безмежний сум, холодний сарказм, утрата відчуття реальності чи якась їхня суміш?"

Та хоч скільки Тенґо думав, не міг визначити, що відчував би. Завдяки такій гіпотезі в його голові виринав образ матері в білому бюстгальтері, яка дає ссати повні груди з великими твердими сосками молодому невідомому чоловікові. На її обличчі розпливається сласний усміх. Рот напіврозтулений, очі заплющені. Її мокрі, ледь-ледь тремтливі губи викликають в уяві еротичні асоціації. Поряд з нею спить сам Тенґо. "Наче карма на мене звалилася, — подумав він. — Можливо, той загадковий молодий чоловік — це він сам, Тенґо, а жінка, яку він обіймає, — Кьоко Ясуда. Композиція картини така сама, лише персонажі помінялися. Якщо це так, то моє життя — це реалізація захованого в мені образу, лише його окреслення? І наскільки я винний у тому, що вона пропала?"

Після цього Тенґо вже не міг заснути. В його вухах довго лунав голос чоловіка на прізвище Ясуда. Його натяк тягарем ліг на душу, а його промовлені слова набули дивовижної реальності. Тенґо згадав про Кьоко Ясуду. Виразно уявив собі її обличчя і всі частини її тіла. Восстаннє вони зустрічалися у п'ятницю, два тижні тому. Як завжди, вони довго віддавалися коханню. Однак після розмови з її чоловіком усе це здавалося дуже далеким минулим. Як окремий епізод історії.

На полиці лежало кілька довгогральних грамплатівок, які вона принесла з дому для прослуховування. Це були досить давні джазові записи. Луї Армстронґа, Біллі Холідея (також з участю Барні Біґарда) та Дюка Еллінґтона 40-х років двадцятого століття. Вона їх часто прослуховувала й берегла, як щось дорогоцінне. За чимало років їхні футляри зблякли, але самі платівки здавалися новісінькими. Тримаючи їх

у руках, Тенґо відчував, як поволі в ньому зріє впевненість, що, можливо, він більше ніколи не побачиться зі своєю заміжною подругою.

Звісно, якщо говорити щиро, то він не любив Кьоко Ясуду. Не мріяв жити разом з нею і не вважав, що розлука буде гіркою. Не відчував до неї сердечного трепету. Але звик до неї і, природно, ставився з прихильністю. Його тішило, що може регулярно, щотижня, приймати її в себе вдома й пригортатися до неї усім тілом. Для нього це було рідкістю. Такого дружнього ставлення до багатьох жінок він не відчував. З більшістю жінок, незалежно від того, мав з ними статеві стосунки чи ні, він почувався незручно. І для того, щоб тримати під контролем таку незручність, мусив обгородити свій внутрішній світ. Інакше кажучи, тримати під замком деякі кімнати свого серця. Однак коли познайомився з Кьоко Ясудою, така потреба начисто відпала. Здавалося, вона знала, що він хоче й чого не хоче. Тому зустріч з нею Тенґо вважав удачею.

Однак, видно, щось сталося й вона пропала. З якоїсь причини, в жодному вигляді, вона сюди не прийде. І, якщо вірити її чоловікові, Тенґо краще не знати цієї причини й наслідків, які вона принесла.

Коли, все ще не заснувши, Тенґо сидів на підлозі й слухав тиху музику з платівки Дюка Еллінґтона, знову пролунав телефонний дзвінок. Стрілки настінного годинника показували двадцять на одинадцять. У таку пору міг дзвонити лише Комацу. Але цього разу дзвінок деренчав по-іншому. Не так квапливо й наполегливо. То, може, Ясуда згадав, що забув ще щось передати Тенґо? Брати слухавку не хотів, бо з досвіду знав, що ніколи в такий час йому не телефонували, щоб передати приємну звістку. Але, зваживши на своє теперішнє становище, він не мав іншого вибору, як підняти слухавку.

— Це Кавана-сан? — спитав чоловік. Не Комацу й не Ясуда. Голос, безперечно, належав Усікаві. Він говорив так, ніби його рот був повний води або якоїсь невідомої рідини. Його дивне обличчя, плеската овальна голова машинально спли-ли в пам'яті Тенґо. — Вибачте, що турбую вас о такій пізній порі. Я — Усікава. Мені дуже незручно, що недавно прийшов

до вас непрошеним гостем і забрав багато часу. Та й сьогодні я мав би подзвонити раніше, але через невідкладну справу незчувся, як уже настала пізня година. А втім, я добре знаю, що ви рано лягаєте й рано встаєте. Це чудово! Бо зайве засиджування до пізнього вечора не приносить користі. Найкраще — це залазити під ковдру, як тільки стемніє, і прокидатися вранці разом із сонцем. Але інтуїція мені підказала, що цього вечора ви ще не спите. А тому — ще раз вибачте — я вирішив зателефонувати. Сподіваюсь, не завдав вам великого клопоту?

Тенґо не сподобалося те, що сказав Усікава. І те, що той знає номер його домашнього телефону. Ніяка це не інтуїція. Усікава знав, що Тенґо не може заснути, а тому подзвонив. Можливо, дізнався, що в його кімнаті горить світло. Невже за його квартирою хтось стежить? Тенґо уявив собі, як завзятий і здібний експерт за допомогою досконалого бінокля звідкись підглядає, що відбувається в його квартирі.

— Цього вечора я справді ще не сплю, — сказав Тенґо. — Інтуїція вас не підвела. Мабуть, тому, що я недавно випив забагато міцного зеленого чаю.

— Невже? Це погано. Бо безсонними ночами в голову людині лізе всяка нісенітниця. Ну то що, трохи поговоримо?

— Якщо розмова не спричинить ще більшого безсоння.

Усікаву прорвало дивним сміхом. На тому кінці телефонної лінії — десь у цьому світі — загойдалася його овальна голова.

— Ха-ха-ха! Кавана-сан, ви сказали забавну річ! Можливо, розмова не буде приємною, як колискова пісня, але не настільки серйозною, щоб спричинити безсоння. Будьте спокійні! Ідеться про те, скажете ви "так" чи "ні". Щодо тієї фінансової допомоги. Трьох мільйонів єн на рік. Хіба це не цікава розмова? Ну то як? Ви зважили всі факти? Бо найближчим часом нам треба дістати від вас остаточну відповідь.

— Я ще тоді чітко відмовився від фінансової допомоги. За пропозицію дякую, але поки що особливої потреби в ній не відчуваю. По змозі, хотів би жити так само, як і досі.

— Не хочете ні від кого залежати?

— Відверто кажучи, саме так.

— Звичайно, такий ваш намір можна назвати похвальним, — сказав Усікава й злегка відкашлявся. — Хочете жити самостійно й не мати зв'язку з жодною організацією. Я вас добре розумію. Але послушайте мене, старого. У нашому світі будь-коли може щось статися. А тому обов'язково треба якось застрахуватися. Незручно, коли нема на що обіпертися або заховатися за чимось від вітру. Пробачте за відвертість, але зараз ви не маєте під собою твердої опори. Ніхто навколо не прикриває вас ззаду. У скрутну хвилину, коли становище погіршиться, поряд з вами ніхто не залишиться. Усі покинуть вас і накивають п'ятами, хіба ні? Як кажуть, запас біди не чинить і їсти не просить. Тож чи не варто вам про всяк випадок якось застрахуватися? Річ не лише в грошах. Вони передусім своєрідний знак.

— І це мені важко зрозуміти, — сказав Тенго. Неприємне відчуття, якого він зазнав під час першої зустрічі з Усікавою, поволі воскресало.

— Так то воно так, ви ще молодий і здоровий, а тому, можливо, багато чого з цього не розумієте. Скажімо, ось такого. Коли ви досягаєте певного віку, то ваше життя стає лише безперервним процесом різних утрат. Дорогі для вас речі, одна за одною, як зубчики гребінця, вислизають з ваших рук. А натомість залишаються лише якісь подробиці. Фізичні здібності, надії, мрії та ідеали, впевненість і розуміння або люди, яких ви любите, одні за одними покидають вас. Прощаються і йдуть або одного дня без попередження зникають. А коли пропадають, ви вже не спроможні повернути їх назад. І знайти їм заміну. Це досить прикро. Іноді так боляче, ніби вас ріжуть ножом. Кавана-сан, вам незабаром

сповниться тридцять. Після того ваше життя вступить у період сутінків. Одним словом, ви старітимете. І тоді, напевне, почнете розуміти, що таке гостре відчуття втрати. Хіба ні?

"Невже цей чоловік натякає на Кьоко Ясуду? — подумав Тенґо. — І, можливо, знає, що ми щотижня таємно зустрічались і з якоїсь причини вона покинула мене?"

— Схоже, що ви маєте досить докладні відомості про моє особисте життя, — сказав Тенґо.

— Та ні, — заперечив Усікава. — Просто я вам викладаю загальний погляд на людське життя. Повірте мені. А про ваше, Кавана-сан, особисте життя не маю жодного уявлення.

Тенґо мовчав.

— Кавана-сан, будь ласка, візьміть фінансову допомогу, — сказав Усікава зітхаючи. — Правду кажучи, ви зараз опинилися в небезпечному становищі. А в скрутний момент ми зможемо взяти вас під свій захист. Зможемо кинути вам рятівний пояс. Якщо, можливо, справа дійде до такої безвиході.

— До безвиході? — повторив Тенґо.

— Саме так.

— А що це означає конкретно?

Усікава зробив коротку паузу. Потім відповів:

— Кавана-сан, у світі є речі, про які краще не знати. Бо певні знання забирають у людини сон. Більше, ніж зелений чай. Можливо,

позбавляють назавжди спокійного сну. Одним словом, от що я хотів вам сказати. Ось про що, будь ласка, подумайте. Ви навіть незчуєтесь, як відкриється особливий кран і з нього вийде назовні щось особливе, що матиме небажаний вплив на близьких вам людей.

— До цього причетні карлики?

Тенґо сказав ці слова майже навмання, але на якийсь час Усікава замовк. Мовчанка була важкою, немов чорний камінь, що впав на дно глибокого водоймища.

— Усікава-сан, я хотів би знати правду. Перестаньте натякати загадками, а поговорімо конкретно. З нею щось сталося?

— З нею? Я не зовсім розумію, про що ви кажете.

Тенґо зітхнув. Така розмова по телефону була занадто делікатною.

— Кавана-сан, вибачте, але я лише посланець. Від свого клієнта. Поки що моє завдання полягає в тому, щоб про принципові речі говорити якомога обтічніше, — обережно сказав Усікава. — Не хочу вас дратувати, але я можу висловлюватися лише туманними фразами. І, чесно кажучи, мої знання досить обмежені. А про неї я нічого не знаю, то, може, скажете щось конкретніше...

— А карлики — хто вони такі?

— Кавана-сан, і про них мені нічого невідомо. Звичайно, вони — це щось більше, ніж персонажі "Повітряної личинки". Однак, судячи з усієї цієї історії, схоже на те, що ви щось випустили у світ. Причому самі не розумієте що. А воно, залежно від обставин, може стати страшно небезпечним. Мої клієнти добре знають, наскільки та яким чином воно небезпечне. І мають проти такої небезпеки своє "ноу-хау". Тому ми

хочемо простягти вам руку допомоги. Чесно кажучи, у нас дуже довгі руки. Довгі й сильні.

— А хто вони, ті ваші клієнти? Вони якось пов'язані із сектою "Сакіґаке"?

— На жаль, я не маю права називати зараз їхні імена, — скрушно відповів Усікава. — Та, в усякому разі, вони володіють достатньою силою. Грізною силою. Ми можемо стати на ваш захист. Так от, Кавана-сан, це — остання пропозиція. Воля ваша — погоджуватися на неї чи відмовлятися. Та коли ви остаточно визначитеся, повернення назад уже не буде. А тому добре-добре подумайте. Якщо ж ви не станете на їхній бік, то, на жаль, залежно від обставин, їхні простягнуті руки мимоволі принесуть вам небажані результати.

— Які небажані результати?

Усікава довго не відповідав. Із слухавки долітав дивний звук — наче співрозмовник плямкав губами й ковтав слину.

— Я не знаю, що конкретно, — сказав Усікава. — Я настільки не поінформований. Тому висловив лише загальні міркування.

— То, власне, що я випустив у світ? — запитав Тенґо.

— І цього я не знаю, — відповів Усікава. — Здається, я повторююсь, але скажу, що я — лише їхній представник у переговорах з вами. З усіма подробицями справи не обізнаний. Маю тільки обмежену інформацію. Зі свого повного джерела вона скапує до мене, так би мовити, малими краплями. Я лише передаю вам те, що веліли мої клієнти, наділивши мене обмеженими повноваженнями. Можливо, ви запитаете, чому вони не зв'язалися безпосередньо з вами, а зробили попередником таку непутящу людину, як я. І на це я вам не зможу відповісти.

Усікава відкашлявся, очікуючи запитання. Однак запитання не було. А тому він провадив далі:

— Отже, ви питали, що я мав на увазі, коли сказав, що ви щось випустили у світ, чи не так?

— Так, — відповів Тенґо.

— Мені чомусь здається, що ніхто легко не дасть відповіді — мовляв, от що. Мабуть, вам особисто доведеться відкривати його в поті чола, чи не так? Та коли, врешті-решт, ви це зрозумієте, може статися так, що буде вже запізно. Наскільки я знаю, ви маєте особливі здібності. Чудові, незрівнянні. Яких позбавлені звичайні люди. Це точно. Тому те, що ви цього разу зробили, має безперечну вагу. Мої клієнти, очевидно, високо оцінюють такі ваші здібності. Через те й запропонували вам фінансову допомогу. Однак, на жаль, самих здібностей не досить. Іноді їхня недорозвиненість може виявитися небезпечнішою, ніж їхня повна відсутність. Таке загальне враження склалося в мене у зв'язку з цією справою.

— Ви хочете сказати, що ваші клієнти мають щодо цього достатні знання і спроможності?

— Ні, цього я не можу стверджувати. Ніхто не може заявити, чи досить у них цього, чи ні. Можливо, у зв'язку з цим варто подумати про таку річ, як заразна хвороба нового типу. Мої клієнти мають проти неї "ноу-хау", тобто вакцину. У даний час відомо, що вона дає певні позитивні результати. Однак хвороботворні бактерії живуть, щохвилини міцніють, розвиваються. Мої клієнти розумні й завзяті хлопці. Намагаються якось збільшити силу антитіл. Та невідомо, чи довго ця вакцина буде ефективною. І чи вистачить її запасів. Саме тому вони, напевне, відчувають дедалі більшу небезпеку.

— А навіщо я потрібен цим людям?

— Якщо дозволите знову скористатися аналогією із заразною хворобою, то ви, пробачте за грубість, здається, виконуєте роль головного переносника зарази.

— Хто це — ви? — запитав Тенґо. — Еріко Фукада і я?

Усікава на це не відповів.

— Якщо дозволите скористатися класичним виразом, то, може, ви відкрили скриньку Пандори. І випустили багато чого в цей світ. Підсумовуючи всі мої враження, я можу сказати, що так, напевне, вважають мої клієнти. Ваша випадкова зустріч призвела до потужнішої, ніж ви думаєте, комбінації. Ви змогли доповнити одне одного тим, чого в кожного не вистачає.

— Але ж з юридичного погляду це не злочин.

— Це правда. Звичайно, ні з юридичного, ні з морального погляду це не злочин. Але, якщо дозволите скористатися виразом із видатного класичного твору Джорджа Орвелла, видатного джерела цитат, то це щось близьке до "мислезлочину". Тим паче що зараз 1984 рік. Це якась гра долі чи що? А втім, Кавана-сан, я, здається, сьогодні трохи заговорився з вами. І більша частина того, що я сказав, — це лише мої особисті незграбні припущення. Лише особисті припущення. Без твердих підстав. Оскільки ви запитували, то я висловив свої загальні враження.

Усікава замовк, а Тенґо подумав: "Лише особисті припущення? Наскільки можна вірити тому, що цей чоловік каже?".

— Пора кінчати нашу розмову, — сказав Усікава. — Ідеться про важливу справу, тому я даю вам трохи часу на роздуми. Але небагато. Зрештою, годинник відмірює час невпинно — тік-так, тік-так... Ще раз добре подумайте над запропонованим планом. Незабаром я знову

зателефоную. На добраніч! Як добре, що я зумів з вами поговорити. Кавана-сан, бажаю вам міцного сну!

По цих словах Усікава рішуче обірвав розмову. Якийсь час Тенґо мовчки втуплювався в безживну слухавку в своїй руці. Як селянин на посохлу городину у спекотну пору року. Останнім часом багато людей односторонньо обривали з ним розмову.

Як він і сподівався, спокійний сон не прийшов. Поки слабке ранкове сонце зарум'янило віконні штори, а невгамовні міські птахи, прокинувшись, не почали своєї щоденної роботи, Тенґо, сидячи на підлозі спиною до стіни, думав про заміжню подругу й довгу сильну руку, що тягнеться звідкись до нього. Однак такі роздуми нікуди його не привели. Його думки крутилися безцільно навколо одного й того ж.

Озирнувшись довкола, він зітхнув і відчув, що лишився зовсім самотнім. Можливо, таким, як казав Усікава. Навколо не було нічого, на що він міг би обіпертися.

Розділ 7

(про Аомаме)

Зараз ви знайдете

Просторе, з високою стелею, фойє головного відділення готелю "Окура" скидалося на велетенську вишукану печеру. Голоси людей, що, сидячи на диванах, про щось розмовляли, глухо відлунювали, немов зітхання тварин з випатраними нутрощами. Товстий м'який килим здавався доісторичним мохом Крайньої Півночі. Уже не один рік він поглинав людські кроки. Чоловіки й жінки, що снували по фойє, були схожі на привидів, яких унаслідок якогось закляття з давніх-давен примусили виконувати безперестанку задану роль. Чоловіки в ділових костюмах, що облягали їхні тіла, ніби воїнські лати, й стрункі дівчата в

шикарних чорних сукнях, готові до участі в церемонії, що мала відбуватися десь у просторій залі. Маленькі, але коштовні аксесуари на їхніх фігурах вимагали для блиску невеликого світла, як кровожерні птахи крові. У кутку, наче на троні, відпочивало втомлене подружжя високих іноземців, схожих на перестарілого короля й королеву.

Темно-сині штани з бавовняної тканини, простенька біла блузка, білі тенісні туфлі й синя спортивна сумка з емблемою "NIKE" в її руках ніяк не відповідали тутешній атмосфері, повній натяків на старовину. "Напевне, я схожа на няньку, яку викликали пожилеці готелю для догляду за дитиною, — сидючи на великому кріслі з бильцями, знічев'я думала Аоаме. — Та байдуже! Адже я прийшла сюди не для світської розмови. — Поки вона сиділа в кріслі, мала легке відчуття того, ніби хтось спостерігає за нею. Однак, оглядаючись навколо не один раз, когось особливого не помічала. — Ну що ж, нехай дивиться, скільки йому хочеться".

Коли стрілки наручного годинника показали за десять хвилин сьому, Аоаме встала і зі спортивною сумкою в руці подалася до вбиральні. Вимила милом руки й ще раз перевірила свою зовнішність. А тоді, стоячи перед великим чистим дзеркалом, кілька разів глибоко подихала. Вбиральня — можливо, просторіша за її квартиру — була порожня. "Це — остання робота, — сказала тихо перед дзеркалом. — Як успішно впораюся з нею, то зникну. Раптово, немов привид. Сьогодні я тут. А завтра мене вже тут не буде. Через кілька днів я матиму інше ім'я та інше обличчя".

Повернувшись у фойє, Аоаме сіла на диван. Спортивну сумку поклала на найближчий стіл. У ній містився мініатюрний пістолет із сімома патронами й гостра голка, призначена для того, щоб штрикнути чоловіка в шию. "Треба заспокоїтися, — подумала Аоаме. — Це — остання важлива робота. Мені треба бути, як завжди, холоднокровною і завзятою".

Проте вона не могла не відчувати незвичності свого стану. Яюсь дивно перехопило подих, шалено калатало серце. Під пахвами виступив рясний піт. Поколювало шкіру. "Це не просто напруження, — думала вона. — Я щось передчуваю. І це передчуття мене попереджує. Безперестанку стукає у двері свідомості: "Ще не пізно! Іди звідси й забудь усе!"

Якби Аоаме могла, то готова була послухатися цього попередження. Хотіла кинути все й забратися геть із цього готельного фойє. У ньому було щось зловісне. В атмосфері повільно плавала тінь неминучої смерті. Однак, підібгавши хвоста, втекти звідси Аоаме не могла, бо це суперечило її способу життя.

Збігло нестерпно довгих десять хвилин. Сидячи на дивані, Аоаме старалася рівно дихати. Привиди у фойє й далі безупинно видавали глухі звуки, люди пересувалися безшумно по товстому килиму. Іноді до вух Аоаме виразно долинали кроки офіціанток, які носили на тацях кавники з чашками. Але навіть у їхній ході відчувалася підозріла двозначність. Не було доброго наміру. Від напруження в критичну хвилину нічого не вдасться зробити. Заплющивши очі, Аоаме майже автоматично проказала молитву. Молитву, яку звикла проказувати тричі на день — перед сніданком, обідом та вечерею — від самого малечку. Хоча це було дуже давно, вона пам'ятала кожне її слово й речення.

Небесний Отче, хай святиться ім'я Твоє, хай прийде царство Твоє. Прости нам усі наші гріхи. Благослови наші скромні діла. Амінь.

Мимохіть Аоаме мусила визнати, що ця молитва, колись така важка, тепер стала для неї опорою. Значення її слів заспокоювало нерви, відганяло страх і вирівнювало дихання. Натискаючи пальцями на обидві повіки, вона кілька разів подумки повторила її текст.

— Це ви — Аоаме-сан? — спитав зблизька голос молодого чоловіка.

Від цих слів вона розплющила очі й підвела голову. Перед нею стояло двоє молодиків. Обидва в однакових чорних костюмах. Як видно, не з дорогої тканини й не особливого крою. Мабуть, куплених у крамниці залежачих товарів масового виробництва. Трохи завеликого розміру, але без жодної складки, наче щойно випрасуваних. Чоловіки були без краваток. На одному біла сорочка, застебнута на всі гудзики до самого верху, на другому під піджаком сіра сорочка з круглим вирізом. На ногах в обох непривабливі чорні туфлі.

Чоловік у білій сорочці, заввишки сто вісімдесят п'ять сантиметрів, мав зачіску Кінський хвіст. Великі брови, акуратно причесані під певним кутом догори й тому схожі на штриховану діаграму. Обличчя незворушне, з правильними рисами, що підходило б артистові. Другий, заввишки сто шістдесят п'ять сантиметрів, наголо стрижений, з м'ясистим носом і невеличкою борідкою, що скидалася на випадково причеплену тінь, із шрамом біля правого ока. Обидва худорляві, із запалими очима й засмаглою шкірою, без зайвого жиру на тілі. Під широкими плечима костюмів вгадувалися міцні м'язи. Їхній вік — у межах від двадцяти п'яти до тридцяти років. В обох погляд глибокий, гострий. Як в очах хижих звірів, без жодного зайвого руху.

Аоаме машинально підвелася. І зиркнула на наручний годинник. Була точно сьома. От як суворо вони дотримуються домовленості!

— Так, я, — відповіла Аоаме.

Їхні обличчя залишалися безвиразними. Вони швидким поглядом оцінили її зовнішність і звернули увагу на її синю спортивну сумку.

— Це — увесь ваш багаж? — спитав Голомозий.

— Так, — відповіла Аоаме.

— Ну то ходімо. Ви приготувалися? — спитав Голомозий. Кінський хвіст лише мовчки розглядав Аоаме.

— Звичайно, — відповіла Аоаме, прикинувши, що, мабуть, низькорослий — старший віком і виконує роль вожака.

Услід за Голомозим Аоаме із спортивною сумкою в руці, поволі перетнувши фойє, попрямувала до ліфта. За нею, відстаючи метрів на два, ішов Кінський хвіст. Вона опинилася наче затиснутою між ними. "Цілком звична річ", — подумала Аоаме. Обидва були підтягнутими, йшли твердими впевненими кроками. Стара пані казала, що вони каратисти. Надії на перемогу, здається, не було, якби довелось боротися з обома одночасно. Аоаме довго вправлялася в бойовому мистецтві, тому добре це розуміла. Проте не відчувала нездоланного страху, на що натякав Тамару. Зовсім незрозумілими опонентами вони їй не здавалися. У випадку двобою передусім довелось б знешкодити невисокого зростом Голомозого. Він — командир. Якби Кінський хвіст залишився сам, то, можливо, вибратися звідси якось удалося б.

Усі троє зайшли в ліфт. Кінський хвіст натиснув на кнопку сьомого поверху. Голомозий стояв поруч з Аоаме, Кінський хвіст — у кутку навпроти. Вони робили все мовчки, методично. Як бейсболісти, що одночасно захищають другу й третю "базу".

Думаючи про це, Аоаме несподівано відкрила для себе, що її власне дихання і серцебиття нормалізуються. "Нема чого боятися, — вирішила вона. — Як завжди, я залишаюся холоднокровною і завзятою. Усе піде добре. Зловісного передчуття вже нема".

Двері ліфта безшумно розчинилися. Кінський хвіст натискав на кнопку "відчинити", поки Голомозий виходив, а за ним — Аоаме. Нарешті Кінський хвіст відпустив кнопку й покинув ліфт. Після того Голомозий пішов першим уздовж коридору, за ним — Аоаме, а за нею, як перед тим, — Кінський хвіст. У просторому коридорі не було ні душі.

Всюди панувала тиша й чистота. В такому першокласному готелі кожен куток не залишався поза увагою. Перед дверима номерів не залежувався використаний посуд. У попільничці коло ліфта не було недопалків. З вазонів ширилися свіжі пахощі щойно зрізаних квітів. Усі троє, зробивши кілька поворотів, зупинилися перед дверима. Кінський хвіст двічі постукав. Потім, не дочекавшись відповіді, відчинив двері за допомогою пластикової картки-ключа. Зайшов усередину, оглянув і, переконавшись, що все нормально, легенько кивнув Голомозому.

— Заходьте, будь ласка, — сухим голосом сказав той.

Аоаме зайшла. За нею ступив Голомозий і зачинив двері, замкнув їх на ланцюжок. Кімната була просторою, відрізнялася від звичайної. Вітальні, обставлена великими меблями, з робочим столом, з великим телевізором і холодильником. Видно, це був особливий, досить дорогий номер-люкс. З його вікна відкривався вечірній краєвид Токіо. Звірившись за годинником, Голомозий запропонував Аоаме сісти на диван. Вона послухалася. Синю спортивну сумку поклала поруч.

— Будете переодягатися? — спитав Голомозий.

— Якщо можна, — відповіла Аоаме. — Бо в костюмі з джерсі легше працювати.

Голомозий кивнув.

— Але перед цим дозвольте вас оглянути. Вибачте, але це — наша робота.

— Добре. Будь ласка, оглядайте, — сказала Аоаме. В її голосі не вчувалося жодного напруження. Навпаки, здавалось, її навіть розважала їхня нервозність.

Кінський хвіст підійшов до Аомаме й, обмацавши лише її тонкі штани з бамбукової тканини й блузку, впевнився, що при ній нема нічого підозрілого. І без огляду було ясно, що під ними не можна нічого сховати. Просто охоронці дотримувалися визначеного порядку. Здавалось, Кінський хвіст від напруження аж задерев'янів. Навіть для годиться не можна сказати, що поведився вправно. Мабуть, йому не часто доводилося обшукувати жінок. Голомозий, обіпершись на стіл, стежив за роботою Кінського хвоста.

Коли обшук скінчився, Аомаме сама розкрила спортивну сумку з тонким літнім джемпером, робочим костюмом з джерсі, великим і малим рушниками, простим набором косметики, книжкою кишенькового формату та невеличким ридикюлем, що був оздоблений бісером і містив гаманець, скарбничку для дрібних монет та брелок з ключами. Вийнявши всі ці речі, Аомаме передала їх Кінському хвостові. Після того нарешті добула чорну вінілову сумочку й відкрила блискавку. Там була переміна спідньої білизни, тампони й менструальні прокладки.

— Я часто пітнію і мушу переодягатися, — сказала Аомаме і, виймаючи білі мережані трусики, спробувала їх розгорнути й показати Кінському хвостові. Він трохи почервонів і кілька разів легенько кивнув. Мовляв, усе ясно, не треба. Аомаме подумала, що, може, цей чоловік узагалі німий.

Вона повільно вклала все назад у вінілову сумочку, закрила її на блискавку й спокійнісінько запхала у спортивну сумку. "Вони — аматори, — подумала Аомаме. — Які з них охоронці, якщо червоніють, побачивши добірну білизну й менструальні прокладки? Якби таку роботу доручили Тамару, то й Білосніжку він обшукав би повністю — навіть між ногами. Поперекидавши бюстгальтер, комбінацію і трусики, докопався б до самого дна вінілової сумочки. Для нього такі речі — очевидно, тому, що залишався непохитним геєм, — були звичайними шматками тканини. Або, може, нічого цього не робив би, а взяв сумочку в руку й оцінив вагу. І неодмінно виявив би пістолет фірми "Heckler & Koch" вагою приблизно

п'ятсот грамів, загорнутий в хустинку, та спеціальну мініатюрну плішню в коробочці.

А ці двоє були аматорами. Можливо, до певної міри знали на прийомах карате. І поклялися в абсолютній вірності лідерові. Однак аматори залишилися аматорами. Як і передбачала господиня. Можливо, й Аоаме сподівалася, що вони не торкнуться руками жіночих речей, напханих у вінілову сумочку. Так воно й сталося. Звісно, вона ризикувала, але навіть не думала, що її сподівання не справдяться. Могла тільки молитися. Але знала, що молитва допоможе.

Зайшовши у простору туалетну кімнату, Аоаме переодяглася у костюм з джерсі, а блузку й бавовняні штани склала й захала у спортивну сумку. Перевірила, чи волосся добре пришпилене. Знешкодила спреєм запах у роті. Вийняла із вінілової сумочки пістолет і, спускаючи воду в унітазі, відтягла назад затвор і загнала патрон у патронник. Після того залишалося тільки зняти запобіжник. Мініатюрну плішню поклала на самому верху — щоб якомога швидше її схопити в руки. Після такої підготовки, стоячи перед дзеркалом, розслабила напружене обличчя. "Усе гаразд, першу перепону спокійно пройдено", — подумала Аоаме.

Коли вона вийшла з туалетної кімнати, Голомозий, стоячи до неї спиною, щось тихим голосом говорив по телефону. Помітивши Аоаме, припинив розмову й поволі поклав слухавку. Ніби оцінюючи Аоаме, яка переодяглася в костюм з джерсі від "Адідас", він запитав:

— Приготувалися?

— Як завжди, — відповіла вона.

— Але перед тим хочу попросити вас про одну річ, — сказав Голомозий.

Аомаме ледь-ледь, для годиться, всміхнулася.

— Хочу, щоб ви нікому не розповідали про сьогоднішню зустріч, — сказав він. І, зробивши паузу, чекав, поки його інструкція не осяде в її голові. Так, ніби ждав, коли вода, полита на суху землю, просочиться вглиб і зникне. Увесь той час Аомаме мовчки дивилася на співрозмовника.

А тим часом Голомозий вів далі:

— Можливо, я скажу грубо, але ми збираємося вас добре винагородити. І, мабуть, ще не один раз запрошуватимемо на зустріч. Тому хочемо, щоб ви забули все, що сьогодні тут відбулося. Усе, що бачили й чули.

— Я за професією маю справу з людським організмом, — холоднуватим тоном сказала Аомаме. — Тому добре знаю, що таке обов'язок зберігати таємницю. Ніщо, ніяка інформація про людський організм не вийде за стіни цієї кімнати. Якщо вас це тривожить, то дарма.

— Гаразд. Саме це ми й хотіли почути, — сказав Голомозий. — Та, може, я повторююсь, хотілося б, щоб ви подумали, що йдеться про щось більше, ніж про простий обов'язок зберігати таємницю. Ви зараз ступите, так би мовити, у священну сферу.

— Священну сферу?

— Можливо, я сказав надто пишно, але це зовсім не перебільшення. Зараз ви побачите й торкнетесь святої людини. Іншого відповідного виразу я не знаходжу.

Аомаме мовчки кивнула. Тут краще не казати зайвого.

— Вибачте, але ми з'ясовували подробиці вашої біографії. Може, вам неприємно це чути, однак нам довелося це робити. Ми маємо підстави бути обережними, — сказав Голомозий.

Слухаючи його, Аомаме зиркнула на Кінського хвоста. Той сидів на стільці коло дверей, випроставшись, поклавши руки на коліна й випнувши вперед підборіддя. Сидів незворушно, немов фотографувався на пам'ять. Його очі невідривно стежили за Аомаме.

Голомозий спочатку кинув погляд униз, ніби перевіряв, наскільки зносилися його чорні шкіряні черевики, а потім підвів очі на Аомаме.

— Наш висновок такий: нічого проблемного у вашій біографії не помічено. Тому ми запросили вас приїхати сьогодні. Ви — дуже здібний інструктор, що має надзвичайно високу репутацію.

— Дякую, — сказала Аомаме.

— Наскільки нам відомо, ви колись належали до вірних "Братства свідків". Це правда?

— Правда. Батьки до них належали, тож, природно, і я стала такою ж, — відповіла Аомаме. — Звісно, сама цього не вибирала, однак уже давно перестала сповідувати їх віровчення.

"Під час того розслідування вони часом не розкопали, що іноді я разом з Аюмі в Роппонгі ловила на гачок привабливих чоловіків? Та байдуже! Навіть якщо розкопали, то все одно, здається, не вважали це чимось неприйнятним. І саме тому я зараз тут".

— І це ми знаємо, — сказав Голомозий. — Проте якийсь час ви жили, дотримуючись приписів віри. У ранньому дитинстві, коли людина найбільш сприйнятлива. Тому, напевне, в основному розумієте, що означає бути святим. У будь-якій вірі святість — її ядро. У цьому світі є

сфери, куди нам не можна й не треба заходити. Визнати, прийняти їхнє існування і ставитися до них з абсолютною повагою — це перший крок будь-якої віри. Ви розумієте, що я хочу сказати?

— Розумію, — відповіла Аоаме. — Однак прийняття її — це зовсім інше питання.

— Звичайно, — погодився Голомозий. — Звісно, ви не зобов'язані її приймати. Бо це наша віра, а не ваша. Однак сьогодні ви побачите щось особливе, що не залежить від того, повірите ви чи ні. Щось незвичайне.

Аоаме мовчала. Щось незвичайне.

Примруживши очі, Голомозий хвилину стежив за її мовчанкою. А тоді поволі сказав:

— Про те, що побачите, нікому нічого не кажіть. Розголошення призведе до безповоротного осквернення святості. Так само як сміття забруднює дзеркально чисту поверхню ставка. Ми в це віримо, незалежно від того, що думають люди і що вимагають юридичні закони. Хотілося б, що ви нас зрозуміли. Якщо ж зрозумієте й дотримаєте обіцянку, то, як я вже казав, ми вас щедро винагородимо.

— Зрозуміло, — сказала Аоаме.

— Ми — невелика релігійна організація. Але маємо сильну душу й довгі руки, — сказав Голомозий.

"Ви маєте довгі руки, — подумала Аоаме. — Чи я переконаюся тепер, наскільки довгі?"

Сплівши руки й обіпершись на стіл, Голомозий дивився на неї так, наче перевіряв, чи не перекосилася рамка картини, повішеної на стіні.

Кінський хвіст, як і перед тим, не змінював пози. Його погляд також застиг намертво на Аомаме.

Потім Голомозий зиркнув на наручний годинник і звірив час.

— Ну що ж, підемо, — сказав він. Сухо відкашлявшись, повільною обережною ходою, немов святий подвижник по поверхні озера, перетнув кімнату й двічі постукав у двері до суміжної кімнати. Не дочекавшись відповіді, відчинив двері перед собою. Злегка вклонився і зайшов досередини. Зі спортивною сумкою в руці Аомаме пішла за ним. Ступаючи по килиму, впевнилася, що ритм її дихання не порушився. В уяві палець її руки лежав на гашетці. Нема чого турбуватися. Усе було, як завжди. Однак вона боялася. Спину обдало морозом, якого нелегко позбутися. "Я холоднокрівна й спокійна, але вкрай перелякана", — подумала вона.

"У цьому світі є сфери, куди нам не можна й не треба заходити", — сказав Голомозий. Аомаме могла зрозуміти, що це таке. Адже колись вона сама жила у світі, в центрі якого стояла подібна сфера. Можливо, навіть зараз вона насправді далі живе в тому самому світі. Тільки сама цього, може, не помічає.

Аомаме подумки повторила слова молитви. Глибоко вдихнувши, набралася відваги й зайшла в суміжну кімнату.

Розділ 8

(про Тенґо)

От-от прийдуть коти

Після того понад тиждень Тенґо провів у дивовижнім спокої. Одного вечора подзвонив по телефону чоловік на прізвище Ясуда й повідомив, що його дружина пропала й більше до Тенґо не прийде. Через годину зателефонував Усі-кава й заявив, що Тенґо й Фукаері начебто виконують

роль "мислезлочинного" головного переносника заразної хвороби. Безперечно, обидва вони передали йому повідомлення глибокого змісту. Скидались на римлян у тогах, що стояли на сходинках форуму й виголошували оповіщення зацікавленим громадянам. Кожний висловлював те, що хотів, й односторонньо обривав розмову.

Після тих двох вечірніх телефонних розмов більше ніхто з ним не зв'язувався. Не деренчав телефонний дзвінок, не надходили листи. Ніхто не стукав у двері, не прилітали розумні поштові голуби й не кукали. Видно, ніхто — ні Комацу, ні Ебісуно-сенсей, ні Фукаері, ні Кьоко Ясуда — не мав для нього жодних повідомлень.

Та й Тенґо, здається, втратив цікавість до цих людей. І не лише до них, а до всього, що відбувалося навколо. Зовсім не переймався тим, як розпродається "Повітряна личинка", де зараз і що робить її авторка, як розкручується інтрига, яку задумав талановитий редактор Комацу, чи успішно здійснюється далекосяжний план Ебісуно-сенсея, скільки правди розкопали ЗМІ і як поводить ся загадкова секта "Сакіґаке". Якщо човен, на якому він опинився, полетить з водоспаду, то нема ради — доведеться падати. Хоч би як зараз Тенґо пручався, змінити течію річки не вдасться.

Звичайно, Кьоко Ясуда не виходила з голови. Про обставини її зникнення Тенґо нічого не знав, але якби міг, то був готовий не шкодувати сил для її порятунку. Однак, незалежно від того, яка проблема перед нею постала, він не годен був нічим їй зарадити. Практично нічого не міг зробити.

Тенґо зовсім перестав читати газети. Світ рухався вперед безвідносно до нього. Безсилля огорнуло його чимось схожим на особистий туман. Він не заходив у книгарні, бо збайдужів до "Повітряної личинки", розкладеної на прилавках. Курсував лише між підготовчою школою і власною оселею. Люди йшли в літню відпустку, однак лекції у підготовчій школі не переривалися, тому для Тенґо настала ще гарячіша трудова пора, ніж звичайно. Але він цьому навіть радів. Принаймні,

стоячи за кафедрою, міг ні про що інше, крім математичних задач, не думати.

Він перестав писати й оповідання. Коли сідав за столик і, ввімкнувши електронну друкарську машинку, бачив перед собою її екран, то не мав охоти щось на ньому писати. Щоразу, як тільки пробував про щось думати, в його пам'яті спливали уривки розмов з чоловіком Кьоко Ясуди або Усі-кавою. І тоді вже не міг зосередитися на своєму оповіданні.

Моя дружина вже пропала і в жодному вигляді не зможе до вас навідуватися.

Так сказав чоловік Кьоко Ясуди.

Якщо дозволите скористатися класичним виразом, то, може, ви відкрили скриньку Пандори. Ваша випадкова зустріч призвела до потужнішої, ніж ви думаєте, комбінації. Ви змогли доповнити одне одного тим, чого в кожного не вистачає.

Так казав Усікава.

Усі їхні висловлювання були вкрай невиразними, їхня суть туманною і двозначною. Однак у них проглядало щось спільне. Здавалось, ніби вони обидва хотіли сказати, що, мовляв, Тенґо володіє якоюсь силою, йому самому невідомою, і за її допомогою справляє реальний вплив (можливо, й дуже несприятливий) на навколишній світ.

Тенґо вимкнув електричну друкарську машинку й, сівши на підлогу, якийсь час вдивлявся в телефонний апарат. Він потребував більше складових частин загадкової картинки. Але ніхто йому їх не давав. Світові тепер (а може, й завжди) бракувало доброти.

Тенґо спало на думку подзвонити комусь — Комацу, Ебісуно-сенсею або Усікаві. Але він ніяк не наважувався це зробити. Уже втомився

вислуховувати від них якісь незрозумілі містифікації. Якби розпитував у них про одну загадку, то вони ставили б його перед другою. Тож вести таку нескінченну гру не годилося. Фукаері й Тенґо — потужна комбінація. Зрештою, якщо вони так казали, то хіба це погано? Тенґо й Фукаері геть-чисто були схожі на класний дует Сонні й Шер з їхньою піснею "The Beat Goes On".

Минали дні за днями, і врешті-решт Тенґо набридло сидіти дома й чекати, поки щось станеться. Запхнувши гаманець і книжку малого формату в кишеню, надівши на голову бейсбольну шапочку й нап'явши на ніс темні окуляри, він вийшов надвір. Рішучим кроком попрямував до станції й, показавши місячний квиток, зайшов у вагон швидкої електрички, що вирушала з Токіо по лінії Тюосен. На цей день він нічого не запланував. Тому мав право їхати куди завгодно й робити будь-що (або ж не робити нічого). Була десята ранку сонячного літнього дня, без жодного вітру.

Тенґо насторожився, побоюючись, що, може, "експерти" Усікави за ним стежать. По дорозі до станції він раптово зупинявся і швидко озирався назад, але там не помічав жодної підозрілої особи. На станції навмисне попрямував до іншої, ніж хотів, платформи, а потім, удавши, що несподівано змінив намір, повернув назад і побіг униз сходами. Однак не побачив нікого, хто б подався вслід за ним. Типова манія переслідування. Ніхто за ним не збирався бігти, бо Тенґо не був настільки важливою персоною, а вони, напевне, не мали на це вільного часу. Адже і він сам не знав, куди, власне, їде й що робитиме. Скоріше з цікавості, здалека, хотів простежити за своїми діями.

Електричка, в яку він сів, проїхала Сіндзюку, Йоцую, Отя-номідзу й прибула нарешті на центральний Токійський вокзал. Усі пасажери вийшли. Разом з ними й він. Присів тимчасово на лавку й знову подумав, що ж тепер робити. Куди краще їхати? "Я зараз на Токійському вокзалі, — міркував Тенґо. — Цілісінький день у мене вільний. Як захочу, то поїду куди завгодно. День обіцяє бути спекотним. Можна поїхати до моря". Він підвів голову й глянув на розклад руху поїздів для пересадки.

І саме тоді Тенґо згадав, що збирався робити.

Він кілька разів хитнув головою, але ніяк не міг відігнати від себе цієї думки. Мабуть, уже тоді, коли на станції Коендзі сів у вагон електрички на лінії Тюосен, непомітно для себе самого це вирішив. Зітхнувши, він підвівся з лавки, спустився сходами вниз і попрямував до платформи на лінії Собусен. У станційного службовця розпитав, якою електричкою можна найшвидше дістатися до Тікури. Заглянувши у розклад руху поїздів, той пояснив, що об одинадцятій тридцять буде спеціальний експрес, що прямує до Татеями, на якому, із пересадкою на звичайну електричку, можна добратися до Тікури після другої години. Купивши квитки туди й назад від Токіо до Тікури й на експрес, Тенґо зайшов у станційний ресторан і замовив рис із кері та салат. Трохи перекусивши, гаяв час за чашкою рідкої кави.

Тенґо їхав до батька з важким серцем. Він здавна не відчував до нього приязні, та й батько, здається, не виявляв до нього особливої любові. Тенґо навіть не знав, чи батько хоче з ним бачитися. Після того, як під час навчання в початковій школі він рішуче відмовився допомагати батькові збирати абонентну плату для "NHK", між ними склалися ще прохолодніші взаємини. А згодом Тенґо майже перестав з ним спілкуватися. І тільки в разі крайньої потреби звертався до нього. Чотири роки тому батько звільнився з роботи й невдовзі опинився в лікувально-оздоровчому закладі в Тікурі, призначеному для догляду за хворими з порушенням мозкової діяльності. Тенґо побував там досі лише двічі. Перший раз — відразу після зарахування батька до цієї оздоровниці для залагодження формальностей як єдиний його родич. Опісля йому ще раз довелося туди їхати, щоб вирішити якусь практичну справу. От і все.

Оздоровниця розміщувалася на просторій території, відділеній від морського узбережжя тільки дорогою. Колись там були вілли фінансових олігархів, згодом їх перекупила компанія у справах страхування на випадок хвороби під лікувальний заклад, в якому останнім часом утримували пацієнтів з порушенням мозкової діяльності. Тому старі вишукані дерев'яні будинки, перемішані з новими триповерховими

залізобетонними будівлями, справляли на глядача трохи неоднозначне враження. Та от повітря там було чистим, і якби не шум морських хвиль, панувала б тиша. У безвітряні дні можна було прогулюватися морським берегом. На території закладу росли прекрасні сосни, що захищали від буревіїв. Оздоровниця була добре забезпечена лікувальним обладнанням.

Завдяки страховій сумі, вихідній допомозі, заощадженням і пенсії батько Тенґо, здається, міг небідно прожити решту свого життя. І все це стало можливим тому, що, на щастя, його зарахували у штат повноправних працівників "NHK". І хоча батько не залишив по собі якогось майна, зате принаймні зумів забезпечити себе доглядом. А Тенґо це найбільше тішило. Незалежно від того, чи був він йому справжнім біологічним батьком, чи ні, Тенґо не збирався чогось від нього брати, але й не збирався чогось йому давати. Вони прийшли у світ з різних місць і прямували кожен до свого. І лише кілька років випадково провели разом. От і все. Тенґо шкодував, що так сталося, однак нічого не міг вдіяти.

Та, здається, наспіла пора ще раз навідатися до батька. Тенґо це розумів. Не мав охоти і, якби міг, хотів скомандувати собі: "Кругом!" — і повернутися додому. Однак у кишені вже лежали квитки на електричку й на експрес.

Тенґо встав, розплатився в ресторані й, вийшовши на платформу, чекав прибуття експреса до Татейми. Ще раз пильно оглянувся навколо, але людей, схожих на "експертів" Усікави, не помітив. Побачив тільки радісні обличчя батьків з дітьми, які їхали на день-два купатися в морі. Знявши темні окуляри, він запхав їх у кишеню й поправив на голові бейсбольну шапочку. "Байдуже! — думав він. — Якщо хочуть стежити, то нехай стежать скільки завгодно. Я зараз готуюсь їхати до містечка на морському березі в префектурі Тіба, щоб зустрітися з батьком, який страждає на порушення мозкової діяльності. Може, він пам'ятає свого сина, а може, й ні. І минулого разу його пам'ять була досить слабкою. Тепер вона, можливо, ще погіршалася. Порушення функцій мозку лише прогресує, а не виліковується. Так кажуть. Як зубчасте коліщатко, що

рухається тільки вперед. Таким був висновок з невеликого багажу його знань про це захворювання.

Коли поїзд залишив Токійський вокзал, Тенґо витягнув з кишені книжку малого формату й узявся її читати. Це була антологія оповідань про мандри. В ній містилося оповідання під назвою "Котяче місто" про те, як один юнак примандрував до міста, яким володіли коти. Це фантастичне оповідання написав невідомий німецький автор. В анотації до нього пояснювалося, що воно написане в період між Першою і Другою світовими війнами.

Той юнак, сам-один, з валізкою в руці, вирушав навмання, без особливої мети, в подорож. Сідав у поїзд і сходив на станції, яка його чимось зацікавила. Зупинившись у готелі, оглядав місто й залишався в ньому стільки, скільки хотілося. Коли воно набридало, він знову сідав на поїзд. Ось так завжди проводив свою відпустку.

Цього разу за вікном поїзда він побачив мальовничу звивисту річку, вздовж якої тяглися граціозні зелені пагорби, а під ними розміщалося маленьке, але затишне місто із кам'яним мостом. Цей краєвид зачарував його. Можливо, тут він зможе скуштувати річкової горбуші. Коли поїзд спинився, юнак з валізкою в руці вийшов з вагона. Крім нього, ніхто з пасажирів тут не зійшов. Як тільки юнак спустився на землю, поїзд одразу від'їхав.

На станції не було службовців. Невже всі вони у відпустці? Юнак перейшов через кам'яний міст до міста. В ньому панувала цілковита тиша. Ніде ні душі. Усі крамниці зачинені, в державних установах нікого. За конторкою одного-однісінького готелю жодної людини. Юнак задзеленчав дзвоником — ніхто не озвався. Місто здавалося повністю безлюдним. А може, всі десь відпочивали після обіду? Але ж була тільки десята тридцять. Ще надто рано відпочивати. Можливо, з якоїсь причини люди залишили місто й кудись пішли? У всякому разі, наступний поїзд прибуде завтра вранці, тож доведеться тут переночувати. Юнак вирішив згаяти час, безцільно прогулюючись містом.

Та насправді це було котяче місто. Коли почало сутеніти, до міста через кам'яний міст ринула сила-силенна котів різної породи й масті. Набагато більших від звичайних, але все-таки котів. Приголомшений таким видовищем, юнак поспішив до дзвіниці посеред міста й там заховався. Коти звичними рухами лап повідчиняли крамниці, вместилися за столами в державних установах і взялися кожен до своєї роботи. Невдовзі до міста прибули ще нові коти. Вони заходили в крамниці, щось купували й, закінчивши в державних установах якісь формальності, йшли в ресторан готелю їсти. У пивничках вихиляли пиво й співали веселих котячих пісень. Хтось із них грав на акордеоні, й під його музику почалися танці. Коти добре бачать у темряві, а тому світло їм майже не потрібне. Але тієї ночі сяяв повний місяць, і юнак бачив усе це від початку до кінця з дзвіниці. З наближенням світанку коти позачиняли крамниці, закінчили свою роботу або справу й, валом перейшовши через кам'яний міст, подалися додому.

Коли вдосвіта коти зникли, а місто знову стало безлюдним, юнак спустився вниз і, забравшись у готельне ліжко, міцно заснув. Зголоднівши, він зайшов у готельну кухню і перекусив хлібом та рибними стравами. А як тільки смеркло, він знову заховався на дзвіниці й до ранку спостерігав за поведінкою котів. Поїзд зупинявся на станції вранці й надвечір. Якби юнак сів на ранковий поїзд, то міг би поїхати далі, а якби сів на надвечірній, то повернувся б назад. На цій станції ніхто з пасажирів не сходив з поїзда й ніхто не сідав на поїзд. Проте поїзди регулярно зупинялись і відразу вирушали. Тому якби юнак мав бажання, то міг би сісти в поїзд і покинути зловісне котяче місто. Але він цього не зробив. Був молодим, страшенно допитливим, марнославним і схильним до авантюр. Хотів ще спостерігати за таким дивовижним містом. Хотів, по змозі, дізнатись, як і коли це місто стало котячим, як ним керують і що, власне, в ньому роблять коти. Адже, напевне, ніхто, крім нього, чогось такого чудернацького не бачив.

Уночі третього дня на майдані під дзвіницею зчинився невеликий гамір. "Що таке? Пахне людським духом?" — почав один кіт. "Справді, вже кілька днів, здається, чимось дивним пахне", — підтвердив другий,

поводячи носом. "І мені так видавалося", — додав ще хтось. "От дивина! Сюди не мала б потикатися людина", — сказав хтось інший. "Так, це правда. У наше котяче місто людина не може прийти". — "Але нею пахне. Це точно".

Створивши кілька груп, схожих на цивільну самооборону, коти взялися обшукувати всі закопелки міста. Якщо треба, то коти мають добрий нюх. Тому не збігло багато часу, як вони здогадалися, що джерело запаху — дзвіниця. Юнак почув, як вони сторожко, м'якими лапами, піднімалися сходами на дзвіницю. "Тепер мені каюк! — подумав юнак. — Видно, людський запах страшно їх розбурхав і розсердив. У них великі пазурі й гострі зуби. Тож заходити в їхнє місто людині — зась. Якщо мене помітять, то невідомо, що зроблять, але навряд чи відпустять після розкриття такої таємниці".

Три коти піднялися на дзвіницю й почали принохуватися. "Дивно! — сказав один, ворущачи довгими вусами. — Запах є, а людини нема". — "Справді, дивно!" — сказав другий. "А все-таки тут нікого нема. Пошукаймо десь-інде". — "Все одно незрозуміло". І вони, задумано схиливши голови, пішли. Тупіт котячих лап спустився сходами й розтанув у нічній п'єтмі. Юнак полегшено зітхнув, але так нічого й не второпав. Адже коти були поряд, буквально під самим носом. І не могли його не помітити. Однак чомусь нібито не побачили. Юнак виставив руки перед очима. Він їх бачив. Вони не були прозорими. Дивина, та й годі! В усякому разі, як настане ранок, треба піти на станцію, сісти на ранковий поїзд і покинути це місто. Залишатися тут дуже небезпечно. Не завжди йому так щаститиме, як цього разу.

Однак наступного дня ранковий поїзд не зупинився на станції. Навіть не зменшивши швидкості, проїхав перед очима юнака. Так само зробив надвечірній поїзд. Ним керував машиніст. За вікнами поїзда видніли людські обличчя. Але він не подав жодних ознак, що зупиниться. Здавалось, пасажири не помічали постаті юнака, що очікував поїзда. А може, не бачили навіть самої станції. Коли з поля зору зник останній вагон, стало, як ніколи, тихо. І почало смеркати. От-от прийдуть коти.

"Тут не котяче місто, — нарешті усвідомив юнак. — Тут, у цьому місці, він мав пропасти. Це місце, приготоване для нього, не належить цьому світові. І тому поїзди вже ніколи не зупинятимуться, щоб повернути його в колишній світ".

Тенґо двічі перечитав це оповідання. Слова "місце, де можна пропасти" його зацікавили. Згорнувши книжку, він знічев'я дивився на жалюгідний краєвид прибережної промислової зони. Полум'я нафтоочисного заводу, велетенські газові резервуари, височенні димарі, схожі на далекобійні гармати. Ряди великогабаритних вантажівок і автомашин-цистерн. Краєвид, дуже далекий від "котячого міста". Однак і в ньому проглядало по-своєму щось фантастичне. Щось схоже на підземний світ, який знизу підтримує життя великих міст.

Незабаром Тенґо заплющив очі й уявив собі, що Кьоко Ясуда опинилася назавжди в місці, в якому сама пропала. Там поїзди не зупиняються. Немає ні телефону, ні поштової скриньки. Удень там абсолютна самотність, а вночі — наполегливі розшуки котів. І все це повторюється без кінця. Тенґо незчувся, як заснув на сидінні. Спав недовго, але міцно. А коли прокинувся, то відчув, що обливається потом. Поїзд рухався уздовж літнього морського узбережжя поблизу міста Мінамібосо.

Зійшовши з експреса в Татеямі, Тенґо пересів на звичайний поїзд і вирушив до Тікіри. Там, на станції, відчув приємний морських запах, а на дорозі зустрів сильно засмаглих людей. До батькової оздоровниці добирався на таксі. У приймальні оздоровниці назвав своє і батькове прізвище.

— Ви приїхали сьогодні за нашим викликом? — спитала медсестра середніх літ за конторкою, невисокого зросту, в окулярах із золотою оправою, з коротким сивуватим волоссям. На її короткому безіменному пальці красувався перстень, видно куплений одночасно з окулярами. На табличці значилося: "Тамура".

— Ні, я сьогодні раптом похопився і сів на електричку, — чесно признався Тенґо.

Медсестра поглянула на нього трохи здивованими очима й сказала:

— У нас заведено наперед домовлятися про зустріч. У нас свій розклад роботи, й з пацієнтами треба рахуватися.

— Вибачте. Я не знав.

— Коли минулого разу ви приїжджали?

— Два роки тому.

— Два роки тому, — повторила медсестра, перевіряючи кульковою ручкою список відвідувачів. — Значить, за два роки не могли ні разу навідатися?

— Так, — відповів Тенґо.

— Згідно з цим реєстром, ви — єдиний кривний родич Кавана-сана.

— Саме так.

Поклавши список на конторку, медсестра зиркнула на Тенґо, але нічого не сказала. В її очах не було осуду. Лише намагання у чомусь упевнитися. Очевидно, Тенґо не був особливим винятком.

— Ваш батько на занятті з групової реабілітації. Через півгодини воно скінчиться, й після того ви зможете з ним побачитися.

— Як почувається мій батько?

— Фізично здоровий. Без ніяких проблем. Усе інше — то краще, то гірше, — відповіла медсестра й легенько натиснула на скроню вказівним пальцем. — А як саме, переконаєтесь на власні очі.

Подякувавши медсестрі, Тен'ю гаяв час у кімнаті відпочинку біля входу. Сидячи на дивані, що відгонив старовиною, вийняв книжку й читав далі. Раз у раз подував вітер із запахом моря і тихо шелестів сосновим віттям. Міриади цикад, прилипнувши до кори дерев, безупинно сюрчали. Літо було в розпалі, але вони, напевне, здогадувалися, що воно триватиме недовго. Вони так надривали свої голоси, ніби шкодували, що залишилося мало жити.

Згодом прийшла медсестра в окулярах і повідомила, що заняття з реабілітації скінчилося й можна побачитися з батьком.

— Я проведу вас до його палати, — сказала вона.

Тен'ю підвівся з дивана й, проходячи повз велике дзеркало, підвішене на стіні, вперше звернув увагу на те, яка в нього неохайна зовнішність. Блякла саржева сорочка з непідходящими гудзиками поверх теніски з того часу, коли в Японії гастролював Джеф Бек, штани з цупкої бавовняної тканини, заляпані соусом на колінах, давно не чищені туфлі кольору хакі й бейсбольна шапочка. Як не крути, він не мав вигляду тридцятирічного сина, який уперше за два роки прибув провідати батька. Приїхав без жодного гостинця. Лише з книжкою малого формату, запханою в кишеню. Тож природно, що сестра поглядала на нього здивованими очима.

Перетинаючи двір по дорозі до батькового корпусу, медсестра коротко пояснила, що оздоровниця складається з трьох корпусів, а пацієнта поселяють в один із них залежно від ступеня його захворювання. Сказала, що батько перебуває в корпусі "середнього ступеня", що загалом люди передусім потрапляють у корпус "легкого ступеня", потім переходять у корпус "середнього ступеня" й нарешті — в

корпус "тяжкого ступеня". Як у випадку дверей, що відчиняються в один бік, повернення назад не буває. З корпусу "тяжкого ступеня" нема куди переходити. Хіба що до крематорію, але цього, звісно, медсестра не сказала. Та було ясно, що вона мала на увазі.

Батькова палата була двомісною, але його співмешканець пішов на заняття в якомусь класі. Для реабілітації пацієнтів в оздоровниці слугували різні класи — гончарства, садівництва, фізичних вправ тощо. Однак сама реабілітація не призначалася для повного одужання, а ставила собі за мету хоч трохи сповільнити розвиток хвороби. Або просто для того, щоб згаяти час. Батько сидів у кріслі біля підвіконня й дивився надвір у відчинене вікно. Його руки лежали на колінах. Поряд на столі, у горщику, росла квітка з кількома дрібними пелюстками. Підлога була з м'якого матеріалу, щоб хворий не покалічився, якщо навіть упаде. Два простих дерев'яних ліжка, два письмових столики, шафа для одягу й особистих речей, маленькі книжкові полички поряд зі столиками, штори на вікні, за багато років пожовклі від сонячного світла, — от і вся обстановка.

Тенґо не відразу зрозумів, що старий чоловік на стільці біля підвіконня — його власний батько. Він став набагато меншим. Точніше кажучи, зіщулився. Волосся покоротшало й зовсім побіліло, як трава, що взялася памороззю. Щоки запали, й тому очні ямки здавалися набагато більшими, ніж колись. Чоло переорали три глибокі зморшки. Голова начебто стала ще більш zdeформованою — очевидно, через те, що волосся покоротшало. Внаслідок цього, здавалось, і деформація голови впадала в очі. Брови подовшали й погустішали. З вух випиналися сиві волосинки. Великі настовбурчені вуха стали ще більшими й скидалися на крильця кажана. І тільки ніс залишився незмінним. На відміну від вух, зовсім круглим і з темно-червоним відтінком. Краї губ обвисли, і здавалось, що з них от-от потече слина. З ледь-ледь розтуленого рота визирали нерівні зуби. Постать батька, що незворушно сидів біля підвіконня, скидалася на автопортрет Ван Ґоґа в останні роки життя.

Навіть коли Тенґо зайшов у кімнату, цей чоловік лише зиркнув на нього, а після того й далі дивився на краєвид за вікном. Здалека він видавався не людиною, а, скоріше, створінням, близьким до пацюка чи білки. Не дуже охайним, але наділеним по-своєму сильним розумом. Та насправді це був батько. Або краще сказати — порожня шкаралупа. Два останні роки життя забрали від нього більшу половину тіла. Зовсім як податковий інспектор, що немилосердно ревізує меблі в бідному домі. Батько, яким його пам'ятав Тенґо, завжди був наполегливою, охочою до роботи людиною. Не схильною до самозаглиблення й фантазування, він дотримувався своєї моралі й мав просту, але сильну волю. Був витривалим — Тенґо ні разу не чув від нього виправдань або скарг. А от зараз він перетворився на тінь, на порожній дім, з якого винесли все, навіть тепло.

— Кавана-сан! — звернулася медсестра до батька виразним, добре поставленим голосом. Видно, її навчили так говорити з пацієнтами. — Кавана-сан, візьміть себе в руки! До вас прийшов син!

Батько ще раз глипнув на гостя. Двоє його безвиразних очей здалися Тенґо порожніми ластів'ячими гніздами, що залишилися під дахом.

— Добрий день! — привітався Тенґо.

— Кавана-сан, ваш син приїхав з Токіо, — сказала медсестра.

Батько нічого не відповів, лише дивився прямо в обличчя Тенґо. Так, ніби читав незрозуміле повідомлення, написане іноземною мовою.

— О пів на сьому починається вечір, — сказала медсестра. — А до того часу почувайтесь, як удома.

Як тільки вона пішла, Тенґо, трохи повагавшись, наблизився до батька й сів на стілець навпроти нього. Стілець був обшитий збляклою

тканиною, а його дерев'яна частина від тривалого користування вкрилася подряпинами. Батько стежив, як Тенґо сидів на ньому.

— Ви здорові? — спитав він.

— Дякую, здоровий, — сухим тоном відповів батько.

Тенґо не знав, що сказати далі. Перебираючи пальцями третій зверху ґудзик сорочки із бавовняної саржі, він кинув погляд на сосновий бір за вікном, а потім знову глянув на батька.

— Ви приїхали з Токіо? — спитав батько. Здавалось, він не міг пригадати Тенґо.

— З Токіо.

— На експресі?

— Так, — відповів Тенґо. — До Татеями їхав на експресі, а потім пересів на звичайний поїзд і прибув до Тікури.

— Приїхали купатися в морі? — запитав батько.

— Я — Тенґо. Тенґо Кавана. Ваш син, — сказав Тенґо.

— А де в Токіо мешкаєте? — запитав батько.

— В Енкакудзі. Район Сугінамі.

Три зморшки на батьковому чолі поглибшали.

— Чимало людей бреше, бо не хоче платити за послуги "NHK".

— Тату! — вигукнув Тенґо. Цього слова він давно не вимовляв. — Я — Тенґо. Ваш син.

— Я не маю сина, — прямо сказав батько.

— Ви не маєте сина, — механічно повторив Тенґо.

Батько кивнув.

— Ну то скажіть, хто, власне, я такий? — спитав Тенґо.

— Ви — ніхто, — відповів батько. І двічі коротко хитнув головою.

Тенґо затаїв подих і на якийсь час утратив мову. Не говорив більше й батько. Серед повної тиші кожен з них длубався у плутанині власних думок. І тільки цикади сюрчали безперестанку, на весь голос.

"Можливо, цей чоловік тепер каже правду, — подумав Тенґо. — Може, його пам'ять пропала й свідомість потьмарилася. Однак його слова — мабуть, правдиві". Це Тенґо розумів інтуїтивно.

— І що це означає? — допитувався Тенґо.

— Ви — ніхто, — незворушним голосом повторив батько. — Ніким не були, не є й не станете в майбутньому.

"Ну, цього досить!" — подумав Тенґо.

Він хотів підвестися зі стільця, податися до станції і відразу повернутися до Токіо. Те, що сподівався почути, почув. Однак не міг устати. Як юнак, що під час подорожі потрапив до котячого міста. Його не відпускала цікавість. Тенґо прагнув дізнатися докладніше, що за всім цим ховається, почути ясну відповідь. Звісно, там його підстерігала

небезпека. Та якщо він прогавить таку нагоду, то, можливо, вже ніколи в житті не знає таємниці про себе самого, яка назавжди потоне в тумані.

Тенґо подумки добирав слова й переставляв у новому порядку. І нарешті рішуче вимовив запитання, яке ще в дитинстві пробував поставити, але так і не зумів:

— Отже, ви хочете сказати, що ви — не мій біологічний батько? І між нами нема кривної спорідненості?

Батько мовчки поглядав на Тенґо. На його обличчі Тенґо не міг прочитати, чи він зрозумів суть запитання, чи ні.

— Красти електромагнітні хвилі — це порушення закону, — сказав батько, дивлячись Тенґо в очі. — Таке саме, як викрадення грошей або коштовних речей. Ви так не вважаєте?

— Ваша правда, — відразу погодився Тенґо.

Батько кілька разів задоволено кивнув.

— Електромагнітні хвилі не падають безплатно з неба, як дощ або сніг, — вів далі батько.

Стуливши рота, Тенґо спостерігав за батьковими руками, що лежали рівненько на колінах — права на правому коліні, ліва на лівому — й не ворушилися. Маленькі й чорні — здавалось, усе його тіло просякло засмагою, — вони трудилися на відкритому повітрі упродовж багатьох років.

— Моя мати не захворіла й не померла, коли я був ще малим? — повільно, підкреслюючи кожне слово, запитав Тенґо.

Батько не відповів. Вираз його обличчя не змінився. І руки не ворухнулися. А його очі дивилися на Тенґо так, ніби спостерігали щось незнайоме.

— Мати пішла з дому? І покинула вас зі мною? Можливо, пішла разом з іншим чоловіком? Чи ні?

Батько кивнув.

"Цей чоловік добре розуміє моє запитання. Тільки не хоче про це говорити", — подумав Тенґо.

— Тату! — звернувся він до батька. — Можливо, насправді ви — не мій батько, але поки що я до вас так звертаюся. Бо іншого звертання не знаю. Правду кажучи, я досі вас не любив. Іноді, здавалось, навіть ненавидів. Ви це розумієте? Та якщо ви — не мій батько й між нами нема кривної спорідненості, то зникне причина для ненависті. Наразі я не знаю, чи зумію вас полюбити. Але гадаю, що принаймні тепер вас зрозумію. Бо я постійно дошукувався правди. Хто я такий, звідки прийшов? От що я хотів знати. Однак ніхто мені цього не казав. Якби ви зараз ось тут розповіли всю правду, я перестав би вас ненавидіти й цуратися. Це було б для мене великою розрадою.

Як і перед тим, батько мовчки дивився на Тенґо своїми безвиразними очима. Та начебто в глибині його порожніх ластів'ячих гнізд засвітилося щось дуже маленьке.

— Я — ніхто, — вів далі Тенґо. — Ви правду сказали. Мене самого ніби викинули вночі в море. Я тримаюся на його поверхні, але навколо себе не бачу нікого. Гукаю, але відповіді не чую. Я ні до чого не прив'язаний. Крім вас, не маю нікого, кого можна назвати хоч якимось родичем. Але ви приховуєте таємницю й нічого не збираєтесь мені розповідати. А ваша пам'ять то спалахує, то гасне в цьому приморському містечку й з кожним днем невідворотно пропадає. Так само пропадає і правда про мене.

Якщо правда не прийде мені на допомогу, то я не стану ніким і в майбутньому. Ви правильно сказали.

— Знання — це дорогоцінний капітал фірми, — одноманітним тоном проказав батько. Але його голос став слабшим, ніж перед тим. Здавалося, наче хтось за його спиною простяг руку й зменшив його гучність. — Цей капітал треба наполегливо нагромаджувати й розсудливо використовувати. А його плоди передавати наступному поколінню. А тому "NHK" вимагає від усіх абонентів плати...

"Цей чоловік проголошує щось схоже на мантру, — подумав Тенґо. — Повторенням подібних слів він досі захищав себе". Цей упертий талісман Тенґо мусив розбити. З-за такої огорожі мусив витягти живу людину.

Він перебив батька:

— Якою людиною була моя мати? Куди вона пішла? І що з нею сталося?

Батько раптом замовк. Перестав виголошувати своє замовляння.

А тим часом Тенґо провадив далі:

— Я втомився жити з ненавистю, огидою і злістю до когось. Утомився жити неспроможним когось любити. Я не маю друзів. Я — сам-один як палець. І найгірше, що навіть себе самого не здатен любити. Бо не можу любити когось іншого. Я знаю, що себе самого можна полюбити, якщо когось полюбиш, а хтось тебе. Ви мене розумієте? Хто не може полюбити когось, не здатний полюбити й себе. Ні, я не скажу, що ви в цьому винні. Якщо добре подумати, то й ви, можливо, — одна з жертв. Ви самі, напевне, добре не знаєте, як треба себе самого любити, чи не так?

Міцно стуливши губи, батько поринув у мовчання. З виразу його обличчя Тенґо не міг зробити висновку, наскільки він зрозумів його слова.

Мовчав і Тенґо, вмостившись у кріслі. Вітер, подуваючи з відчиненого вікна, гойдав вицвілими на сонці шторами, дрібними пелюстками квітки в горщику й вилітав через розчинені двері в коридор. Запах моря став набагато відчутнішим. Сюрчання цикад змішувалося з м'яким шурхотом соснової глиці.

Тихим голосом Тенґо провадив далі:

— Я часто бачу видіння. Здавна, одне й те саме. Думаю, що, мабуть, це не видіння, а реальна картина, що збереглася в моїй пам'яті. Поряд зі мною, півторарічним, лежить мати, яка обіймається з молодим чоловіком. І той чоловік — не ви. А хто — не знаю. Але не сумніваюся, що не ви. Бозна-чому ця картина назавжди закарбувалася під повіками.

Батько нічого не сказав. Але в його очах явно проглядало щось нове. Щось нетутешнє. Обидва зберігали мовчанку. Тенґо прислухався до вітру, що раптом подужчав, але не був певний, чи батько щось чує.

— Ви мені чогось не почитали б? — сказав офіційним тоном батько після довгої паузи. — Я не можу читати, бо очі болять. Не можу довго зосереджуватися на ієрогліфах. Книжки на полиці. Виберіть ту, яка вам сподобається.

Тенґо покійно встав з крісла й переглянув корінці книжок на полиці. Здебільшого історичних романів, серед яких були й усі томи "Перевалу Дайбосацу". Однак Тенґо не мав охоти читати вголос батькові старі романи, в яких використовується лексика славетних минулих часів.

— Якщо не заперечуєте, я хотів би прочитати вам оповідання про котяче місто, — сказав Тенґо. — Я взяв його із собою, щоб самому почитати.

— Оповідання про котяче місто, — повторив батько й хвилину роздумував над цими словами. — Почитайте, якщо це не завдасть вам клопоту.

Тенґо зиркнув на наручний годинник.

— Ні, не завдасть. До відходу електрички є ще час. Це оповідання дивне, а тому я не впевнений, що воно вам сподобається.

Він добув з кишені книжку й почав голосно читати оповідання "Котяче місто". Все ще сидючи в кріслі біля підвіконня в незмінній позі, батько прислухався до того, що читав Тенґо повільно, зрозумілим на слух голосом. Під час читання разів два-три Тенґо відпочивав і переводив дух. І щоразу поглядав на батька, але на його обличчі не помічав жодної реакції. І навіть не розумів, чи оповідання зацікавило його, чи ні. Коли ж дочитав оповідання до самого кінця, то побачив, що батько сидить незворушно, із заплющеними очима. Здавалось, ніби заснув. Однак він не спав. А просто занурився глибоко у світ оповідання. І минув певний час, поки він з нього вибрався. Тенґо терпляче цього чекав. Пообіднє сонце трохи ослабло, й навколо почали домішуватися надвечірні барви. Вітер з моря все ще погойдував сосновим гіллям.

— У тому котячому місті, напевне, було телебачення? — передусім з професійного погляду спитав батько.

— Оповідання написав у 30-х роках німецький автор. А в той час телебачення ще не було. Тільки радіо.

— Коли я перебував у Маньчжурії, там і радіо не було. І радіостанції. Газети майже не доходили. Ми читали їх із півмісячним запізненням. Доводилось харчуватися нікудишньою їжею, і жінок не було. Іноді з'являлися вовки. Це було щось схоже на край світу.

Замовкнувши, він про щось думав. Мабуть, згадував своє гірке життя переселенця, проведене в молоді роки в Маньчжурії. Однак ці спогади відразу тьмяніли й пірнали в порожнечу. Такі порухи душі Тенґо прочитав за зміною виразу батькового обличчя.

— Цікаво, чи те місто побудували коти, чи колись давно люди, а коти в ньому осіли? — обернувшись до вікна, промовив батько наче сам до себе. Однак здавалося, що це запитання звернене до Тенґо.

— Не знаю, — відповів Тенґо. — Схоже, що побудували колись давно люди. А коли людей не стало — скажімо, повмирали від заразної хвороби, — там оселилися коти.

Батько кивнув.

— Коли утворюється порожнє місце, щось мусить його заповнити. Бо так усі роблять.

— Усі так роблять?

— Саме так, — підтвердив батько.

— А ви яке порожнє місце заповнили?

Батько нахмурився. Довгі брови опустилися вниз і заховали під собою його очі. І трохи насмішкуватим голосом він відповів:

— Ти цього не зрозумієш.

— Не зрозумію, — сказав Тенґо.

Батько роздув ніздрі. Одна брова піднялася злегка догори. Такого виразу набирало його обличчя завжди, коли він був чимось невдоволений.

— Якщо без пояснень не зрозумів, то й з ними не зрозумієш.

Примруживши очі, Тенґо намагався прочитати, що написано на батьковому обличчі. Ще ні разу батько не висловлювався так дивно, з натяками. Зазвичай користувався конкретними, практичними словами. Його непохитне визначення розмови полягало в тому, щоб у потрібний час говорити коротко лише про потрібну річ. Проте так нічого на його обличчі й не прочитав.

— Ясно. В усякому разі, ви заповнили якесь порожнє місце, — сказав Тенґо. — Ну а хто заповнить порожнє місце, яке ви залишили?

— Ти, — коротко відповів батько й, піднявши вказівний палець, прямо вказав на Тенґо. — Так ведеться, хіба ні? Порожнє місце, яке хтось зробив, заповнив я. А ти заповниш порожнє місце, яке я зробив. За своєю чергою.

— Так, як коти заповнили збезлюдніле місто?

— Пропадаємо, як місто, — сказав батько і в задумі подивився на вказівний палець, як на щось дивне й недоречне.

— Пропадаємо, як місто, — повторив Тенґо батькові слова.

— Жінки, яка тебе народила, ніде нема.

— Ніде нема. Пропала, як місто. Тобто ви хочете сказати, що вона померла?

Батько промовчав.

Тенґо зітхнув.

— То хто ж мій батько?

— Просто порожнє місце. Твоя мати народила тебе, злигавшись з порожнім місцем. А я це порожнє місце заповнив.

Сказавши ці слова, батько заплющив очі й стулив губи.

— Злигалася з порожнім місцем?

— Так.

— І ви мене виховували. Ви це хочете сказати?

— Тому-то я, здається, вже казав, — неквапливо відкашлявшись, мовив батько, ніби напоумляючи непутящу дитину, — що без пояснень не зрозумієш або, точніше, хоч би скільки я пояснював, усе одно не зрозумієш.

— Так що, я походжу з порожнього місця? — спитав Тенґо.

Відповіді не було.

Сплівши пальці обох рук на колінах, Тенґо ще раз глянув прямо на батька й подумав: "Ні, цей чоловік — не порожня шкаралупа, не порожній дім, а жива людина з упертою, обмеженою душею і похмурими спогадами, що сяк-так доживає на примор'ї. І хоч-не-хоч співіснує з порожнім місцем, що поволі розширюється в ньому. Поки що порожнє місце й спогади змагаються між собою. Але згодом, незалежно від його бажання, порожнє місце, напевне, цілком поглине залишки спогадів. Це

лише питання часу. І порожнє місце, до якого він тепер прямує, таке саме, з якого я походжу?"

Тенґо видалося, ніби він почув шум далекого моря, змішаний з надвечірнім вітром, що пролітав крізь вершини сосон. А можливо, це йому тільки причулося.

Розділ 9

(про Аомаме)

Розплата за даровану благодать

Коли Аомаме зайшла всередину, Голомозий за її плечима негайно зачинив двері. В кімнаті панувала темрява. Важкі штори заслоняли вікна, внутрішнє освітлення було погашене. Крізь щілини у шторах ледь-ледь просочувалося світло, але воно лише підкреслювало навколишню пітьму. Минув якийсь час, поки очі призвичаїлися до неї, як це буває, коли заходиш у кінотеатр під час сеансу або в планетарій. Спочатку Аомаме впав в очі циферблат електронного годинника, що стояв на низькому столику. Його зелені цифри показували 7:20 вечора. Потім, через певний час, вона помітила велике ліжко під протилежною стіною. Електронний годинник стояв в його узголів'ї. Порівняно з просторою суміжною кімнатою ця була трохи тіснішою, але більшою за звичайний готельний номер.

На ліжку видніло щось чорне-чорнісіньке, схоже на горбок. Знову минув певний час, поки стало ясно, що невиразні, зовсім незмінні обриси горбка належать сонній людині. Ніяких ознак її життя Аомаме не помітила. Не почула й дихання. Лише тихо шипів, розганяючи повітря, кондиціонер, підвішений майже під стелею. Однак це не означало, що людина мертва. Голомозий поведився згідно з припущенням, що вона жива.

Це був досить великий чоловік. Напевне, таки чоловік. Здається, своїм обличчям він одвернувся в інший бік. І не лежав навznak під ковдрою, а долілиць на ліжку, застеленому укривалом. Як велетенська тварина, рани якої лікували, оберігаючи від остаточного виснаження у печері.

— Уже пора, — звернувся Голомозий до цієї тіні. В його голосі вперше пролунало напруження.

Невідомо, чи почув чоловік це звертання, чи ні. Темний горбок на ліжку так і не ворухнувся. Стоячи коло дверей в незмінній позі, Голомозий чекав. У кімнаті панувала мертва тиша, що навіть було чути, як хтось ковтає слину. І в ту ж мить Аомаме збагнула, що це вона сама її ковтає. Затиснувши в правій руці спортивну сумку, вона так само, як і Голомозий, очікувала, що буде далі. На електронному годиннику змінилися цифри — спочатку на 7:21, потім на 7:22, а далі на 7:23.

Незабаром обриси людського тіла на ліжку, ледь-ледь сколихнувшись, явно заворушилися. Очевидно, чоловік міцно спав. Або перебував у стані, схожому на сон. Його м'язи прокинулися, верхня частина тіла підвелася, а свідомість начебто поволі оживала. Тінь випросталась на ліжку й сіла, схрестивши ноги. "Безперечно, це чоловік", — подумала Аомаме.

— Уже пора, — ще раз повторив Голомозий.

Було чути, як чоловік гучно видихнув. Повільно, грудним голосом, наче з дна глибокої криниці. Потім різко, загрозливо, як буревій, що пролітає між деревами лісу, вдихнув. Такі два різні види звуку повторювалися почергово. А тим часом запала тривала мовчанка. Ритмічне й багатозначне повторення цих звуків насторожило Аомаме. їй здалося, ніби вона ступила ногою в незнайому досі сферу. Скажімо, в морську западину або на поверхню невідомого астероїда, звідки нема вороття, якщо навіть туди якось потрапиш.

Потроху очі звикли до темряви. Стало видно тільки до певної віддалі, а далі — ніяк. Поки що зір Аоаме доходив до темного силуету чоловіка. Однак не було зрозуміло, куди він звернув своє обличчя і що бачить. Аоаме впевнилася лише в тому, що він — здоровань і його плечі спокійно, але сильно піднімаються й опускаються у такт з диханням. А воно було незвичним — із особливою метою і функцією, до яких долучався увесь організм. Аоаме уявляла собі, як рухаються — розширюються і звужуються — його лопатки й діафрагма. Звичайна людина так потужно дихати не здатна. Цього можна навчитися лише завдяки тривалому наполегливому тренуванню.

Голомозий стояв поруч з Аоаме в незмінній позі, випрямивши спину й злегка випнувши підборіддя. На відміну від чоловіка на ліжку, дихав неглибоко й швидко. Знітившись, насторожено чекав, коли скінчиться цей ряд глибоких вдихів і видихів. Очевидно, таку процедуру чоловік практикував щоденно для того, щоб привести себе в нормальний стан. Як і Голомозому, Аоаме нічого іншого не залишалось, як чекати її закінчення. Можливо, це був процес, потрібний для пробудження.

Невдовзі, немов робота велетенського механізму, дихання поступово затихло. Інтервал між його етапами мало-помалу подовшав, і нарешті все скінчилося сильним довгим видихом. У кімнаті знову запала глибока тиша.

— Уже пора, — втретє нагадав Голомозий.

Чоловік неквапливо ворухнув головою. Здається, повернув її до Голомозого.

— Можете йти, — сказав він йому. У нього був виразний глибокий баритон. Рішучий, без жодної двозначності. Очевидно, він остаточно пробудився.

Голомозий у темряві злегка вклонився і без зайвих рухів — так само, як заходив — покинув кімнату. Двері зачинились, й Аомаме залишилася наодинці з чоловіком.

— Вибачте, що темно, — сказав чоловік. Очевидно, він звертався до Аомаме.

— Мені однаково, — відповіла вона.

— Темрява мені потрібна, — м'яким голосом сказав чоловік. — Але не турбуйтеся. Шкоди від цього вам не буде.

Аомаме мовчки кивнула. І, згадавши, що перебуває в темряві, сказала:

— Розумію. — її голос був твердішим і гучнішим, ніж завжди.

Після того якийсь час чоловік розглядав Аомаме в темряві. Вона відчувала на собі його уважний погляд. Точний і прискіпливий. Здавалось, він бачить її наскрізь. Наче за одну мить зірвав з неї весь одяг і залишив цілком голою. Його зір не лише торкався її шкіри, але й доходив до м'язів, нутрощів і навіть матки. "Цей чоловік бачить у темряві, — подумала Аомаме. — Бачить навіть те, чого не видно очима".

— У темряві начебто все добре видно, — сказав він, ніби вгадавши думки Аомаме. — Та після надто довгого перебування в ній мені важко повертатися у світ, де багато світла. Однак у певний момент доводиться.

Потім він знову якийсь час розглядав постать Аомаме. Ніщо не свідчило, що в нього є до неї статевий потяг. Він просто споглядав її як один з об'єктів. Немов пасажир, який з палуби спостерігає обриси острова, мимо якого пропливає його корабель. Але він не був звичайним пасажиром. А таким, що бачить наскрізь усе на острові. Таким тривалим гострим і немилосердним поглядом він змусив Аомаме відчути свою

фізичну недосконалість. Зазвичай такого з нею не траплялося. За винятком грудей, вона скоріше гордилася своїм тілом. Вона його щоденно гартувала й старанно дбала. Мала пругкі м'язи й ніякого зайвого жиру. Але під пильним поглядом чоловіка почувалася чимось схожим на мішок жалюгідного трухлявого м'яса.

Начебто прочитавши її думки, чоловік перестав до неї приглядатися. Вона негайно відчула, як раптом його погляд ослаб. Так, немов хтось за будинком закритий водогінний кран, коли із шланга поливали водою тротуар.

— Вибачте за клопіт, та чи не могли б ви трохи відслонити штору на вікні? — тихо сказав чоловік. — У темряві вам, напевне, буде важко працювати.

Поклавши спортивну сумку на підлогу, Аоаме підійшла до вікна і, потягнувши за шнур, відслонила спочатку важку товсту штору, а за нею — білу мережану завісу. Вечірнє Токіо — Токійська вежа, прожектори швидкісної автостради, фари автомашин на вулицях, світло у вікнах висотних будівель, різнокольорові неонові вогні на дахах — освітило кімнату своїм змішаним сяйвом, притаманним великому місту. Не сильним, а таким, що тільки дозволяло насилу розрізнити в ній меблі. Воно викликало в Аоаме приємні почуття. Бо надходило зі світу, до якого вона сама належала. Вона наново усвідомила, наскільки воно їй потрібне. Однак навіть таке тьмяне світло, здавалось, надто сильно різало чоловікові очі. Все ще сидячи на ліжку із схрещеними ногами, він своїми великими долонями затулив обличчя, щоб його уникнути.

— Вам це не заважає? — спитала Аоаме.

— Можете не турбуватися, — відповів чоловік.

— Може, трохи заслонити вікно?

— Так добре. У мене проблема із сітківкою. Треба довго звикати до світла. Ще трохи — і зір стане нормальним. Можете посидіти й почекати?

"Проблема із сітківкою", — подумки повторила Аоаме. Людям, що мають проблему із сітківкою, у більшості випадків загрожує сліпота. Але наразі це питання її не стосувалося. Адже Аоаме прибула сюди не для того, щоб мати справу з його зором.

Поки чоловік, затуливши обличчя долонями, зважав до світла, Аоаме, сидячи на дивані, дивилася прямо на нього. Тепер настала її черга докладно його розглядати.

Він був великий, але не опасистий. Високого зросту й широкий у плечах. І, напевне, сильний. Зі слів господині Аоаме наперед знала, що він великий, але що настільки — не сподівалася. Звичайно, вона не мала підстав вважати, що засновник релігійної секти не повинен бути здорованем. Та коли уявила собі, як такий великий чоловік ґвалтує десятирічних дівчат, то мимоволі насупилася. Вона уявила собі картину, як цей чоловік, роздягнувшись, навалюється на маленьку дівчину. Навряд чи дівчата можуть йому опиратися. Мабуть, і дорослим жінкам цього не вдалося б.

На ньому були тонкі спортивні штани, внизу перев'язані гумкою, й сорочка з довгими рукавами, однобарвна, з легким шовковим блиском. Великого розміру, вона спереду застібалася ґудзиками, але дві верхні петлі залишалися вільними. І сорочка, й штани здавалися чи то білими, чи то блідо-кремовими. Не будучи піжамою, такий одяг давав змогу вільно відпочивати в кімнаті або в затінку дерева у південній країні. Голі ноги були великі. Широкі, немов кам'яний мур, плечі викликали в пам'яті образ досвідченого борця.

— Як добре, що ви приїхали! — дочекавшись, поки Аоаме перестане його розглядати, сказав чоловік.

— Це — моя робота. Коли треба, я навітуюсь до різних людей, — незворушним голосом відповіла Аоаме. А проте їй здалося, ніби вона прибула сюди як повія за викликом. Можливо, тому, що під недавнім гострим поглядом у темряві почувалася догола роздягнуною.

— А що ви про мене знаєте? — все ще затуляючи обличчя руками, спитав чоловік.

— Та начебто майже нічого, — обережно добираючи слова, відповіла Аоаме. — Навіть імені. Хіба лише те, що, здається, керуєте релігійною організацією у префектурі Наґано чи Яманасі. Що маєте якусь фізичну проблему й цікавитесь, чи я не могла б вам чимось допомогти.

Чоловік кілька разів коротко хитнув головою, відірвав руки від обличчя й подивився прямо на Аоаме.

Він мав пряме густе довге волосся з помітною сивиною, що звисало до самих плечей. Вік — від сорока п'яти до п'ятдесяти п'яти. Великий ніс, що займав велику частину обличчя. Прямий, правильної форми. Скидався на фотографію Альп на календарі з широким величавим схилом. Саме цей ніс насамперед привертав до себе увагу. На противагу до нього, його очі западали глибоко. Що вони бачили з такої глибини, годі сказати. Відповідно до розмірів тіла обличчя було широким і повним. З акуратно поголеними вусами й бородою, без шрамів і родимок. З правильними рисами. З аурую спокою та інтелекту. Проте прозирало в ньому щось особливе, незвичне, що викликало недовіру. Такий тип обличчя відштовхував людину з першого погляду. Можливо, через занадто великий ніс обличчя втрачало потрібну рівновагу і вселяло неспокій у людину, яка на нього дивилася. А може, винними в цьому були пара очей, що з глибини спокійно променилися, немов предковичний льодовик. Або тонкі губи, що справляли враження жорстоких, здатних у будь-яку мить виголосити несподівані слова.

— А крім цього? — спитав чоловік.

— Крім цього, нічого особливого. Мені лише сказали, щоб я прийшла сюди для стретчингу. М'язи й суглоби — це сфера моєї професійної діяльності. Мені не треба багато знати про суспільне становище чи характер пацієнта.

"Як і повії", — подумала вона.

— Я розумію, що ви кажете, — глибоким голосом сказав чоловік. — Але, гадаю, в моєму випадку деяке пояснення, мабуть, потрібне.

— Я слухаю.

— Люди називають мене лідером. Але свого обличчя я їм майже не показую. Більшість вірних навіть мене не бачила, хоча перебуває в нашій організації й мешкає на нашій території.

Аоаме кивнула.

— Однак вам я показую своє обличчя. Бо не можна отримати лікування в темряві або з пов'язкою на очах. Та й правила пристойності не годиться порушувати.

— Та це не лікування, — спокійно зауважила Аоаме. — Просто стретчинг м'язів. Я не маю ліцензії на лікувальну практику. Моя робота полягає в тому, щоб, силоміць розтягуючи м'язи, якими зазвичай людина щоденно не користується або не може користуватися, запобігти занепаду фізичних сил.

Здавалось, чоловік злегка всміхнувся. Та, можливо, так їй лише ввижалось, і він тільки ледь-ледь ворушив лицевими м'язами.

— Я вас добре розумію, я тільки для годиться вжив слово "лікування". Можете не турбуватися. Я хотів сказати, що зараз ви бачите те, чого звичайна людина не бачила. От що я хочу, щоб ви знали.

— Мене вже там попередили, щоб я нікому не розповідала про нашу сьогоднішню зустріч, — сказала Аомаме, показуючи на двері до сусідньої кімнати. — Але вам не треба переживати. Усе, що я тут побачила й почула, залишиться при мені. На роботі я мала справу з організмом багатьох людей. Можливо, ви посідаєте в суспільстві особливе становище, та для мене ви — лише один з багатьох, які мають проблему з м'язами. Мене цікавлять тільки ваші м'язи.

— Кажуть, що в дитинстві ви належали до вірних "Братства свідків".

— Я стала вірною не за власним вибором, а лише за вихованням. А в цьому є велика відмінність.

— Це правда, — сказав чоловік. — Але від уявлень, насаджених у юному віці, людина ніколи не може відірватися.

— Хоч-не-хоч, — погодилася Аомаме.

— Віровчення "Братства свідків" помітно відрізняється від нашого. На мою думку, релігія, яка у своєму центрі ставить ідею про кінець світу, більшою чи меншою мірою — шахрайство. Я вважаю, що в будь-якому випадку кінець життя буває тільки індивідуальним. А проте "Братство свідків" — міцна релігійна організація. Її історія недовга, але багата на випробування. А кількість її вірних невпинно зростає. У неї можна багато чого навчитися.

— Та, здається, вона була з надто обмеженим кругозором. А все дрібне, мале під зовнішнім тиском може стати твердішим.

— Можливо, ви маєте рацію, — сказав чоловік і зробив паузу. — Зрештою, ми зустрілися тут зараз не для того, щоб обговорювати релігійні питання.

Аомаме мовчала.

— Я хотів би донести до вас, що в моєму організмі є багато чого особливого, — вів далі чоловік.

Сидячи у кріслі, Аоаме мовчки чекала продовження його розповіді.

— Як я вже казав, мої очі не зносять яскравого світла. Це захворювання почалося кілька років тому. До певного часу я не мав особливої проблеми із зором, а тоді вона виникла. От чому я перестав з'являтися перед людьми. Майже цілий день перебуваю в темній кімнаті.

— Проблемами зору я не займаюся, — сказала Аоаме. — Бо, як я вже казала, сфера моєї професійної діяльності — м'язи.

— Та я це добре знаю. Звичайно, я консультивався у лікарів. Відвідав кількох відомих окулістів. Пройшов багато медичних обстежень. Але поки що, здається, ніхто не може мені нічим зарадити. Щось пошкодило мою сітківку. Причина невідома. Захворювання поволі прогресує. Якщо так і далі піде, то невдовзі я можу осліпнути. Звісно, як ви кажете, ця проблема ніяк не пов'язана із м'язами. Та все-таки я розповім вам по порядку про всі свої фізичні проблеми. А ви потім подумаете, чи зможете чимось мені допомогти, чи ні.

Аоаме кивнула.

— Крім того, мої м'язи час від часу твердіють, — сказав чоловік. — Анітрохи не ворухаться. Буквально впродовж кількох годин стають схожими на камінь. І тоді мені нічого іншого не залишається, як лежати. Болю тоді не відчуваю. Тільки всі м'язи завмирають. Навіть пальцем не можу ворухнути. Хіба що силою волі повертаю очними яблуками. Такі напади трапляються раз-двічі на місяць.

— А перед тим з'являються симптоми, що таке може статися?

— Насамперед спазми. Тремтять поодинокі м'язи. Так триває хвилин десять-двадцять. А після того, ніби десь хтось вимкнув електрику, м'язи повністю дубіють. Тому після такого попередження я лягаю. І, немов корабель, що у затоці ховається від бурі, я, зіщулившись, перечікую, коли мине параліч. Але й тоді моя свідомість не пропадає, ба навіть стає яскравішою.

— Фізичного болю нема?

— Всі відчуття пропадають. Нічого не відчуваю, навіть уколу голкою.

— Ви консультувалися з лікарями з цього приводу?

— Об'їздив авторитетні лікарні. Обстежувався у кількох лікарів. Але врешті-решт зрозумів, що страждаю на безпрецедентно дивну хворобу, з якою сучасна медицина не може впоратися. Вдавався до китайської медицини, костоправа, хіропрактика, голкотерапії, масажу, гарячих мінеральних джерел, але вартих уваги результатів не помітив.

Аомаме ледь-ледь спохмурніла.

— Моя робота полягає в тому, щоб активізувати фізичні функції, потрібні у буденному житті. А такі серйозні проблеми мені не до снаги.

— І це я добре розумію. Я просто шукаю різні можливості. Навіть якщо ваш підхід не дасть результатів, я вас не винитиму. Можете застосувати до мене те, що робите завжди. Хотілося б побачити, як це сприйме мій організм.

Аомаме уявила собі, як великий організм цього чоловіка лежить нерухомо десь у темному місці, як звір під час зимової сплячки.

— Коли востаннє трапився з вами напад паралічу?

— Днів десять тому, — відповів чоловік. — Крім того, хоча про це й незручно говорити, гадаю, треба сказати ще одну річ.

— Не соромтесь, кажіть усе.

— Поки триває напівмертвий стан м'язів, не припиняється ерекція.

Аоаме сильніше насупилася.

— Ви хочете сказати, що кілька годин ваш статевий орган залишається твердим?

— Саме так.

— Але ніяких відчуттів нема?

— Нема, — відповів чоловік. — Ні статевого потягу. Лише ерекція зберігається. Наче камінь. Так само як в інших м'язах.

Аоаме ледь-ледь хитнула головою. І повернула назад на своє місце.

— І в цьому я не зможу вам нічим зарадити. Сфера моєї професійної діяльності досить далека від цієї проблеми.

— Мені самому незручно про це говорити, а вам, може, не хочеться цього слухати, але дозвольте ще трохи розповісти.

— Будь ласка, розповідайте. Я зберігатиму вашу таємницю.

— І весь той час я злягаюся з жінками.

— Жінками?

— Біля мене є кілька жінок. Коли я перебуваю в такому стані, вони по черзі сідають верхи на мене нерухомого. Але я нічого не відчуваю. Ніякої статевої насолоди. Проте вивергаю сім'я.

Аомаме мовчала.

А чоловік вів далі:

— Жінок усього три. Усім понад десять років. Можливо, ви спитаєте, чому коло мене молоді жінки й чому вони повинні мати зі мною статеві стосунки?

— Це що, складова частина релігійної практики?

Сидячи на ліжку із схрещеними ногами, чоловік глибоко дихнув.

— Вважається, що такий параліч — послана з неба благодать, по-своєму священний стан. Тому, коли він настає, жінки приходять, щоб злягатися зі мною. Сподіваються народити від мене дітей. Моїх спадкоємців.

Аомаме мовчки дивилася на чоловіка. Мовчав і він.

— Словом, їхня мета — завагітніти? Зачати дитину від вас у такому стані? — спитала вона.

— Саме так.

— І ви за тих кілька годин паралічу тричі вивергаєте сім'я у лоно трьох жінок?

— Саме так.

Аомаме не могла не відчути, в якому складному становищі опинилася. Вона готувалася вбити цього чоловіка. Послати його на той світ. А тим часом їй відкрилася дивна таємниця його організму.

— Я не зовсім добре розумію, але яка в цьому конкретна проблема? Раз-двічі на місяць ваші м'язи зазнають паралічу. І тоді приходять три молоді подружки, щоб мати з вами статеві стосунки. Як на здорову голову, це справді щось незвичне. Однак...

— Вони — не подружки, — перебив чоловік. — Вони виконують біля мене роль жриць. І злягання зі мною входить у їхні обов'язки.

— Обов'язки?

— Які визначаються їхньою роллю. Усі стараються зачати спадкоємця.

— А хто це визначив? — спитала Аомаме.

— Це довга історія, — відповів чоловік. — Проблема в тому, що внаслідок захворювання мій організм неухильно прямує до загибелі.

— І жінки завагітніли?

— Ще ніхто. І такої можливості, напевне, нема. Бо в усіх ще не було місячного. Але вони хочуть чуда від такої благодаті.

— Ще ніхто не завагітнів. У них не було місячного, — сказала Аомаме. — І ваш організм прямує до загибелі.

— Час паралічу м'язів потроху довшає. Та й зростає кількість нападів. Параліч почався сім років тому, один раз на два-три місяці. Тепер він повторюється щомісяця раз-двічі. Щоразу, коли параліч проходить,

організм охоплюють страшні муки й утома впродовж цілого тижня. Біль у тілі такий, як від уколів товстою голкою, голова розколюється, настає безсилля. Про сон не може бути й мови. Жодні ліки не зменшують цього болю. — Чоловік зітхнув і провадив далі: — Наступного тижня стає легше порівняно з попереднім, але біль не зникає. Щодня кілька разів напливає, немов хвиля. Я задихаюся. Нутрощі нормально не функціонують. Суглоби скриплять, як незмащений мастилом механізм. Щось пожирає моє тіло, висмоктує кров. Я це виразно відчуваю. Але пожирає мене не рак і не паразити. Я піддавався різним точним аналізам, але причини не вдалося з'ясувати. Мені казали, що я здоровий. Мене мучить щось незрозуміле для медицини. Щось отримане як розплата за даровану благодать.

"Цей чоловік, здається, справді на дорозі розпаду, — подумала Аоаме. Але на ньому не проглядала навіть тінь виснаження. Очевидно, його організм був міцно збудований і натренований, щоб переносити страшний біль. Однак Аоаме відчувала, що він прямує до загибелі. — Він мучиться. Якою хворобою — невідомо. І без мого втручання, нестерпно страждаючи, з повільною швидкістю фізично занепадає і згодом неминуче зустрине смерть".

— Цього процесу я нездатний спинити, — сказав чоловік, ніби прочитавши думки Аоаме. — Щось з'їсть моє тіло й підведе до смерті, повної жахливих мук. Вони викинуть мене, як використану автомашину.

— Вони? — спитала Аоаме. — Хто?

— Ті, що пожирають моє тіло, — відповів чоловік. — Та нічого. Зараз я прагну хоч трошки тимчасово зменшити біль. Навіть якщо це не буде остаточним розв'язанням проблеми, воно мені потрібне. Цей біль нестерпний. Іноді він стає страшним, глибоким. Наче прямо пов'язаним із центром земної кулі. Його ніхто, крім мене, не розуміє. Він багато чого забрав у мене й водночас, взамін, багато чого дав. Особливо глибокий біль — це особлива благодать, яка, звісно, не зменшить болю й не усуне розпаду.

Після того на якийсь час запала глибока мовчанка.

А тим часом Аоаме нарешті промовила:

— Здається, я повторююсь, але я не можу запропонувати вам якоїсь практичної допомоги у вирішенні вашої проблеми. Особливо якщо її послано як розплату за даровану благодать.

Випроставшись, лідер подивився на Аоаме своїми маленькими очима, схожими на льодовик у глибині очної западини. А тоді розтулив свої тонкі губи:

— Е ні, ви зможете щось зробити. Ніхто інший, а тільки ви.

— Добре, якщо це так.

— Я це розумію, — сказав чоловік. — Багато чого розумію. Якщо ви готові, то я не проти того, щоб ви почали те, що робите завжди.

— Спробую зробити, — сказала Аоаме грубим глухим голосом. "Те, що роблю завжди", — подумала вона.

Розділ 10

(про Тенґо)

Пропозицію відхилено

Тенґо попрощався з батьком перед шостою вечора. Поки приїхало таксі, вони мовчки сиділи біля вікна один навпроти одного. Тенґо заглибився у свої неквапливі роздуми, а батько, нахмурившись, утупився у краєвид за вікном. Сонце хилилося до обрію, і легка небесна блакить поволі густішала.

Тенґо мав наготові ще багато запитань, але знав, що на жодне з них не дочекається відповіді. Це було видно з міцно стулених батькових уст. Здавалося, той вирішив більше нічого не говорити. Тому Тенґо вже нічого й не питав. Як казав батько, якщо без пояснень не зрозумів, то й з ними не зрозумієш.

Наближалася пора, коли вже треба було йти, і Тенґо розтулив рота:

— Сьогодні ви мені багато чого розповіли. Говорили незрозуміло, натяками, але, гадаю, по-своєму чесно відкрили правду.

Тенґо подивився батькові прямо в очі, але на його обличчі не помітив жодних змін.

І тоді він сказав:

— Я хотів би ще дещо у вас розпитати, однак розумію, що це завдасть вам болю. Тому мені нічого іншого не залишається, як здогадуватися про це з того, що ви вже сказали. Можливо, ви не мій рідний батько. Я так припускаю. Усіх обставин я не знаю, але загалом можу так думати. Якщо я помиляюсь, то так мені й скажіть.

Батько не відповів.

І Тенґо провадив далі:

— Якщо мій здогад правильний, то я тільки порадію. І не тому, що я вас не люблю. Бо, як я вже казав, не маю підстав вас ненавидіти. Адже ви виховували мене як рідного сина, хоча не доводилися мені кривим батьком. Тож я маю вам за це тільки подякувати. На жаль, між нами не склалися такі стосунки, як між батьком і сином, але це інша проблема.

Батько все ще мовчав і лише поглядав на краєвид за вікном. Ніби вартовий, що стежить за сигнальним вогнем дикунів на далекому

пагорбі. Для певності Тенґо кинув погляд туди, куди дивився батько, але не помітив нічого схожого на такий вогонь. Там виднів тільки сосновий бір, забарвлений передчуттям сутінків.

— Вибачте, але я не можу зробити для вас майже нічого. Хіба лише помолитися, щоб утворення порожнього місця у вас проходило з невеликими стражданнями. Адже досі ви й так багато намучилися. Напевне, ви по-своєму глибоко любили мою матір. Так мені здається. Але вона кудись поїхала. Не знаю, чи з моїм біологічним батьком, чи з кимось іншим. Здається, ви не збираєтесь розповідати мені, за яких обставин це сталося. В усякому разі, вона з вами розлучилася.

І залишила мене малого. Ви мене виховували, бо, мабуть, сподівалися на її повернення в майбутньому. Однак вона не повернулася. Ні до вас, ні до мене. Напевне, вам було гірко. Все одно що жити в безлюдному місті. Щоб заповнити порожнє місце.

Вираз батькового обличчя не змінився. Тенґо не знав, чи батько розуміє його слова й чи взагалі їх чує.

— Можливо, мій здогад помилковий. І може, добре, що я помилився. Для нас обох. Та від таких думок у моїй душі багато чого вляглося. Кілька сумнівів одразу розвіялося.

Зграйка ворон, каркаючи, пролетіла по небу. Тенґо глянув на годинник. Настав час вирушати додому. Він піднявся з крісла й, підступивши до батька, поклав руку йому на плече.

— Тату, до побачення! Найближчим часом я знову приїду.

Коли, взявшись ручкою за клямку дверей, він востаннє обернувся, то здивувався, побачивши, як із батькових очей закапали сльози, що у світлі люмінесцентної лампи тьмяно замерехтіли, немов срібло. Напевне, батько зібрав рештки почуттів, щоб їх пролити. Сльози поволі стікали

щокими й спадали йому на коліна. Відчинивши двері, Тенґо вийшов з кімнати. Доїхавши на таксі до станції, сів у прибулий поїзд.

Експрес із Татеями до Токіо був переповнений гамірними людьми більше, ніж колись по дорозі з Токіо. Більшість пасажирів сім'ями поверталися з відпочинку на морі. Поглядаючи на них, Тенґо згадав роки навчання в початковій школі. Таких родинних екскурсій і подорожей він ні разу не зазнав.

На свято Бон і на Новий рік батько нічого не робив, а тільки відсипався дома. І тоді він здавався занедбаним електричним приладом, позбавленим електричного живлення.

Коли, сидячи у вагоні, Тенґо надумав почитати далі книжку кишенькового формату, то помітив, що забув її в батьковій кімнаті. Зітхнувши, він вирішив, що, мабуть, так і краще. Тим паче що він нічого не запам'ятав би, хоч би скільки її читав. Зміст "Котячого міста" більше підходив до батькової кімнати, ніж для Тенґо.

Краєвид за вікном рухався у зворотному напрямі порівняно з попереднім разом. Темна прибережна залізнична колія, що підступала впритул до гір, невдовзі опинилася серед відкритої промислової зони. Більшість заводів навіть увечері не припиняли своєї роботи. Ліс димарів піднімався в темряві догори й викидав червоне полум'я, немов гадюка довгий язик. Великогабаритні вантажівки не переставали кидати яскраве світло фар на дорогу, за якою чорніло, немов болото, море.

Додому Тенґо повернувся по десятій вечора. У поштової скриньці не помітив нічого. Коли відчинив двері, то кімната здалася йому набагато порожнішою, ніж завжди. В ній він застав тільки порожнє місце, яке залишив уранці. Сорочку, скинену на підлогу, вимкнену електронну друкарську машинку, западину, залишену під вагою його тіла на обертовому кріслі, гумові ошурки, розкидані по столу. Випивши дві

склянки води, Тенґо роздягнувся і заліз у ліжко. Сон не забарився і був, як ніколи останнім часом, глибокий.

Коли наступного ранку, по восьмій, Тенґо прокинувся, то відчув, що став новою людиною. Пробудження було приємним, пружні м'язи рук і ніг очікували здорових стимулів. Настрій здавався таким, як у дитинстві, коли на початку навчального року він розгортав новий підручник. Зміст його залишався невідомим, але провіщав нове знання. Тенґо зайшов у ванну кімнату й поголився. Витер обличчя рушником, побризкав лосьйоном і, знову глянувши на себе в дзеркалі, переконався, що став новою людиною.

Усе, що сталося вчора, від початку до кінця видавалося подіями, побаченими уві сні, а не в реальності. Усе було яскравим, але його обриси поступово набували нереального відтінку. Сівши на поїзд, він вирушив до "Котячого міста" й повернувся назад. Йому, однак, пощастило, що, на відміну від головного персонажа оповідання, зміг сісти на зворотній дорозі в поїзд. Здавалося, події, пережиті в тому місті, спричинили в ньому як людині великі зміни.

Звичайно, його теперішнє становище анітрохи не змінилося. Усупереч власній волі він ступав ногами по небезпечній землі, сповненій клопотів і загадок. Обставини його життя, видно, розгорталися в несподіваному напрямі. Передбачити, що з ним станеться незабаром, він не міг. Однак тепер уже був упевненим, що якимось уникне небезпеки.

"Завдяки цьому я нарешті став на відправний пункт", — подумав Тенґо. Хоч визначальних фактів не вдалося з'ясувати, але з батькових слів і ставлення до нього проглянуло щось схоже на правду про його походження. Той "образ", що так довго його мучив і бентежив, не був галюцинацією. Але наскільки точно відображав реальність, Тенґо не знав. Однак це було, можливо, єдиною інформацією, яку мати йому залишила, й сякою-такою підвалиною для його життя — настільки ясними, що він відчув, ніби з його плечей звалився важкий тягар. І тоді, коли той тягар звалився, Тенґо реально збагнув, що над ним досі тяжіло.

Упродовж двох тижнів тривали на диво спокійні й мирні дні. Двох тижнів, схожих на довгий морський штиль. Під час літніх канікул Тенґо чотири рази на тиждень читав лекції у підготовчій школі, а решту часу віддавав написанню художніх творів. Ніхто йому не телефонував. Він нічого не знав про те, як розвиваються події навколо зникнення Фукаері й чи далі успішно продається "Повітряна личинка". Та й особливо не хотів знати. Нехай світ рухається, як йому заманеться. А якщо виникне якась справа, то його, Тенґо, обов'язково повідомлять.

Скінчився серпень і почався вересень. "От було б добре, якби дні минали завжди так спокійно", — подумки проказував Тенґо, готуючи ранкову каву. Бо якби проказував уголос, то, можливо, його підслухав би якийсь диявол з гострим слухом. А тому Тенґо мовчки благав, щоб тривав спокій. Та, як завжди, не так склалося, як бажалося. Навпаки — здавалося, ніби світ добре знає, чого він, Тенґо, не бажає.

Того дня зранку, після десятої, пролунав телефонний дзвінок. За сьомим дзвінком Тенґо хоч-не-хоч простягнув руку й підняв слухавку.

— Можна зараз до вас зайти? — запитав стишений голос. Наскільки Тенґо знав, таким голосом, без запитальної інтонації, могла говорити лише одна людина у світі. Голос пролунав на тлі якогось оголошення та автомобільних вихлопів.

— Де ти зараз? — спитав Тенґо.

— На вході до Марусьо.

Його квартиру відділяло від того супермаркету менш ніж двісті метрів. Дзвінок був з тамтешнього телефону-автомата.

Тенґо несамохіть озирнувся.

— Але ж заходити до мене, здається, небажано. Бо, можливо, за квартирою хтось стежить. Та й люди знають, що ти зникла безвісти.

— Можливо, за квартирою хтось стежить, — повторила Фукаері слова Тенґо.

— Так, — підтвердив він. — Навколо мене відбуваються дивні речі. Гадаю, напевне, у зв'язку з "Повітряною личинкою".

— Розлючені люди.

— Мабуть. Очевидно, вони розлючені на тебе й водночас трохи на мене. Через те, що я переробив "Повітряну личинку".

— Мені байдуже.

— Тобі байдуже, — повторив Тенґо її слова. Напевне, така звичка заразна. — Що?

— Навіть якщо за квартирою стежать.

Якийсь час Тенґо не знаходив слів.

— А от мені не байдуже, — сказав він нарешті.

— Краще бути разом, — сказала Фукаері. — І об'єднати наші сили.

— Як Сонні й Шер, — сказав Тенґо. — Класний дует.

— Що класне?

— Не має значення. Потім про це поговоримо, — відповів Тенґо.

— То я їду.

Коли Тенґо збирався щось сказати, телефон клацнув і розмова урвалася. Як висячий міст під ударами сокири.

Фукаері прийшла через хвилин десять. У двох руках вона тримала вінілові пакети супермаркету. На ній була блакитна смугаста сорочка з довгими рукавами й тонкі сині джинси. Сорочка чоловіча, чиста, але невипрасувана. На плечі висіла полотняна сумка. Щоб приховати власне обличчя, вона нап'яла на ніс великі темні окуляри, які, однак, не виконували своєї камуфляжної ролі, а, навпаки, привертали до себе людську увагу.

— Я подумала, що бажано заpastися харчовими продуктами, — сказала Фукаері і вміст вінілових пакетів переклала в холодильник.

Майже все куплене було готове до споживання — досить підігріти на електроплитці. Крім того, Фукаері принесла сухарі й сир, яблука й помідори. Решта — консерви.

— Де електроплитка? — спитала вона, оглядаючи тісну кухню.

— Електроплитки нема, — відповів Тенґо.

Насупивши брови, Фукаері на мить задумалася, але своєї реакції не висловила. Здається, не уявляла собі, що це за світ без електроплитки.

— Дозвольте все це тут залишити, — сказала вона так, ніби визнавала об'єктивний факт.

— Доки? — спитав Тенґо.

Фукаері хитнула головою. Мовляв, невідомо.

— А що з твоїм сховищем?

— Я не хотіла залишатися наодинці, коли щось станеться.

— А що, по-твоєму, має статися?

Дівчина не відповіла.

— Здається, я повторююсь, але тут небезпечно, — сказав Тенґо. — Начебто якісь люди стежать за мною. Що це за люди, я ще не знаю.

— Безпечного місця ніде нема, — сказала Фукаері. І, багатозначно примруживши очі, легко схопила себе за мочку вуха. Що означав такий жест, Тенґо не здогадувався. Можливо, нічого.

— А тому однаково, де перебувати, — сказав він.

— Безпечного місця нема ніде, — повторила Фукаері.

— Можливо, ти правду кажеш, — погодився Тенґо. — Коли перейдено певну межу, то ступінь небезпеки перестає мати значення. Але, так чи інакше, мені доведеться скоро йти на роботу.

— У підготовчій школі.

— Так.

— Я залишуся тут, — сказала дівчина.

— Ти залишишся тут, — повторив Тенґо. — Так буде добре. Тільки не виходь надвір і не відповідай, якщо хтось постукає у двері. І не бери слухавки, якщо телефон задзвонить.

Фукаері мовчки кивнула.

— До речі, що робить Ебісуно-сенсей?

— Учора "Сакіґаке" обшукали.

— Ти хочеш сказати, що у зв'язку з твоїм зникненням поліція провела обшук у штаб-квартирі "Сакіґаке"? — здивувався Тенґо.

— Ви газет не читаєте.

— Я газет не читаю, — повторив Тенґо. — Не маю охоти читати. А тому подробиць не знаю. Але якщо так сталося, то в секті, напевне, зчинився переполох.

Фукаері кивнула.

Тенґо глибоко зітхнув.

— Тож, мабуть, вони ще більше лютуватимуть. Як розворушене гніздо шершнів.

Примруживши очі, Фукаері хвильку мовчала. Напевне, уявляла собі, як рій ошалілих шершнів вилітає з гнізда.

— Мабуть, — тихо відповіла вона.

— Так твої батьки щось зрозуміли?

Дівчина хитнула головою. Мовляв, нічого про це ще не знає.

— В усякому разі, в секті лютують, — сказав Тенґо. — Якби було відомо, що твоє зникнення — трюк, то, безперечно, й поліція на тебе

розсердилася б. І водночас на мене. Через те, що я про все знав, але тебе переховував.

— І саме тому нам треба об'єднати наші сили, — сказала Фукаері.

— Ти зараз випадково сказала "саме тому"?

Фукаері кивнула.

— Я помилилася у виборі слова? — спитала вона.

Тенґо хитнув головою.

— Та ні, я тільки відчув у звучанні слів свіжу інтонацію.

— Якщо я завдала вам клопоту, то піду кудись-інде, — сказала дівчина.

— Залишайся тут, я не проти, — відповів Тенґо. — Тобі ж нема куди податися.

Фукаері коротко кивнула.

Тенґо випив холодного ячмінного чаю, вийнятого з холодильника.

— Мати справу з розлюченими шершнями неприємно, але доглянути тебе все-таки зумію.

Якусь хвилину Фукаері пильно дивилася на Тенґо, а потім сказала:

— Ви стали іншим, ніж були досі.

— У чому?

Фукаері на мить скривила дивно губи. Мовляв, важко пояснити.

— Можеш не пояснювати, — сказав Тенґо. Мовляв, якщо без пояснень не зрозумів, то й з ними не зрозумієш.

Виходячи з кімнати, Тенґо наказав дівчині:

— Коли телефонуватиму, то за третім дзвінком покладу слухавку. Потім ще раз подзвоню. Тоді поговоримо. Зрозуміла?

— Зрозуміла, — відповіла Фукаері й повторила, ніби читаючи переклад напису на стародавньому пам'ятнику. — За третім дзвінком покладете слухавку. Потім ще раз подзвоните. Тоді поговоримо.

— Не забудь, бо це дуже важливо, — сказав Тенґо.

Фукаері кивнула двічі.

Коли після двох лекцій Тенґо зайшов в учительську й готувався йти додому, до нього підійшла жінка з приймальні і повідомила, що до нього прийшов чоловік на прізвище Усікава. Сказала вибачливо, як посланець, що приніс небажану новину. Дружньо всміхаючись, Тенґо їй подякував. Адже не годилося докоряти посланцеві.

Усікава сидів у кафетерії поряд з фойє і за чашкою кави з молоком чекав на Тенґо. Як не крути, а кава з молоком йому не підходила. В середовищі молодих бадьорих учнів незвичність його зовнішності ще більше впадала у вічі. Здавалось, ніби коло нього земне тяжіння, густина атмосфери й заломлення світла не такі, як усюди. Здалека він сам справді-таки скидався на прикру новину. У переповненому на перерві кафетерії за столом на шість осіб, за яким сидів Усікава, не було нікого. Як антилопи, що уникають вовків, учні, підкоряючись природному інстинкту, не наближалися до нього.

Купивши кави перед прилавком, Тенґо сів з нею у руці навпроти Усікави, який саме тоді доїдав пиріжок з кремовою начинкою. На столі лежала зіжмакана обгортка від нього, а біля рота висіли його крихти. Пиріжок з кремовою начинкою також йому не підходив.

— Кавана-сан, давно вас не бачив, — привітався Усікава, злегка підвівшись із стільця. — Вибачте, що заявився, як завжди, несподівано.

Не відповідаючи на привітання, Тенґо почав:

— Напевне, ви прийшли по мою відповідь? Відповідь на недавню пропозицію.

— Саме так, — відповів Усікава. — Якщо говорити коротко.

— Усікава-сан, ви можете сьогодні трохи конкретніше й чесніше сказати, що хочете від мене? Взамін за оту фінансову допомогу.

Усікава сторожко оглянувся. Але навколо не помітив нікого підозрілого, а учні галасували в кафетерії так голосно, що боялися підслуховування не мав підстав.

— Ну гаразд. Зроблю вам велику послугу й чесно скажу, — нахилившись над столом, Усікава стишив голос, — що гроші, до того ж не дуже великі, — це лише привід. Насправді мої клієнти можуть надати вам щось важливіше — безпеку. Коротко кажучи, вам ніхто не завдасть шкоди. Гарантую.

— А взамін? — спитав Тенґо.

— А взамін вони хочуть від вас мовчання і забуття. Ви причетні до однієї справи. Брали в ній участь, не знаючи її мети й обставин. Діяли, немов солдат, якому дали наказ. І за це я не збираюся вам дорікати. Тому, якщо ви забудете те, що було, то все скінчиться добре. Буде

поставлено крапку. Громадськість не знатиме, що це ви за когось написали "Повітряну личинку". Що ви маєте якийсь стосунок до цієї книжки. І взагалі не матимете. Ось чого вони хочуть від вас. Зрештою, і вам, гадаю, це вигідно.

— Значить, мені ніхто не завдасть шкоди? — спитав Тенґо. — А іншим людям, причетним до цієї справи?

— Ну, кожен випадок розглядатиметься окремо, — неохоче відповів Усікава. — Нічого конкретного не можу сказати, бо не я це вирішую. Але якихось заходів, гадаю, доведеться вжити.

— У вас довгі й сильні руки.

— Це правда. Як я вже казав, дуже довгі й сильні. Ну то якою буде ваша відповідь?

— Я дійшов висновку, що не можу прийняти від вас грошей.

Усікава мовчки зняв окуляри, старанно протер скельця хустинкою, добутою з кишені, й знову почепив на ніс. Ніби хотів сказати, що, можливо, між побаченим і почутим є якийсь зв'язок.

— Інакше кажучи, пропозицію відхилено?

— Саме так.

З-під окулярів Усікава позирав на Тенґо, немов на хмару дивної форми.

— А чому? Як на мене, це зовсім непогана обладка, хіба ні?

— За будь-яких обставин ми всі сиділи в одному човні. Тому зараз я не можу тікати сам-один, — пояснив Тенґо.

— Дивина, та й годі! — щиро здивувався Усікава. — Я не зовсім добре розумію. Вибачте, але ніхто, крім вас самих, про вас не потурбується. Це правда. За дрібні гроші вас просто добряче використали. І через це ви постраждали ні за що ні про що. Тож, природно, дехто обурився — мовляв, не жартуйте з нами, не морочте нам голови. На їхньому місці я також сердився б. І все одно ви прикриваєте своїх спільників. Кажете, що не можете втекти сам-один. Не второпаю, до чого тут човен. У чому причина?

— Зокрема, в жінці, яку звати Кьоко Ясуда.

Усікава неохоче сьорбнув охололої кави з молоком. А потім спитав:

— Кьоко Ясуда?

— Ви щось знаєте про неї? — спитав Тенґо.

Ніби не розуміючи суті розмови, якийсь час Усікава тримав рот напіврозтуленим.

— Та ні, чесно кажучи, ми нічого не знаємо про таку жінку. Клянусь, справді не знаємо. Власне, хто вона?

Тенґо мовчки хвилину дивився в очі Усікави. Однак на його обличчі нічого не міг прочитати.

— Моя знайома.

— Може, ви мали з нею тісні стосунки?

Тенґо не відповів.

— Я хочу знати, що ви їй заподіяли.

— Що заподіяли? Нічого, — відповів Усікава. — Правду кажу. Як я вже казав, ми про неї нічого не знаємо. А що можна зробити незнайомій людині?

— Але ж ви казали, що найняли здібного експерта й ретельно дослідили мою біографію. Докопалися, що я переробив твір, який написала Еріко Фукада. Дізналися багато чого про моє особисте життя. Тож, природно, можна подумати, що той експерт довідався про мої стосунки з Кьоко Ясудою.

— Так, ми справді найняли здібного експерта. І він розкопав різні подробиці про вас. Тому, можливо, натрапив на ваш зв'язок з цією Ясудасан, як ви кажете. Та якщо навіть він роздобув якусь інформацію про це, то до мене вона не дійшла.

— Я дружив з Кьоко Ясудою, — сказав Тенґо. — Щотижня зустрічався з нею. Потай. Бо вона заміжня. Та раптом одного дня, нічого не сказавши, вона зникла.

Усікава легенько стер піт з кінчика носа хустинкою, якою протирав окуляри.

— Кавана-сан, ви думаєте, що ми якось причетні до зникнення цієї заміжньої жінки? Так?

— Можливо, донесли її чоловікові, що я з нею зустрічаюся.

Усікава розгублено стулив губи.

— Та навіщо ми мали б це робити?

Тенґо напружив руки, що лежали на колінах.

— Мене занепокоїло те, що ви сказали минулого разу по телефону.

— А що, власне, я сказав?

— Мовляв, коли людина досягає певного віку, то її життя стає лише безперервним процесом різних утрат. Дорогі для неї речі, одна за одною, як зубчики гребінця, вислизують з її рук. Щось у такому дусі. Пригадуєте?

— Так, пригадую. Я справді недавно так сказав. Але ж це було загальне судження. Я висловив свою особисту незграбну думку про гіркоту, яка наростає з віком. А конкретно я не мав на увазі Ясуда-сан.

— Але в моїх вухах це пролунало як попередження.

Усікава кілька разів хитнув рішуче головою.

— Нісенітниця! Ніяке це не попередження. Лише моє особисте загальне судження. Клянусь, я справді не знаю нічого про Ясуда-сан. А що, вона зникла?

Тенґо провадив далі:

— А потім от що ви сказали. Якщо я вас не послухаюся, то, можливо, це матиме на близьких мені людей небажаний вплив.

— Це правда. Я так сказав.

— І це не попередження?

Запхнувши хустинку в кишеню піджака, Усікава зітхнув.

— Можливо, це звучить як попередження, але й воно — загальне судження. Кавана-сан, про Ясуда-сан я не знаю нічого. Навіть її імені не чув. Клянусь усіма богами.

Тенґо ще раз придивився до обличчя Усікави. Цей чоловік, можливо, й справді нічого не знає про Кьоко Ясуду. В усякому разі, розгубленість на його обличчі здавалася правдивою. Та навіть якщо він нічого не знає, це не означає, що вони нічого їй не заподіяли. Просто не повідомили йому про це.

— Кавана-сан, вибачте за недоречну турботу про вас, але мати зв'язок з чужою дружиною небезпечно. Ви — молодий, здоровий парубок. І могли знайти собі не одну дівчину і не робити небезпечних кроків, — сказав Усікава, спритно облизуючи язиком крихти булочки на губах.

Тенґо мовчки поглядав на нього.

А тим часом Усікава вів далі:

— Ясна річ, стосунки між чоловіком і жінкою не вдається зрозуміти логікою. Адже моногамія містить у собі чимало суперечностей. Але, на мою скромну думку, якщо ця жінка вас покинула, то, можливо, для вас це добре. Я хочу сказати, що у світі є багато такого, чого краще не знати. Як от, наприклад, про вашу матір. Правда про неї може завдати душевної рани. І якби ви знали цю правду, то мусили б узяти на себе відповідальність за неї.

Нахмурившись, Тенґо на хвильку затаїв подих.

— Ви щось знаєте про мою матір?

Усікава легенько облизав губи.

— Дещо знаю. Наш експерт докопався в цій справі до дрібниць. Тому, якщо ви хочете знати про матір, то ми можемо передати вам інформацію про неї. Наскільки мені відомо, ви вирости, не знаючи про неї. Та можливо, ця інформація такого роду, що її не назвеш приємною.

— Усікава-сан, — сказав Тенґо й, відсунувши назад стілець, встав. — Я вас прошу, залишіть мене. Я не хочу більше з вами розмовляти. І в майбутньому вдруге зустрічатися. Так буде краще, ніж укладати з вами якусь оборудку, навіть якщо зазнаю шкоди. Мені не треба ні фінансової допомоги, ні гарантованої безпеки. Єдине, чого я прагну, — більше з вами не бачитися.

Усікава не виявляв жодної реакції. Мабуть, йому не раз говорили ще неприємніші речі. У глибині його очей навіть зблиснуло тьмяне світло, схоже на усмішку.

— Гаразд, — сказав він. — В усякому разі, добре, що я дістав від вас відповідь. Хоч і негативну. Пропозицію відхилено. Сказано чітко й зрозуміло. Так і передам начальству. Бо я — всього-на-всього їхній посланець. А ваша відмова не завдасть одразу шкоди. Я ж тільки сказав, що, можливо, завдасть. Усе може якось обійтися. Так було б добре. Ні, я не брешу, а щиро так думаю. Бо відчуваю до вас, Кавана-сан, прихильність. Хоча ви, мабуть, цього не хочете, але, зі свого боку, я не можу нічого вдіяти. Бо я, немов телепень, завів з вами якусь незрозумілу розмову. Та й зовнішність моя непоказна. А колись я людям подобався. І хоча, можливо, я завдав вам зайвого клопоту, я ставлюся до вас доброзичливо. Сподіваюсь, що ви, однак, досягнете в житті великого успіху.

По цих словах Усікава перевів погляд на свої короткі товсті пальці. Кілька разів їх перевернув, а тоді встав.

— Дозвольте попрощатися. Мабуть, я бачуся з вами востаннє. Постараюсь виправдати ваші надії. Бажаю вам удачі. Бувайте!

Усікава взяв зношений шкіряний портфель із сусіднього стільця і зник у людському натовпі кафетерію. Коли він ішов, студенти мимоволі перед ним розступилися. Ніби дівчора, що уникає страшного работорговця.

З телефону-автомата біля фойє підготовчої школи Тенґо подзвонив додому. Збирався за третім дзвінком покласти слухавку й ще раз подзвонити. Але за другим дзвінком Фукаері підняла слухавку.

— Ми ж домовилися, що я ще раз подзвоню після трьох дзвінків, — невдоволено сказав Тенґо.

— Я забула, — байдуже відповіла Фукаері.

— А я ж казав: не забудь.

— Ще раз подзвоните? — спитала вона.

— Не треба. Бо ти вже взяла слухавку. Поки мене не було дома, нічого підозрілого не сталося?

— Дзвінків не було. Ніхто не приходив.

— От і добре. Робота скінчилась, а тому я зараз іду додому.

— Недавно велика ворона прилітала й каркала за вікном, — сказала Фукаері.

— Вона завжди надвечір прилітає. Не турбуйся. Це в неї щось схоже на візит увічливості. Гадаю, що о сьомій я вже буду дома.

— Поспішайте.

— Чому? — спитав Тенґо.

— Карлики бешкетують.

— Карлики бешкетують, — повторив Тенґо. — В моїй квартирі?

— Ні. Десь в іншому місці.

— В іншому місці.

— Досить далеко. Але ти чуєш.

— Чую.

— Це щось означає? — спитав Тенґо.

— Якась подія станеться.

— Подія, — сказав Тенґо й задумався. — Яка подія?

— Точно не знаю.

— Її карлики спричинять?

Фукаері хитнула головою. Це передавалося через телефонну слухавку. Мовляв, невідомо.

— Бажано, щоб ви повернулися перед тим, як грім загримить.

— Грім?

— Якщо електричка перестане їздити, то ми залишимося наодинці.

Обернувшись, Тенґо подивився за вікно. Було тихе надвечір'я пізнього літа, без жодної хмаринки.

— Не видно, що грім гримітиме.

— Зовні не видно.

— Спішу, — сказав Тенґо.

— Бажано поспішити, — сказала Фукаері й поклатла слухавку.

Вийшовши з підготовчої школи, Тенґо ще раз глянув на погідне надвечірнє небо й заквапився до станції Йойогі.

І весь той час в його голові, ніби записані на стрічці, автоматично повторювалися слова, які сказав Усікава.

Я хочу сказати, що у світі є багато такого, чого краще не знати. Як от, наприклад, про вашу матір. Правда про неї може завдати душевної рани. І якби ви знали цю правду, то мусили б узяти на себе відповідальність за неї.

Десь бешкетують карлики. Мабуть, вони причетні до майбутньої події. А поки що небо чисте й зовні нічого не видно. Можливо, грім гримітиме, дощ падатиме й електричка зупиниться. Треба квапитися додому. Голос Фукаері мав дивовижну переконливість.

— Нам треба об'єднати сили, — казала вона.

"Звідкись от-от протягнуться довгі руки, — подумав Тенґо. — Нам треба об'єднати сили. Бо ми на світі класний дует".

"The Beat Goes On" .

Розділ 11

(про Аомаме)

Рівновага — це добро

Аомаме розстелила принесену синю мату для вправ з йоги на вкриту килимом підлогу спальні й звеліла чоловікові зняти верхню білизну. Він спустився з ліжка й скинув сорочку. А коли скинув її, то його тіло здалося ще більшим, ніж перед тим. На його повних грудях, без ніякого жиру, випиналися м'язи. На перший погляд його організм мав цілком здоровий вигляд.

Як веліла Аомаме, чоловік ліг долілиць на мату. Насамперед вона помірjala пульс на зап'ясті. Його серце билосся виразно й лунко.

— Ви щодня робите фізичні вправи? — спитала вона.

— Та ні. Лише дихаю.

— Лише дихаєте?

— Трохи незвично, — уточнив чоловік.

— Як недавно в темряві? Глибоко, використовуючи м'язи всього тіла?

Лежачи долілиць, чоловік злегка кивнув.

Аомаме одного не розуміла. Таке дихання справді вимагало фізичної сили. Але хіба його досить, щоб підтримувати такий сильний організм у належній формі?

— Зараз моя процедура супроводжуватиметься болем, — монотонно попередила вона. — Бо якщо не болітиме, то це означатиме, що її ефект нульовий. Однак ступінь болю можна регулювати. Тому, якщо відчуєте надмірний біль, то не терпіть, а подавайте голос.

— Я хотів би відчути, який він, якщо такого болю ще не зазнавав, — сказав чоловік після короткої паузи з легким відтінком іронії.

— Жодній людині біль не приносить радості.

— Але ж процедура, яка супроводжується болем, допомагає, хіба ні? Я готовий зносити біль, який має сенс.

На мить вираз обличчя Аомаме змінився, і вона сказала:

— Зрозуміло. Обоє подивимося, який буде ефект.

Як завжди, вона почала із стретчингу лопатки. Торкнувшись руками його тіла, Аомаме передусім звернула увагу на пружність його м'язів. Здорових, досконалих, що своєю будовою відрізнялися від утомлених, затверділих м'язів міських жителів, з якими мала справу у спортивному клубі. Однак водночас в Аомаме склалося тверде враження, що природному плинові крові в них щось перешкоджало. Так само, як сплавний ліс і сміття тимчасово загачують річку.

Взявши за лікоть, Аомаме крутнула чоловікове плече. Спочатку тиснула повільно, потім налягла дужче. Було ясно, що чоловік відчував біль. Будь-хто на його місці застогнав би. А він і голосу не подавав. І ритму дихання не змінив. Навіть не скривився. "Видно, витривалий", — подумала Аомаме й вирішила перевірити, як довго він витримає. Коли вона приклала ще більшу силу, суглоб лопатки глухо тріснув. Так стукає стрілка, коли поїзд переводять на іншу колію. На мить чоловік спинив дихання, але відразу повернувся в норму.

— Лопатка страшенно чимось забита, — пояснила Аомаме. — Але зараз вона вивільнилася. Потік крові відновився.

Вона застромила палець глибоко під лопатку. Колись ці м'язи були м'якими, тож якщо усунути їхню застоюність, то вони відразу стануть здоровішими.

— Здається, мені дуже полегшало, — тихо сказав чоловік.

— І біль, напевне, помітно відчувався.

— Не настільки, щоб був нестерпним.

— Я також загалом витривала, однак від подібної процедури над собою, гадаю, закричала б.

— У багатьох випадках один біль під впливом іншого зменшується й обидва взаємознищуються. Відчуття — це річ відносна.

Аомаме приклала руку до лівої лопатки, намацала кінчиками пальців м'язи й переконалася, що вони були приблизно в такому ж стані, як на правій лопатці. Вирішивши перевірити, наскільки біль — відносна річ, вона сказала:

— А тепер попрацюю з лівою лопаткою. Напевне, відчуєте такий самий біль, як на правому боці.

— Я повністю покладаюся на вас. Про мене можете не турбуватися.

— Значить, можна не церемонитися?

— Не треба.

У тому самому порядку Аомаме виправила суглоб і м'язи навколо лівої лопатки. Як і було велено, без особливих церемоній. Якщо вона на таке зважувалася, то без жодного вагання найкоротшим шляхом досягала мети. Однак цього разу чоловікова реакція виявилася ще холоднокровнішою, ніж у випадку з правою лопаткою. Він досить природно сприйняв біль і тільки прогундосив щось у глибині горла. "Гаразд, подивлюся, скільки він витримає", — подумала вона.

Аомаме по порядку розім'яла чоловікові м'язи. Всі важливі точки зберігалися в контрольному списку її пам'яті. Вона могла пройти машинально цим маршрутом. Як здібний, безстрашний вартовий, що з кишеньковим ліхтариком у руці обходить серед ночі будинки.

Більшою чи меншою мірою кожен м'яз був чимось забитий. Як земля після жахливого стихійного лиха. Багато водних шляхів було загачено, греблі зруйновано. Звичайна людина, потрапивши в такий скрутний стан, не змогла б встати на ноги. І, можливо, навіть дихати. Міцне тіло й сильна воля підтримували цього чоловіка. І хоча він учинив мерзоту, Аомаме несамохіть відчула професійну повагу до його здатності мовчки переносити великий біль.

Його м'язи, одні за одними, вона щипала, силоміць ворушила, до крайньої межі згинала і розтягувала. І тоді щоразу суглоб глухо тріщав. Аомаме знала, що така процедура близька до катування. Досі вона розім'яла м'язи багатьом атлетам. Завзятим хлопцям, добре обізнаним із фізичним болем. Однак кожен з таких здоров'яків у певний момент під її руками обов'язково зойкав або видавав щось схоже на зойк. А цей чоловік ні разу не простогнав. Отакої! Але, судячи з того, що на його шиї виступав піт, можна було здогадатися, що він таки відчував біль. Потом почала вкриватись й Аомаме.

На розминання м'язів спини пішло приблизно півгодини. Після того, передихнувши, Аомаме витерла рушником піт на чолі.

"От дивина! — подумала вона. — Я прибула сюди, щоб убити його. У сумці маю спеціальну тонку плішню. Якби я приклала кінець голки у відповідне місце на його шиї й натиснула на її рукоятку, то на цьому все скінчилося б. Навіть не знаючи, що з ним сталося, чоловік умиць утратив би життя й перемістився б в інший світ. І в результаті його організм звільнився б від усіх болів. Однак я, докладаючи всіх зусиль, намагаюсь хоч трохи зменшити страждання, яких він зазнає в цьому світі".

"Мабуть, тому, що мені доручили таку роботу, — думала вона далі. — Я мимоволі, з усіх сил стараюсь її виконати. Така в мене людська вдача. Якщо мені доручають довести до норми проблемні м'язи, то я беруся до такої роботи з великим запалом. Так само, якщо треба вбити певну людину й для цього є підстава, я й це роблю завзято.

Але, ясна річ, виконати два завдання одночасно не можна, їхні цілі суперечать одна одній, а методи виконання не мають нічого спільного. Тому за одним разом вдасться зробити тільки одне. Зараз я намагаюсь хоч трохи повернути чоловікові м'язи в нормальний стан. Я зосередилася на цій роботі, мобілізувавши всі свої сили. А як закінчу її, то подумаю, що робити далі".

Водночас Аоаме не могла стримати своєї цікавості до незвичної хронічної хвороби цього чоловіка, до його здорових, досконалих м'язів, яким вона завдає великої шкоди, до його сильної волі й міцного організму, що дає йому змогу переносити страшний біль, отриманий як розплату за подаровану благодать. Аоаме хотіла побачити, що зможе зробити для нього і як його організм на це відреагує. Це була як професійна, так і особиста цікавість. "Якби я зараз його вбила, то мусила б негайно звідси забиратися, — думала вона. — І якби надто швидко скінчила роботу, то охоронці в сусідній кімнаті, можливо, щось запідозрили б. Адже я їх попередила, що процедура забере принаймні годину".

— Половину роботи закінчено. Перейдемо до другої половини. Можете лягти навznak? — спитала Аоаме.

Як здоровенна морська риба, яку хвилі викинули на берег, чоловік поволі перевернувся навзнік.

— Біль невпинно відступає, — глибоко видихнувши, сказав він. — Дотепер я такого успішного лікування не зазнавав.

— Ваші м'язи зазнали шкоди, — сказала Аоаме. — Досить серйозної, з невідомої причини. Пошкоджені частини я намагаюся повернути якомога ближче до нормального стану. Це не просто й супроводжується болем. Але до певної міри мені це вдається. Ваші м'язи доброї будови, а ви можете зносити біль. Однак, що не кажіть, це часткове, а не загальне лікування. Воно не дає радикального вирішення проблеми. Поки причина хвороби залишатиметься невідомою, її симптоми не раз повторюватимуться.

— Я розумію. Проблема не вирішиться. Те саме не один раз повторюватиметься і щоразу стан здоров'я погіршуватиметься. Але якщо навіть таке часткове лікування хоч трохи зменшить біль, я буду вважати себе щасливим. Наскільки — ви, мабуть, не здогадуєтесь. Бо я навіть думав вживати морфій. Але стримався. Адже тривале вживання таких препаратів руйнує функції мозку.

— Продовжимо процедуру, — сказала Аоаме. — Як і перед тим, без особливих церемоній. Ви не проти?

— Безперечно, — відповів чоловік.

Викинувши з голови всі зайві думки, Аоаме самовіддано взялася до чоловікових м'язів. В її професійній пам'яті закарбувалася будова всіх м'язів людського тіла. Які функції вони виконують, з якими кістками пов'язані. Які властивості мають і за які відчуття відповідають. Вона по порядку перевіряла, розворушувала й оживлювала ці м'язи й суглоби. Як завзяті судді інквізиції, які випробовують болючі точки на людському тілі.

Після тридцяти хвилин вони обоє вкрилися потом і шалено дихали. Як двоє закоханих після несамовитого сексу. Якийсь час чоловік мовчав, не мала що сказати й Аоаме.

— Не хочу перебільшувати, — сказав нарешті чоловік, — але здається, ніби мені замінили частини тіла.

— Сьогодні вночі, мабуть, відчуєте щось схоже на другий поштовх землетрусу — м'язи сильно засудомить, і ви зойкнете. Однак не турбуйтеся. Завтра вранці все повернеться до норми, — заспокоювала Аоаме.

"Якщо завтрашній ранок буде", — подумала вона.

Чоловік сів, схрестивши ноги, на маті й, ніби випробовуючи організм, кілька разів глибоко дихнув. А тоді сказав:

— Здається, ви наділені особливим талантом.

Витираючи рушником піт з обличчя, Аоаме відповіла:

— Я роблю цілком реальні справи. В університеті вивчала будову та функції м'язів і це знання розширила на практиці. Де в чому покращила методичку й створила власну систему. Я роблю тільки те, що видно очима й узгоджується з логікою. Взагалі правду видно очима й можна підтвердити фактами. Звісно, цей процес супроводжується болем.

Чоловік розплющив очі й зацікавлено глянув на Аоаме.

— Ви так думаєте?

— Що? — спитала Аоаме.

— Що правду видно очима й можна підтвердити фактами.

Аомаме злегка стиснула губи.

— Я не кажу, що будь-яка правда є такою. А лише у сфері, якої стосується моя професія. Звісно, якби у всіх сферах так було, то все стало б набагато зрозумілішим.

— Та цього нема, — сказав чоловік.

— Чому?

— Звичайні люди не хочуть правди, яку можна підтвердити фактами. Бо в більшості випадків, як ви сказали, вона супроводжується болем. І тому майже всі люди не хочуть такої правди, Вони потребують чогось гарного й приємного, що надає хоч трохи глибшого сенсу їхньому існуванню. І саме це породжує релігію. — Чоловік кілька разів покрутив головою і вів далі: — Якщо вчення "А" надає їхньому існуванню глибокого сенсу, то він або вона вважає його правдою. Якщо ж вчення "Б" робить його або її безпомічними і мізерними, то вони вважатимуть його брехнею. Це ж абсолютно зрозуміло. Тому, якщо хтось стверджуватиме, що вчення "Б" — правда, люди його ненавидітимуть, обходитимуть мовчанкою, а в деяких випадках навіть нападуть на нього. Для них не має значення жодна логіка чи підтвердження фактами, Більшість людей насилу зберігає душевну рівновагу завдяки тому, що заперечує, відкидає можливість своєї безпомічності й мізерності.

— Однак людський організм, за невеликою відмінністю, всі органи безпомічні й мізерні. Хіба це не самоочевидно? — спитала Аомаме.

— Це правда, — погодився чоловік. — Будь-який організм, за невеликою відмінністю, безпомічний і мізерний, так чи інакше, розпадається і зникає. Це — безсумнівна правда. А людська душа?

— Я зазвичай не думаю про душу.

— Чому?

— Бо не маю особливої потреби.

— Цікаво, чому не маєте? Бо хіба роздуми про власну душу, незалежно від їхньої ефективності, не є для людини обов'язковою роботою?

— У мене для цього є кохання, — коротко відповіла Аоаме.

"Ой-йо-йой, що ж це я кажу? — подумала вона. — Розповідаю про кохання чоловікові, якого зараз готуюся вбити".

На чоловіковому обличчі розплилося щось схоже на усміх — так вітер жене по тихому водяному плесу жмури. В ньому знайшло свій вияв природне й дружнє почуття.

— І самого кохання вам досить?

— Саме так, досить.

— Ваше кохання спрямоване на певну особу?

— Так, — відповіла Аоаме, — на конкретного чоловіка.

— Безпомічний і мізерний організм та світле абсолютне кохання... — тихо проказав чоловік і після короткої паузи додав: — Схоже, що вам начебто не потрібна релігія.

— Можливо, не потрібна.

— Бо сама така ваша позиція — це, так би мовити, релігія.

— Ви недавно сказали, що релігія пропонує скоріше гарну гіпотезу, ніж правду. А що ж таке релігійна організація, якою ви керуєте?

— Чесно кажучи, я не вважаю свою роботу релігійною діяльністю, — відповів чоловік. — Я тільки чую голос і передаю його зміст людям. Цей голос чую тільки я. І те, що чую, — це безсумнівна правда. Однак я не можу довести, що таке послання — правда. Я здатний лише втілити в життя кілька супутніх проявів благодаті.

Аомаме злегка прикусила губу й поклала рушник. Хотіла запитати: "Наприклад, якої благодаті?". Але передумала, бо в такому разі розмова затяглася б надовго. А їй треба скінчити важливу роботу.

— Може, ще раз ляжете долілиць? Наостанку розімну м'язи на шиї, — запропонувала вона.

Чоловік знову повернув на маті своє здоровенне тіло й виставив товсту шию.

— У всякому разі, у вас легка рука, — сказав він.

— Легка рука?

— Пальці, що випромінюють незвичну енергію. Гостре відчуття дотику, яке дозволяє вам знаходити особливі точки людського організму. Такими надзвичайними здібностями наділена дуже обмежена кількість людей. Завдяки навчанню і тренуванню їх не можна набути. Я також володію чимось подібним, але іншого роду. Однак, як завжди буває з будь-якою благодаттю, за отриманий дарунок людині доводиться чимось розплачуватися.

— Я так ніколи не думала, — сказала Аоаме. — Я тільки вчилася, тренувалась і набувала майстерності. Ні від кого нічого не отримала.

— Я не маю наміру з вами сперечатися. Але хочу, щоб ви запам'ятали. Боги дають, боги забирають. Навіть якщо ви й не знаєте, що отримали, боги добре пам'ятають, що дали. Вони нічого не забувають. Подарований талант треба якомога бережливіше використовувати.

Аоаме поглянула на своїх десять пальців. А тоді приклала їх до чоловікової шиї. Всю увагу зосередила на їхніх кінчиках. Боги дають, боги забирають.

— Я скоро закінчу. На сьогодні це — остання процедура, — об'явила вона сухим голосом чоловікові у спину.

Їй здалося, ніби десь далеко загуркотів грім. Вона підвела голову й глянула за вікно. Там не було видно нічого. Тільки чорніло небо. Однак невдовзі пролунав ще один такий же звук. Він лунко відбився в тихій кімнаті.

— Зараз почнеться дощ, — незворушним голосом промовив чоловік.

Аоаме приклала руку до його товстої шиї й намацувала на ній особливу точку, що вимагала неабиякої зосередженості. Заплющивши очі й затаївши подих, прислухалася до потоку крові. Кінчиками пальців намагалася прочитати докладну інформацію, спираючись на пружність шкіри й передачу тепла. Таку маленьку, одну-єдину точку на декому можна було знайти легко, а на декому — важко. Цей чоловік, прозваний "лідером", належав до останньої групи людей. Така робота скидалася на пошук напоячки монети в темній кімнаті, затамувавши подих. Проте Аоаме скоро намацає цю точку. Прикладе до неї кінчик пальця і за допомогою дотику закарбує в голові її точне положення. Ніби поставить знак на карті. Такою особливою здібністю вона наділена.

— Побудьте незмінно в такій позі, — звернулася вона до чоловіка, що лежав долілиць. Простягла руку до спортивної сумки й вийняла коробочку з мініатюрною плішнею. — На шиї тільки в одному місці потік крові все ще загальмувався, — додала вона спокійним голосом. — Силою пальців я з цим не впораюся. Якби зуміла, то біль, напевне, сильно зменшився б. Збираюся простою голкою кольнути. Це дуже делікатна точка, але я не один раз це робила, тож не помилюся. Ви не заперечуєте?

Чоловік глибоко зітхнув.

— Я цілком покладаюся на вас. На все готовий, аби тільки ви біль усунули.

Аоаме добула з коробки плішню і зняла корок, настромлений на її тонке, смертельно гостре вістря. Тримаючи плішню лівою рукою, вказівним пальцем правої відшукала виявлену перед тим точку. Наставивши вістря голки на цю точку, глибоко вдихнула. Залишалось тільки опустити праву руку, немов молоток, на рукоятку плішні й загнати вістря глибоко в шию. Тоді все б скінчилося.

Але щось її стримало. Підняту праву руку Аоаме чомусь не могла опустити. "Тоді все б скінчилося, — подумала вона. — Досить одного уколу, і я зможу послати цього чоловіка в інший світ. Потім спокійно вийду з кімнати, зміню обличчя та ім'я й стану іншою особою. Можу це зробити. Без страху й докорів сумління. Адже цей чоловік учинив не одну мерзоту й, безперечно, заслужив смерті". Однак вона чомусь не могла цього зробити. її праву руку стримував безладний, але невідступний сумнів.

"Все це виходить занадто просто", — підказував їй інстинкт.

Аомаме розуміла, що в цьому було щось дивне, неприродне й позбавлене будь-якої логіки. В її душі стикались і змагалися між собою різні сили. Перебуваючи в темряві, вона сильно нахмурилася.

— Що сталося? — озвався чоловік. — Я чекаю... закінчення.

Після цих слів Аомаме нарешті здогадалася, чому завагалася. "Цей чоловік знає, що я збираюся зараз йому зробити", — подумала вона.

— Не вагайтеся, — спокійним голосом сказав він. — Так буде добре. Ви хочете того самого, що і я.

Грім не переставав гуркотіти, немов гарматні постріли. Поле битви все ще було далеко. А чоловік провадив далі:

— Саме це — ідеальне лікування. Ви дуже старанно розім'яли мені м'язи. Я схилию голову перед вашою майстерністю. Але, як ви самі казали, це лише частковий метод лікування. Мої страждання можна ліквідувати, якщо з коренем вирвати моє життя. Спуститися у підвал і вимкнути головний рубильник. І ви збираєтесь зробити це для мене.

Аомаме застигла в одній позі — з вістрям голки в лівій руці, спрямованої до особливої точки на чоловічій шиї, й піднятою у повітря правою рукою. Не могла ні рушити вперед, ні відступити назад.

— Якби я захотів, то перешкодив би тому, що ви збираєтесь робити. Це просто, — сказав чоловік. — Опускайте праву руку.

Послухавшись його, Аомаме спробувала опустити праву руку. Однак вона зависла в повітрі, як рука кам'яної скульптури.

— Я цього не бажав, але такою силою наділений. Ну а зараз рухайте правою рукою, я не проти. І тим самим знову можете розпоряджатися моїм життям.

Аомаме відчула, що її права рука може вільно рухатися. Вона стиснула, а потім розтулила кулак. Без будь-якої незручності. Невже це був гіпноз? Мабуть, дуже сильний.

— Я наділений такою особливою силою. Але взамін вони поставили мені різні вимоги. Тобто їхні бажання стали моїми. Надзвичайно жорстокими, невідпорними.

— Хто вони? — спитала Аомаме. — Карлики?

— Добре, що ви це знаєте. Тоді розмова стане легшою.

— Знаю тільки назву. А хто такі карлики, не маю уявлення.

— Мабуть, ніхто точно не знає, хто вони, — сказав чоловік. — Люди можуть знати лише те, що карлики існують. Ви читали "Золоту гілку" Фрейзера?

— Ні, не читала.

— Це цікава книжка. Вона відкриває нам різноманітні факти. Дуже давно, в певний період історії, в кількох районах світу панував звичай убивати володаря після закінчення терміну його перебування на посаді, який тривав десять-двадцять років. Коли закінчувався цей термін, приходили люди й жорстоко його вбивали. Це було потрібне для суспільства, і володар з цим погоджувався. Вбивство мало бути немилосердним і кривавим. Стати жертвою вважалось великою честю, яка надавалася тому, хто ставав володарем. Чому його мали вбивати? Бо в ті часи володар як представник народу чув голос Божий. Він з охотою ставав з'єднувальною ланкою між ними, карликами, й нами. І коли минав визначений термін, суспільству доводилось убивати того, хто чув голос Божий, для того, щоб утримувати рівновагу між свідомістю людей, що живуть на землі, й силою, яку виявляють карлики. У стародавньому світі верховне правління означало те саме, що слухання голосу Божого.

Звісно, така система в один час відмерла — володаря перестали вбивати, а його посада, як правило, стала спадковою. Таким чином люди перестали чути голос Божий.

Машиналино стискаючи й розтулюючи праву руку, підняту в повітря, Аомаме прислухалася до чоловікових слів.

А той провадив далі:

— Дотепер вони, карлики, були відомі під різноманітними назвами, але здебільшого їх ніяк не називали. Вони тільки існували. Карлики — це лише зручна назва. У свій час моя дочка в дитинстві називала їх маленькими людьми. Це вона їх привела, а я змінив їхню назву на карлики. Бо так легше вимовляти.

— І ви стали володарем.

Чоловік глибоко вдихнув через ніс і на певний час затримав повітря в легенях. Потім повільно видихнув.

— Я — не володар. Я тільки став чути голос.

— І тепер ви хочете, щоб вас жорстоко вбили?

— Ні, жорстокого вбивства не хочу. Адже зараз 1984 рік і ми перебуваємо в центрі великого міста. Крові не треба. Досить просто забрати в мене життя.

Кивнувши, Аомаме розслабила свої м'язи. Вістря голки все ще цілилося в одну точку на чоловіковій шиї, але вона вже не палала бажанням убити його.

— Ви досі зґвалтували багато молодих дівчат. Дівчат, яким заледве сповнилося десять років.

— Це правда, — відповів чоловік. — Загалом так можна вважати. Якщо виходити із людських звичаїв, то я — злочинець. Мав статевий зв'язок із неповнолітніми дівчатами. Хоча я цього й не бажав.

Аоаме тільки глибоко зітхнула. Не знала, як угамувати бурю почуттів у своїй душі. Її обличчя спотворилося, а ліва й права руки, здавалось, домагалися різного.

— Я хочу, щоб ви позбавили мене життя, — сказав чоловік. — У будь-якому розумінні краще, щоб я більше не жив на цьому світі. Мене треба ліквідувати заради рівноваги у світі.

— А що станеться після вашого вбивства?

— Карлики перестануть чути голос. Бо я не маю спадкоємця.

— А хіба можна цьому вірити? — процідила крізь зуби Аоаме. — Можливо, ви — просто сексуальний маніяк, який придумав зручну теорію, аби виправдати свої огидні вчинки. А карликів ніколи й не було, як і голосу Божого та благодаті. Можливо, ви — один з численних на світі жалюгідних шахраїв, які називають себе пророками й релігійними діячами.

— Бачите годинник праворуч на комоді? — не піднімаючи голови, спитав чоловік.

Аоаме зиркнула праворуч. Там стояв невисокий, до пояса, різьблений комод, а на ньому — мармуровий годинник. З вигляду важкуватий.

— Не відривайте від нього очей.

Як велів чоловік, Аоаме, повернувши голову, перевела погляд на цей годинник і відчула, як під її пальцями чоловікові м'язи затверділи, мов камінь. У них зібралася неймовірна сила. І ніби під її дією, годинник знявся над поверхнею комода й завис у повітрі. Піднявшись сантиметрів на п'ять, він дрібно тремтів, ніби вагався, і секунд десять тримався на одному місці в повітрі. Після того чоловікові м'язи втратили свою силу, і годинник, глухо стукнувши, впав на комод — так, наче раптом згадав про земне тяжіння.

Чоловік довго й утомлено перевів подих.

— Така дрібна справа, а вимагає багато сили, — видихнувши все повітря, що було в ньому, сказав він. — Стільки, що життя може скоротитися. Однак, гадаю, ви принаймні зрозуміли, що я — не жалюгідний шахрай.

Аоаме не відповіла.

Глибоко дихаючи, чоловік відновлював сили. Годинник, трохи зсунувшись убік, ніби нічого й не сталося, і далі вистукував час. Аоаме стежила за ним, поки секундна стрілка не зробила один оберт.

— Ви маєте особливі здібності, — сухо сказала вона.

— Як бачите.

— У "Братах Карамазових" розповідається про диявола й Христа, — сказала Аоаме. — У Христа, який постився у пустелі, диявол вимагав: "Зроби чудо!". Мовляв, перетвори камінь на хліб. Але Христос знехтував його вимогою. Бо чудо було диявольською спокусою.

— Я знаю. І я читав "Братів Карамазових". Звичайно, ви маєте рацію. Подібні хвастощі нічого не вирішують. Але треба було за короткий час вас переконати. От чому я насмілився це показати.

Аомаме мовчала.

— У цьому світі нема ні абсолютного добра, ні абсолютного зла, — сказав чоловік. — Добро й зло не стоять на місці, а постійно міняються ролями. Одне добро наступної миті може перетворитися на зло. І навпаки. Подібний світ описав Достоевський у "Братах Карамазових". Головне — підтримувати рівновагу між добром і злом, що перебувають у безперервній круговерті. Якщо доходить до перекосу в один бік, то підтримати мораль стає важко. Отож рівновага — це добро. В цьому розумінні я повинен умерти, щоб підтримати її.

— Я не відчуваю зараз потреби вас убивати, — рішуче сказала Аомаме. — Ви, мабуть, знаєте, що я прийшла сюди з цим наміром. Не могла допустити існування такої, як ви, людини. Будь-що готувалася вас прибрати з цього світу. Однак зараз я вже не маю цього наміру. Ви страшно мучитеся, і я знаю про ваші страждання. У таких муках ви повинні знесилити й умерти. А допомагати вам умерти легкою смертю я вже не маю охоти.

Усе ще лежачи долілиць, чоловік легенько кивнув.

— Якщо ви мене вб'єте, мої люди повсюди вас переслідуватимуть. Вони — фанатичні особи й дуже вперті. Якщо мене не стане, секта втратить доцентрову силу. Та якщо система утворилася, то починає підтримувати власне існування.

Аомаме слухала, що розповідає чоловік.

— Вони вчинили зло вашій подрузі, — сказав чоловік.

— Моїй подрузі?

— Жінці з наручниками. Як там її...

У душі Аоаме вмиє настав спокій. Буря почуттів уже вляглася.
Лише висіла важка тиша.

— Аюмі Накано, — сказала вона.

— Сталося нещастя.

— Ви це зробили? — холодним голосом спитала Аоаме. — Ви вбили Аюмі?

— Я її не вбивав.

— Але ви чомусь знаєте, що хтось Аюмі вбив.

— Експерт розвідав, — відповів чоловік. — Навіть невідомо, хто її вбив. Ми лише знаємо, що вашу подругу, жінку-поліцейського, хтось задушив у якомусь готелі.

Права рука Аоаме знову стиснулася.

— Але ж ви сказали: "Вони вчинили зло вашій подрузі".

— Я не міг цьому запобігти. Якщо навіть хтось її вбив, то, видно, цівився в найслабшу ланку. Як вовк, що накидається на найкволішу вівцю в отарі.

— Ви хочете сказати, що Аюмі була моєю найслабшою ланкою?

Чоловік мовчав.

— Але ж навіщо було її вбивати? Таку добру дівчину. Вона ж нікому не заподіяла жодної шкоди. Навіщо? Тому, що я до цього причетна? Якщо хотіли мене покарати, то хіба не могли мене саму знищити?

— Вони не могли вас знищити, — відповів чоловік.

— Чому? — спитала Аомаме. — Чому мене не могли знищити?

— Бо ви вже стали особливою людиною.

— Особливою людиною? — спитала вона. — В чому особливою?

— Про це ви дізнаєтеся пізніше.

— Пізніше?

— Коли настане відповідний час.

Аомаме знову скривилася.

— Не розумію, що ви кажете.

— Колись зрозумієте.

Аомаме хитнула головою.

— В усякому разі, поки що вони не можуть на мене напасти, тому й цілилися в найслабшу ланку в моєму житті. Щоб попередити мене, щоб я не позбавляла вас життя.

Чоловік мовчав. Його мовчанка підтверджувала її слова.

— Який жах! — сказала Аомаме. — Хоч її і вбили, ніщо в світі не змінилося.

— Та ні, вони — не вбивці. Власними руками нікого не знищують. Вашу подругу, мабуть, убило щось, сховане в ній самій. Раніше чи пізніше

подібна трагедія мала статися, її життя було сповнене ризиків. Вони лише підстьобували її в потрібному напрямку. Ніби змінювали установку таймера.

Установку таймера?

— Але ж вона не була електричною пічкою. А живою людиною. Сповнена ризиків чи без них, вона була для мене найдорожчою подругою. І ви її так просто забрали. Беззмістовно, жорстоко.

— Ваш гнів виправданий, — погодився чоловік. — Можете спрямувати його проти мене.

Аомаме хитнула головою.

— Навіть якби я зараз позбавила вас життя, Аюмі не повернеться.

— Але так ви зможете відплатити карликам їхньою монетою. Так би мовити, зможете помститися. Вони ще не бажають моєї смерті. Моя смерть залишить порожнє місце. Принаймні тимчасово, поки не з'явиться мій спадкоємець. Для них це буде болісний удар. Водночас і вам це буде вигідно.

— Хтось сказав: "Ніщо так дорого не обходиться і не приносить так мало користі, як помста".

— Вінстон Черчілль. Але, наскільки я пригадую, він так висловився, щоб виправдати дефіцит бюджету Британської імперії. В цьому вислові немає морального змісту.

— Мені байдуже до моралі. Вас і без мого втручання пожере невідома хвороба, і ви, пройшовши крізь муки, помрете. І тому я не маю підстав вам співчувати. Навіть якщо світ, втративши мораль, розвалиться, це станеться не з моєї вини.

Чоловік ще раз глибоко зітхнув.

— Так, я добре розумію ваші слова. А ви готові укласти ось таку своєрідну оборудку? Якщо ви заберете в мене життя, то взамін я постараюсь зберегти життя Тенґо-куна. Зробити це в мене ще залишилася сила.

— Тенґо, — сказала Аоаме. Вона відчула, як раптом знесиліла. — Ви й про це знаєте?

— Про вас я знаю все.

— Але ви цього не могли дізнатися. Бо ім'я Тенґо-куна не виходило назовні з моєї душі.

— Аоаме-сан, — сказав чоловік і коротко зітхнув. — У цьому світі немає нічого, що не виходить назовні з душі. І тепер, можливо, суто випадково, Тенґо-кун має для нас особливе значення.

Аоаме втратила мову.

— Але, якщо бути точним, це не чиста випадковість. Доля звела вас обох тут не випадково. Ви прийшли в цей світ, як хотіли. А коли вже прийшли, то, незалежно від того, подобається він вам чи ні, вам доручили виконувати певні ролі.

— Прийшли в цей світ?

— Так, цього 1Q84 року.

— 1Q84 року? — перепитала Аоаме. Її обличчя знову сильно скривилося. "Хіба не я створила це слово?" — подумала вона.

— Так, це ви створили це слово, — сказав чоловік, ніби прочитавши в душі Аомаме. — З вашого дозволу я тільки скористався ним.

"1Q84 рік", — подумки вимовила Аомаме.

— У цьому світі немає нічого, що не виходить назовні з душі, — тихо повторив лідер.

Розділ 12

(про Тенґо)

Чого не можна порахувати на пальцях

Тенґо встиг повернутися додому перед тим, як почався дощ. Зі станції спішив пішки. На надвечірньому небі не було видно жодної хмаринки. Ніщо не віщувало ні дощу, ні грому. Оглядаючись навколо, він не бачив нікого, хто йшов би з парасолькою в руці. Було приємне надвечір'я пізнього літа, коли, йдучи на бейсбольний майданчик, хочеться випити свіжого пива. Однак зовсім недавно він налаштувався сприймати всерйоз те, що сказала Фукаері. "Краще повірити, ніж не повірити", — подумав він, спираючись швидше на досвід, ніж на логіку.

Заглянувши в поштову скриньку, Тенґо знайшов у ній діловий конверт без зазначеного прізвища відправника. Відкрив конверт і зазирнув усередину. В ньому містилося повідомлення про переказ 1 627 534 єн на його простий депозитний рахунок від "Офіс ERI". Напевне, від фіктивної компанії, яку створив Комацу. А може, від Ебісуно-сенсея. Одного разу Комацу повідомив, що виплатить одну частину авторського гонорару, отриманого за "Повітряну личинку". Можливо, це і є та частина. А виплату, напевне, зроблено чи то за "співпрацю", чи то за "надання матеріалів". Тенґо ще раз перевірів, скільки грошей переказано, й, поклавши повідомлення про переказ у конверт, запхнув його в кишеню.

Переказані гроші були для нього досить великими (насправді він уперше мав таку круглу суму), але не принесли йому ні радості, ні здивування. Наразі Тенґо не відчував у них великої потреби. Маючи сталий дохід, він жив зовсім небідно. Тривоги перед майбутнім, принаймні тепер, не відчував. Проте всі хотіли дати йому круглу суму грошей. Дивний світ, та й годі!

Однак що стосується переписування "Повітряної личинки", то, враховуючи його клопіт, з цим. пов'язаний, винагорода в один мільйон шістсот тисяч єн здавалася йому трохи малуватою. Хоча якби його запитали: "Ну, а яка винагорода була б справедливою?" — Тенґо не знав би, що відповісти. Передусім не знав, як справедливо оцінити свою послугу. Адже в світі трапляються безоплатні послуги й такі, яким ціни не можна скласти. Позаяк "Повітряна личинка" все ще начебто продається, то, можливо, в майбутньому надійдуть нові грошові перекази, але якщо переказана на його рахунок сума зростатиме, то виникнуть нові проблеми. Бо якщо він отримає ще більшу винагороду, то ступінь його причетності до "Повітряної личинки" остаточно стане dokonаним фактом.

Тенґо подумав, що завтра вранці треба насамперед відіслати назад Комацу той мільйон шістсот тисяч єн. Якщо він так зробить, то зможе уникнути певної відповідальності. І тоді, можливо, його настрої поліпшиться. У всякому разі, стане фактом те, що він відмовився від винагороди. Однак завдяки цьому моральна відповідальність з нього не зніметься. Його вчинок не має виправдання. Відмова від винагороди може прислужитися йому в ролі зм'якшувальної обставини. Або ж, навпаки, може кинути на його вчинок ще більшу тінь підозри. Мовляв, він повернув гроші тому, що відчував свою провину.

Від таких роздумів у Тенґо заболіла голова. Тому він перестав перейматися грошовим переказом. Вирішив, що краще згодом над цим спокійно подумати. Адже гроші — не жива істота й нікуди не втечуть. Можливо.

Піднімаючись сходами на третій поверх до своєї квартири, Тенґо думав над невідкладним питанням — як перебудувати власне життя. Відвідавши батька на південній частині півострова Босо, він загалом упевнився, що той — не його справжній батько. Зумів стати, так би мовити, на відправний пункт нового життя. Можливо, саме зараз наспіла для цього добра нагода. Зовсім непогано позбутися різних клопотів і почати нове життя. З новим місцем роботи, квартирою і новими людськими стосунками. Хоча він ще не був у цьому впевнений, але передчував, що зможе жити набагато логічніше, ніж досі.

Та перед тим мав залагодити деякі справи. Позбутися Фукаері, Комацу, Ебісуно-сенсея й раптом зникнути не годилося. Звісно, перед ними він не мав якихось зобов'язань. І так само моральної відповідальності. Як казав Усікава, своєю участю у написанні "Повітряної личинки" Тенґо нажив собі чимало неприємностей. Втягнений в цю справу майже силоміць і необізнаний з її прихованою інтригою, він, однак, не може заперечити своєї причетності до неї. Він може сказати своїм спільникам, що, мовляв, нічого більше не знаю, робіть самі, що хочете. Навіть якщо доведеться кудись поїхати, Тенґо хотів по-своєму щось вирішити й очиститися від усіляких підозр. Бо якщо він цього не зробить, то його нове життя на самому початку забрудниться.

Слово "забрудниться" нагадало про Усікаву. "Усікава?" — зітхаючи думав" Тенґо. Усікава мав інформацію про його матір. І заявив, що зможе її передати.

Якщо ви хочете знати про матір, то ми можемо передати вам інформацію про неї. Та, можливо, ця інформація такого роду, що її не назвеш приємною.

Тенґо на це навіть не відповів. Бо нітрохи не мав охоти почути з уст Усікави інформацію про власну матір. Адже, як будь-що з його уст, вона була б брудною. Зрештою, з будь-яких уст Тенґо не хотів чути такої інформації. Повідомлення про матір мало надійти до нього не у вигляді часткової інформації, а повного "одкровення". Мало стати, так би мовити,

космічним краєвидом, просторим і яскравим, на якому в одну мить усе відкрилося б.

Звичайно, Тенґо не знав, чи коли-небудь у майбутньому таке драматичне одкровення до нього прийде. Можливо, ніколи. Але він потребував приходу чогось масштабного, що могло б бути суперником і перемогти ту яскраву картину "сну серед білого дня", яка впродовж багатьох років бентежила, вкрай потрясала й мучила його. Завдяки цьому він мав цілком очиститися. А від інформації про повний розпродаж "Повітряної личинки" не було жодної користі.

От які думки роїлися в його голові, коли останнім прогоном сходів він піднімався на третій поверх.

Тенґо зупинився перед дверима власної квартири, вийняв з кишені ключ, вставив його у замкову щілину й покрутив. Перед тим, як відчинити двері, спочатку постукав тричі, а після короткої паузи — двічі. І тільки тоді вже відчинив.

Фукаері, сидячи за столом, пила томатний сік з високої склянки. На ній був той самий одяг, в якому вона сюди прийшла. Смугаста чоловіча сорочка й тонкі сині джинси. Але, на відміну від ранку, тепер вона справляла трохи інше враження. Бо (цього Тенґо відразу не помітив) зав'язала волосся вузлом і підняла догори. Завдяки цьому повністю відкрила вуха й шию. Пара невеликих рожевих вух, ніби щойно виготовлених і почищених м'якою щіточкою від пороху, була створена не для слухання реальних звуків, а з чисто естетичної точки зору як твори мистецтва. Принаймні так здавалося Тенґо. Тонка гарна шия під ними виблискувала, немов зелень, вирощена під щедрим сонячним промінням, їй, абсолютно чистій, личила вранішня роса й крапчасті сонечка. Тенґо вперше бачив її з піднятим догори волоссям. Такий її вигляд здавався йому навдивовижу рідним і звабливим.

Зачинивши за собою двері, він хвилину все ще стояв біля порога. Її відкриті вуха й шия зворушили й бентежили його так само, як оголене тіло інших жінок. Як мандрівник, який у верхів'ї Нілу відкрив таємне водне джерело, Тенґо, на миті утративши мову, споглядав постать Фукаері примруженими очима. Його рука все ще тримала клямку дверей.

— Я щойно прийняла душ, — серйозним голосом, ніби згадавши якусь важливу подію, сказала Фукаері, звертаючись до остовпілого Тенґо. — Скористалася вашим шампунем та ополіскувачем.

Тенґо кивнув і, перевівши подих, нарешті відпустив клямку, а двері замкнув. Шампунь та ополіскувач? Він зробив крок уперед і відійшов від дверей.

— Потім ніхто не дзвонив? — спитав Тенґо.

— Ані разу, — відповіла Фукаері й легенько хитнула головою.

Він підійшов до вікна й, ледь-ледь відслонивши штори, визирнув надвір. Краєвид, побачений з вікна на третьому поверсі, нічим особливим не вражав. Не було видно ні підозрілої людини, ні підозрілої припаркованої автомашини. Перед ним відкрився, як завжди, нічим не примітний краєвид нічим не примітного житлового району. Припалі пилом дерева з покрученим гіллям уздовж вулиці, залізна огорожа тротуару з численними вм'ятинами, кілька заіржавілих велосипедів на узбіччі. Гасло поліції "П'яний за кермом — пряма дорога на той світ" на паркані. (Невже в поліції спеціальний відділ придумує гасла?) Набурмосений дідок, що вигулює дворнягу з непривабливою мордою. Неприваблива жінка за кермом огидного маленького авто. Огидний телеграфний стовп з немов на зло протягнутими в повітрі дротами. Цей краєвид за вікном підказував, що світ твориться завдяки незчисленним маленьким світам, що мають свій вигляд і несуть на собі відбиток чогось середнього між безрадісністю і нещастям.

А з іншого боку, у світі існували також беззаперечно звабливі вуха та шия Фукаері. Вирішити, якій стороні цього світу довіритись, було непросто. Як розгублений великий пес, Тенґо тихо простогнав горлом і, заслонивши штори, повернувся у свій маленький світ.

— Ебісуно-сенсей знає, що ти прийшла сюди? — спитав він.

Фукаері хитнула головою. Мовляв, не знає.

— І ти не збираєшся йому про це повідомити?

Дівчина хитнула головою.

— Не можу з ним зв'язатися.

— Бо це небезпечно?

— Можливо, телефон прослуховується і пошта не доходить.

— Лише я знаю, що ти перебуваєш тут?

Фукаері кивнула.

— Принесла що-небудь, щоб переодягтися?

— Небагато, — відповіла Фукаері й зиркнула на свою полотняну сумку. Навряд чи багато речей вона вмещала. — Але мені байдуже.

— Якщо тобі байдуже, то мені й поготів, — сказав Тенґо.

Він зайшов у кухню і скип'ятив води. Накидав у чайничок чайного листя.

— Подруга сюди приходить? — спитала Фукаері.

— Ні, більше не приходить, — коротко відповів Тенґо. Фукаері мовчки дивилася йому прямо в очі. — Поки що, — додав він.

— Через мене? — запитала дівчина.

Тенґо хитнув головою:

— Через кого, не знаю. Але, гадаю, не через тебе. Мабуть, через мене. А може, трохи через неї.

— У всякому разі, вона вже сюди не приходить.

— Саме так. Вона сюди вже більше не прийде. Можливо. Тому можеш залишатися тут надовго.

Фукаері задумалася над цим.

— Вона заміжня? — спитала дівчина.

— Так, заміжня. Має двоє дітей.

— Діти від вас?

— Звичайно, не від мене. Діти були в неї вже перед тим, як ми почали зустрічатися.

— Вона вам подобалася?

— Можливо, — відповів Тенґо. "За певних умов", — додав він подумки, звертаючись до себе.

— А ви їй подобалися?

— Можливо. До певної міри.

— Сексом займалися.

Тенґо не сподівався почути від неї такі слова.

— Звичайно. Адже вона приходила сюди не для того, щоб грати в "монополію" .

— Монополію? — спитала Фукаері.

— Та це не має значення, — відповів він.

— Але вона більше сюди не прийде?

— Принаймні так мені сказали. Мовляв, більше не прийде.

— Вона сказала? — запитала Фукаері.

— Ні, не вона. А її чоловік. Мовляв, вона пропала й більше не зможе до мене приходити.

— Пропала.

— Що це означає конкретно, я не знаю. Питав, але пояснення не отримав. Запитань було багато, а відповідей — мало. Як дисбаланс у торгівлі. Чай питимеш?

Фукаері кивнула.

Тенґо налив окропу в чайничок, накрив його й чекав, коли мине потрібний час.

— Нічого не вдієте, — сказала дівчина.

— З тим, що мало відповідей? Чи з тим, що вона пропала?

На це Фукаері не відповіла.

Не дочекавшись відповіді, Тенґо налив чаю у дві чашки.

— З цукром?

— Одну ложку, — відповіла вона.

— З лимоном чи молоком?

Фукаері хитнула головою. Тенґо висипав ложку цукру в чашку, повільно розмішав й поставив перед дівчиною. А сам, з чашкою самого чаю, сів за столом навпроти.

— Секс подобався? — знову запитала Фукаері.

— Чи подобався секс із подружкою? — перепитав Тенґо, поставивши звичний знак запитання.

Дівчина кивнула.

— Гадаю, подобався, — відповів Тенґо. — Більшості людей подобається секс із приємною особою протилежної статі.

"І крім того, — подумав він, — вона була вправною в сексі так само, як селянин у зрошенні землі. Любила випробовувати різні способи".

— Вас засмутило те, що вона перестала приходити? — спитала Фукаері.

— Можливо, — відповів Тенґо. І ковтнув чаю.

— Бо не можете займатися сексом?

— Звичайно, й тому.

Якусь хвилю Фукаері знову видивилася на Тенґо. Здавалося, ніби думала про секс. Але, безперечно, ніхто не знав, про що вона насправді думає.

— Ти голодна? — спитав він. Дівчина кивнула.

— Майже нічого не мала в роті від самого ранку.

— Я приготую щось поїсти, — сказав Тенґо. Він також від самого ранку не їв майже нічого й відчував голод. І поки що нічого не придумав, як тільки взятися до приготування їжі.

Поки у рисоварці варився промитий рис, Тенґо готував суп із м'ясо , морської капусти й цибулі, смажив сушену ставриду, вийняв з холодильника тофу й зробив імбирову приправу. Натер редьки, розігрів у каструлі залишки варених овочів, додав до них маринованої ріпи й маринованої сливи. Коли його здоровенна постать рухалася сюди-туди, маленька кухня здавалася ще тіснішою. Однак сам Тенґо не відчував від цього особливої незручності. Він уже давно звик до життя, в якому обходився щонайменшим.

— Вибач, що можу приготувати найпростіші страви, — сказав Тенґо.

Фукаері уважно спостерігала за його спритними рухами в кухні й, зацікавлено оглядаючи наслідки його роботи, розставлені на столі, мовила:

— А ви добре вмієте куховарити.

— Бо тривалий час живу сам-один. Швидко варю і швидко їм. Це стало звичкою.

— Завжди їсте самі.

— Ага. А ось так, як зараз, разом з кимось за одним столом, їм рідко. З тією жінкою один раз на тиждень тут обідав. Однак вечеряти з кимось давно не доводилося.

— Хвилюєтеся? — спитала Фукаері.

Тенґо хитнув головою.

— Ні, особливо не хвилююся. Це — звичайна вечеря. Тільки трохи дивна.

— Я завжди їла з людьми. Бо з дитинства жила разом з ними. І в домі сенсея випадало сидіти за столом з різними гістьми. До нього часто вони приходили.

Фукаері вперше вимовила стільки речень за одним разом.

— Але у сховищі ти сама їла? — поцікавився Тенґо.

Дівчина кивнула.

— Де було твоє сховище?

— Далеко. Сенсей його мені підшукав.

— І чим же ти харчувалася?

— Готовими до вживання продуктами. У пачках, — відповіла вона. — Ось таких страв, як зараз, давно не їла.

Кінчиками хасі Фукаері довго очищувала ставриду від кісток. Підносила до рота й неквапливо жувала. Наче смакувала чимось рідкісним. Потім ковтнула супу, оцінила його смак, а після того, поклавши хасі на стіл, задумалася.

Приблизно о дев'ятій Тенґо здалося, ніби десь далеко прокотився неголосний грім. Ледь-ледь відслонивши штору, він побачив, як по темному небу одна за одною пливли зловісні хмари.

— Так, як ти казала, погода дуже збурилася, — заслонивши штору, сказав Тенґо.

— Бо карлики бешкетують, — із серйозним виразом обличчя сказала Фукаері.

— Якщо карлики бешкетують, то погода зазнає різкої зміни?

— Як коли. Бо погода залежить від того, як її сприймають.

— Питання в тому, як її сприймають?

Фукаері хитнула головою.

— Не знаю.

Не знав цього й Тенґо, Погода здавалася йому цілком незалежним об'єктивним станом. Але дискусія на цю тему, напевне, нічого не дала б. Тому він вирішив поставити інше запитання:

— Може, карлики на щось сердяться?

— Їх щось дратує, — відповіла дівчина.

— Що саме?

Фукаері хитнула головою.

— Скоро зрозумієте.

Помивши в умивальнику посуд, обтерши його і поставивши у буфет, вони сіли за стіл одне напроти одного й пили чай. Хотілося пива, але Тенґо подумав, що сьогодні краще обійтися без алкогольних напоїв. У навколишній атмосфері вчувалася якась небезпека. У разі, якби щось сталося, краще бути з тверезим розумом.

— Може, варто заснути рано, — сказала Фукаері. І, як чоловік на картині Мунка, що гукає на мості, приклала долоні до щік. Але сама не кричала. Хотіла спати.

— Гаразд. Можеш скористатися моїм ліжком. А я, як того разу, спатиму на дивані, — відповів Тенґо. — Не турбуйся. Бо я засну будь-де.

І це була правда. Він міг заснути будь-де. Що не кажіть, це чудовий дар.

Фукаері тільки кивнула. Не виказувала свої думки, а лише якийсь час пильно дивилася на Тенґо. Потім на мить торкнулася привабливого

вуха, що видалося йому щойно створеним. Так, ніби перевіряла, чи воно є на своєму місці.

— Позичте піжаму. Своєї я не принесла.

Тенґо добув із шухляди комода в спальні запасну піжаму й передав Фукаері. Ту саму, яку давав їй минулого разу, коли вона в нього ночувала. Однobarвну, синю. Вона лежала випраною і складеною. Для певності Тенґо понюхав її. Запаху не відчув. Узнявши піжаму, Фукаері переодяглась у ванній кімнаті й повернулася за стіл. Тепер її волосся спустилося вниз. Рукави й поділ, як і попереднього разу, були підкочені.

— Ще нема дев'ятої, — глянувши на настінний годинник, сказав Тенґо. — Ти завжди лягаєш так рано?

Дівчина хитнула головою.

— Сьогодні — особливий день.

— Бо надворі бешкетують карлики?

— Не знаю. Просто зараз хочу спати.

— Ти справді маєш сонний вигляд, — визнав Тенґо.

— Коли я буду в ліжку, прочитаєте книжку або щось розкажете? — спитала Фукаері.

— Гарзд, — відповів він. — Нічого іншого не робитиму.

Був задушливий вечір, і коли Фукаері забралася в ліжку, то натягла на себе до самого горла ковдру так, ніби старанно відділила власний світ від зовнішнього. У ліжку вона чомусь здавалася схожою на маленьку

дитину. Не старшою за дванадцять років. Грім, що долинав з-за вікна, став гучнішим. Мабуть, ударяв десь близько. І щоразу тоді віконні шибки дрібно тремтіли. Та, як не дивно, блискавка не спалахувала. По темному небу тільки грім прокочувався. Дощ начебто ще не падав. У цілому відчувався якийсь дисбаланс.

— Вони нас бачать, — сказала Фукаері.

— Карлики? — запитав Тенґо.

Фукаері не відповіла.

— Вони знають, що ми тут? — сказав Тенґо.

— Звичайно, знають, — погодилася дівчина.

— Вони збираються нам щось зробити?

— Вони нам нічого не можуть зробити.

— От і добре! — сказав Тенґо.

— Поки що.

— Поки що вони не можуть утрутитися в наше життя, — мляво повторив він. — Але доки так триватиме, невідомо.

— Нікому невідомо, — чітко заявила Фукаері.

— Однак якщо вони не можуть нічого зробити нам, то чи не зроблять чогось нашим спільникам? — запитав Тенґо.

— Така річ не виключена.

— Можуть загнати їх у скрутне становище.

Певний час, примруживши очі, Фукаері дивилася, немов моряк, який намагається почути голоси утоплеників. А потім сказала:

— Залежно від обставин.

— Можливо, таку силу карлики застосували до моєї заміжньої подруги. Щоб мене попередити.

Фукаері повільно витягла з-під ковдри руку, пошкрябала вухо й знову її заховала.

— Карлики не все можуть зробити.

Тен'го прикусив губу. А потім сказав:

— А на що конкретно вони здатні?

Дівчина хотіла щось сказати, але передумала. Невисловлена думка пірнула туди, де була перед тим. Кудись у темну глибіню.

— Ти казала, що у карликів є розум і сила.

Фукаері кивнула.

— Однак і вони поставлені в певні межі.

Фукаері знову кивнула.

— Бо живуть у лісі й коли виходять з нього, то не можуть повністю виявити своїх здібностей. І в цьому світі існують цінності, які здатні протидіяти їхньому розуму й силі. Ти це мала на увазі?

Дівчина промовчала. Можливо, запитання видалося їй надто довгим.

— Ти коли-небудь зустрічалася з карликами? — спитав Тенґо.

Фукаері дивилася на нього розгублено — так, ніби не зовсім добре розуміла суть запитання.

— Коли-небудь бачила на власні очі, який вони мають вигляд? — повторив він.

— Бачила, — відповіла дівчина.

— Скількох карликів бачила?

— Не знаю. Бо їх не можна порахувати на пальцях.

— Але не одного?

— Бачила більше й менше. Але не одного.

— Як змалювала у "Повітряній личинці"?

Дівчина кивнула.

Нарешті Тенґо поставив запитання, яке вже давно не давало йому спокою:

— Скажи: те, що написано в "Повітряній личинці", справді відбувалося?

— А що таке правда, — запитала дівчина без запитальної інтонації.

Ясна річ, він не знав, що відповісти.

Грім лунко прокочувався по небу. Дрібно тремтіли віконні шибки. Проте блискавка все ще не спалахувала. І дощ не шумів. Тенґо згадав давно бачений кінофільм про підводний човен. Одна за одною вибухали глибинні бомби, різко здригався його корпус. Однак люди, замкнені в темному залізному коробі, нічого зсередини не бачили. Лише відчували безперервні вибухи й гойдання човна.

— Почитайте книжку або щось розкажіть, — попросила Фукаері.

— Гаразд, — погодився Тенґо. — Але ніяк не можу згадати книжки, підходящої для голосного читання. Такої книжки не маю напохваті, тож якщо не заперечуєш, перекажу тобі зміст "Котячого міста".

— Котячого міста?

— Про місто, в якому жили самі коти.

— Радо послухаю.

— Можливо, ця розповідь буде трохи страшною, якщо її слухати перед сном.

— Байдуже. Я зможу заснути під будь-яку розповідь.

Тенґо приставив стілець до ліжка, сів на ньому й, сплівши пальці обох рук на колінах, крізь гуркіт грому почав переказувати зміст "Котячого міста". Він читав це оповідання для себе двічі в експресі й один раз уголос у батьковій палаті. І загалом його сюжет запам'ятав. Воно не вирізнялося особливою докладністю і плавністю стилю, а тому Тенґо не відчував значного опору, коли по ходу розповіді переробляв його. Розповідав його зміст Фукаері, випускаючи нудні уривки й додаючи доречні епізоди.

Загалом розповідь не була надто довгою, але забрала більше часу, ніж він сподівався. Бо Фукаері запитувала, коли чогось не розуміла. І тоді Тенґо зупинявся і докладно відповідав на кожне її запитання. Описував розташування міста, поведінку котів і характер головного персонажа. Коли ж в оповіданні чогось не знаходив (а так траплялося часто), то сам відповідно додумував. Як і тоді, коли переробляв "Повітряну личинку". Здавалось, Фукаері захопилася оповіданням, її очі перестали бути сонними. Іноді вона заплющувала їх, щоб уявити собі краєвиди котячого міста. А коли розплющувала, то квапила Тенґо розповідати далі.

Коли він закінчив розповідь, дівчина, широко розтуливши очі, хвильку пильно дивилася на нього. Ніби кішка, яка щось вистежує у темряві своїми блискучими зіницями.

— Ви їздили до котячого міста, — сказала вона докірливо.

— Я?

— Ви їздили до свого котячого міста. І повернулися додому на електричці.

— Ти так відчуваєш?

Загорнувшись по горло літньою ковдрою, дівчина кивнула.

— Ти правду кажеш, — вів далі Тенґо. — Я їздив до котячого міста й повернувся додому на електричці.

— Зробили очищення? — спитала Фукаері.

— Очищення? — перепитав Тенґо. Яке там очищення? — Ні, ще не зробив.

— Його треба зробити.

— Яке очищення?

Дівчина не відповіла.

— Побувати в котячому місті й нічого після цього не зробити — це недобре.

Ніби розколюючи небо навпіл, торохнув сильний грім. Його гуркіт ставав дедалі гучнішим. Фукаері в ліжку аж зіщулилася.

— Ідіть сюди й обніміть мене, — сказала вона. — Нам обом треба разом поїхати до котячого міста.

— Чому?

— Можливо, карлики помітять вхід до квартири.

— Бо ми не зробили очищення?

— Бо ми обоє — одне ціле, — сказала Фукаері.

Розділ 13

(про Аоаме)

"Без твоєї любові"

— 1Q84 рік, — сказала Аоаме. — Ви хочете сказати, що рік, прозваний 1Q84, в якому я живу, не є справжнім 1984 роком?

— Надзвичайно важко сказати, що таке справжній світ, — відповів лідер, усе ще лежачи долілиць. — Однак тут — це справжній світ. У цьому нема сумніву. Біль, якого я зазнаю в цьому світі, — справжній. Смерть, яку несе цей світ, справжня. Кров, яка тече в жилах, справжня. Цей світ — не підробка. Не гіпотетичний. Не метафізичний. Ручаюсь. Однак зараз не 1984 рік, який ви знаєте.

— Може, це щось схоже на паралельний світ?

Чоловік силувано всміхнувся.

— Здається, ви забагато начиталися наукової фантастики. Н., цей світ не паралельний. Від 1984 року не утворилося відгалуження — 1Q84 рік, і тепер вони, 1984 і 1Q84 роки, не рухаються паралельно. 1984 року вже ніде немає. І для вас, і для мене зараз існує лише 1Q84 рік.

— Ми пробралися в такий час.

— Саме так. Ми сюди пробралися. А може, такий час проник у нас. І наскільки я розумію, двері відчинилися тільки в один бік. Вороття назад нема.

— Це сталося тоді, коли я спустилася аварійними сходами на столичній швидкісній автостраді, — сказала Аоаме.

— На столичній швидкісній автостраді?

— Поблизу станції Санґендзя, — відповіла Аоаме.

— Зрештою, байдуже, де це сталося, — сказав чоловік. — Для вас це — Санґендзя. Але йдеться не про те, в якому конкретному місці це сталося. Головне — коли. Стрілку, так би мовити, перевели з однієї колії на іншу, й світ опинився в 1Q84 році.

Аомаме уявила собі, як кілька карликів спільно переводять залізничну стрілку. Серед ночі, під блідим місячним сяйвом.

— І цього 1Q84 року на небі з'явилося два Місяці? — спитала вона.

— Саме так. З'явилося два Місяці. Як знак того, що стрілку переведено. Завдяки цьому вдається відрізнити два світи. Але не всі люди бачать обидва Місяці. Ні, скоріше майже всі не бачать. Інакше кажучи, кількість людей, які знають, що зараз 1Q84 рік, обмежена.

— Тобто більшість людей у цьому світі не помічають, що час перемінився?

— Авжеж. Для більшості людей цей світ звичайний — такий, яким був завжди. Саме в такому розумінні я кажу, що "це справжній світ".

— Стрілку переведено, — сказала Аомаме. — Але якби цього не сталося, то ми з вами тут не зустрілися б, правда?

— Цього ніхто не знає. Це питання імовірності. Але, мабуть, ви маєте рацію.

— Те, що ви кажете, твердий факт чи гіпотеза?

— Гарне запитання. Однак розрізнити ці дві можливості надзвичайно важко. Ось послухайте, як про це говориться в одній давній пісні: "Without your love, it's a honkey-tonk parade". — Чоловік тихо проспівав собі під ніс. — "Без твоєї любові це лише дешевенький балаган". Ви знаєте цю пісню?

— "It's Only a Paper Moon".

— Так, і 1984 рік, і 1Q84 рік, у принципі, однакового походження. Якщо ви не вірите у світ і, крім того, нікого не любите, то все здається фальшивим. У будь-якому з двох світів лінію, що відділяє гіпотезу від факту, здебільшого очима не видно. Її видно тільки в душі.

— А хто перевів залізничну стрілку?

— Хто перевів залізничну стрілку? І на це важко відповісти. Причинно-наслідковий зв'язок у цьому разі не має особливої сили.

— Так чи інакше, чиясь воля занесла мене в цей світ з 1Q84 роком, — сказала Аоаме. — Але не моя.

— Це правда. Ви перемістилися в цей світ через те, що поїзд, на який ви сіли, після стрілки пішов іншою колією.

— До цього приклали свою руку карлики?

— У цьому світі вони існують. І принаймні тут їх так називають. Але не завжди вони мають людську подобу й назву.

Прикусивши губу, Аоаме задумалася над сказаним.

— Ваші міркування здаються мені суперечливими. Припустімо, що карлики перевели стрілку й перенесли мене в

1Q84 рік. Але якщо вони не бажають, щоб я вам щось зробила, то чому навмисне привели мене сюди? Хоча усунення мене мало б відповідати їхнім інтересам.

— Це нелегко пояснити, — спокійним голосом відповів чоловік. — Та у вас, бачу, швидко працює голова. Сподіваюсь, що, може, ви хоч трохи зрозумієте те, що я збираюся сказати. Як я вже зазначав, для світу, в

якому ми живемо, найважливіше те, щоб підтримувався баланс між добром і злом. Карлики або їхня воля мають надзвичайну силу. Але чим частіше вони нею користуються, тим автоматично дедалі більше зростає опір цій силі. Таким чином світ підтримує делікатну рівновагу. Такий принцип залишається незмінним у будь-якому світі. Абсолютно те саме можна сказати про світ з його 1Q84 роком, в якому ми зараз перебуваємо. Як тільки карлики почали виявляти свою надмірну силу, автоматично народилася антикарликова сила. І, напевне, саме вона втягла вас у цей 1Q84 рік.

Усе ще лежачи на синій маті своїм велетенським тілом, немов кит, викинутий на морський берег, чоловік глибоко дихав.

— Якщо вести розмову, послуговуючись згаданою аналогією із залізничною колією, то можна сказати ось що. Вони можуть перевести стрілку. Внаслідок цього поїзд котиться по новій колії. Колії 1Q84 року. Однак вони не здатні розрізнити пасажирів, які сіли на цей поїзд. Тобто, можливо, в ньому їдуть і небажані для них люди.

— Непрошені пасажири, — сказала Аоаме.

— Саме так.

Торохнув грім. Сильніше, ніж перед тим. Але блискавка не спалахнула. "Дивно", — подумала Аоаме. Хоча грім ударив зовсім близько, блискавки не було. Не падав і дощ.

— Ви зрозуміли, що я досі сказав?

— Слухаю, — відповіла Аоаме, вже відвівши вістря голки від вибраної точки на чоловічій шиї і спрямувавши його вгору. Тепер вона мусила зосередитися на його розповіді.

— Там, де є світло, повинна бути й тінь, а там, де є тінь, — світло. Немає тіні без світла й світла без тіні. В одній книжці Карл Юнг ось що пише: "Якщо людина — позитивна істота, то її тінь — негативна. Що більше людина намагається стати добрішою і досконалішою, то її тінь виразно проявляє волю стати темнішою, злішою і руйнівнішою. Коли людина, виходячи за свої фізичні межі, намагається досягти духовної повноти, її тінь спускається в пекло й стає дияволом. Бо в цьому природному світі спроба людини стати вищою за себе так само, як стати нижчою, — гріх".

Невідомо, карлики добрі чи злі. У певному сенсі це виходить за межі нашого розуміння і словесного формулювання. Ми з давніх-давен живемо разом з ними. Відколи добро й зло не існували окремо. З тих часів, коли людська свідомість тільки зароджувалася. Та найважливіше, що, незалежно від того, вони — добро чи зло, світло чи тінь, тоді, коли вони пускають у хід свою силу, обов'язково виникає зворотна реакція. Тому цього разу майже одночасно з тим, як я став представляти карликів, моя дочка стала представляти анти-карликову силу. Таким чином підтримувалася рівновага.

— Ваша дочка?

— Так. Це вона першою привела карликів. Тоді їй було десять років, а тепер — сімнадцять. Одного разу вони з'явилися з темряви й через неї прийшли в цей світ. І зробили мене своїм представником. Дочка була перцепієнткою, а я — реципієнтом. Здається, ніби ми випадково наділені такими якостями. У всякому разі, вони нас знайшли, а не ми — їх.

— І ви зґвалтували власну дочку.

— Єднався, — сказав чоловік. — Це слово набагато ближче до правди. Крім того, я єднався з дочкою як ідеєю. "Єднатися" — багатозначне слово. Суть у тому, що ми стали одним цілим. Як перцепієнтка й реципієнт.

Аомаме хитнула головою:

— Я не розумію того, що ви кажете. Ви мали статевий зв'язок з власною дочкою чи ні?

— Відповідь: і так, і ні.

— Те саме було з Цубасою?

— Те саме.

— Але ж матка Цубаси була реально порваною.

Чоловік хитнув головою.

— Ви бачили тільки ідею в людській подобі, а не реальну людину.

Аомаме не встигала за швидким потоком розмови. Зробила паузу й віддихалася. Потім продовжила:

— Ви хочете сказати, що ідея втекла, прибравши людську подобу?

— Якщо казати коротко.

— Отже, я не бачила реальної Цубаси?

— Тому її забрали назад.

— Забрали назад? — спитала Аомаме.

— Забрали назад і лікували. Вона дістала потрібне лікування.

— Я не вірю вашим словам, — коротко сказала Аомаме.

— Не можу вам за це дорікати, — спокійно відповів чоловік.

На якийсь час Аоаме втратила мову. А тоді запитала:

— Ви стали представником карликів завдяки тому, що багатозначно згвалтували власну дочку як ідею в людській подобі. Однак одночасно з тим, як ви стали їхнім представником, реагуючи на це, ваша дочка покинула вас і, так би мовити, стала вашим супротивником. Ви це стверджуєте?

— Саме це. Тому вона залишила свою дооту, — сказав чоловік. — Але побоююсь, що навіть після таких слів ви не зрозумієте, про що йдеться.

— Доота? — перепитала Аоаме.

— Це — щось схоже на живу тінь. Однак до цього причетний ще один чоловік. Колишній мій друг. Чоловік, вартий довіри. Я передав дочку йому. А не так давно до цієї справи долучився добре вам відомий Тенґо-кун. Він і моя дочка випадково зішлись разом й утворили команду.

Здавалось, ніби раптом час зупинився. Аоаме не знаходила потрібних слів. Заціпенівши, вона очікувала, коли час знову рушить.

А чоловік провадив далі:

— Вони обоє мали якості, що доповнювали одна одну. Те, чого не вистачало Тенґо-куну, мала Еріко, а те, чого бракувало їй, мав він. Вони доповнювали одне одного й, об'єднавши сили, виконували одну роботу. І її наслідки мали велике значення в контексті утвердження антикарликових сил.

— Вони утворили команду?

— Вони не мають ні любовних, ні статевих стосунків. Тому не варто переживати. Якщо, звісно, ви таке підозрюєте. Еріко ні в кого не закохувалася. Це не входило в її наміри.

— І які наслідки їхньої спільної роботи? Якщо говорити конкретно.

— Щоб це пояснити, треба вдатися до ще однієї аналогії. Вони, так би мовити, запустили в хід щось схоже на антитіла проти вірусу. Якщо вважати дії карликів вірусом, то вони створили й розповсюдили антитіла проти нього. Звичайно, такий погляд односторонній, і якщо подивитися на це очима карликів, то, напевне, Тенґо й Еріко — переносники вірусу. Все на світі має свою протилежність.

— Це реакція, про яку ви згадували?

— Саме так. Людина, яку ви любите, й моя дочка, об'єднавши сили, взялися до такої роботи. Словом, у цьому світі вони буквально йдуть одне вслід за одним.

— Але ж ви сказали, що це не випадково. Тобто що я прийшла в цей світ з чиєїсь волі. Це правда?

— Правда. Ви прийшли сюди, в цей світ з 1Q84 роком, з чиєїсь волі й з певною метою. І те, що ви й Тенґо-кун зійшлися, незалежно від своїх ролей, — зовсім не випадковість.

— З чиєї волі й з якою метою?

— Пояснювати це — не мій обов'язок, — відповів чоловік. — Вибачте.

— Чому ви не можете пояснити?

— Це не означає, що не можу пояснити. Та якби я пояснив, то моє пояснення втратило б свій зміст.

— Ну, тоді я поставлю вам інше запитання, — сказала Аоаме. — Чому це саме на мене впав вибір?

— Очевидно, ви ще не знаєте чому.

Аоаме кілька разів рішуче похитала головою.

— Чому — не знаю. Зовсім.

— Усе дуже просто. Бо між вами й Тенґо-куном сильне взаємне притягання.

Аоаме надовго замовкла. Відчула, як на чолі виступив рясний піт. Мала таке відчуття, ніби її повністю вкрила тонка невидима плівка.

— Притягання, — повторила вона.

— Взаємне і дуже сильне.

Почуття, схоже на гнів, безпричинно піднялося в її душі. Вона навіть передчувала, що її от-от занудить.

— Я не можу в це повірити. Він, напевне, мене не пам'ятає.

— Е ні, Тенґо-кун добре пам'ятає, що ви існуєте в цьому світі, й шукає вас. І досі не любив іншої жінки, крім вас.

Аоаме на хвилину втратила мову. А в той час з короткими перервами торохтів грім. Здається, нарешті й дощ линув. Великі дощові

краплі заперіщили об віконні шибки готелю. Однак їхній стукіт майже не доходив до вух Аоаме.

— Ваше право — вірити чи не вірити, — сказав чоловік. — Але краще повірити. Бо це — беззаперечна правда.

— Ви хочете сказати, що він мене ще пам'ятає, хоча минуло вже двадцять років, як ми не бачилися? Хоча навіть не розмовляли віч-на-віч.

— Ви міцно стиснули його руку в порожній аудиторії початкової школи, коли вам було десять років. Щоб на таке піти, вам, напевне, довелося зібрати всю свою відвагу.

Аоаме скривилася.

— А звідки ви про це знаєте?

Чоловік не відповів на її запитання.

— Тенґо-кун ніколи цього не забував. Постійно думав про вас. І зараз думає. Раджу вам у це повірити. Я багато чого знаю. Наприклад, що й тепер ви думаєте про Тенґо-куна, коли самозадовольняєтеся. Уявляєте собі його постать, хіба ні?

Злегка розтуливши рот, Аоаме не знаходила слів для відповіді. Тільки тихо дихала.

А чоловік провадив далі:

— Не соромтесь цього. Це — природна людська звичка. І він так само робить, думаючи про вас, і тепер.

— Звідки ви таке...

— Звідки я таке знаю? Інформацію сприймаю слухом. Бо моя робота полягає в тому, щоб слухати голос.

Аомаме кортіло голосно зареготати й водночас заплакати. Але вона не спромоглася цього зробити. Застигнувши в розгубленості, вона незворушно мовчала.

— Не треба боятися, — сказав чоловік.

— Боятися?

— Ви боїтеся. Так само, як люди у Ватикані боялися визнати геліоцентричну теорію будови Всесвіту. Причина була не в тому, що вони вірили в безпомилність геоцентричної теорії. Вони лише боялися нового становища, до якого могло спричинитися визнання геліоцентричної теорії. Боялися, що в такому разі їм самим доведеться перебудувувати власну свідомість. Правду кажучи, католицька церква навіть зараз офіційно не визнає геліоцентричної теорії. Так само й ви боїтеся скинути міцний захисний панцир, який досі облягає ваше тіло.

Обхопивши долонями обличчя, Аомаме кілька разів схлипнула. Не хотіла цього робити, але ніяк не могла стриматися. Хотіла вдати, що сміється, але їй це не вдалося.

— Вас обох, так би мовити, привіз у цей світ той самий поїзд, — спокійно мовив чоловік. — Тенґо-кун спільно з моєю дочкою розпочав антикарликову діяльність, а ви, з іншої причини, взялися знищити мене. Інакше кажучи, ви обоє робите дуже небезпечну справу в дуже небезпечному місці.

— Ви хочете сказати, що чиясь воля хоче від нас таких учинків?

— Можливо.

— Власне, для чого? — спитала Аоаме й відразу збагнула, що зробила це даремно. Отримати відповідь зовсім не сподівалася.

— Найприйнятніший спосіб розв'язання цієї проблеми полягає в тому, щоб ви десь зустрілись і, взявшись за руки, залишили цей світ, — не відповідаючи на запитання, сказав чоловік. — Однак це нелегко зробити.

— Нелегко зробити, — машинально повторила Аоаме.

— На жаль, дуже м'яко кажучи, це нелегко. Якщо бути відвертим, то взагалі неможливо. Бо ваш супротивник, як би ви його не називали, потужний.

— Тому... — сухим голосом сказала Аоаме й відкашлялася, її розгубленість уже вляглася. "Зараз не час плакати", — подумала вона. — Тому з'явився ваш план, чи не так? Взамін за безболісну смерть для вас ви можете мені щось запропонувати. Якийсь інший вибір.

— Ви страшенно догадливі, — відповів чоловік, усе ще лежачи долілиць. — Це правда. Мій план пов'язаний з вибором для вас і Тенґокуна. Можливо, він вам не сподобається. Але все-таки це вибір.

— Карлики бояться втратити мене, — сказав чоловік. — Бо моє існування все ще їм потрібне. Як їхній представник я для них дуже корисна людина. Знайти мені заміну непросто. Поки що наступника на моє місце не підготовлено. Щоб стати їхнім представником, треба задовольняти чимало важких умов, а я був рідкісною людиною, яка всім цим умовам відповідала. Тож вони бояться мене втратити. Якби це сталося, то тимчасово утворилося б порожнє місце. Тому вони хочуть запобігти моїй смерті. Хочуть ще трохи продовжити мені життя. Громовиця, яка лунає надворі, — це ознака їхнього гніву. Однак вони не спроможні безпосередньо на вас вплинути. Лише попереджають своїм гнівом. З тієї ж причини вони, можливо, витонченим способом довели до

загибелі вашу подругу. І, мабуть, так само якимось способом завдадуть шкоди Тенґо-куну.

— Завдадуть шкоди?

— Тенґо-кун написав оповідання про карликів та їхні дії. Еріко запропонувала сюжет оповідання, а Тенґо-кун перетворив його на досконалий текст. Це їхня спільна робота. Оповідання зіграло роль антитіл, спрямованих проти карликів. Видане у вигляді книжки, воно стало бестселером і позбавило карликів, принаймні тимчасово, різних можливостей, а також обмежило простір для кількох їхніх дій. Сподіваюсь, ви чули, що його заголовок — "Повітряна личинка".

Аомаме кивнула.

— Я бачила газетні статті про цю книжку. І рекламу видавництва. Але самої книжки не читала.

— "Повітряну личинку" фактично написав Тенґо-кун. А тепер він пише новий власний твір про світ з двома Місяцями. Як здібна перцепієнтка Еріко розбудила в ньому бажання написати роман, що виконував би роль згаданих антитіл. А Тенґо-кун як реципієнт наділений небуденними здібностями. Можливо, саме такі його здібності привели вас сюди або, інакше кажучи, посадили у згаданий поїзд.

Аомаме в напівтемряві сильно насупилася. Хоч-не-хоч, їй доводилося вести таку розмову.

— Ви хочете сказати, що завдяки здібностям Тенґо-куна як автора оповідання або, за вашими словами, як реципієнта я опинилася у світі з 1Q84 роком?

— Я принаймні таке припускаю, — відповів чоловік.

Аомаме перевела погляд на свої руки. Її пальці були мокрі від сліз.

— Якщо так піде й далі, то з великою імовірністю Тенґо-куна знищать. Бо зараз він найнебезпечніша для карликів людина. А цей світ справжній. Справжня кров тече по жилах. І смерть у ньому настає справжня. Звісно, вічна.

Аомаме прикусила губу.

— Я хотів би, щоб ви подумали ось про що, — сказав чоловік. — Припустімо, що ви мене тут убили й забралися з цього світу. Тоді карлики не матимуть підстав завдавати шкоди Тенґо-куну. Бо якщо такий канал зв'язку, як я, буде ліквідовано, то, незважаючи на їхні погані вчинки, Тенґо-куну й моїй дочці уже ніщо не загрожуватиме. Карлики все кинуть і десь-інде шукатимуть нового каналу. Іншого походження. Це для них стане першочерговим завданням. Ви зрозуміли?

— Теоретично, — відповіла Аомаме.

— Однак, з іншого боку, якщо я загину, то організація, яку я створив, не залишить вас у спокої. Поки вони вас не розшукають, мине певний час. Бо ви, мабуть, зміните прізвище, місце проживання й, можливо, обличчя. Проте вони колись доженуть вас і покарають. Бо ми створили згуртовану бойову систему, яка не вміє відступати назад. Це — один варіант вибору.

Аомаме давала лад у голові почутим словам. А чоловік ждав, коли вона їх засвоїть.

— І навпаки, — вів далі він, — припустімо, що ви мене тут не вбили. І спокійнісінько звідси пішли. Я залишуся живим. Якщо так станеться, то для захисту мене, свого представника, карлики докладуть усіх сил, щоб звести зі світу Тенґо-куна. Талісман, який його оберігає, не настільки могутній, щоб вони не зуміли віднайти в ньому слабку сторону й у який-

небудь спосіб знищити. Бо вони не можуть допустити подальшого розповсюдження антитіл. Але зате щезне загроза для вас і підстава для покарання. Це — ще один варіант вибору.

— У такому разі Тенґо-кун помре, а я житиму далі. У цьому світі з його 1Q84 роком, — підсумувала Аомаме чоловікові слова.

— Можливо, — погодився він.

— Але ж моє життя у світі, в якому немає Тенґо-куна, буде беззмістовним. Бо ми назавжди втратимо можливість зустрітися.

— Мабуть, так і станеться, якщо дивитися на це вашими очима.

Міцно прикусивши губу, Аомаме уявила собі таке становище.

— Але це — лише ваші слова, — зазначила вона. — То хіба я маю підставу обов'язково їм вірити?

Чоловік хитнув головою.

— Це правда. Ніякої підстави нема. Лише я так кажу. Але ж нещодавно ви бачили, якою особливою силою я наділений. Той годинник не висів на нитці. Він дуже важкий. Можете самі перевірити. Ваша воля — вірити чи не вірити моїм словам. У нас уже мало часу.

Аомаме зиркнула на годинник, що стояв на комоді. Його стрілки наближалися до дев'ятої. Сам він перемістився і стояв під іншим кутом. Через те, що піднімався в повітря й опустився вниз.

— Цього 1Q84 року, здається, не можна врятувати вас обох одночасно, — сказав чоловік. — Маєте два варіанти вибору. За одним ви гинете, а Тенґо-кун залишиться живим, за другим він гине, а ви

залишитесь живою. На самому початку я застерігав, що це — неприємні варіанти вибору.

— А іншого вибору нема?

Чоловік хитнув головою.

— У даний час можна вибрати лише один з двох варіантів.

Аомаме повільно видихнула повітря, що зібралось в її легенях.

— На жаль, — вів далі чоловік, — якби ви залишалися в 1984 році, то така дилема перед вами не стояла б. Але водночас ви тоді не могли б дізнатися про те, що Тенґо-кун постійно про вас думав. Хай там що, але саме завдяки тому, що ви опинилися в 1Q84 році, вам стало відомо, що ваші серця в певному розумінні між собою пов'язані.

Аомаме заплющила очі й вирішила: "Не плакатиму, ще не пора".

— Тенґо-кун справді мене тепер шукає? Ви можете це чесно стверджувати? — запитала вона.

— Тенґо-кун досі ніякої жінки, крім вас, щиро не любив. Це — безсумнівний факт.

— Однак мене не шукав.

— Але ж і ви не пробували його шукати. Хіба ні?

Зплющивши очі, Аомаме за одну мить оглянулася на минулі роки. Ніби піднявшись на високий пагорб, поглядала з крутого берега на морську протоку. Відчувала запах моря. Чула посвист вітру.

— Ми обоє мали б набагато раніше набратися відваги й шукати одне одного. І тоді, ще в первісному світі, поєдналися б.

— Така гіпотеза має право на існування, — сказав чоловік. — Але ж у світі 1984 року ви, напевне, так навіть не думали. Причина й наслідок пов'язані між собою викривленим способом. І таке викривлення навряд чи вдасться усунути заміною одного світу іншим.

З очей Аомаме закапали сльози. Вона плакала за тим, що досі втратила. І за тим, що могла втратити в майбутньому. А потім (вона не пам'ятає, скільки плакала) дійшла до такого стану, що більше вже не могла плакати. Ніби нашттовхнувшись на невидиму стіну від напливу почуттів, вона помітила, що сльози вичерпалися.

— Гаразд, — сказала вона. — Надійних підстав вірити вашим словам нема. Нічого не можна довести. Деталі вашого плану невідомі. Однак я, здається, таки мушу на нього пристати. З вашої волі виведу вас із цього світу. Завдам вам миттєвої, безболісної смерті. Щоб Тенго-кун залишився живим.

— Тобто ви погоджуєтеся на договір?

— Так, погоджуюся.

— Можливо, ви загинете, — сказав чоловік. — Вас доженуть і покарають. І, напевне, жорстоко. Бо вони — фанатики.

— Мені байдуже.

— Бо ви любите?

Аомаме кивнула.

— "Без твоєї любові все лише дешевенький балаган", — сказав чоловік. — Як співається в пісні.

— Якщо я вас уб'ю, то справді Тенґо-кун залишиться живим?

Хвилину чоловік мовчав. А тоді відповів:

— Тенґо-кун залишиться живим. Повірте моїм словам. Можу поручитися своїм життям.

— І моїм, — сказала Аомаме.

— Лише цим я можу поручитися, — сказав чоловік.

Аомаме міцно стиснула обидві руки.

— Правду кажучи, я хотіла жити разом з Тенґо-куном. На якийсь час у кімнаті запала мовчанка. Перестав торохтіти й грім. Усе затихло.

— Щодо мене, то я хотів би, щоб ви, якщо це можливо, так і зробили, — сказав чоловік. — Однак, на жаль, такого вибору у вас нема. Ні 1984 року, ні 1Q84 року. З різних причин.

— 1984 року дороги, якими йшли я і Тенґо-кун, навіть не перетиналися. Ви це хочете сказати?

— Саме це. Ви обоє, зовсім не підтримуючи стосунків, але думаючи одне про одного, можливо, так і постаріли б у самотності.

— А от 1Q84 року я зможу принаймні дізнатися, що вмерла заради нього.

Чоловік мовчки дихав.

— Я хотіла б, щоб ви сказали мені одну річ, — сказала Аоаме.

— Якщо зможу, — все ще лежачи долілиць, відповів чоловік.

— Тенґо-кун якось дізнається, що я вмерла заради нього? Чи ніколи так нічого й не знатиме?

Чоловік довго думав над цим запитанням.

— Можливо, це залежить від вас.

— Залежить від мене, — повторила Аоаме. — Як це розуміти?

Чоловік спокійно хитнув головою.

— Вам доведеться пройти тяжкі випробування. І після того, напевне, побачите все у відповідному світлі. Більше нічого не можу сказати. Ніхто точно не знає, що таке смерть, поки сам з нею не зустрінеться.

Аоаме старанно витерла рушником сльози на обличчі, взяла в руки з підлоги мініатюрну плішню і ще раз перевірила, чи її вістря не зламалося. Палець правої руки приклала до фатальної точки на чоловічій шиї. Відшукала її швидко, бо її положення закарбувала собі в пам'яті. Натискаючи легенько пальцем, оцінила реакцію і ще раз переконалася, що інтуїція її не підводить. Після того вона кілька разів глибоко дихнула, вирівняла серцебиття і заспокоїла нерви. Голову довелось очистити від будь-яких думок. Навіть тимчасово стерла любов до Тенґо. Ненависть, гнів, розгубленість прогнала геть від себе. Невдача неприпустима. Свідомість треба зосередити на смерті. Ніби чітко сфокусувати промінь світла.

— Зараз роботу скінчимо, — сказала вона спокійно. — Я мушу прибрати вас із цього світу.

— І тоді я позбудуся наділеного мені болю.

— Усіх болів, карликів, зміненого світу, різних гіпотез... і любові.

— І любові. Це правда, — наче сам до себе проказав чоловік. — І я мав людей, яких любив. Ну що ж, закінчимо свою роботу. Аомаме-сан, ви страшенно здібна людина. Це мені ясно.

— І ви, — сказала Аомаме. В її голосі вже відчувалася дивовижна прозорість того, що приносить смерть. — Мабуть, ви також надзвичайно здібна й видатна людина. І, напевне, мав би існувати світ, в якому вам не довелося б умирати.

— Того світу вже нема, — сказав чоловік. Це були його останні слова.

Того світу вже нема.

Аомаме приставила гостре вістря до особливого місця на чоловіковій шії. Зосередившись, вибрала правильний кут його нахилу й піднесла кулак правої руки. Затаївши подих, очікувала сигналу. "Ні про що не думатиму, — вирішила вона. — Ми обоє закінчимо свою роботу. От і все. А думати про щось нема потреби. І пояснення зайві. Залишається тільки очікувати сигналу", її кулак, твердий мов камінь, не мав серця.

За вікном трохи гучніше прокотився грім без спалаху блискавки. Об віконні шибки барабанив дощ. У той час вони обоє перебували в стародавній печері. Темній, вологій, з низькою стелею. Її вхід обступили похмурі звірі й духи. Навколо Аомаме тільки на мить світло й тінь злилися воєдино. Безіменний вітер просвистів далекою морською протокою. Це був сигнал. Послухавшись його, Аомаме коротко й точно опустила кулак.

Усе скінчилося без жодного звуку. Звірі й духи глибоко видихнули, розступились і повернулися в глибінь бездушного лісу.

Розділ 14

(про Тенґо)

Переданий пакет

— Ідіть сюди й обніміть мене, — сказала Фукаері. — Нам удвох треба ще раз поїхати до котячого міста.

— Тебе обійняти? — спитав Тенґо.

— Ви не хочете цього робити, — без запитальної інтонації спитала Фукаері.

— Та не в цьому річ. Бо просто... не знаю, як і сказати... не розумію, для чого це.

— Щоб зробити очищення, — монотонним голосом відповіла дівчина. — Ідіть сюди й обніміть мене. Одягніть на себе піжаму й погасіть світло.

Послухавшись її, Тенґо загасив лампу, що висіла під стелею. Роздягнувся і накинув на себе піжаму. "Цікаво, коли востаннє я її прав?" — переодягаючись, подумав він. Позаяк не міг пригадати, то, напевне, досить давно. Але, на щастя, вона нічим не пахла. Загалом Тенґо не дуже пітнів. Але вважав, що піжаму треба прати частіше. У цьому непевному житті будь-коли може щось статися. Тож старанно випрана піжама тоді стане у пригоді.

Він заліз у ліжку й несміливо обхопив Фукаері рукою. Дівчина поклала голову на його правицю. І стишилася, немов створіння, що готується до зимової сплячки. її тепле тіло було м'яким, безборонним.

Грім знову подужчав. Тепер і дощ почав іти. Ніби шаленіючи від злості, його косі струмені безперервно періщили віконні шибки. Повітря, здавалось, гусло, а світ чимдуж наближався до свого похмурого кінця. Напевне, таке відчуття було й тоді, коли стався світовий потоп. Під час такої негоди й парі носорогів, і парі левів, і парі пітонів довелося чимало витерпіти, перебуваючи в тісному Ноевому ковчегу. Бо їхні життєві звички сильно різнилися, а вони не мали кому поскаржитися, до того ж чужі запахи їх дратували.

Слово "пара" нагадало Тенґо про Сонні й Шер. Однак рішення посадити їх у Ноїв ковчег, щоб представляти людську пару, навряд чи можна було назвати правильним вибором. Для такої ролі, напевне, набагато краще підійшла б інша пара.

Обіймаючи в ліжку Фукаері, одягнену в його піжаму, Тенґо перебував у дивному настрої. Йому навіть здавалося, ніби обіймає частину самого себе. Як істоту з розділеним тілом і кров'ю, але однаковим запахом і спільною свідомістю.

Він уявив собі, що замість Сонні й Шер обрали його з Фукаері в ролі людської пари й посадили на Ноїв ковчег. Але і їх не можна було назвати підходящим зразком такої пари, яка представляла б людство. "Узагалі, як не крути, те, як ми оце зараз обіймаємося в ліжку, важко назвати зразковим", — подумав він і вже не міг заспокоїтися. І, перемикаючись на інше, уявив собі, як у Ноевому ковчегу дружно живуть Сонні й Шер з пітонами. Зовсім беззмістовна гра уяви, але завдяки їй Тенґо вдалося хоч трохи зняти напруження.

Фукаері, перебуваючи в обіймах Тенґо, не ворушилась і не говорила. Мовчав і він. Навіть обіймаючи її в ліжку, майже не відчував статевого потягу. Для Тенґо статевий потяг був насамперед продовженням спілкування. Тому прагнути його без можливості спілкування вважав недоречним. Загалом він також розумів, що й вона не хоче цього від нього. Йому хотілося чогось іншого, а чого — не знав.

Та незалежно від того, яка була мета, обіймати вродливу сімнадцятирічну дівчину не було чимось особливо неприємним. Іноді її вухо торкалося його щоки. Її теплий подих відчувався на його шиї. Її груди, порівняно з тендітним тілом, здавалися великими й твердими. Їхню пружність Тенґо намацав над самим животом. Її шкіра чудово пахла. Такий особливий життєвий запах випромінює лише організм на стадії формування. Запах розпущеної в розпал літа квітки, вкритої вранішніми росинками. Схожі пахощі йому траплялися колись по дорозі до початкової школи.

"Тільки не треба ерекції, — подумав Тенґо. Бо тоді вона одразу зрозуміє. А він опиниться у трохи незручному становищі. Якими словами й ходом думок пояснить сімнадцятирічній дівчині, що випадково збудився, хоча не відчував безпосереднього статевого потягу. Але, на щастя, ерекції ще не було. І жодних її ознак. — Перестану думати про запах. Треба повернути думки на речі, ніяк не пов'язані із сексом".

Тенґо знову якийсь час думав про стосунки Сонні й Шер з парою пітонів. Чи матимуть вони спільну тему для розмови? Якщо матимуть, то яку? Співатимуть разом пісні? А коли пізніше уявлення про ковчег під час бурі вичерпалося, Тенґо взявся подумки множити тризначні числа. Він часто так робив, коли займався сексом із заміжньою подругою. Завдяки цьому затримував момент виверження сімені, до чого подруга ставилася дуже строго. А от чи це могло мати якийсь вплив на те, щоб зупинити ерекцію, він не знав. Але краще щось робити, ніж нічого. Треба щось робити.

— Я не проти, якщо підніметься, — ніби прочитавши його думки, сказала Фукаері.

— Не проти?

— У цьому нема нічого поганого.

— Нема нічого поганого, — повторив Тенґо її слова. "Як учень початкової школи на уроці статевого виховання", — подумав він. В ерекції немає нічого соромного й поганого. Але, звісно, треба вибирати підходящий час і місце.

— Значить, уже почалося очищення? — спитав Тенґо, щоб перемінити тему розмови.

Дівчина на це не відповіла. Здавалось, її маленькі чарівні вуха намагалися щось розчути крізь перекоти грому. Це Тенґо розумів. Тому вирішив більше нічого не казати. Перестав перемножувати й тризначні числа. "Якщо Фукаері не проти, то чому б йому не підніматися?" — подумав Тенґо. Та його прутень не виявляв ознак ерекції, а занурився у трясовиння спокою.

— Мені так подобається твій пісун, — сказала заміжня подруга. — І формою, і кольором, і розміром.

— А от мені не дуже, — заперечив Тенґо.

— Чому? — тримаючи в руці його м'якого прутня, немов сонну домашню тваринку, й оцінюючи його вагу, спитала вона.

— Не знаю, — відповів Тенґо. — Мабуть, тому, що я його не вибирав.

— Дивак, — сказала подруга. — Дивно міркуєш.

Це була дуже давня розмова. Подія, що сталася ще до всесвітнього потопу, коли Ной рятувався на ковчегу.

Фукаері спокійно, ритмічно дихала теплом у ший Тенґо. У тьмяному зеленому світлі електронного годинника й поодиноких спалахів блискавки, що нарешті почалися, він розглядав її вуха, яке здавалось йому схожим на м'яку таємничу печеру. "Якби вона була моєю коханкою,

я невтомно його цілував би, — думав Тенґо. — Під час сексу, занурившись в її лоно, приклав би губи до цього вуха, легенько покусував би, лизав би язиком, дихав на нього й нюхав би". Та робити це зараз він не хотів. Його ситуативне уявлення спиралося на чисте припущення — мовляв, якби вона була коханкою, то так зробив би. З морального погляду він не мав чого соромитися. Можливо.

Однак, незалежно від того, чи це морально, чи ні, йому не треба про це думати. Його прутень, здавалось, прокинувся із спокійного сну в трясовинні від постукування пальцем по спині. Позіхнув, неквапливо підвів голову й почав твердіти. І немов яхта, що відкрила свої вітрила постійно сприятливому північно-західному вітру, беззастережно досяг повної ерекції. Унаслідок цього мимоволі торкнувся попереку Фукаері. Тенґо подумки глибоко зітхнув. Відколи зникла заміжня подруга, він понад місяць не займався сексом. Напевне, причина в цьому. Треба було й далі перемножувати тризначні числа.

— Не хвилюйтеся, — сказала Фукаері. — Це ж природно, що піднявся.

— Дякую, — відказав Тенґо. — Але, можливо, карлики звідкись стежать.

— Нічого не зможуть зробити, навіть якщо стежитимуть.

— От і добре, — неспокійним голосом сказав він. — Та коли подумаю, що стежать, чомусь хвилююся.

Знову грім розпанахав небо так, наче розривав стару штору, й несамовито заторохтів віконними шибками. Здавалось, вони справді збиралися розбити вікна. Може, скло от-от таки розлетиться. Алюмінієва рама була міцна, але якщо такий лютий струс триватиме й далі, то вона навряд чи довго витримає. Великі краплі дощу й далі обстрілювали шибки, наче мисливський дріб оленя.

— Схоже, що грім майже не перемістився, — сказав Тенґо. — Зазвичай він так довго не триває.

Фукаері глянула на стелю.

— Ще якийсь час нікуди не піде.

— Скільки?

Фукаері на це не відповіла. Залишившись без відповіді і з безцільною ерекцією, Тенґо й далі боязко обіймав дівчину.

— Ще раз поїдемо до котячого міста, — сказала вона. — Тому треба заснути.

— Та хіба можна як слід заснути, коли так гримить і ще немає дев'ятої? — занепокоєно спитав він.

Тенґо подумки складав рівняння. Складне довге рівняння, розв'язок якого вже знав. Завдання полягало в тому, щоб прийти до нього якнайскоріше й найкоротшим шляхом. Він змусив мозок швидко працювати. Безбожно напружував його. Однак ерекція не припинялася. А навпаки, здавалось, зростала.

— Можна, — сказала Фукаері.

Сталося так, як вона сказала. У несамовиту безперервну зливу, серед перекотів грому, що стрясав будинок, з неспокоєм на душі й сильною ерекцією Тенґо все-таки непомітно заснув. Хоча зовсім не думав, що така річ можлива...

"Все перемішалось, — подумав він перед тим, як заснути. — Найкоротший спосіб розв'язання задачі треба якось знайти. Час для

цього обмежений. А аркуш для письмової відповіді невеликий". Годинник чесно відмірював час: тік-так, тік-так, тік-так.

Тенґо незчужся, як помітив, що став голим. Як і Фукаері. На ній не було нічого. Її груди мали вигляд привабливих досконалих півкуль. Бездоганних. Вони були не надто великими, все ще м'якими, такими, що поволі намагаються досягти довершеності. Хоч і були вже великими, але, здавалось, майже не відчували впливу земного тяжіння. Обидві стирчали красиво догори. Немов нові паростки лози, що прагнуть сонячного світла. Потім він помітив, що лобок у неї безволосий. Там, де мало бути волосся, видніла гладка біла шкіра, яка ще більше підкреслювала беззахисність дівчини. Між ногами прозирало її лоно, що здавалось таким же щойно створеним, як і вухо. Можливо, й справді його недавно зроблено. "І вухо, й лоно дуже схожі між собою", — подумав Тенґо. Звернені вгору, вони наче до чогось дослухалися. Скажімо, до ледве чутного далекого дзвону.

Лежачи навznak, Тенґо дивився у стелю. Фукаері сиділа на ньому верхи. Його ерекція все ще не припинялася. Не перестав гуркотіти й грім. І доки він торохтітиме? Так можна й небо розірвати на частини. І ніхто не зможе його після того полагодити.

"Я спав, — пригадав Тенґо. — Заснув з ерекцією. І досі залишаюся в такому стані. Невже ерекція тривала й під час сну? Чи, може, відновилася, коли прокинувся? Як другий, скажімо, кабінет міністрів. Цікаво, як довго я спав? Та, зрештою, яке це має значення? У всякому разі ерекція зараз триває (незалежно від того, переривалася вона чи ні) й немає ознак, що зупиниться. Ніщо не допоможе її зупинити — ні Сонні й Шер, ні перемножування тризначних чисел, ні складна математична задача".

— Я не проти, — сказала Фукаері. Розкривши ноги, вона притиснулася своїм щойно створеним лоном до живота Тенґо. Здавалось, зовсім цього не соромилася. — Нема нічого поганого в тому, якщо підніметься.

— Я не можу рухатися, — мовив Тенґо. І це була правда. Намагався підвестись, але не міг ворухнути й пальцем. Відчував вагу тіла Фукаері й свою ерекцію. Але, здавалось, задерев'янів, ніби чимось прив'язаний.

— Рухатися не треба, — сказала Фукаері.

— Треба. Бо це моє тіло, — заперечив Тенґо.

Фукаері нічого на це не відповіла.

Тенґо сумнівався, чи взагалі його слова у вигляді звуку стрясають повітря. М'язи навколо рота ворухнулись, як він задумав, але не був певен, що слова формуються. Він начебто хотів щось передати Фукаері. Однак їхнє спілкування скидалося на невиразну розмову по міжміському телефону. Принаймні Фукаері зуміла не почути того, чого не треба чути. А от Тенґо не зумів.

— Не турбуйтеся, — сказала дівчина й поволі сповзла тілом униз. Було ясно, що означає такий рух. В її очах проглянуло небачене досі світло.

Тенґо навіть не думав, що в такому її маленькому, щойно створеному лоні поміститься його дорослий прутень. Великий і твердий. Напевне, буде боляче. Але Тенґо незчувся, як зрозумів, що він уже всередині Фукаері. Без жодного опору. На обличчі дівчини в той момент нічого не змінилося. Тільки трохи порушилося дихання й протягом п'яти-шести секунд злегка змінився ритм руху грудей униз-угору. Все інше залишалось природним, звичним, буденним.

Злившись водно, вони завмерли. Тенґо все ще не міг ворухнути тілом, а Фукаері, випрямившись, немов громовідвід, сиділа непорушно на ньому зверху. Розтуливши рота, ледь-ледь ворухнула тремтливими губами. Намагалася знайти якісь слова. Здавалось, у такій позі вона чогось очікувала.

Тенґо опанувало глибоке безсилля. Хоча незабаром могло щось статися, він не знав, що саме, й власною волею не міг цього контролювати. Відчуття пропали. Ворушитися він не міг. І тільки прутень, щоправда, не відчуттям, а чимось близьким до ідеї, сповіщав, що Тенґо в лоні Фукаері. Сповіщав, що ерекція повна. "Мабуть, треба скористатися презервативом? — занепокоївся він. — Біда, якщо вона завагітніє". Заміжня подруга щодо цього була надзвичайно строгою. І Тенґо до цього призвичаївся.

Він намагався щосили думати про щось інше, але не зумів. Навколо панував хаос, в якому час, здавалося, спинився. Але ж цього не могло бути. У принципі. Мабуть, час став нерівномірним. Загалом довго протікав з певною швидкістю, а в окремо взятий проміжок, можливо, змінив свій плин. У період такого його локального сповільнення послідовність подій та їхня імовірність не мають жодної вартості.

— Тенґо-кун, — сказала Фукаері. Вона вперше зверталася до нього по імені. — Тенґо-кун, — повторила ще раз, ніби тренувалася вимовляти іноземні слова. "Чого це вона назвала мене по імені?" — здивувався Тенґо. Потім Фукаері, поволі нагнувшись, наблизилася до його обличчя й поцілувала в губи. Напіврозтулені губи розкрилися, і її м'який, з приємним запахом язик проник у його рот, наполегливо шукаючи там закарбований таємничий код — невисловлені слова. Язик Тенґо підсвідомо відповів їй тим же. Так, щойно пробудившись від зимової сплячки й розшукавши по запаху у весняній траві одне одного, жадібно горнутья молоді змії.

Після того Фукаері стиснула ліву руку Тенґо своєю правицею. Міцно, обхопивши всю її своїми пальцями. Її маленькі нігті вп'ялися в його долоню. Скінчивши жагучий поцілунок, вона розігнулась і сказала:

— Заплющіть очі.

Тенґо слухняно заплющив обидва ока. І тоді перед ним відкрився дуже глибокий темнуватий простір, який наче доходив до самого центру

земної кулі. У цей простір просочувалося світло, схоже на надвечір'я. Приємне, дороге серцю надвечір'я, що настало після довгого-предовгого дня. Було видно, як у цьому світлі плавало безліч дрібних цяток. Можливо, порошинок. Квіtkового пилу або чогось іншого. Невдовзі глибокий простір поволі звузився. Світло стало яскравішим, і поступово з напівтемряви проступили навколишні предмети.

І тоді раптом Тенґо незчувся, як опинився в аудиторії початкової школи. В справжній час, у справжньому місці. Справжнім було світло і він, десятирічний підліток. Він справді вдихав тамтешнє повітря, відчував запах лакованої деревини й крейди на ганчірці, якою витирають класну дошку. В аудиторії було тільки їх двоє — він і дівчина. Інших школярів не було видно. Вона цією випадковою нагодою вмiло скористалася. А може, давно її очiкувала. В усякому разі, простягнувши свою руку, дівчина стискала його лiву руку. Її зiницi пильно вдивлялися в його очi.

Йому в ротi пересохло. Зникла вся волога. Оскільки ця подiя була такою несподiваною, то він не здогадувався, що робити й що казати. Лише стояв, коли дiвчина стискала його руку. Потiм пiд поясом він вiдчув легкий, але глибокий бiль, якого досi не зазнавав. Бiль з'явився так само, як шум моря, що докотився здалека. І в цю ж мить до його вух долинули реальнi звуки. Дитячi крики, що виривалися з вiдчинених вiкон. Удари бити по софтбoльному м'ячику. Рiзкий викрик дiвчинки з молодшого класу, яка на щось скаржилася. Звуки старовинної флейти, на якiй хтось тренувався виконувати мелодiю пiснi "Квiти й трави в саду" . Це сталося пiсля урокiв.

Тенґо хотiв стиснути її руку так само, як вона його. Але не мав сили. Видно, рука в неї була набагато сильнiшою. Водночас він не мiг рухатися так, як хотiв. Хтозна-чому не годен був i пальцем ворухнути. Почувався нiби закованим у кайдани.

"Схоже, час зупинився", — подумав Тенґо. Він спокiйно дихав i прислухався до власного дихання. Шум моря не стихав. Раптом реальнi звуки зникли. А бiль пiд поясом набрав iншої, конкретнiшої форми. До

нього долучилося особливе оніміння. Як дрібні порошинки, воно перемішалось з гарячою кров'ю і завдяки роботі серця — цього своєрідного ковальського міха — слухняно розійшлося кровоносними судинами по всьому тілу. У грудях утворилося щось схоже на густу хмаринку, яка змінила ритм дихання і посилила серцебиття.

"Напевне, колись пізніше я сам зрозумію зміст і мету цієї події, — подумав Тенґо. — Тому треба якомога точніше й виразніше запам'ятати її". Поки що він — лише десятирічний підліток, який може похвалитися тільки математичними здібностями. Перед його очима нові двері, але він не знає, що його очікує за ними. Він знав, що безсилий, недосвідчений, емоційно неврівноважений і досить боязливий. Та й дівчина не сподівалася на повне розуміння. Вона тільки хотіла донести до Тенґо свої почуття й передала йому пакет у маленькій твердій коробці, обгорнутій чистим папером і міцно зав'язаній стрічкою.

"Цього пакета не треба зараз відкривати, — мовчки давала зрозуміти вона. — Відкриєш, коли настане відповідний час. Зараз досить узяти його".

"Вона вже багато чого знає", — подумав Тенґо. А він — ні, не знає. На цьому новому полі вона захопила ініціативу. Там були нові правила, нові фініші й нова динаміка. Тенґо не мав про це жодного уявлення. А вона знала.

Невдовзі дівчина відпустила його руку й мовчки, не обертаючись, квапливо покинула аудиторію. Тенґо залишився сам-один. Крізь відчинене вікно долинали дитячі голоси.

Наступної миті він відчув, що вивергає сім'я. Бурхливе виверження тривало досить довго. "Де саме я вивергнув?" — думав він розгублено. У шкільній аудиторії після уроків це було недоречно. Просто жах, якби хтось це побачив! Ні, це була не аудиторія. Отямившись, Тенґо збагнув,

що вивергнув сім'я у лоно Фукаері. Він цього не хотів робити. Але зупинитись уже не міг. Усе відбувалося в невіддільній йому сфері.

— Не турбуйтеся, — трохи згодом, як завжди, одноманітним голосом сказала Фукаері. — Я не завагітнію. Бо в мене нема місячного.

Розплющивши очі, Тенґо глянув на неї. А вона, все ще сидячи на ньому верхи, дивилася вниз. Перед його очима видніла пара її грудей ідеальної форми, що піднімалися й опускалися в ритм із спокійним регулярним диханням.

"Це була поїздка до котячого міста? — хотів запитати Тенґо. — Власне, де воно?" Він спробував висловити це запитання словами, але м'язи навколо рота не ворушилися.

— Вона була потрібною, — ніби прочитавши його думки, сказала Фукаері. Її відповідь була лаконічною. І водночас ніякою. Як завжди.

Тенґо знову заплющив очі. Він поїхав туди й, вивергнувши сім'я, знову повернувся сюди. І еякуляція, і сім'я були справжніми. Якщо Фукаері сказала, що це було потрібне, то, можливо, вона має рацію. Організм задерев'янів і втратив відчуття. А знемога після еякуляції неначе огортала всього його тонкою плівкою.

Фукаері довго сиділа в незмінній позі й, немов комаха, що п'є нектар з квітки, до останку поглинала сім'я Тенґо. Потім, буквально не залишаючи ні краплі, поволі вийняла його прутень і мовчки пішла у ванну кімнату. Тенґо незчувся, як грім стих. Раптово припинилась і злива. Грозові хмари, які вперто нависали над його квартирою, безслідно зникли. Навколо запанувала нереальна тиша. Було тільки чути, як Фукаері купається під душем. Позираючи на стелю, Тенґо чекав, коли до нього повернуться колишні відчуття. Ерекція все ще зберігалася, але, як і слід було сподіватися, прутень начебто ставав м'якшим.

Одна частина душі Тенґо все ще перебувала в аудиторії початкової школи. На його лівій руці залишилося чітке відчуття пальців дівчини. Він не міг підняти її і перевірити, але, напевне, сліди на лівій долоні від її маленьких нігтів почервоніли. У серцебитті ще трохи зберігалися наслідки збудження. Хоча густа хмаринка у грудях і розвіялася, натомість щось зовсім біля серця скаржилося на приємний, глухий біль.

"Аомаме, — подумав Тенґо. — Треба зустрітися з нею. Відшукати. — Цікаво, чому він досі не догадався до такої очевидної речі? Вона ж передала йому цінний пакет. — Чого я викинув його, так і не відкривши?" Він спробував хитнути головою, але все ще не міг. Організм ще не позбувся оніміння.

Незабаром Фукаері повернулася у спальню. Загорнувшись у купальний халат, сіла на край ліжка.

— Карлики вже не бешкетують, — сказала вона, як холонокровний, досвідчений розвідник, що доповідає про ситуацію на передовій лінії фронту. І описала пальцем у повітрі маленьке коло. Досконале коло, яке італійський художник епохи Відродження намалював на церковній стіні. Коло без початку й кінця. Якийсь час воно висіло в повітрі.

— Кінець.

Сказавши це, дівчина скинула халат і хвильку стояла гола. Так, наче в нерухомій атмосфері повільно, природним чином висушувала залишки вологи на тілі. Картина була прекрасна. Гладкі груди й безволосий низ живота.

Після того, нахилившись, Фукаері підняла піжаму, залишену на підлозі, й накинула на себе, не одягнувши перед тим білизни. Застебнула ґудзики й зав'язала поясок. У напівтемряві Тенґо несамохіть стежив за процесом, схожим на те, як личинка перетворюється на комаху. Його піжама була завелика, але Фукаері до неї звикла. Потім вона

прослизнула у вузьке ліжко, знайшла собі в ньому місце й поклала голову на плече Тенґо. Голим плечем він відчув форму її маленького вуха, а на шиї — її теплий подих. І тоді оніміння з плином часу, як морський відплив, стало помалу віддалятися.

Повітря залишалось вологим, але ця вологість не була липкою й неприємною. За вікном почали дзижчати комахи. Ерекція зовсім припинилася, і його прутень знову занурювався у трясовиння спокою. Здавалось, усе, пройшовши відповідні стадії, зробило один оборот і нарешті закінчило свій цикл. У повітрі було намальоване одне коло. Тварини зійшли з ковчега й розбрелися по рідній землі. Всі пари повернулися на свої місця.

— Бажано поспати, — сказала дівчина. — Дуже міцно.

"Засну дуже міцно, — вирішив Тенґо. — Посплю й прокинуся. Цікаво, яким буде світ завтра?"

— Цього ніхто не знає, — вгадавши його думки, сказала Фукаері.

Розділ 15

(про Аомаме)

Нарешті почнеться час привидів

Аомаме добула з шафи запасну ковдру й накинула її на здоровенне чоловікове тіло. Потім, ще раз приклавши палець до шиї, переконалася, що артерія цілком перестала пульсувати. Людина, прозвана лідером, уже перебралася в інший світ. Який це світ — невідомо. Але точно не 1Q84 року. А в цьому світі він уже став називатися покійником. Навіть не видавши найменшого звуку і тільки на мить, ніби від холоду ледь-ледь здригнувшись, перейшов вододіл між життям і смертю. Не пролив ані краплі крові. І тепер, звільнившись від усіх болів, лежить німотно мертвий

долілиць на синій маті для вправ з йоги. Її робота, як завжди, була швидкою і точною.

Аоаме настромила на вістря голки корок і поклала її в коробочку, а коробочку — в спортивну сумку. З вінілового мішечка вийняла пістолет фірми "Heckler & Koch" і засунула за пояс штанів. Зняла запобіжник і загнала патрон у патронник. Відчувши ззаду, на поперек, надійну металеву зброю, вона полегшено зітхнула. Підійшла до підвіконня й, заслонивши вікно, затемнила кімнату.

Після того взяла спортивну сумку й попрямувала до дверей. Узявшись за клямку, озирнулась і ще раз зиркнула на здоровенного чоловіка, що лежав ниць у темряві. Здавалося, ніби він міцно спав. Так само, як тоді, коли його вперше побачила. Ніхто, крім Аоаме, в цьому світі не знав, що він помер. Та ні, хіба що карлики знали. Саме тому вони припинили громовицю. Бо знали, що посилати зараз таке попередження — марна справа. Обраний ними представник уже мертвий.

Аоаме відчинила двері й, відвертаючи вбік очі, зайшла в освітлену кімнату. Тихо зачинила двері. Голомозий сидів на дивані й пив каву. На столі лежала велика таця з готельним кавником і купою сандвічів, з яких залишилася тільки половина. Дві невикористані чашки стояли поряд. Кінський хвіст, як і перед тим, сидів, випроставшись, на стільці у стилі рококо біля дверей. Очевидно, вони обидва мовчки провели увесь цей час в однаковій позі. В кімнаті збереглася незмінна атмосфера.

Коли Аоаме зайшла, Голомозий поставив свою чашку на тарілочку й поволі встав.

— Закінчила, — сказала Аоаме. — Зараз він спить. Процедура забрала досить багато часу. Навантаження на м'язи, гадаю, було великим. Дайте йому виспатися.

— Спить?

— Міцно, — відповіла Аомаме.

Голомозий подивився Аомаме прямо в очі. Заглядав у них до самого дна. Потім, ніби перевіряючи, чи нема чогось підозрілого, поглянув на її ноги, а тоді — знову на обличчя.

— Усе було звичайним?

— Коли сильний стрес знято з м'язів, людина часто міцно засинає. Нічого особливого в цьому немає.

Голомозий підійшов до дверей, що відділяли вітальню від спальні, й, тихо повернувши клямку, прочинив їх і зазирнув усередину. Ніби готуючись у разі чого вихопити пістолет, Аомаме схопилася правою рукою за пояс. Охоронець секунд десять роздивлявся по кімнаті, а тоді зачинив двері.

— Як довго спатиме? — спитав він. — Не годиться залишати його постійно на підлозі.

— Через години дві зможе прокинутися. А до того часу залиште його в цьому положенні.

Голомозий зиркнув на свій наручний годинник, щоб звірити час. Потім легко кивнув.

— Зрозуміло. Так і зробимо, — сказав він. — Душ не приймете?

— Не треба. Тільки дозвольте переодягтися.

— Звичайно. Зайдіть, будь ласка, в туалетну кімнату.

Аомаме хотіла якомога швидше покинути готель, особливо не переодягаючись. Але вирішила, що краще не викликати підозри охоронців, і тому переодяглася в те, у чому прийшла. Треба було повертатися додому в такому самому одязі. У туалетній кімнаті вона зняла робочий костюм, скинула мокру від поту білизну і, витерши тіло рушником, одягла нову. Натягла на себе попередні бавовняні штани й білу блузку. Пістолет запхала під пояс, щоб не було видно ззовні. Зробила кілька рухів руками й ногами, щоб перевірити, чи вони не здаватимуться неприродними. Помила обличчя милом, розчесала щіткою волосся. Тоді стала перед великим дзеркалом над умивальником і під різними кутами рішуче скривила обличчя, щоб розслабити напружені, застигли м'язи. Через певний час її обличчя повернуло собі звичний вигляд. Але після неодноразових гримас вона не відразу згадала, яким був її звичний вираз обличчя. Щоб з цим хоч якось визначитися, довелося зробити кілька спроб і помилок. Удивляючись у дзеркало, Аомаме доскіпливо перевірила своє обличчя. "Безперечно, — подумала вона, — воно звичне. Може всміхатися. І руки не тремтять. І погляд впевнений. Як завжди у мене, холоднокровної".

Однак нещодавно, коли вона щойно вийшла зі спальні, Голомозий пильно придивлявся до неї. Може, помітив сліди сліз на її обличчі. Вони, напевне, ще залишилися після того, як вона плакала. Подумавши про це, Аомаме занепокоїлася. Можливо, він здивувався, чого це вона, розминаючи лідерові м'язи, мала б пускати сльозу. Чи не запідозрив, що сталося щось незвичайне? Може, відчинивши двері, знову зайшов подивитися на лідера й відкрив, що його серце зупинилося...

Аомаме сягнула рукою до пояса й помацала рукоятку пістолета. "Треба заспокоїтися, — подумала вона. — Нема чого боятися. Якщо страх буде видно на обличчі, охоронець засумнівається".

Приготувавшись до найгіршого, вона взяла лівою рукою спортивну сумку й сторожко вийшла з туалетної кімнати. Її права рука могла в будь-яку мить схопити пістолет. Однак у кімнаті нічого особливого не сталося. Голомозий, схрестивши руки, стояв посеред кімнати й, примруживши очі,

про щось думав. Кінський хвіст, незмінно сидячи на стільці біля входу, спокійно спостерігав, що відбувається навколо. Його холодна пара очей скидалася на кулемет бомбардувальника. Він звик наодинці стежити за блакитним небом. Його очі відсвічували блакиттю.

— Мабуть, утомилися, — сказав Голомозий. — Може, вип'єте кави із сандвічами?

— Дякую, — відповіла Аоаме. — Після роботи я не відчуваю голоду. Приблизно через годину поволі з'являється апетит.

Голомозий кивнув. І з внутрішньої кишені піджака вийняв товстий конверт і, ніби зваживши його вагу на долоні, передав Аоаме.

— Вибачте, але ми платимо вам не лише за візит. Як я вже казав, дуже просимо, щоб про сьогоднішню зустріч ніхто не дізнався.

— Ви хочете сказати, що платите мені також за мовчання? — жартома спитала вона.

— Ні, просто хочемо сказати, що забрали у вас багато часу, — навіть не всміхаючись, відповів охоронець.

— Я зберігаю таємницю незалежно від грошової суми. Це входить у рамки моєї роботи. Назовні ніщо не просочується, — сказала Аоаме й, узявши конверт, запхала його в спортивну сумку. — Розписку дати?

Голомозий хитнув головою.

— Не треба. Все це залишається між нами. Декларувати його як дохід нема потреби.

Аоаме мовчки кивнула.

— Мабуть, чимало потрудилися? — поцікавився Голомозий.

— Більше, ніж завжди, — відповіла Аомаме.

— Бо йдеться про незвичайну людину.

— Начебто.

— Це незамінна людина, — сказав охоронець. — Тривалий час страждав від страшного фізичного болю. Так би мовити, перебрав на себе наші муки. Нашим бажанням було хоч трохи той біль зменшити.

— Позаяк основна причина болю невідома, то нічого певного не можна сказати, — добираючи слова, сказала Аомаме. — Гадаю, хоч трохи біль зменшиться.

Голомозий кивнув.

— Як бачимо, і ви досить вморилися.

— Можливо, — відповіла Аомаме.

Поки Аомаме й Голомозий розмовляли, Кінський хвіст, сидячи біля дверей, мовчки стежив за тим, що відбувається в кімнаті. Вираз його обличчя не змінювався, лише очі ворушилися. Хтозна, чи їхня розмова доходила до його вух. Самотній, мовчазний та надзвичайно пильний, він шукав між хмарами тінь ворожого літака, який спочатку скидався на макове зернятко.

Трохи завагавшись, Аомаме спитала Голомозого:

— Вибачте за недоречне запитання, але скажіть, чи пити каву і їсти сандвічі з шинкою не суперечить приписам секти?

Повернувши голову, Голомозий зиркнув на стіл з кавником і сандвічами. На його губах з'явилося щось схоже на легенький усміх.

— У нашій секті немає надто суворих приписів. Алкогольні напої і куріння заборонені. До певної міри обмежено все, що стосується статевого життя. Однак у виборі харчування ми порівняно вільні. Як правило, споживаємо прості продукти, але ні кава, ні сандвічі з шинкою нам не протипоказані.

Не висловивши своєї думки про це, Аоаме тільки кивнула.

— Коли збирається разом багато людей, то, звісно, певні правила співжиття потрібні. Та коли увага звертається в основному на формальності, то може загубитися первісна мета. Без приписів і віровчення, безперечно, не можна обійтися. Але головне — не форма, а зміст.

— І таким змістом наповнював секту лідер?

— Авжеж. Він міг чути голос, який до нас не доходив. Це особлива людина, — сказав охоронець і ще раз глянув в очі Аоаме. — Щиро дякую за вашу сьогоднішню працю. Здається, щойно і дощ перестав.

— Був страшний грім, — мовила Аоаме.

— Дуже страшний, — погодився Голомозий. Але, видно, не виявляв особливої цікавості ні до грому, ні до дощу.

Уклонившись, Аоаме взяла спортивну сумку й попрямувала до дверей.

— Почекайте, будь ласка, — різким голосом затримав її ззаду Голомозий.

Зупинившись посеред кімнати, Аоаме озирнулася. Її серце шалено закалатало. Несамохіть її права рука торкнулася пояса.

— А мата?.. — запитав молодший охоронець. — Ви забули взяти мату, яку принесли, щоб постелити на підлозі.

Аоаме всміхнулася.

— На ній ваш лідер міцно спить, тож не годиться витягувати її з-під нього. Якщо ви не проти, я вам її залишу. Вона не дорога і досить зужита. Якщо буде непотрібна, викиньте.

Голомозий трошки задумався, але потім кивнув.

— Дякуємо за допомогу, — сказав він.

Коли Аоаме підійшла до порога, Кінський хвіст підвівся зі стільця і відчинив двері. Злегка вклонився. "Він так і не розтулив рота", — подумала Аоаме. Уклонившись у відповідь, вона рушила повз нього.

Та саме в цю мить, як сильний електричний розряд, її прошила гвалтовна думка, що Кінський хвіст збирається схопити її праву руку. Це мав бути надзвичайно швидкий і точний рух. Такий, з яким у повітрі ловлять муху. Таким виразним було її миттєве враження. Усі м'язи Аоаме затужавили. Шкіра взялася сиротами, серце закалатало вдвічі рідше. Перехопило подих, а по спині поповз мороз. Свідомість перейшла у збуджений стан. "Якби цей чоловік схопив мене за праву руку, я не змогла б вихопити пістолета, — думала вона. — І тоді я прогнала б. Він відчув, що я щось скоїла. Інтуїтивно усвідомив, що в цій кімнаті щось сталося. Невідомо що, але щось страшно недоречно". Інстинкт підказав йому: "Цю жінку треба затримати". Наказав повалити на підлогу, накинутися всім тілом і викрутити їй руки. Та це була лише інтуїція. Без жодних надійних доказів. У разі помилки він опинився б у неприємному становищі. Він сильно засумнівався і врешті-решт відмовився від свого

наміру. Вирішувати міг тільки Голомозий, а він не мав права схопити її за праву руку й зробити безпорадною. Аомаме виразно відчула, як свідомість Кінського хвоста впродовж однієї-двох секунд пройшла через кілька стадій.

Аомаме вийшла в коридор, устелений килимом. Не озирнувшись, неквапливо попрямувала до ліфта. Здавалось, Кінський хвіст визирнув з дверей і стежить за її поведінкою. Вона спиною відчувала його гострий, мов кинджал, погляд. Усі її м'язи страшно свербіли, але вона не оберталася. Цього не треба було робити. Повернувши за ріг коридору, вона нарешті розслабилася. Але все ще не могла заспокоїтися. Не знала, що станеться наступної миті. Вона натиснула на кнопку й, очікуючи ліфта (поки він прийшов, минула ціла вічність), сягнула рукою рукоятки пістолета. Щоб у будь-яку мить витягти його, якщо Кінський хвіст передумає й кинеється навздогін. Перед тим, як він своєю сильною рукою схопить її, вона без жодних вагань повинна застрелити його або себе. Котрий з двох варіантів треба вибрати, вона не знала. Можливо, до останку не знатиме.

Однак ніхто її не переслідував. У готельному коридорі панувала тиша. Двері ліфта з дзенькотом розчинились, і Аомаме зайшла всередину. Натиснула на кнопку фойє й дочекалася, коли двері зачиняться. Прикусивши губу, стежила за покажчиком поверхів. Спустившись униз, пройшла через просторе фойє й сіла в таксі, що стояло перед входом. Дощ уже зовсім перестав, але з автомобіля стікало стільки дощових крапель, що здавалося, наче він щойно виринув з-під води. "До західного входу станції Сіндзюку", — сказала Аомаме. Коли таксі рушило від готелю, вона щосили видихнула повітря, що зібралось в тілі. Заплющила очі й звільнила голову від будь-яких думок. Не хотіла ні про що думати.

Її сильно занудило. Відчуття було таке, ніби щось у шлунку піднімається до горла. Та якось вона повернула його назад. Натиснувши на кнопку, опустила наполовину шибку і набрала в легені вологого нічного повітря. Спершись на спинку сидіння, кілька разів глибоко

дихнула. У роті відчувала зловісний запах. Здавалося, наче в тілі щось гниє.

Вона раптом знайшла в кишені своїх бавовняних штанів дві жувальні гумки. Тремтячими руками зірвала паперову обгортку й поволі жувала. М'ята. Рідний, знайомий запах, який трохи втихомирив нерви. Поки вона рухала щелепами, неприємний запах у роті мало-помалу слабшав. "Це означає, що насправді ніщо в мені не гниє, — подумала Аомаме. — Це страх нав'яз мені таке дивне відчуття".

"У всякому разі, цим усе скінчилося, — міркувала вона. — Більше нікого не доведеться мені вбивати. Але я зробила правильно, — повторювала вона собі. — Той чоловік заслужив смерті. І, крім того, чисто випадково, він сам її прагнув. А я, за його бажанням, допомогла йому спокійно вмерти. Нічого неправильного не зробила. Лише пішла проти закону".

Та хоч скільки вона повторювала собі такі слова, в душі не могла себе переконати в їхній правильності. Нещодавно вона вбила своїми руками незвичну людину. Все ще виразно пригадувала, як безшумно встромила в чоловікову шию гостре вістря голки. Як побачила незвичну реакцію, яка її немало збентежила. Відкривши долоні, Аомаме якийсь час їх оглядала. Вони чимось відрізнялися від тих, якими були перед тим. Але чим, вона не могла визначити.

Якщо вірити словам того чоловіка, то вона вбила провидця, який чує Божий голос. Але власник цього голосу — не бог. А, можливо, карлики. Провидець — одночасно володар, якому судилося бути жертвою. Інакше кажучи, вона стала вбивцею, якого послала доля. Завдяки тому, що вона його насильно прибрала, у світі збереглася рівновага між добром і злом. Але внаслідок цього їй доведеться загинути. Щоправда, вона тоді уклала обладку. Якщо вона вб'є того чоловіка й фактично вкоротить собі віку, то тим самим зможе врятувати Тен'го. Такий зміст цієї обладки. Звісно, якщо вірити словам того чоловіка.

Але ж Аомаме загалом не могла не вірити тому, що він казав. Чоловік не був фанатиком, а крім того, перед смертю людина не бреше. Та головне — його слова мали переконливу силу. Як великий якір. Усі кораблі мають якорі відповідної величини й ваги. Незалежно від того, які мерзоти він вчинив, скидався на великий корабель. Аомаме не могла цього не визнавати.

Непомітно для таксиста вона вийняла з-за пояса пістолет і, знявши запобіжник, поклала у вініловий мішечок. Відділила від свого тіла смертельних п'ятсот грамів.

— Недавно був страшний грім, еге ж? І велика злива, — сказав таксист.

— Грім? — перепитала вона. їй здавалося, що це було дуже давно. Хоча минуло приблизно півгодини. Справді, торохтів грім. — Правду кажете. Була страшна громовиця.

— У прогнозі погоди про таке зовсім нічого не говорилося. Мовляв, цілий день стоятиме гарна погода.

Аомаме задумалася. Щось треба сказати. Але потрібних слів не знаходила. Здавалося, голова отупіла.

— Бо взагалі-то прогнози не справджуються, — мовила вона.

Таксист зиркнув у дзеркалі на неї. Можливо, її манера говорити здалася йому трохи неприродною.

— Кажуть, злива затопила вулиці, потекла на станцію Акасака-Міцукі, й колія метро опинилася під водою. Тому що дощ випав на обмеженій території. Поїзди на лінії Гіндзасен та Маруноутісен тимчасово перестали ходити. Про це недавно говорилося в новинах по радіо.

"Через сильну зливу припинило роботу метро, — думала Аоаме. — Цікаво, який це матиме вплив на мої дії? Треба швидко вирішувати. Поїду на станцію Сіндзюку і з автоматичної камери схову заберу валізку і сумку. Потім зателефоную Тамару й отримаю від нього вказівку. Якщо із станції Сіндзюку доведеться добиратись по лінії Маруноутісен, то, можливо, матиму клопіт. Для втечі маю лише дві години. Якщо мине цей час, вони, занепокоєні тим, що їхній лідер не прокинувся, заглянуть у сусідню кімнату й виявлять, що він спустив дух. І тоді відразу почнуть діяти.

— На лінії Маруноутісен поїзди все ще не ходять? — спитала вона таксиста.

— Невідомо. Може, послухаємо новини по радіо?

— Так, будь ласка.

За словами лідера, ту громовицю спричинили карлики. Вони затопили дощем невелику територію в районі Акасака, тому метро й зупинилося. Аоаме похитала головою. Можливо, в цьому був якийсь їхній задум. Не все в неї піде гладко за планом.

Таксист увімкнув радіостанцію "NHK", яка передавала музичну програму. Японський співак виконував добірку американських народних пісень, популярних у другій половині 60-х років. Аоаме пригадала, що в дитячі роки чула їх, але зовсім не вважала чимось рідним, незабутнім. Навпаки, в її грудях піднялося щось неприємне. Вони нагадали їй тільки про все те, чого вона не хотіла згадувати. Якийсь час вона терпеливо слухала музичну програму, але, хоч як довго чекала, повідомлення про рух поїздів у метро так і не дочекалася.

— Вибачте, ви не могли б вимкнути радіо? — сказала Аоаме. — Так чи інакше, я вирішила поїхати на станцію Сіндзюку й побачити все своїми очима.

Таксист вимкнув радіо.

— Станція Сіндзюку, напевне, забита людьми.

Станція Сіндзюку, як казав таксист, справді була переповнена. Оскільки поїзди на лінії Маруноутісен перестали ходити, то на цій станції, з'єднаній з державною електричкою, панувала людська метушня. Хоча минула година "пік", коли люди поверталися додому, пробитися крізь їхній натовп було нелегко.

Нарешті Аоаме добралася до автоматичної камери схову й добула з неї сумку й валізку з чорної штучної шкіри. У валізці містилися гроші, взяті з абонементного сейфа. Вийнявши кілька речей зі спортивної сумки — конверт з грошима, отриманими від Голомозого, вініловий мішечок з пістолетом, коробочку з мініатюрною плішнею, — переклала частинами в сумку й валізку. Непотрібну спортивну сумку з емблемою "NIKE" засунула в сусідню автоматичну камеру схову, опустила в її щілину монету в сто єн і замкнула. Забирати назад не мала наміру. Ніяких даних про її власницю там не було.

З валізкою в руці Аоаме пішла шукати телефон-автомат у станційному приміщенні. Біля всіх телефонів-автоматів стояли довжелезні черги людей, які, запізнюючись через зупинку поїздів, хотіли подзвонити додому. Аоаме ледь-ледь насупилася. "Здається, карлики у такий простий спосіб не дають мені втекти, — подумала вона. — За словами їхнього лідера, вони не можуть завадити мені безпосередньо. Але здатні іншими засобами перешкодити мені".

Аоаме, відмовившись від наміру стояти в черзі до телефону, залишила станцію і, зайшовши у кав'ярню, що потрапила їй на очі, замовила кави. Рожевий телефон у ній також був зайнятий, але, як і слід було сподіватися, черги біля нього вона не побачила. Аоаме стала за спиною жінки середніх літ і чекала, коли та скінчить свою довгу розмову.

Жінка невдоволено зиркала на неї, але через хвилин п'ять хоч-не-хоч повісила слухавку.

Аомаме вкинула в телефон-автомат усі дрібняки, які мала, й набрала номер, збережений у пам'яті. Після третього дзвінка почула, як незвичний голос, записаний на плівці, сказав: "Поки що мене нема. Залиште, будь ласка, після сигналу своє повідомлення".

Почувши сигнал, Аомаме сказала у слухавку:

— Тамару-сан, якщо ви є, то візьміть слухавку.

— Я тут, — озвався Тамару, взявши слухавку.

— От і добре, — сказала вона.

Здається, Тамару відчув в її голосі іншу, ніж завжди, напружену інтонацію.

— Усе гаразд? — спитав він.

— Поки що.

— Робота вдалася?

— Спить міцним сном. Надзвичайно міцним, — відповіла вона.

— Зрозуміло, — сказав Тамару. Видно, полегшено зітхнув. Це відчувалося в його голосі. Рідкісна річ для Тамару, несхильного виказувати свої почуття. — Так і передам кому треба. Напевне, заспокоїться.

— Однак усе це далось непросто.

— Розумію. Але робота скінчилася.

— Начебто, — сказала вона. — Цей телефон безпечний?

— Користуюся особливою лінією. Можете не турбуватися.

— З автоматичної камери схову забрала свої дорожні речі. Що далі?

— Час маєте?

— Півтори години, — відповіла Аомаме й коротко пояснила свою ситуацію. Мовляв, через півтори години обидва охоронці перевірять сусідню кімнату й виявлять, що їхній лідер спустив дух.

— Півтори години досить, — сказав Тамару.

— Цікаво, чи тоді вони відразу повідомлять поліцію?

— Невідомо. Вчора у штаб-квартирі секти поліція якраз почала розслідування. Поки що веде допит, але до справжнього обшуку ще не дійшло. Та якщо засновник секти мертвий, можуть виникнути певні складнощі.

— Тобто вони замовчать смерть свого лідера й самі сховають у воду кінці цієї справи?

— Ці типи на таке здатні. Що сталося, буде ясно із завтрашніх газет. Чи повідомили вони поліцію про смерть засновника секти, чи ні. Я не люблю азартних ігор, та якби довелося на щось ставити, то я поставив би на те, що не повідомили.

— А чи не подумають вони, що смерть настала природним чином?

— З першого погляду не буде ясно. Якщо не провести докладної судово-медичної експертизи, то не вдасться визначити, була це природна смерть чи вбивство. Та, в усякому разі, вони насамперед зацікавляться вами. Адже ви — остання людина, яка розмовляла з живим лідером. А якщо дізнаються, що ви виїхали зі своєї квартири й кудись зникли, то, природно, дійдуть висновку, що смерть не була природною.

— І почнуть мене розшукувати. З усіх сил.

— Безперечно, — погодився Тамару.

— А чи зможу я заховатися як слід?

— Такий докладний план уже готовий. Якщо будете діяти обережно, чітко згідно з ним, то ніхто вас не помітить. Найгірше — це страх.

— Постараюсь, — відповіла Аомаме.

— Нітрохи не розслабляйтеся. Дійте швидко, зробіть час своїм союзником. Ви ж обережна, наполеглива людина. Робіть, як завжди.

— На малій території Акасаки була сильна злива і зупинилися поїзди метро, — сказала Аомаме.

— Знаю, — відповів Тамару. — Але не турбуйтеся. За нашим планом, вам не доведеться ним користуватись. Підхопите таксі й приїдете до безпечної квартири в місті.

— У місті? А хіба не йшлося про те, що я поїду кудись ьдалеко?

— Звичайно, поїдете далеко, — ніби переконуючи, поволі сказав Тамару. — Але перед тим треба підготуватися. Змінити прізвище й

обличчя. Крім того, сьогоднішня робота була важкою. Напевне, ви перебуваєте у збудженому стані. А в такому разі квапливість недоречна. Якийсь час побудете в безпечній оселі. Все буде гаразд, ми вас підтримаємо.

— Де ця оселя?

— У Коендзі, — відповів Тамару.

"Коендзі", — повторила Аомаме й кінцем нігтя легенько постукала передній зуб. З таким районом вона не була обізнана.

Тамару назвав їй адресу багатоквартирного будинку. Як завжди, вона нічого не записала, а закарбувала в пам'яті.

— Південний вихід станції Коендзі. Поблизу — 7-ма кільцева дорога. Квартира номер 303. Код входних дверей будинку — 2831.

Тамару зробив паузу. Аомаме подумки повторила: "303 і 2831".

— Ключ під килимком перед дверима квартири. У квартирі є все, що потрібне на певний час для життя, а тому виходити надвір не доведеться. Я підтримуватиму з вами зв'язок. Після трьох дзвінків через секунд двадцять телефонуватиму ще раз. Самі звідти не дзвоніть.

— Зрозуміла, — сказала Аомаме.

— Охоронці сильні? — запитав Тамару.

— З першого погляду начебто здібні. Навіть трохи страшнуваті. Але не професіонали. До вас їм далеко.

— Таких, як я, мало.

— Мабуть, це краще.

— Можливо, — погодився Тамару.

З багажем у руках Аомаме попрямувала до станційної стоянки таксі. Там утворилася довга черга. Очевидно, рух поїздів метро ще не відновився. Та, в усякому разі, іншого вибору в неї не було — довелося терпеливо чекати своєї черги.

Очікуючи таксі серед багатьох людей з роздратованим виразом обличчя, вона подумки повторювала адресу безпечної оселі, номер квартири, код вхідних дверей і телефонний номер Тамару. Наче монах-аскет, який, сидячи на камені, що на вершині гори, бубонить важливу мантру. Аомаме здавна не сумнівалася у своїй пам'яті. Таку кількість інформації без жодних труднощів легко запам'ятовувала. Однак зараз ці числа були для неї рятівним поясом. Якби вона забула хоч одну цифру або помилилася, то навряд чи залишилася б живою. Тож мусила забивати їх собі глибоко в голову.

Коли нарешті вона сіла в таксі, минула майже година після того, як вона залишила труп лідера й вийшла з кімнати. Досі вона витратила майже вдвічі більше часу, ніж запланувала. Мабуть, той час карлики використали на свою користь. Спричинили велику зливу в Акасаці, зупинивши поїзди в метро, перешкодили людям повернутися додому, створивши штовханину на станції Сіндзюку, призвели до нестачі таксі й сповільнили її заплановані дії. Тому її нерви поволі напружувалися. Вона от-от могла втратити холонокровність. "Невже це випадковий збіг обставин? Та ні, мабуть, так сталося випадково. Можливо, я боюся навіть тіні карликів, яких нема на світі".

Аомаме сказала таксистові, куди їхати, і, вмостившись глибоко на сидінні, заплющила очі. Охоронці у чорних костюмах, поглядаючи на годинник, напевне, зараз чекають, коли прокинеться засновник їхньої секти. Вона уявила собі їхні постаті. Голомозий, попиваючи каву, думає

про се про те. Думати — його обов'язок. Думаючи, оцінювати. Можливо, він запідозрив, що лідер спить занадто спокійно. Лідер завжди спав тихо, не хропів і не сопів. Однак завжди якісь ознаки цього подавав. Зрештою, вона сказала, що він міцно спатиме дві години. Для відновлення м'язів треба на такий час залишити його у спокої. Минула тільки година. Однак щось нервувало його. Можливо, слід заглянути в сусідню кімнату. "Невже щось сталося?" — тривожився він.

Але насправді небезпечним був Кінський хвіст. Аоаме виразно пам'ятала, як однієї миті він був готовий вдатися до фізичної сили. Він мовчазний, але з гострою інтуїцією. Мабуть, добре обізнаний з прийомами рукопашного бою. Набагато спритніший, ніж вона сподівалася. І її знання бойового мистецтва не допоможе. Він не дасть їй вихопити рукою пістолет. Та, на щастя, він — не професіонал. Перед тим, як пустити в хід інтуїцію, думає головою. Звук отримувати від когось накази. На відміну від Тамару. На його місці Тамару, напевне, насамперед затримав би й обеззброїв супротивника, а тоді думав би. Спочатку діяв би. І тільки потім, використовуючи інтуїцію, робив би логічний висновок. Бо знає, що одна мить вагання — це поразка.

Згадуючи недавні події, Аоаме відчула, що під її пахвами виступив рясний піт. Мовчки хитнула головою. "Мені пощастило, — подумала вона. — Принаймні уникла затримання на місці злочину. Далі треба бути обережною. Як казав Тамару. Найголовніше — обережність і терпеливість. Одна мить розслаблення обертається катастрофою".

Таксист, чоловік середнього віку, говорив ввічливо. Зупинивши автомобіль і вимкнувши мотор, розгорнув карту й старанно розшукав на ній потрібний будинок. Подякувавши йому, Аоаме вийшла з автомобіля. Новий сучасний шестиповерховий будинок стояв у центрі житлового кварталу. Перед його входом не було ні душі. Аоаме набрала цифру 2831, і вхідні двері автоматично відчинилися. Сівши у чистий, але тісний ліфт, вона піднялася на третій поверх. Покинувши ліфт, насамперед перевірила, де запасні сходи. Потім під килимком перед дверима взяла ключ і відімкнула двері. Коли відчинила їх, автоматично спалахнуло

освітлення. У кімнаті відгонило характерним для новобудови запахом. Меблі й електроприлади були цілковито новими, без жодних слідів користування. Видно, щойно вийняті з коробок і звільнені від вінілових обгорток. Здавалось, їх куплено разом, як рекомендував дизайнер, для облаштування показової квартири в будинку, приготовленої для здачі в оренду. Все в ній було простим, функціональним, без запахів попереднього мешканця.

Відразу за дверима ліворуч була їдальня, яка водночас правила за вітальню. Коридор вів до туалету й до ванної кімнати. В глибині містилося дві кімнати. Спальня із застеленим ліжком королівського розміру. Заслонене вікно, що виходило на вулицю. Відчинивши його, Аоаме почула гуркіт транспорту на 7-й кільцевій дорозі, схожий на шум далекого моря. А коли зачинила його, гуркіт майже пропав. Вітальня виходила на маленьку веранду. Звідси по той бік вулиці виднів маленький парк з гойдалкою, дитячою гіркою, пісочницею і громадським туалетом. Високий ртутний ліхтар неприродно яскраво освітлював усе навколо. Висока дзельква розпустила навсібіч свої віти. Квартира містилася на третьому поверсі, а по сусідству не було високих будівель, тож побоюватись людських очей не доводилося.

Аоаме згадала свою квартиру в районі Дзіюґаока, з якої щойно перебралася. У старому будинку, не дуже чисту, іноді з тарганями й тонкими стінами. Не можна сказати, що вона їй особливо подобалася. Однак зараз вона була для неї рідною. У цій новій, бездоганно чистій квартирі їй здавалося, ніби вона стала анонімною особою, позбавленою пам'яті й індивідуальності.

Відчинивши холодильник, побачила в ньому чотири банки пива "Heineken". Відкрила одну й випила один ковток. Увімкнула телевізор з широким екраном і, сівши перед ним, дивилася останні новини. Повідомлялося про грім і локальну зливу. Про те, що зупинився рух поїздів метро на лінії Маруноутісен і Гіндзасен, що вода стікала по сходах, як во-доспад, що працівники станції в дощовиках клали мішки з піском перед входом до станції, але було вже запізно. Поїзди метро все

ще стояли, й не було надії, що їхній рух відновиться. Репортер телебачення з мікрофоном у руці запитував людей, які не потрапили додому. Дехто з них нарікав: "А в ранковому прогнозі обіцяли, що сьогодні цілий день стоятиме гарна погода".

Аомаме додивилася до кінця останні новини, але, звісно, в них не згадувалося про смерть лідера секти "Сакіґаке". Охоронці, напевне, все ще чекають у сусідній кімнаті, коли мине дві години. А тоді дізнаються правду. Аомаме вийняла з валізки мішечок, а з нього — пістолет і поклала його на кухонний стіл. Автоматичний пістолет німецького виробництва на столі здавався страшенно незграбним і мовчазним. Був чорним-чорнісіньким. Але завдяки цьому, здавалося, став центром уваги в цій знеособленій квартирі. "Краєвид з автоматичним пістолетом", — промимрила Аомаме наче заголовок картини. У всякому разі, відтепер їй не можна з ним розлучатися. Треба тримати напоготові. Щоб застрелити або когось, або себе. У великому холодильнику був запас продуктів, яких в разі потреби вистачить на півмісяця. Овочі, фрукти й готові до споживання напівфабрикати. В ньому лежало м'ясо й риба різного виду та хліб. І навіть морозиво. У буфеті стояли ряди слоїків з харчовими продуктами, консерви й приправи. Рис і локшина. Багато мінеральної води. Дві пляшки вина — білого й червоного. Хто приготував, невідомо, але запас виявився повним. Наразі нічого не бракувало.

Відчувши, що трохи зголодніла, Аомаме добула камемберського сиру, нарізала шматочками й поїла з крекерами. З'ївши половину сиру, ретельно промила стебло селери і схрумала її з майонезом.

Після того вона відсунула шухляду комода у спальні. Передусім зверху побачила піжаму й тонкий купальний халат. Усе нове, у вініловому пакеті. У наступній шухляді лежала теніска, три пари шкарпеток, панчохи, переміна білизни. Все просте, біле, наче відповідно до дизайну меблів, й також у вінілових пакетах. Мабуть, чимось подібним забезпечені в притулку жінки — жертви домашнього насильства. Все було якісним, але з печаттю благодійництва.

У ванній кімнаті Аоаме побачила шампунь, відновлювач волосся, крем для шкіри, туалетну воду. Все, що їй потрібне. Зазвичай Аоаме майже не користувалася косметикою і зберігала обмежений набір таких засобів. Там була також зубна щітка й тюбик зубної пасти. Щітка для волосся, ватні палички, бритва, ножички і засоби жіночої гігієни. Багато туалетного й косметичного паперу. В шафі лежали акуратно складені рушники для купання і для витирання обличчя.

Аоаме відчинила стінну шафу. Сподівалася знайти в ній сукню і взуття свого розміру. Не завадило б, якби вони були від Армані й Ферраґамо. Однак стінна шафа виявилася порожньою. Без нічого. Аоаме зрозуміла, як ретельно, від початку до кінця, вони все продумали. Як Джей Ґетсбі заповнив свою бібліотеку добірними книжками. Але навіть не розрізав у них сторінки. Перебувати в цій квартирі й не потребувати вихідного костюма, мабуть, непогано. Непотрібного вони не припасли. Тільки не забули про чимало плічок.

Аоаме добула з валізки свій одяг і, переконавшись, що він не пожмаканий, повісила на плічках. Щоправда, розуміла, що для неї, втікачки, було б краще тримати його у валізці. Та в цьому світі їй найбільше не подобалося одягатись у щось зім'яте.

"Мабуть, я не зможу стати холоднокровною професійною злочинницею, — подумала вона. — Якщо в такий час мене дратують складки на одязі". І раптом вона згадала свою розмову з Аюмі.

— Ховаю готівку під матрацом у ліжку і в разі небезпеки хапаю її й тікаю через вікно.

— Саме так! — сказала Аюмі, ляскаючи пальцями. — Як у фільмі "Втеча" із Стівом Макквіном. У руках пачка банкнот і дробовик. Таке мені подобається.

— Таке життя не дуже радісне! — мовила Аоаме до стіни.

Потім Аомаме зайшла у ванну кімнату, роздяглась і стала під душ. Гаряча вода змила неприємний піт, що залишився на тілі. Вийшовши з ванної кімнати, сіла перед кухонним столиком і, витираючи рушником мокре волосся, ще раз ковтнула з бляшанки пива.

"Сьогодні багато чого успішно просунулося вперед, — подумала вона. — Дзенькнувши, закрутилися коліщатка. Тепер уже назад не повернуться. Так заведено у світі".

Узявши пістолет, вона покрутила ним вгору-вниз і вставила його дуло собі в рот. Зубами відчула страшний холод твердого металу й легкий запах мастила. Так можна прострелити мозок. Звести курок і натиснути на гашетку. На цьому все скінчиться. Не доведеться ні про що думати. Не доведеться тікати.

Аомаме не дуже боялася смерті. "Я помру, але Тенґо-кун залишиться живим. Він житиме 1Q84 року в цьому світі з двома Місяцями. Але мене там не буде. У цьому світі я з ним не зустрінуся. Хоч би як світ переінівся, я його не побачу. Принаймні так сказав лідер".

Вона поволі обвела очима кімнату. "Як показова кімната, — подумала вона. — Чиста, обставлена в одному стилі. З усім потрібним. Але знеособлена, відчужена. Як звичайне пап'є-маше. Смерть у такому місці навряд чи можна назвати приємною. А якби навіть вдалося зробити декорації привабливими, то хіба смерть у цьому світі стала б приємною? Бо, як добре подумати, то світ, в якому ми живемо, — це велетенська показова кімната. Заходиш у неї, сідаєш, п'єш чай, поглядаєш на краєвид за вікном і, коли настає відповідний час, дякуєш і виходиш. Усі меблі там тимчасові, штучні. Навіть Місяць, що висить у вікні, зроблений з пап'є-маше".

"Однак я люблю-таки Тенґо-куна", — подумала Аомаме. І вголос тихо сказала: "Я люблю Тенґо-куна. Це — не дешевий балаган. 1Q84 рік — це реальний світ, з якого потече кров, якщо його різонуть. Біль — усюди

біль, страх — усюди страх. Місяці, що висять у небі, не зроблені з пап'є-маше. Це — справжня пара Місяців. І в цьому світі заради Тенґо-куна я добровільно погодилася на смерть. Ніхто не зможе сказати, що це фальш".

Аомаме зиркнула на круглий настінний годинник простого дизайну фірми "Braun", що пасував до пістолета фірми "Heckler & Koch". Крім нього, на стіні нічого не висіло. Стрілки годинника перейшли за десяту. Скоро ті охоронці виявлять труп лідера.

У спальні вишуканого номера-люкс готелю "Окура" один чоловік спутив дух. Незвичний чоловік здоровенної статури. Він перебрався в той світ. Ніхто його вже ніяк не поверне сюди.

І нарешті почнеться час привидів.

Розділ 16

(про Тенґо)

Як "Летючий голландець"

"Цікаво, яким буде світ завтра?"

— Цього ніхто не знає, — вгадавши його думки, сказала Фукаері.

Однак коли Тенґо прокинувся, світ, здавалося, помітно не змінився порівняно з тим, яким був напередодні перед сном. Стрілки годинника при узголів'ї перейшли за шосту. За вікном зовсім просвітліло. Повітря було прозоре, крізь щілину між шторами, наче клин, пробивалося світло. Нарешті літо, видно, наближалось до свого кінця. Лунали різкі, яскраві пташині голоси. Вчорашня несамоविта громовиця зникла, як привид. Або відбувалася хтозна-де в далекому минулому. Пробудившись, Тенґо насамперед подумав, чи не зникла вночі Фукаері. Та ні, вона міцно спала

поряд з ним, неначе звірятко під час зимової сплячки. Її сонне обличчя було гарне, тонке чорне волосся, спадаючи на білу щоку, вимальовувало на ній складний візерунок. Вуха ховалося під волоссям. Вона тихо посапувала. Якийсь час Тенґо дивився на стелю і прислухався до її дихання, схожого на подмух маленького ковальського міха.

Він усе ще ясно пам'ятав учорашнє виверження сімені. Як тільки згадав, що розлився у лоно дівчини, то страшно збентежився. Воно було потужним. Уранці подумав, ніби виверження насправді не було — так само як зливи. А воно приснилося. Коли був підлітком, у нього кілька разів траплялася полюція. Під час еротичного сну вивергав сім'я і через це прокидався. Вся подія відбувалася уві сні, й тільки еякуляція була справжньою. І цього разу відчуття не дуже відрізнялося від колишнього.

Однак це не була полюція. Тенґо не мав сумніву, що вивергнув сім'я у лоно Фукаері. Вона сама впустила всередину його прутень і до останку з нього все поглинула. Він тільки слухняно їй підкорявся. Тоді його тіло настільки задерев'яніло, що не міг і пальцем ворухнути. Самому Тенґо здавалося, ніби вивергає сім'я, перебуваючи в аудиторії початкової школи. "Не турбуйтеся, я в жодному разі не завагітнію", — раптом сказала Фукаері. Що все це сталося насправді, він не міг зрозуміти. Проте воно сталося таки в реальному світі як щось реальне. Мабуть.

Вибравшись із ліжка, Тенґо одягнувся і, скип'ятивши в кухні воду, приготував каву. Поки варив каву, спробував дати лад думкам. Як речам у шухляді. Однак порядку не навів. Лише кілька речей поміняв місцями. На місці гумки поклав скріпки, на місці скріпок — стругачку для олівців, на місці стругачки для олівців — гумку. Один безлад тільки змінився іншим.

Випивши свіжої кави, пішов у ванну кімнату й, слухаючи по радіо програму барокової музики, поголився. Передавали партитуру для виконання соло на різних інструментах Телемана. Тенґо завжди поводився однаково. Випивав приготовлену на кухні каву й, слухаючи по

радіо програму "Барокова музика для вас", голився. Щодня змінювався тільки репертуар. Скажімо, вчора була музика для клавесина Рамо.

Коментатор розповідав:

У першій половині вісімнадцятого століття Телемана високо оцінювали в усіх куточках Європи, а от у дев'ятнадцятому столітті його твори, через їхню надмірну кількість, люди почали зневажати. Однак вини Телемана в цьому немає. Унаслідок змін у формуванні європейського суспільства значно змінилися цілі музикальної творчості, що й призвело до такої радикальної переміни оцінок.

"Це новий світ?" — подумав Тенґо.

Він оглянувся навколо. Якихось змін не помітив. Ще не бачив і людей, схильних до зневаги. Так чи інакше, треба голитися. Бо ніхто його не поголить, незалежно від того, світ змінився чи ні. Тільки власна рука це зробить.

Поголившись, він з'їв підсмажений тост з маслом і випив ще одну чашку кави. Зайшов у спальню подивитися на Фукаері. Видно, вона міцно спала, бо зовсім не ворушилася. Її поза анітрохи не змінилася. Волосся вимальовувало на щоці той самий візерунок. Уві сні дихала так само спокійно.

Наразі Тенґо нічого на сьогодні не запланував. Лекцій у підготовчій школі не мав. Не збирався нікуди йти й не чекав нікого в гості. Мав право робити цілий день те, що хотів. Сівши за кухонний стіл, писав продовження свого твору. За допомогою авторучки заповнював ієрогліфами клітинки аркушів паперу. Як завжди, відразу зосереджувався на роботі. Перемикав свідомість на інший канал, і все інше зникало з його поля зору.

Фукаері прокинулася перед дев'ятою. Скинувши піжаму, одягла його теніску. Ту саму теніску з того часу, коли Джеф Бек гастролював у Японії, яку мав на собі, відвідуючи у Тікурі Ебісуно-сенсея. Пара її грудей помітно випиналися з-під неї. І це мимоволі нагадало Тенґо про вчорашню нічну подію. Як роки правління імператора про історичні факти.

З радіоприймача лилася органна музика Марселя Дюпре. Тенґо перестав писати й приготував для Фукаері сніданок. Вона пила чай "Earl Grey" і їла тости з полуничним джемом, який намазувала довго й старанно — так Рембрандт випикував складки на одязі.

— Як продається твоя книжка? — запитав він.

— "Повітряна личинка", — спитала вона.

— Так.

— Не знаю, — відповіла Фукаері й ледь-ледь насупила брови. — Дуже багато.

"Кількість не має для неї особливого значення", — подумав Тенґо. Її вираз "дуже багато" викликав в уяві безкрає поле конюшини, яку ніхто не здатний порахувати.

— Багато людей читає "Повітряну личинку", — сказав він.

Нічого не відповідаючи, Фукаері перевіряла, як намазала джем.

— Треба зустрітися з Комацу-саном. Якнайскоріше, — сказав Тенґо, поглядаючи через стіл на дівчину. Як завжди, її обличчя нічого не виражало. — Ти, звісно, його бачила, чи не так?

— На прес-конференції.

— Розмовляла?

Фукаері тільки легенько хитнула головою. Мовляв, майже не розмовляла.

Тенґо виразно уявив собі ту картину. Як завжди, Комацу із шаленою швидкістю торохтить те, що думає (або чого особливо не думає), а вона майже не розтуляє рота й не слухає як слід того, що він говорить. Однак Комацу цим не переймається. Якби хтось попросив навести конкретний зразок "несумісного й безперспективного поєднання людей", то можна назвати Фукаері й Комацу.

— Я досить давно з ним не зустрічався. І не можу з ним зв'язатися. Він зараз начебто дуже чимось зайнятий. Бо не має вільної хвилини через те, що "Повітряна личинка" стала бестселером. Але вже настала пора з ним зустрітись і серйозно обговорити різні питання. Тим паче тепер, коли ти зі мною. Добра нагода. Чого б нам разом не зустрітись? — сказав Тенґо.

— Утрюх.

— Так. Розмова буде жвавішою.

Фукаері трохи над цим задумалася. А може, щось собі уявила. І тоді сказала:

— Я не проти. Якщо це можна зробити.

"Якщо це можна зробити", — подумки повторив Тенґо. В цих словах звучало щось пророче.

— Ти гадаєш, що це не можна зробити? — боязко спитав він.

Фукаері на це не відповіла.

— Якщо можна,, то зустрінемося з ним. Значить, ти не проти?

— Для чого зустрінемося?

— Для чого зустрінемося? — повторив він запитання. — Насамперед віддати гроші. Недавно на мій банківський рахунок перераховано круглу суму як винагороду за переписування "Повітряної личинки". Але я не хочу її брати. Я, звісно, не жалкую, що переробляв твоє оповідання. Така робота стимулювала мій рух у правильному напрямі. Вибач за відвертість, але я з нею впорався успішно. Фактично її високо оцінили, а крім того, книжка добре продається. Вважаю, що не зробив помилки, коли до неї взявся. Однак не сподівався, що вся ця справа набуде такого широкого розголосу. Позаяк я взявся до неї, то, певна річ, мушу нести за неї відповідальність. Але отримувати за це винагороду не збираюся.

Фукаері ледь-ледь здвигнула плечима.

— Повір, це правда. Навіть якщо я так зроблю, ніщо, гадаю, не зміниться. Але мені треба чітко визначити свою позицію.

— До кого?

— Насамперед до себе самого, — трохи понизивши голос, відповів Тенґо.

Узявши в руки кришку банки з джемом, Фукаері розглядала її як щось рідкісне.

— Та, може, це вже надто пізно, — додав він.

І на це Фукаері нічого не сказала.

Коли після першої Тенґо зателефонував Комацу у видавництво (зранку Комацу не приходив на роботу), слухавку взяла жінка й сказала, що він уже кілька днів не з'являється в редакції. Більше нічого вона не знала. А якщо й знала, то, видно, не збиралася розповідати Тенґо. На його прохання жінка з'єднала Тенґо з іншим знайомим редактором. Той редактор завідував місячником, в якому Тенґо вів під псевдонімом невелику колонку. Він був старший від Тенґо на два роки, закінчив той самий університет і приязно ставився до нього.

— Комацу-сан уже тиждень не з'являється у видавництві, — повідомив той редактор. — На третій день телефонував і сказав, що погано почувається. І після того перестав приходити на роботу. Колеги занепокоїлися. Як би там не було, Комацу-сан став відповідальним редактором "Повітряної личинки" й сам-один керував випуском тієї книжки. Як редактор літературно-мистецького часопису він так одгородився від усіх, щоб ніхто його не тривожив. І тому, коли перестав ходити на роботу, ніхто з колег не може чимось зарадити. Можна тільки сказати, що нема ради, якщо погано почувається.

— В якому розумінні?

— Не знаю. Сказав лише, що погано почувається. Сказав і поклав слухавку. Відтоді зовсім не давав про себе знати. Я хотів спитати по телефону, як у нього справи, але телефон стояв завжди на автовідповідачеві. Просто біда.

— Комацу-сан має сім'ю?

— Ні, живе сам-один. Мав дружину й дитину, але вже давно розлучився. Так кажуть. Сам нічого не розповідає, тому жодних подробиць невідомо.

— У всякому разі, дивно, що він цілий тиждень не приходить на роботу й лише один раз зателефонував. Правда?

— Бо, як знаєте, він не може похвалитися здоровим глуздом.

Не випускаючи з рук слухавки, Тенґо подумав над цим і сказав:

— Справді він сам не знає, що може витворити. Не визнає загальноvizнаних суспільних норм і має свавільну вдачу. Проте, наскільки мені відомо, до роботи ставиться відповідально. Просто не віриться, що в той час, коли "Повітряна личинка" так успішно продається, він, хоч і хворий, кинув на півдорозі цю справу й навіть не підтримує як слід зв'язку з видавництвом. Досі з ним такого не траплялося.

— Це правда, — погодився редактор. — Можливо, варто навідатися до нього додому і все розізнати. У зв'язку із зникненням Фукаері заварилася каша із "Сакіґаке". Можна подумати, що щось таки сталося. Я не думаю, що Комацу-сан, удаючи хворого, не ходить на роботу. Скоріше він зайнятий тим, що десь переховує Фукаері.

Тенґо мовчав. Він не міг сказати, що вона перед ним чистить вухо ватяною паличкою.

— Крім того, він зав'язнув по вуха в історії з тією книжкою. Вона добре продається, але щось його не задовольняє. Так здається не тільки мені, але й багатьом нашим колегам у видавництві... До речі, ви маєте до Комацу-сана якусь справу?

— Ні, не маю нічого особливого. Просто давно з ним не розмовляв, тому й вирішив спитати, як поживає.

— Останнім часом він був дуже заклопотаний. Можливо, перебував під стресом. У всякому разі, "Повітряна личинка" — перший бестселер нашого видавництва в його історії. Цьогорічний бонус — велика для нас утіха. А ви цю книжку вже прочитали?

— Звичайно, прочитав. Як рукопис, поданий на конкурс.

— Справді, ви ж рецензували рукопис.

— Це — добре написане, цікаве оповідання.

— Так, справді з цікавим змістом. Варте того, щоб його почитати.

В цих словах Тенґо причулася зловісна нотка.

— У цьому проявилася його інтуїція як редактора. Твір дуже майстерно написаний. Не сумніваюсь. Навіть трохи занадто майстерно. Як для молодшої авторки — сімнадцятирічної дівчини, що зараз кудись пропала безвісти. Та й з редактором не можна зв'язатися. І тільки книжка рухається прямо з напнутими сприятливим вітром вітрилами, як безлюдний "Летючий голландець".

Тенґо промимрив щось невиразне.

А його співрозмовник вів далі:

— Химерна, таємнича історія. Між нами кажучи, у видавництві перешіптуються, що, мовляв, Комацу-сан приклав руку до цього твору, вийшовши за межі здорового глузду. Я в цьому сумніваюся, та якщо це правда, то ми маємо небезпечну бомбу.

— А може, вам просто щастить.

— Якщо й щастить, то чи довго так триватиме? — сказав редактор.

Подякувавши, Тенґо скінчив розмову.

Поклавши слухавку, він сказав Фукаері:

— Уже цілий тиждень Комацу-сан не ходить на роботу, і не дає про себе знати.

Дівчина нічого не відповіла.

— Схоже, що навколо мене одні за одними зникають люди, — мовив Тенґо.

Фукаері знову нічого не сказала.

Тенґо раптом згадав той факт, що кожного дня поверхня людської шкіри втрачає сорок мільйонів клітин. Вони луцаться і, перетворюючись на дрібні, невидимі оком пилінки, зникають у повітрі. Можливо, ми для цього світу — клітини своєї епідерми. Якщо це так, то нема чого дивуватися, що хтось одного дня несподівано зникає.

— Може, наступного разу моя черга, — сказав він.

Фукаері коротко хитнула головою.

— Ви не зможете пропасти.

— Чому?

— Бо зробили очищення.

Кілька секунд Тенґо над цим розмірковував. Але, звісно, ніякого висновку не дійшов. Наперед знав, що не варто думати. Однак зовсім не думати не міг.

— У всякому разі, зустрітись зараз з Комацу-саном я не можу, — сказав Тенґо. — І так само повернути гроші.

— Проблема не в грошах, — мовила Фукаері.

— Тоді, власне, в чому? — запитав він.

Ясна річ, відповіді не почув.

Ще вчора Тенґо остаточно вирішив шукати Аоаме. Якщо він цілими днями наполегливо старатиметься, то, напевне, натрапить на її слід. Та коли взявся до пошуку, то побачив, що ця робота не така проста, як йому уявлялося. Залишивши Фукаері вдома (кілька разів нагадав їй, щоб нікому не відчиняла дверей), він подався до телефонної станції, де міг переглянути телефонні книги всієї Японії. Перегортаючи телефонні книги двадцяти трьох адміністративних районів Токіо, шукав прізвище Аоаме, сподіваючись, що коли не вона, то принаймні хтось з її родичів десь тут мешкає. У них і зможе дізнатися про Аоаме.

Однак у жодній телефонній книзі не знайшлося людини з таким прізвищем. Тенґо розширив територію пошуку до масштабів Токіо з околицями. І там нічого не виявив. Потім у сферу своїх пошуків включив Канто — префектури Тіба, Канаґава, Сайтама... На це витратив багато енергії та часу. Бід перегляду дрібних ієрогліфів у телефонних книгах аж очі заболіли.

Урешті-решт Тенґо зупинився на таких можливостях:

1) Вона мешкає на околиці міста Утасінаї на Хоккайдо.

2) Вона вийшла заміж і змінила прізвище на Іто.

3) Вона не включила свого прізвища до телефонної книги, щоб уберегти себе від чужого втручання в особисте життя.

4) Навесні, два роки тому, вона захворіла на злюякісну інфлюенцу й померла.

Напевне, було й чимало інших можливостей. Адже нерезонно покладатися тільки на телефонні книги. Геть усіх телефонних книг не можна передивитися. До Хоккайдо він добереться хіба що наступного місяця. Тож доведеться шукати Аоаме іншим способом.

Купивши телефонну картку, Тенґо зайшов у будку телефонної станції й подзвонив до початкової школи в місті Ітікаві, яку колись закінчив. Попросив назвати зареєстровану адресу Аоаме — мовляв, для того, щоб зв'язатися з колишніми однокласниками. Люб'язна, видно, нічим не зайнята секретарка переглянула список випускників і повідомила, що позаяк у п'ятому класі Аоаме перевелася до іншої школи, то її прізвище у цьому списку не значиться і теперішня адреса залишається невідомою. Та, мовляв, якщо він хоче, то вона може взнати її тодішню нову адресу. Тенґо відповів, що хоче.

Він занотував нову адресу й телефонний номер Аоаме. Квартира в районі Адаті належала Такасі Тадзакі. Очевидно, вже тоді Аоаме залишила батьківський дім. Напевне, щось сталося. Вважаючи, що дарма дзвонить, Тенґо все-таки набрав цей номер. Його сподівання справдилося — телефонний номер уже застарів. Адже як-не-як минуло двадцять років. Подзвонивши у довідкове бюро й назвавши адресу та прізвище Тадзакі, він дізнався, що такий телефонний номер не зареєстровано.

Після того Тенґо спробував розшукати телефонний номер штаб-квартири "Братства свідків", але в телефонній книзі не знайшов його. Не було в ній і згадки ні про "Братство свідків", ні про "Перед потопом", ні про щось у цьому роді. Не натрапив він на щось подібне у спеціальній телефонній книзі під рубрикою "Релігійні організації". Добряче попомучившись, Тенґо дійшов висновку, що, мабуть, вони не хочуть ні з ким спілкуватися.

Як подумати, то це дивно. Вони приходять до людей, коли їм тільки заманеться. У будь-який час — коли люди підсмажують суфле, працюють з паяльником, миють голову, дресирують мишей або роздумують над

квадратними функціями — вони, ні на що не зважаючи, натискають на кнопку дзвінка або стукають у двері й з усміхом на обличчі вмовляють: "Ви не хочете разом з нами вивчати Святе Письмо?". Люди не проти того, що вони приходять. Але самі (якщо не стають їхніми прихильниками) не йдуть до них з власної волі. Одного простого запитання їм не досить. Що й казати, незручна розмова.

Та навіть якщо вдасться розшукати номер телефону й подзвонити їм, то важко уявити собі, що вони при їхній закритості на чийсь вимогу люб'язно нададуть інформацію про когось із своїх вірних. Мабуть, по-своєму вони мають підставу замикатися в собі. Адже через крайню своєрідність їхнього віровчення і настирливість в його поширенні більшість людей їх не любить і сторониться. Траплялося, що вони викликали деякі суспільні проблеми й унаслідок цього до певної міри зазнавали переслідування. І, можливо, таким чином їхньою звичкою стало захищати свою громаду від недружнього зовнішнього світу.

У всякому разі, поки що таку дорогу пошуків Аоаме було перекрито. Тенґо не міг відразу придумати, до якого іншого способу вдатися. Аоаме — досить рідкісне прізвище. Почувши один раз, його не можна забути. Однак щойно Тенґо пробував натрапити на слід людини з таким прізвищем, то вмить натикався на тверду стіну.

Може, найшвидший спосіб — розпитати в когось із вірних "Братства свідків". Якщо звернутися прямо до їхньої штаб-квартири, то, можливо, вони щось запідозрять і нічого не розкажуть, а от якщо поговорити з кимось із вірних особисто, то, здається, він люб'язно поділиться своєю інформацією. Однак Тенґо не знав нікого з вірних "Братства свідків". І, якщо подумати, за останні десять років ніхто з них не приходив до нього додому. І чого це вони не приходять, коли треба, і приходять, коли не треба?

Був ще один спосіб — подати в газету оголошення на три рядки: "Аоаме-сан, негайно дайте про себе знати. Кавана". Безглуздий текст. Крім того, Тенґо не вважав, що Аоаме дасть про себе знати, навіть

якщо побачить таке оголошення. Скоріше насторожиться. Кавана — також нечасто вживане прізвище. І Тенґо не думав, що вона його ще пам'ятає. Кавана... Хто це такий? У всякому разі, вона з ним не зв'яжеться. Зрештою, хто читає в газеті оголошення на три рядки?

Інший спосіб полягав у тому, щоб доручити пошук Аоаме великому довідково-детективному агентству. Вони звикли розшукувати людей. Мають для цього різні засоби й зв'язки. Як натраплять на слід, то, напевне, швидко знайдуть. І, можливо, не вимагатимуть високої плати. "Але краще відкласти це на останок, — вирішив Тенґо. — Передусім спробую власними силами обійтись". Йому здалося, що варто ще трохи поміркувати, на що сам здатний.

Повернувшись додому, коли стемніло, Тенґо побачив, що Фукаері, сидячи на підлозі, слухає грамплатівки — старі джазові записи, які залишила заміжня подруга. На підлозі валялися футляри з-під платівок Дюка Еллінґтона, Бені Ґудмана, Біллі Холідея. На програвачеві зараз крутилася платівка із піснею "Chantez Les Bas" у виконанні Луї Армстронґа. Вражаюча пісня. Почувши її, Тенґо згадав про заміжню подругу. У перерві під час сексу вони удвох часто слухали цю платівку. Наприкінці цієї мелодії тромбоніст Траммі Янг так розпалився, що забув про домовленість і зайвий раз повторив приспів на вісім тактів. "Послухай ось це місце!" — пояснювала подруга. Ясна річ, Тенґо мав обов'язок вставати з ліжка й голим іти до сусідньої кімнати й перевертати платівку, коли один її бік закінчувався. Все це він згадував зараз з приємністю. Звісно, він не думав, що такі їхні стосунки триватимуть вічно. Але на такий раптовий їх кінець і не сподівався.

Побачивши, з яким запалом Фукаері слухає платівки, які залишила Кьоко Ясуда, він здивувався. Здавалося, що вона, насупивши брови, намагається почути в музиці минулої епохи щось більше, ніж музику. А може, напруживши зір, старається помітити в її звучанні якусь тінь.

— Ця платівка тобі сподобалася?

— Я слухала її кілька разів, — відповіла дівчина. — Ви не проти?

— Звичайно, не проти. А хіба самій тобі не було нудно?

Фукаері ледь-ледь хитнула головою.

— Я думала.

Тенґо хотів запитати в неї про те, що сталося між ними вчора ввечері, коли бушувала громовиця. Мовляв, чому вона це зробила. Адже Тенґо навіть не міг подумати, що Фукаері відчуває до нього статеву жагу. Виходить, що все сталося незалежно від цього. Власне, що воно означало?

Однак отримати пряму відповідь він не сподівався, навіть якби про це запитав. Крім того, не мав охоти заводити подібну розмову такого мирного, спокійного вересневого вечора. Подібну розмову годилося вести в темний час, у темному місці, серед несамовитої зливи. У звичайний день її зміст, можливо, докорінно змінився б.

— У тебе нема місячного? — з іншого боку спитав Тенґо. Хотів почути відповідь — ні або так.

— Нема, — коротко відповіла вона.

— Не було ні разу?

— Так, ні разу.

— Може, я пхаю носа не в свою справу, але вважаю незвичайним те, що у свої сімнадцять ти ще не мала місячного.

Фукаері злегка здвигнула плечима.

— З цього приводу до лікаря зверталася?

Вона хитнула головою.

— Це не допомогло б.

— Чому не допомогло б?

Дівчина на це не відповіла. Здавалося, навіть не чула його запитання. Може, мала у вухах особливі клапани, які розрізняли доречні запитання від недоречних і відкривалися та закривалися відповідно до потреби, немов зябра водяника.

— Карлики також із цим пов'язані? — спитав Тенґо.

Відповіді так само не було.

Тенґо зітхнув. Він не придумав іншого запитання, яке б наблизило його до розуміння вчорашньої події. Вузька, туманна дорога на цьому закінчувалася, а попереду починався глибокий ліс. Він перевірів землю під ногами, озирнувся навколо й звів очі догори. У розмові з Фукаері дорога завжди обов'язково десь обривалася. У такому разі гіляки, можливо, рухалися б уперед і без дороги. Але не Тенґо.

— Я зараз шукаю одну людину, — почав він про інше. — Жінку.

Він добре знав, що ніщо не зміниться, якщо почне таку розмову з Фукаері. Однак хотів з кимось поговорити. З будь-ким. Хотів сказати вголос, що думає про Аоаме. Бо йому здавалося, що інакше вона ще трохи віддаляється від нього.

— Уже двадцять років я з нею не зустрічався. Востаннє бачив її, коли мені було десять. Як і їй. Ми вчилися в одному класі початкової школи. Я розшукував її різними способами, але натрапити на її слід не зміг.

Платівка скінчилася. Фукаері зняла її з програвача й, примруживши очі, кілька разів понюхала її вініловий запах. Після того обережно, щоб не залишити на ній сліди пальців, поклала в паперовий пакет, а пакет — у футляр. З любов'ю, як кладуть у ліжко сонне кошеня.

— Ви хочете з нею зустрітися, — спитала Фукаері без запитальної інтонації.

— Бо вона має для мене величезне значення.

— Ви двадцять років її шукали, — спитала дівчина.

— Ні, не двадцять, — відповів Тенґо. І поки шукав наступні слова, зчепив пальці обох рук на столі. — Правду кажучи, почав шукати сьогодні.

На обличчі Фукаері з'явився вираз незрозуміння.

— Сьогодні? — сказала вона.

— Чому такої дорогої людини досі не шукав? — замість Фукаері сказав Тенґо. — Гарне запитання.

Фукаері мовчки дивилася на нього.

Якийсь час Тенґо давав лад своїм думкам. Потім сказав:

— Мабуть, я довго їхав кружною дорогою. І дівчина з прізвищем Аоаме... як би це краще сказати... довго й незмінно перебувала в центрі

моєї свідомості. Для мене вона залишалася дорогоцінним скарбом. Та, незважаючи на це, її значення я, здається, не міг збагнути.

Фукаері не спускала очей з Тенґо. З виразу її обличчя не було ясно, чи вона хоч трохи розуміє його слова. Зрештою, байдуже. Він розповідав наполовину сам собі.

— Та нарешті я зрозумів. Вона — не ідея, не символ, не метафора. А реальна істота з гарячим тілом і невтомною душею. Це тепло й невтомність я не повинен втратити. Щоб зрозуміти таку природну річ, знадобилося двадцять років. Я звик думати довго, ба навіть надто довго. А може, вже надто пізно. Та все-таки я хочу її розшукати. Навіть якщо вже пізно.

Сидячи на підлозі, Фукаері випросталася. На тенісці з портретом Джефа Бека виразно випнулися її груди.

— Аомаме, — сказала Фукаері.

— Так. Дивне прізвище.

— Хочете з нею зустрітися, — спитала Фукаері без запитальної інтонації.

— Звісно, хочу, — відповів Тенґо.

Прикусивши нижню губу, Фукаері хвилину над чимось думала. Потім, підвівши голову, розсудливо сказала:

— Можливо, вона перебуває зовсім близько.

Розділ 17

(про Аоаме)

Витягати мишу

У телевізійних новинах о сьомій ранку розлого сповіщалося про затоплення території станції Акасака-Міцуке, а от про смерть лідера "Сакіґаке" в номері люкс готелю "Окура" не було ніякої згадки. Коли передача новин телерадіокорпорації "NHK" скінчилася, Аоаме, перемикаючи телевізор на інші канали, подивилася новини кількох телекомпаній. Однак у жодній програмі світові не повідомляли про безболісну смерть того здоровенного чоловіка.

"Вони заховали його труп", — подумала вона, скрививши обличчя. Тамару заздалегідь попереджував про таку можливість. Але що це сталося насправді, Аоаме не могла повірити. Мабуть, вони якимось способом винесли труп лідера з номера люкс готелю "Окура", поклали в автомашину й поїхали. Труп такого здорованя, напевне, виявився важким. Крім того, в готелі було чимало гостей та обслуги. У багатьох місцях виблискували очима спостережні відеокамери. Як це вони зуміли непомітно для людей перенести труп у підземну автомобільну стоянку?

Так чи інакше, вони, напевне, серед ночі відвезли останки лідера у штаб-квартиру секти в горах префектури Яманасі. І, мабуть, провели нараду, що з ним робити. Принаймні вони не повідомлять офіційно поліцію про його смерть. Одного разу заховане доведеться берегти від людських очей.

Можливо, несамовита локальна злива, супроводжувана безладом, пішла їм на користь. У всякому разі, вони уникали розголосу цієї події. Їхній лідер майже не показувався перед людьми. Його існування й поведінку огортала загадковість. А тому, навіть коли його не стане, його відсутність, мабуть, упродовж певного часу не приверне до себе уваги. Факт його смерті або вбивства залишиться таємницею лише для жменьки людей.

Ясна річ, Аомаме не знала, як вони збираються заповнити порожнє місце, що утворилося після смерті лідера. Заради цього вони, напевне, не пошкодують сил. Щоб зберегти життя організації, як казав той чоловік, вони й тоді, коли не стане керівника, підтримуватимуть існування системи. Цікаво, хто перебере на себе роль лідера? Зрештою, це Аомаме не стосується. Виконавши доручене завдання — знищення лідера, вона не ліквідувала секти.

Аомаме подумала про двох охоронців у чорних костюмах. Голомозого й Кінського хвоста. Невже, повернувшись у секту, вони візьмуть на себе відповідальність за те, що на їхніх очах так зухвало вбито лідера? Аомаме уявила собі, як їм наказують догнати її й розправитися або схопити. "Будь-що її знайдіть. Інакше не вертайтеся сюди", — звучить наказ. Це може статися. Вони бачили її зблизька. Вони спритні, а їхні очі горять помстою. Як в акторів, що грають роль мисливців. І керівництво секти мусить докопатися, хто стоїть за спиною Аомаме.

Вона з'їла на сніданок одне яблуко. Апетиту майже не мала. На її руках усе ще залишилося відчуття того, як вона заганяла вістря голки в чоловікову шию. Чистячи яблуко ножиком у правій руці, вона відчувала всім тілом легке тремтіння, якого досі ні разу не зазнала. Навіть якщо когось убивала, переспавши ніч, геть-чисто все забувала. Звичайно, позбавляти людину життя неприємно. Зрештою, всі вони виявлялися чоловіками, що не були вартими життя. До них вона відчувала не жаль, а скоріше огиду. А от цього разу все було інакше. Якщо брати до уваги лише об'єктивні факти, то все, що робив той чоловік, суперечило людській моралі. Однак у багатьох аспектах він виявився незвичайною людиною. Та його незвичайність, принаймні частково, здавалося, виходила за межі критеріїв, що таке добро й зло. І смерть була незвичайною. Після себе вона залишила дивні наслідки. Незвичайні наслідки.

Він залишив обіцянку. Після довгого роздуму Аомаме дійшла такого висновку. Значущість такої обіцянки залишилася, немов знак, у її руці. Вона це розуміла. І, мабуть, цей знак ніколи не зникне.

Після дев'ятої ранку задзвонив телефон від Тамару. Тричі пролунав і перестав, а через двадцять секунд знову повторився.

— Усе-таки вони не повідомили поліцію, — сказав Тамару. — Нічого не було в телевізійних новинах. І газети не писали.

— Але він таки помер.

— Я, звичайно, знаю. Лідер, безперечно, помер. Вони трохи заворушилися. З готелю вже забралися. Серед ночі зійшлися їхні люди із столичних відділень, щоб непомітно для стороннього ока забрати труп. Вони до такої роботи звикли. Приблизно о першій годині ночі з підземної готельної стояки виїхали автомобілі з димчастими вікнами "S-Class Benz" і "Ніасе" фірми "Тойота". Обидва з номерами префектури Яманасі. Мабуть, удосвіта вони добралися до штаб-квартири "Сакіґаке". Позавчора туди заходила для обшуку поліція, але, нічого важливого не знайшовши, вже давно пішла. Секта має свій справжній крематорій. Якщо вони кинули в нього труп, то від нього навіть кісточки не залишилося. Все перетворилося на дим.

— Жах!

— Так, це неприємні типи. Навіть якщо лідер помер, організація, напевне, все ще існуватиме. Як гадюка, що не перестає рухатися, коли їй відрубують голову. І без голови вона знає, куди просуватися. А що буде далі, невідомо. Може, вмере або відростить нову голову.

— Той чоловік був незвичайним.

З цього приводу Тамару не висловив своєї думки.

— Цього разу все було зовсім не так, як досі, — сказала Аомаме.

Тамару оцінював звучання її слів. Потім сказав:

— І я уявляю собі, що було не так, як досі. Але нам краще думати про майбутнє, яке незабаром, мабуть, справді настане. Інакше не вдасться вижити.

Аомаме хотіла щось сказати, але не знаходила слів. Вона все ще усім тілом трусилася.

— Мадам хоче з вами поговорити, — повідомив Тамару. — Зможете?

— Звичайно, — погодилася Аомаме.

Слухавку взяла господиня "Садиби плакучих верб". І в її голосі вчувався спокій.

— Хочу вам подякувати. Так глибоко, що ле можна словами виразити. Цього разу ваша робота ідеальна.

— Дякую. Але, гадаю, вдруге зробити такого я не зможу, — відповіла Аомаме.

— Розумію. Я недоречно висловилася. Дуже рада, що ви щасливо повернулися. Удруге просити вас робити щось таке не збираюся. На цьому закінчимо. Безпечне місце для вас готове. Можете не турбуватися. Перечекайте в цьому сховку. А ми приготуємо умови для вашого нового життя.

Аомаме подякувала.

— Вам зараз чогось бракує? Якщо так, то скажіть. Тамару відразу роздобуде.

— Ні, наскільки я помітила, всім потрібним мене начебто забезпечено.

Стара пані легенько кашлянула.

— Ну, то добре. Будь ласка, запам'ятайте, що ми абсолютно правильно зробили. Перешкодили тому, щоб щось подібне сталося в майбутньому. Зупинили появу нових жертв. Не треба цим перейматися.

— І він те саме казав.

— Хто?

— Лідер "Сакіґаке". Чоловік, якого я учора спровадила на той світ.

Секунд п'ять господиня мовчала. Потім сказала:

— Він знав?

— Так, він знав, що я прийшла з ним розправитися. Тому й погодився мене прийняти. Скоріше він сам очікував приходу смерті. Його організм уже зазнав сильного пошкодження і повільно, але неминуче прямував до смерті. Я лише трохи наблизила цей час і дала відпочити організмові, що страждав від дикого болю.

Почувши це, господиня, видно, всерйоз здивувалася. І знову на хвилину втратила мову. Як на неї, сталося щось

рідкісне.

— Цей чоловік... — почала господиня й додала: — Він сам прагнув покарання за скоєний вчинок?

— Хотів якомога швидше скінчити життя, сповнене мук.

— Із власної волі дав себе вбити.

— Саме так.

Про домовленість між лідером і нею Аомаме промовчала. Щоб залишити Тенґо живим на цьому світі, вона сама мусила вмерти. Ось таку таємну угоду уклала вона з тим чоловіком. І ніхто про це не мав знати.

— Те, що вчинив той чоловік, — ненормальність, що виходить за будь-які людські межі, й він неминуче заслужив смерті. Але він був незвичайною людиною. Людиною, принаймні наділеною чимось особливим. У цьому нема сумніву.

— Чимось особливим? — перепитала господиня.

— Я не можу як слід вам цього пояснити, — відповіла Аомаме. — Крім особливих здібностей і темпераменту, він мав на душі великий тягар. І це, видно, пожирало його зсередини.

— І це особливе щось спонукало його до ненормальних вчинків?

— Можливо.

— У всякому разі, ви його заспокоїли.

— Це правда, — сказала Аомаме сухим голосом.

Тримаючи слухавку в лівій руці, вона поглянула на розкриту праву долоню, на якій ще залишилося відчуття смерті. Аомаме не могла зрозуміти, що означає багатозначно єднатися з дівчатами. Ясна річ, і пояснити цього старій пані не могла.

— Як завжди, зовні все матиме вигляд природної смерті, але вони можуть у цьому засумніватися. Судячи з обставин, вони, напевне,

подумають, що якимось чином я причетна до смерті їхнього лідера. І, як ви знаєте, вони досі не повідомили про неї в поліцію.

— Незалежно від їхніх дій, ми докладемо всіх зусиль, щоб вас захистити, — сказала стара пані. — Вони мають свою організацію. А ми — сильні зв'язки й достатню кількість грошей. А крім того, ви — обережна й розумна людина. Не зробіте того, що вони хочуть.

— Цубаса-тян ще не знайшлася? — спитала Аомаме.

— Усе ще невідомо, де вона. По-моєму, вона, мабуть, на території секти. Бо їй же більше нікуди податися. Поки що ми не знайшли способу, як її повернути. Та, можливо, смерть лідера призведе до розладу в секті. І скориставшись ним, нам, може, вдасться врятувати дівчину. Її будь-що треба захистити.

Лідер сказав, що в притулку старої пані живої Цубаси не було, а лише ідея в людській подобі. От чому, мовляв, її повернули додому. Однак розповідати про це господині не годилося. Адже Аомаме сама не знала, що це насправді означає. Але вона пам'ятала про те, як піднявся у повітря мармуровий годинник. Це справді відбувалося перед її очима.

— Скільки днів я переховуватимуся в цій квартирі? — спитала Аомаме.

— Вважайте, від чотирьох днів до тижня. Після того ми забезпечимо вас новим прізвиськом і середовищем — перевеземо кудись далеко. Коли ви там улаштуєтеся, певний час заради безпеки нам доведеться перервати з вами контакт. Якийсь час не зможемо зустрічатися. Враховуючи мій вік, можливо, ми вже не побачимося. Може, краще було б, якби я вас не втягувала в таку клопітну справу. Я не раз так думала. І тоді вас не втратила б. Однак...

Стара пані на хвилину запнулася. Аоаме мовчки очікувала її наступних слів.

— Однак ні про що не жалкую. Можливо, так усе судилося. Мусила вас утягти в цю справу. Я не мала іншого вибору. Мною рухала якась нездоланна потужна сила. Прошу вибачення у вас, що так сталося.

— Але натомість ми набули щось спільне. Щось таке дорогоцінне, чого з кимось іншим не могли б здобути. Чого інакше не вдалося б дістати.

— Це правда, — погодилася стара пані.

— Для мене це дуже важливе надбання.

— Дякую. Якщо ви так вважаєте, то це мене трохи радує.

Аоаме з прикрістю усвідомлювала, що не зможе зустрічатися із старою пані, яка була для неї однією з небагатьох близьких людей.

— Будьте здорові! — промовила Аоаме.

— І ви так само будьте здорові! — сказала стара пані. — Нехай вам щастить.

— Якщо це можливо, — сказала Аоаме. Щастя було для неї чимось дуже далеким.

Слухавку взяв Тамару.

— Поки що ви тим ще не користувалися, чи не так? — спитав він.

— Ще ні.

— Краще таки не користуватися.

— Постараюсь виправдати ваші сподівання, — сказала Аомаме.

Зробивши коротку паузу, Тамару промовив:

— Я недавно вам казав, що виріс у сиротинці в горах Хоккайдо.

— Що вас туди помістили після розлуки з батьками й репатріації із Сахаліну.

— У тому закладі перебував хлопець, молодший за мене на два роки, змішаної крові — японки та негра-солдата, що служив на американській військовій базі поблизу Місави. Мати того хлопця була чи то повією, чи то офіціанткою бару. Він опинився там, коли відразу після народження мати його покинула. Був дебелий, але на розум не дуже багатий. Звісно, навколишні діти часто з нього знущалися. Бо кольором шкіри відрізнявся. Гадаю, ви це розумієте.

— Та начебто.

— Позаяк я не японець, то мимоволі взяв на себе роль його захисника. Бо ми обидва опинилися в однакових умовах. Як кореєць, експатрійований із Сахаліну, і син негра та повії. Ми належали до найнижчої касті. Але внаслідок цього я загартувався. Зміцнив свій характер. А він ніяк не зміг. Якби я був не взяв його під свою опіку, то він загинув би. Бо в такому середовищі він, схильний до бійки з будь-якого приводу, не вижив би.

Аомаме мовчки слухала його розповідь.

— Хоч би що йому доручали, нічого в нього не виходило. Нічого нормально не міг зробити. Ні гудзика застебнути, ні зад як слід витерти. А от у різьбі був неперевершеним. Якщо тільки мав у руках ножа й

шматок дерева, то вмить якусь гарненьку річ вирізьблював. Не малюючи ескіза, точно відтворював тривимірний предмет, образ якого раптом виник у голові. Тонко, реалістично. Був по-своєму геніальним. Чимось дивовижним.

— Із savant syndrome , — сказала Аомаме.

— Так, справді. І я пізніше про це дізнався. Це так званий "синдром ученого". Існують люди, наділені такими незвичайними здібностями. Але тоді про це ніхто не здогадувався. Вважали, що він розумово відсталий. З тупою головою, але спритними руками, які майстерно різьблять. Однак чомусь він вирізьблював тільки мишей. Вони в нього гарно виходили. Як не дивись, здавалися живими. Однак нічого іншого він не робив. Усі його просили вирізьбити інших тварин. Скажімо, коня або ведмедя. Заради цього водили його навіть у зоопарк. Та хлопець не виявляв до інших тварин жодного зацікавлення. Тому всі з цим примирились і дозволили йому вирізьблювати тільки мишей. Як йому подобалося. Він створював мишей різноманітної форми, розміру й вигляду. Що й казати, дивовижа, та й годі! Бо в сиротинці не жили миші. Було надто холодно, й поживи бракувало. Там навіть миші бідували. Ніхто не розумів, чому хлопець так прив'язався до мишей... У всякому разі, історія про мишей набула розголосу, про неї написали в місцевій газеті, а тому з'явилися люди, готові купити мишачі скульптурки. І от директор сиротин-ця, католицький священник, домовився, щоб цих мишей з дерева продавала туристам якась крамниця виробів народного мистецтва. Це приносило певний зиск, але самому хлопцеві не перепадала жодна єна. Куди пропадали вторговані гроші, невідомо, та, мабуть, їх використало належним чином начальство сиротинця. Хлопець, діставши ножа й деревину, постійно сидів у майстерні й вирізьблював мишей. Можна сказати, що йому пощастило, якщо робив скульптурки мишей, а не працював тяжко на полі.

— А що потім з ним сталося?

— Не знаю. У чотирнадцятирічному віці я втік із сиротинця й жив сам. Потім, сівши на пароплав, перебрався до центральної Японії, й відтоді моя нога не ступала на Хоккайдо. Коли я бачив його востаннє, він, низько нахилившись над робочим столом, вирізьблював скульптурку миші. Навіть якби тоді я щось сказав, він не почув би. Тому я і не попрощався з ним. Якщо він ще живий, то, напевне, й тепер різьбить мишей. Бо ні на що інше не здатний.

Аомаме мовчки очікувала продовження розповіді.

— Я й тепер часто думаю про нього. Життя в сиротинці було жахливим. Завжди голодним і холодним. Робота — тяжка, а знущання старших дітей над молодшими — нестерпне. А от він, здавалося, не вважав таке життя гірким. Вирізьблюючи ножем мишей, почувався щасливим. Коли в нього забирали ножа, він ставав напівбожевільним, але в інших випадках поведився цілком спокійно. Нікому не завдавав клопоту. Лише мовчки вирізував мишачі скульптурки. Довго тримаючи в руках шматок деревини, він міг побачити, якої форми миша в ньому приховується. Але потребував багато часу, щоб побачити. Та як тільки бачив, за допомогою ножа лише витягував мишу з дерева. Він часто повторював фразу: "Витягати мишу". І витягнена миша, здавалось, от-от побіжить. Інакше кажучи, він постійно звільняв мишей, замкнених у шматку деревини.

— І ви того хлопця обороняли?

— Не тому, що хотів, а через те, що опинився в такому становищі. Це була моя позиція. І якщо вона мені судилася, то будь-що я мав його захищати. Такі були правила. І я їх дотримувався. Якщо хтось на зло забрав у нього ніж, то я збивав напасника з ніг. Старшого, міцнішого за мене, ба навіть кількох разом. Байдуже. Звісно, й мені від них добряче перепадало. І то не раз. Не мало значення, хто перемагав, а хто програвав — кого збивали з ніг чи хто збивав з ніг. Я обов'язково забирив ножа. Це було дуже важливо. Розумієте?

— Здається, розумію, — відповіла Аоаме. — Але врешті-решт ви його покинули.

— Я мусив жити сам-один і не міг вічно доглядати за ним. Цього я не міг собі дозволити. Це ж природно.

Аоаме знову розтулила праву руку й глянула на неї.

— Я кілька разів помічала, що ви тримали в руці маленьку скульптурку миші. Її зробив той хлопець?

— Так. Він дав мені одну маленьку. Я забрав її, коли тікав із сиротинця. І зараз я її маю.

— Тамару-сан, чого це ви сьогодні про це мені розповідаєте? Адже, гадаю, ви не з тих, хто просто так про себе розказує.

— Зокрема, я хочу тим сказати, що часто про нього згадую, — відповів Тамару. — Це не означає, що хочу з ним зустрітися. Спеціально не хочу. А якби зустрівся, то не мав би про що розмовляти. Але в моїй голові все ще залишилася яскрава, дорога для мене картина того, як він, не відриваючи очей, витягує з дерева мишу. Ця картина мене чогось навчає. Або намагається чогось навчити. Щоб людина жила, їй потрібна картина, що має зміст, який не можна пояснити словами. Ми живемо для того, щоб щось як слід пояснити. Я так думаю.

— Ви хочете сказати, що це стане фундаментом для нашого життя?

— Можливо.

— І я бачу таку картину.

— Бережіть її.

— Берегтиму, — сказала Аомаме.

— І ще одне я хочу сказати: захищатиму вас, як тільки зможу. Якщо доведеться збивати когось з ніг, зіб'ю. Будь-кого. Незалежно від того, переможу чи програю, напризволяще вас не покину.

— Дякую.

Кілька секунд тривала спокійна тиша.

— Якийсь час не виходьте з квартири. Вважайте, що опинитеся в джунглях, якщо зробите один крок назовні.

— Зрозуміло, — сказала Аомаме.

І розмова урвалася. Поклавши слухавку, Аомаме відчула, що міцно стискає це слово в кулаці.

"Мабуть, Тамару хотів передати мені, що я — незамінний член їхньої родини, а наш зв'язок, одного разу встановлений, ніколи не перерветься, — подумала Аомаме. — Ми поєднані, так би мовити, умовно кров'ю". Аомаме відчула вдячність до Тамару за таке послання. Очевидно, він знав, в якій скруті вона зараз перебуває. Саме для того, щоб дати їй відчутти себе членом родини, він потроху відкривав їй власну таємницю.

Та коли Аомаме подумала, що такі тісні стосунки виникли внаслідок насильства, то вже не могла заспокоїтися. "Усупереч закону вбивши кількох людей і опинившись в особливому становищі, коли мене хтось переслідує і, може, збирається вбити, я відчула, що міцно з ними пов'язана. Однак якби вбивства не було, то хіба про такі довірливі стосунки взагалі могло йтися? Навряд".

Попиваючи чай, Аомаме дивилася телевізійні новини. Повідомлення про затоплення станції Акасака-Міцукі вже не було. Коли вдосвіта вода

відступила й відновився нормальний рух поїздів метро, все здавалося далеким минулим.

І про смерть лідера секти "Сакіґаке" люди все ще не дізналися. Цей факт був відомий лише жменьці людей. Аомаме уявила собі, як горить у крематорії труп того здорового чоловіка. "Жодної кістки від нього не залишиться", — казав Тамару. Незалежно ні від благодаті, ні від страждань, усе обернеться в дим і розчиниться в осінній атмосфері. Аомаме в думках бачила цей дим і небо.

У новинах повідомлялося про зникнення безвісти сімнадцятирічної дівчини, авторки бестселера "Повітряна личинка". Про місце перебування Фукаері, тобто Еріко Фукади, невідомо вже понад два місяці. Поліція, отримавши від її опікуна заяву про розшук, проводить докладне розслідування, але поки що без особливого успіху. Так повідомляв диктор. На екрані показали купи "Повітряної личинки" на прилавках книгарень. Стіни книгарні прикрашували афіші з фотографією цієї вродливої дівчини. Молода продавчиня перед мікрофоном телевізійної компанії пояснювала: "І зараз книжка успішно продається. Я також купила її й прочитала. Це цікавий твір, сповнений багатого уяви. Гадаю, було б добре, якби Фукаері-сан швидко знайшлася".

У цьому повідомленні не згадувалося про стосунки між Еріко Фукадою та "Сакіґаке". ЗМІ остерігаються справ, до яких причетні релігійні організації.

У всякому разі, Еріко Фукада пропала безвісти. У десятирічному віці її зґвалтував власний батько. Якщо вірити його словам, вони багатозначно єдналися. І внаслідок цього в його нутро ввійшли карлики. Як це він сказав?.. Еріко Фукада стала перцепієнткою, тобто здатною сприймати, а її батько — реципієнтом, тобто здатним приймати. І той чоловік відтоді почув особливий голос. Став представником карликів і засновником релігійної секти "Сакіґаке". Після того дочка покинула секту. І тепер, узявши на себе роль антикарликової сили, разом з Тенґо написали твір

під назвою "Повітряна личинка", який став бестселером. Та от зараз з якоїсь причини вона пропала безвісти. Поліція розшукує її.

"З іншого боку, вчора ввечері спеціальною мініатюрною плішнею я вбила батька Еріко, лідера секти "Сакіґаке". Його послідовники вивезли його труп з готелю й потай знищили". Аоаме не уявляла собі, як зреагувала Еріко Фукада, коли дізналася про батькову смерть. "Навіть якщо ця смерть була за власним бажанням, безболісною, так би мовити, з милосердя, я все-таки власними руками вкоротила життя людині. Людське життя індивідуальне, але не ізольоване, а десь пов'язане з іншим життям. І, можливо, за це я мушу нести в якійсь формі певну відповідальність.

Тенґо також безпосередньо причетний до низки цих подій. Ми пов'язані між собою завдяки існуванню батька і дочки Фукада. Перцепієнтки й реципієнта. Де зараз Тенґо й що робить? Має якесь відношення до зникнення Еріко Фукади чи ні? До яких дій вони вдвох зараз удаються? Ясна річ, телевізійні новини не розповідають нічого про долю Тенґо. Здається, досі ще ніхто не знає, що він — справжній автор "Повітряної личинки". А от я знаю.

Відстань між нами начебто потроху скорочується. Через якісь обставини опинившись у цьому світі, Тенґо-кун і я наближаємось одне до одного так, наче нас підхопила велика, можливо, навіть смертельна, круговерть. Та якщо вірити натякам лідера, то за інших обставин наша зустріч неможлива. Подібний чистий зв'язок утворюється на ґрунті насильства".

Аоаме глибоко дихнула. Потім, простягнувши руку до пістолета фірми "Heckler & Koch", впевнилася в його моці. Уявила собі, як встромляє собі в рот і натискає пальцем на гашетку.

Зненацька на веранду прилетіла велика ворона й, сівши на поруччя, кілька разів виразно каркнула. Якийсь час Аоаме й ворона розглядали

через скло одна одну. Ворушачи одним великим блискучим оком, ворона стежила за рухами Аомаме у кімнаті. Здавалося, гадала над тим, що це таке — пістолет. Ворони — розумні створіння. Вони чомусь розуміють важливе значення шматка металу.

Потім ворона, розпростерши крила, кудись полетіла так само несподівано, як і прилетіла. Наче побачила все, що хотіла. Коли ворона зникла, Аомаме, вставши, вимкнула телевізор і зітхнула. "Тільки б ця ворона не була шпигункою карликів!" — подумала вона.

Як завжди, Аомаме зробила на килимі розминку м'язів. Цілу годину їй мучила. Час минав з відповідним болем. Вона почергово викликала кожен м'яз на сувору перевірку. Назви, роль і властивості м'язів зберігалися в її голові. Вона нічого не пропускала. З неї стікало багато поту, на повну силу діяли органи дихання і серце, свідомість перемикалася з одного каналу на інший. Прислухаючись до потоку крові, вона приймала мовчазні повідомлення, які висилали її нутроці. Лицеві м'язи сильно, немов у артиста на сцені вар'єте, ворушилися й пережовували ці повідомлення.

Потім вона стала під душ і змила піт. Зважившись, переконалася, що її вага не дуже змінилася. Ставши перед дзеркалом, упевнилася, що розміри грудей та волосся на лобку не зазнали зміни, й зробила сильну гримасу. Як завжди вранці. 1

Вийшовши з ванної кімнати, Аомаме одягла зручний спортивний костюм з джерсі. І щоб згаяти час, вирішила ще раз перевірити, що було в квартирі. Почала з кухні. Які продукти, посуд та інше кухонне причандалля приготовлено? Кожне зафіксувала в голові. Склала приблизний план, в якому порядку використовувати цей запас, як їсти. За її грубим розрахунком, вона могла прожити, не голодуючи й не виходячи з квартири, принаймні днів десять. А якщо економитиме, то й два тижні протягне. Стільки продуктів було в запасі.

Після того вона уважно переглянула запас товарів щоденного вжитку — туалетний папір, косметичні серветки, пральні засоби, пакети для сміття. Нічого не бракувало. Все було уважно дібрано. Видно, до цієї роботи залучили жінку. У всьому проглядала старанність досвідченої господині. До дрібниць було враховано, що їй скільки потрібно здоровій тридцятирічній незаміжній жінці для того, щоб прожити тут короткий час. Такого чоловік не спромігся б зробити. Хіба що уважний, спостережливий "голубий".

У стінній шафі спальні лежали простирадла, ковдра, укривало й подушка. Уся постіль нова, щойно вироблена. Звісно, все біле-білісіньке. Без жодних прикрас. Привабливість та індивідуальність були зайвими.

У вітальні стояв телевізор, відеомагнітофон і невелика стереосистема. Були також касетний магнітофон і програвач для грамплатівок. На протилежному боці од вікна, під стіною, стояв дерев'яний сервант заввишки до пояса, в якому за дверцятами містилося рядком книжок двадцять. Видно, хтось потурбувався, щоб, переховуючись тут, Аоаме не нудьгувала. Добирав книжки ретельно. Усі нові, з твердими обкладинками й неторкнутими сторінками. З першого погляду по заголовках було зрозуміло, що це нові видання, які останнім часом набули популярності. Мабуть, їх вибрано на прилавку великої книгарні, але, видно, з добрим смаком. З дотриманням високих критеріїв. Одна половина книжок належала до художньої літератури, а друга — до біографічного жанру. Серед них Аоаме помітила й "Повітряну личинку".

Злегка кивнувши, Аоаме взяла цю книжку й сіла на диван у вітальні. На диван падало м'яке сонячне проміння. Книжка була не грубою, а легкою, з великим шрифтом. Вона поглянула на обкладинку — на ній надрукували ім'я авторки — Фукаері. Поклавши книжку на долоню, Аоаме оцінила вагу, прочитала текст на рекламній стрічці. І понюхала книжку. Пахло запахом нового видання. Прізвище Тенґо на ній не значилося, але його присутність відчувалася. Надрукований текст пройшов через нього. Заспокоївшись, вона розгорнула першу сторінку.

Перед нею була чайна чашка й пістолет фірми "Heckler & Koch".

Розділ 18

(про Тенґо)

Мовчазний самотній супутник

— Можливо, вона перебуває зовсім близько, — прикусивши нижню губу й серйозно подумавши, сказала Фукаері.

Сплівши пальці рук на столі, Тенґо дивився їй прямо в очі.

— Близько? Тобто в Коендзі?

— Туди можна дійти пішки.

"Звідки ти це знаєш?" — хотів спитати він. Але якби й спитав, усе одно, мабуть, не дістав би відповіді. Так йому здавалося. Хотів почути конкретну відповідь — "так" чи "ні".

— Інакше кажучи, якщо десь тут пошукати, то можна з нею зустрітися? — спитав Тенґо.

Фукаері хитнула головою.

— Просто гуляючи, не можна зустріти.

— Ти хочеш сказати, що до неї можна дійти пішки, але, гуляючи, не вдасться знайти?

— Бо вона переховується.

— Переховується?

— Як поранена кішка.

Тенґо уявив собі, начебто Аоаме, зіщулившись, сховалася десь під запліснявілою верандою.

— Чому вона від когось ховається? — спитав він. Ясна річ, відповіді не отримав.

— Якщо вона ховається, то це означає, що вона перебуває в якомусь критичному становищі? — запитав Тенґо.

— У критичному становищі, — повторила Фукаері слова Тенґо. І скривилася, немов дитина, якій піднесли до рота гіркі ліки. Мабуть, їй не сподобалося, як прозвучали ці слова.

— Наприклад, хтось її переслідує, — припустив Тенґо.

Фукаері злегка схилила набік голову. Мовляв, не знаю.

— Але назавжди вона там не залишиться.

— Має обмежений час?

— Обмежений.

— Вона десь сховалася, немов поранена кішка, а тому надворі не прогулюється?

— Не робить цього, — чітко відповіла вродлива дівчина.

— Отже, я маю шукати її в особливому місці? Фукаері кивнула.

— В якому особливому місці? — спитав Тенґо. Безперечно, відповіді не було.

— У вас є що згадати про неї? — після невеликої паузи спитала Фукаері. — Це може стати вам у пригоді.

— Стати у пригоді? — перепитав він. — Ти хочеш сказати, що я, може, дістану якийсь натяк, якщо про неї щось згадаю?

Вона мовчки легенько здвигнула плечима. В цьому відчувалося щось схоже на підтвердження.

— Дякую, — сказав Тенґо.

Фукаері кивнула, немов задоволена кішка.

Тенґо приготував у кухні вечерю. Фукаері жваво вибирала на полиці грамплатівки. Він мав їх небагато, але вибір забрав багато часу. Після довгих роздумів вона вийняла "Старий альбом" гурту "Rolling Stones", поклала на програвач й опустила голку звукознімача. Цю платівку Тенґо позичив у когось, коли вчився у середній школі вищого ступеня, і чомусь не віддав. Досить давно він її не слухав.

Слухаючи "Mothers Little Helper" і "Lady Jane", з шинки, грибів і неполірованого рису приготував плов, а з місо, тофу й морської капусти — суп. Зварив цвітної капусти й полив її соусом кері. З квасолі й ріпчастої цибулі зробив салат. Тенґо готував їжу без жодних труднощів. Мав звичку думати за такою роботою. Про буденні проблеми, математичні задачі, оповідання або метафізичні твердження. Коли в кухні працював руками, то міг думати логічніше, ніж коли нічого не робив. Та хоч скільки думав, не зумів догадатися, де це "особливе місце", на яке натякала Фукаері. Намагаючись навести лад у безладі, він переконувався у марності своїх спроб. Кількість місць, куди він міг добратися, була обмеженою.

Вечеряли вони за столом одне навпроти одного. Розмова не клеїлася. Як подружжя, що втомилося одне від одного, вони мовчки підносили їжу до рота й думали щось своє. А може, й нічого не думали. Особливо важко було розпізнати, думає чи не думає Фукаері. Після їди Тенґо пив каву, а Фукаері смакувала пудингом, який вийняла з холодильника. Хоч би що вона їла, вираз її обличчя не змінювався. Здавалося, вона думає тільки про жування.

Тенґо сів за робочий стіл і, як радила Фукаері, спробував згадати щось про Аомаме.

У вас є що згадати про неї? Це може стати вам у пригоді.

Однак Тенґо не міг зосередитися на такій роботі. На програвачі крутився інший альбом гурту "Rolling Stones" з піснею "Little Red Rooster", записаною в той час, коли Мік Джаґґер до безтями захопився чиказьким блюзом. Непогана музика. Але якщо глибоко поміркувати, то не для людини, яка всерйоз намагається докопатися до чогось у своїй пам'яті. У гурту "Rolling Stones" майже немає такої щедрості. І він подумав, що десь у тихому місці йому треба побути наодинці.

— Я вийду трохи надвір, — сказав Тенґо.

Поглядаючи на футляр з-під альбому гурту "Rolling Stones", який тримала у руках, Фукаері начебто байдуже кивнула.

— Хоч би хто прийшов, нікому не відчиняй, — застеріг він.

Якийсь час Тенґо в темно-синій тенісці з довгими рукавами, акуратно випрасуваних штанах з цупкої бавовняної тканини кольору хакі і туфлях на гумовій підшві йшов до станції, але недалеко від неї звернув у пивничку "Муг'іатама" й замовив бочкового пива. В цьому невеличкому закладі, що вміщав заледве двадцять чоловік, можна було випити й перекусити. Він і раніше кілька разів сюди заходив. Пізнього вечора там

завжди галасувала молодь, а от від сьомої до восьмої відвідувачів було порівняно мало й панувала приємна тиша. Пивничка годилася для того, щоб, сівши за стіл у кутку й сьорбаючи пиво, читати книжку. На стільці було зручно й приємно сидіти. Звідки взялася така назва й що вона означає, Тенґо не здогадувався. Можна було спитати в офіціанта, але вести балачки про се про те з невідомим відвідувачем не входило в його обов'язки. Зрештою, якщо походження назви залишиться невідомим, шкоди від цього не буде. Так чи інакше, пивничка з такою назвою справляла приємне враження.

На щастя, в ній не лунала музика. Сівши за столик біля вікна, Тенґо пив пиво фірми "Carlsberg", гриз різноманітні горіхи з полумисочка й згадував про Аоаме. Спогади про неї повертали його знову до того часу, коли він був десятирічним підлітком. Відтворювали один поворотний пункт в його житті. В десятирічному віці Аоаме потиснула йому руку, а після того він відмовився ходити вслід за батьком, який збирав абонентну плату для "NHK". А згодом він на власному досвіді дізнався, що таке ерекція і полюція. В житті Тенґо це був один поворотний пункт, який, напевне, настав би, навіть якби Аоаме не потиснула йому руку. Раніше чи пізніше. Однак Аоаме спонукала його до такої зміни. Наче штовхала у спину.

Тенґо довго вдивлявся у розкриті ліву долоню. "Десятирічна дівчина стиснула цю руку й щось у мені сильно змінило", — подумав він. Чому так сталося, не міг собі логічно пояснити. Однак тоді надзвичайно природним чином між ними встановилося взаєморозуміння і взаємоприйняття. Повне, майже як чудо. Таке трапляється в житті людини нечасто. Іноді, можливо, тільки один раз. Але в ту мить Тенґо не міг до кінця усвідомити, яке вирішальне значення матиме ця подія для нього. І не лише тоді. Ще зовсім недавно насправді не розумів її наслідків. Він лише невиразно плекав її образ у своїй душі.

Мабуть, тепер, у свої тридцять, вона зовні сильно перемінилася. Напевне, стала високою, повногрудою, природно, з іншою зачіскою. Якщо покинула "Братство свідків", то по-своєму користується косметикою.

Можливо, носить дорогий модний одяг. Тенґо уявляв собі, як вона у костюмі від Кальвіна Клайна, у туфлях на високих підборах жваво йде вулицею. Звісно, це можливо. Адже коли людина росте, то зазнає зовнішньої зміни. Можливо, вона зараз у цій пивничці, але він її не помічає.

Нахиляючи склянку з пивом, Тенґо озирнувся навколо. "Вона недалеко звідси. Туди можна дійти пішки". Так сказала Фукаері. Він довіряв її словам. Якщо Фукаері так сказала, то це можливо.

Однак, крім нього, в пивничці сиділа перед шинквасом молода парочка, схожа на студентів, і, притулившись одне до одного, про щось жваво й щиро розмовляла. Поглядаючи на них, Тенґо, як ніколи, відчув глибоку тугу. Подумав, що в цьому світі він абсолютно самотній, ні з ким не пов'язаний.

Він злегка приплющив очі, зосередився й знову уявив собі аудиторію початкової школи. Цю ж картину він подумки бачив заплющеними очима учора вночі, коли під час громовиці мав статевий акт з Фукаері. Реально, дуже конкретно. Завдяки цьому його спогад, здавалося, став набагато яскравішим, ніж завжди. Так, ніби нічна злива зміла з нього пилуку.

Тривога, сподівання і страх розповзлися повсюди в порожній аудиторії і, як маленькі боязливі звірятка, причаїлися — хто де міг. Класна дошка із залишками формул, надламаний шматок крейди, збляклі дешеві штори, квітка із забутою назвою у вазоні на кафедрі, приколоті на стіні дитячі картини, карта світу за кафедрою, запах навоскованої підлоги, погойдування штор, радісні дитячі крики, що долинали з вікна, — усю цю картину Тенґо дуже виразно відтворював у своїй голові. Простежував одну за одною ознаки, задуми й загадки, що в ній містилися.

Упродовж кількох секунд, коли Аоаме стискала його руку, Тенґо побачив багато чого і все це точно, як фотоапарат, закарбував на

сітківці. Ця картина, яка допомогла йому прожити наступні десятиліття, сповнені страждань, завжди супроводжувалася сильним відчуттям дівочих пальців. Її права рука незмінно підбадьорювала Тенґо, який дорослішав натужно, в муках. "Усе гаразд! Ти маєш мене!" — заспокоювала ця рука.

Ти не самотній.

"Вона переховується", — сказала Фукаері. Як поранена кішка.

Як добре подумати, то це дивовижна випадковість. Фукаері також переховується. З квартири Тенґо не сміє виходити. У цьому кварталі Токіо однаково переховуються дві жінки. Від чогось тікають. Обидві тісно пов'язані з Тенґо. Невже в цьому є спільна причина? Чи це лише випадковий збіг?

Звісно, відповіді не було. Тільки запитання безцільно виринали. Надто багато запитань і надто мало відповідей. Щоразу.

Коли Тенґо допив пиво, до нього підійшов молодий офіціант і запитав, чи він ще чогось бажає. Після короткого вагання Тенґо попросив принести віскі "Bourbon" з льодом і ще одну порцію суміші горішків. Офіціант сказав: "Є тільки американське віскі "Four Roses". Годиться?" Тенґо відповів, що годиться. "Байдуже!" — подумав він і знову згадав про Аоаме. З кухні у глибині пивнички щирився запах смаженої піци.

"Власне, від кого ховається Аоаме? Може, тікає від правосуддя?" — припустив Тенґо. Однак він і подумати не міг, що вона стала злочинницею. Власне, який злочин вона скоїла? Ні, поліція тут ні до чого. Хоч би хто це був, але не за порушення закону він її переслідує.

"А може, її переслідують ті самі, що й Фукаері? — раптом подумав Тенґо. — Скажімо, карлики. Але чому й за що вони мали б переслідувати її?"

"Та якщо припустити, що насправді вони переслідують її, то головну роль у цьому, можливо, відіграю я, — міркував Тенґо, але, звісно, не міг зрозуміти, чому сам опинився в центрі такого розвитку подій. Якщо припустити, що є певний фактор, який пов'язує між собою Фукаері й Аоаме, то це лише він, Тенґо. — Може, я, нічого не знаючи, скористався якоюсь силою, щоб притягти її ближче до себе".

Якоюсь силою?

Він глянув на свої руки. "Незрозуміло. Власне, де в мене така сила?" — подумав Тенґо.

Принесли "Four Roses" з льодом і полумисок з новими горішками. Ковтнувши віскі, він узяв кілька горішків у долоню і легенько потрусив ними, наче гральними кісточками.

Так чи інакше, Аоаме перебуває десь у цьому місті. Куди можна дійти пішки. Так сказала Фукаері. "І я цьому вірю, — роздумував Тенґо. — Якби хтось запитав чому, не знав би, що відповісти, але все одно вірю". Однак, власне, як можна відшукати Аоаме, що десь переховується? Нелегко знайти навіть людину, яка відкрито живе в суспільстві. А якщо вона навмисне ховається, то, ясна річ, це завдання стає складнішим. Може, оголосити її прізвище по гучномовцю? Навряд чи тоді вона зголоситься. Бо лише приверне до себе увагу навколишніх людей і піддасться ще більшій небезпеці.

"Мабуть, залишилося щось варте спогадів", — подумав він. "У вас є що згадати про неї? Це може стати вам у пригоді", — сказала Фукаері. Однак уже давно перед тим Тенґо мав відчуття, ніби не міг пригадати одного-двох важливих фактів, що стосувалися Аоаме. Вони, немов камінець, що потрапив у черевик, раз по раз його непокоїли. Не різко, але невідступно.

Ніби витираючи шкільну дошку, Тенґо зосередився по-новому й спробував ще раз поритися в пам'яті. Як рибалка неводом, пройшовся по її намулистому дну, щоб виловити щось про Аоаме, про себе самого та їхнє оточення. Усе по порядку, одне за одним, уважно відтворював у пам'яті. Та що й казати, відтоді збігло двадцять років. І хоча тогочасна картина, так би мовити, залишилася яскравою, мало що вдавалося згадати конкретно.

Однак він мусив виявити щось з минулого, на що досі не звернув уваги. Негайно, зараз. Бо інакше не зможе віднайти Аоаме, яка, напевне, переховується десь у цьому місті. Якщо вірити словам Фукаері, час для пошуку обмежений. І щось Аоаме переслідує.

Тенґо вирішив думати про зір. Що бачила там Аоаме? І що бачив він сам? Вирішив подумки простежити за плином часу і зором.

Стискаючи його руку, дівчина дивилася йому прямо в очі. І той погляд ані на мить не відвертала. Спочатку, зовсім не розуміючи її поведінки, Тенґо подивився на неї так, ніби хотів пояснення. "Напевне, це якась помилка, якесь непорозуміння", — подумав він. Та ні, це не була ні помилка, ні непорозуміння. Він бачив, що в неї страшно глибокі й прозорі очі. Таких чистих очей він досі ні разу не зустрічав. Вони скидалися на глибоке джерело з прозорою водою, під якою, однак, не видно дна. Якщо в них довго вдивлятися, то, здавалося, можна потонути. Тому він, ніби втікаючи, одвернув від них свій погляд. Мимоволі.

Насамперед він глянув на дерев'яну підлогу під ногами, потім на порожній вхід аудиторії, а після того, злегка повернувши голову, зиркнув за вікно. І тоді погляд Аоаме не перемінився. Вона вп'ялася ним в очі Тенґо, який дивився надвір. Тенґо відчував його шкірою. Її пальці з незмінною силою стискали його ліву руку. В цьому потиску не було ні крихти сумніву або вагання. Вона не боялася. Не мала чого боятися. І через пальці намагалася передати Тенґо свою рішучість.

Позаяк це сталося після прибирання, то для провітрювання вікна були широко розчинені, а білі штори повільно гойдалися од вітру. За вікном простягалось небо. Стояв уже грудень, але сильний холод ще не відчувався. Високо в небі пливли стрімкі білі хмари, що нагадували про осінь. Здавалося, щойно хтось провів по них щіткою. Потім там, під хмарою, щось з'явилося. Сонце? Ні, не воно. Це було не Сонце.

Тен'го затаїв подих і, притиснувши палець до скроні, спробував заглянути глибше в пам'ять. І саме тоді намацав у свідомості тонку нитку, яка от-от могла обірватися.

Так, там був Місяць.

Ще не смеркло, але Місяць чітко виднів. Місяць третьої фази. "Виявляється, ще завидна можна бачити Місяць так виразно!" — здивувався Тен'го. Він це добре пам'ятає. Та сіра безживна кам'яна брила, наче прив'язана невидимою ниткою, знічев'я висіла низько в небі. На ній панувала штучна атмосфера. З першого погляду здавалося, що це — Місяць, зроблений для театральної декорації. Але, звісно, це був справжній Місяць. Бо хто ж витрачатиме час на те, щоб вішати на справжньому небі штучний Місяць?

Раптом Тен'го помітив, що Аоаме вже не дивилася йому в очі. Звернула свій погляд туди, куди він дивився. Як і він, Аоаме вп'ялася очима в Місяць серед білого дня. З дуже серйозним виразом обличчя міцно стискаючи його руку. Тен'го знову глянув їй в очі. Вони вже не були такими прозорими, як перед тим. Натомість в них відчувалася твердість кристалу. Яскраві, вони одночасно віддавали суворістю, що нагадувала про паморозь. Що це, власне, означало, Тен'го не міг збагнути.

Нарешті дівчина, очевидно, зважилась — раптом відпустила його руку, повернулася до нього спиною і, не промовивши жодного слова, притьмом вийшла з аудиторії. Ні разу не обертаючись, залишила Тен'го на порожньому місці.

Розплющивши очі, Тенґо розслабився, глибоко видихнув і ковтнув віскі "Bourbon" з льодом, насолоджуючись, як воно проходить через горло й спускається вниз стравоходом. Потім ще раз вдихнув і видихнув. Постаті Аоаме вже не було видно. Повернувшись до нього спиною, вона покинула аудиторію. І зникла з його життя.

Після того минуло двадцять років.

"Місяць!" — подумав Тенґо.

"Я тоді бачив Місяць. І Аоаме так само його бачила. Попелясту кам'яну брилу, що о пів на четверту пливла на ще світлому небі. Мовчазного самотнього супутника. Вони обоє дивилися на нього. Але що, власне, це означає? Що Місяць веде мене туди, де перебуває Аоаме?"

"Можливо, тоді Аоаме потай довірила свою душу Місяцю, — зненацька подумав Тенґо. — Їй уклала з Місяцем щось схоже на таємну угоду. В її погляді, зверненому до Місяця, проглядало щось надзвичайно серйозне, що спонукало до такого припущення".

Звичайно, Тенґо не здогадувався, що вона послала тоді Місяцеві. Але що Місяць дарував їй, Тенґо приблизно уявляв собі. Мабуть, повну самотність і мир — найкраще, що Місяць може подарувати людині.

Розплатившись, Тенґо вийшов з пивнички "Мугіатама" й звів очі до неба. Місяця не побачив. Небо було чисте, й, напевне, десь на ньому він плив. Але з вулиці, оточеної будинками, його не вдавалося помітити. Засунувши руки в кишені, у пошуках Місяця Тенґо переходив з однієї вулиці на іншу. Хотів добратися до місця з відкритим полем зору, але в кварталі Коендзі, рівній, без пагорбів і навіть схилів, місцевості, чогось такого не знайшов. Подумав, що не завадило б вибратися на якийсь дах, з якого відкрився б горизонт, але навколо себе підходящого будинку не побачив.

Однак, безцільно блукаючи вулицями, Тенґо несподівано згадав, що поблизу був дитячий парк. Під час прогулянок він не раз проходив повз нього. У цьому невеликому парку, напевне, є дитяча гірка. Якщо на неї піднятися, то, мабуть, вдасться хоч трохи побачити небо. Навіть з такого невисокого місця видимість буде краща, ніж із рівної землі. І Тенґо попрямував до парку. Стрілки годинника показували майже восьму годину.

У парку не було ні душі. Ртутний ліхтар на високому стовпі посередині освітлював усі його кутки. У парку росла велика дзельква з усе ще густим листям і кілька невисоких, заввишки з людину, кущів. Був фонтанчик для пиття, лавки, гойдалки й дитяча гірка. Був і громадський туалет, але надвечір районна влада його замикала — можливо, щоб там не ночували волоцюги. Вдень, перед тим як вести дітей до дитячого садка, молоді мами зупинялися там і, даючи дітям погратися, самі жваво розмовляли про се про те. Та як тільки сутеніло, майже ніхто парку не відвідував.

Піднявшись на дитячу гірку, Тенґо глянув на вечірнє небо. На північному боці парку височів новий шестиповерховий багатоквартирний будинок. Раніше його там не було. Видно, його збудували зовсім недавно. Цей будинок закривав, немов стіною, північну частину неба. У всіх інших напрямках стояли тільки низькі будівлі. Озирнувшись навколо, у південно-західному напрямі Тенґо помітив Місяць, який плив над дахом старого двоповерхового будинку. Місяць третьої фази. "Такий самий, як двадцять років тому, — подумав Тенґо. — Однакових розмірів, однакової форми. Випадковий збіг. Можливо".

Однак цей Місяць, виразно окреслений на осінньому вечірньому небі, ніс у собі характерне для цієї пори року тепло. Справляв зовсім інше враження, ніж Місяць грудневого дня о пів на четверту. Його лагідне природне сяйво лікувало й заспокоювало душу. Як потік прозорої води й ніжний шелест листя на деревах.

Стоячи на дитячій гірці, Тенґо довго дивився на Місяць. З 7-ї кружної дороги долинав змішаний шурхіт автомобільних шин різноманітних розмірів, схожий на шум моря. Він раптом нагадав Тенґо про батькову оздоровницю на березі моря в префектурі Тіба.

Звичайне міське освітлення, як завжди, стерло цятки зірок. На чистому небі тільки де-не-де ледь-ледь пробивалося їх кілька, особливо яскравих. А от Місяць виднів виразно. Плив гідно в небі, не скаржачись ані на вуличне освітлення, ні на повітря, отруєне автомобільним шумом. Напруживши зір, Тенґо бачив на ньому дивні тіні, витворені велетенськими кратерами й долинами. Поки він невинно споглядав місячне сяйво, в ньому пробудилася пам'ять, успадкована з прадавніх часів. Ще перед тим, як людство здобуло вогонь, знаряддя праці й мову, Місяць був незмінним союзником людей. Іноді розганяючи темряву над світом, немов божий дар у вигляді вогню, він послаблював людський страх. Зміна його фаз дала людям поняття часу. Здається, і в наш час, коли темряву вигнано звідусіль, відчуття подяки Місяцеві за таку щедрість міцно закарбувалося в людських генах. Як спільний теплий спогад.

"Здається, я давно не дивився так пильно на Місяць, — подумав Тенґо. — Цікаво, коли востаннє це було? Серед цієї міської метушні жив, дивлячись тільки під ноги. І навіть забув кинути погляд на нічне небо".

Потім в іншому місці неба, неподалік від цього Місяця, він помітив ще один. Спочатку подумав, що це галюцинація. Або оптичний обман. Та, придивившись уважніше, впевнився, що то другий Місяць з чітко окресленим контуром. На мить утративши мову й розтуливши рот, Тенґо розгублено поглядав у цьому напрямі. Не міг усвідомити, що бачить. Обриси й реальний предмет не накладалися одне на одного. Як іноді ідея й слово.

Ще один Місяць?

Заплющивши очі, Тенґо потер долонями щоки. "Власне, що сталося зі мною? — подумав він. — Адже я випив не багато". Він спокійно вдихнув і видихнув. Упевнився, що свідомість повернулася в реальний стан. У темряві із заплющеними очима ще раз перевірів, хто він, де і що зараз робить. Вересень 1984 року, дитячий парк у кварталі Коендзі Токійського адміністративного району Сугінамі, він, Тенґо Кавана, дивиться на Місяць у вечірньому небі. У цьому нема сумніву.

Потім, розплющивши очі, він знову глянув на небо. Спокійно, уважно. Однак там пливло два Місяці.

Це не була галюцинація. У небі висіли два Місяці. Тенґо довго стискав кулак правої руки.

Місяці все ще мовчали. Але вже не були самотніми.

Розділ 19

(про Аомаме)

Коли прокинулася доота

Хоча "Повітряна личинка" — фантастичне оповідання, воно загалом легко читалося. Було написане в стилі розмовної мови десятирічної дівчини, без важких слів, силуваної логіки, нудних пояснень і вишуканих виразів. Від початку до кінця його розповідає дівчина. Її слова легкозрозумілі, прості, в багатьох випадках приємні на слух, але майже нічого не пояснюють. Вона плавно розказує лише те, що сама бачила. Вона не зупиняється і не роздумує: "Власне, що зараз сталося?" або "Що це означає?". Повільно, з помірною швидкістю просувається вперед. Читачі, дивлячись на все її очима, йдуть услід за нею. Дуже природно. І несподівано помічають, що опинилися в іншому світі. Нетутешньому. У світі, де карлики плетуть повітряні личинки.

Уже перші прочитані десять сторінок справили на Аоаме сильне враження своїм стилем. Якщо цей стиль належить Тенґо, то він справді наділений літературним талантом. Наскільки вона знала, він уважався математичним генієм, якого називали вундеркіндом. Легко розв'язував математичні задачі, які не давалися навіть дорослим. Його успішність з інших предметів також була високою, хоча й не такою, як з математики. Однокласники не могли його наздогнати ні в чому. Кремезної статури, він був незрівняним у спорті. Однак Аоаме не пригадувала, щоб він особливо виділявся літературними здібностями. Можливо, в той час вони ховалися в тіні його математичного таланту й не впадали в око.

А може, Тенґо просто переніс її манеру розповіді в літературний текст. І його оригінальність ніяк не причетна до стилю оповідання. Однак їй здавалося, що це, мабуть, не зовсім так. З першого погляду текст виглядав простим, невинним, але після уважного читання вона побачила, що він був усебічно прорахованим і впорядкованим. Без нічого зайвого, але водночас з усім потрібним. З обмеженим набором образних виразів, але точним описом і багатством відтінків. Та головне — в ньому відчувалася досконала гармонія. І не читаючи його вголос, читачі могли її глибоко відчувати. Подібного твору не здатна так вправно написати сімнадцятирічна дівчина.

Його головний персонаж — десятирічна дівчина. Вона належить до малої громади, що проживає у горах префектури Яманасі. Її батько й мати живуть спільно з іншими членами цієї громади. Братів і сестер у неї немає. Дівчину привезли сюди відразу після народження, а тому про зовнішній світ вона майже нічого не знає. За щоденними клопотами вони всі троє не мають нагоди як слід спокійно поговорити, але живуть дружно. Вдень дівчина ходить до місцевої початкової школи, а батьки головно зайняті сільським господарством. У вільний час вона їм допомагає по господарству.

Дорослі люди, які живуть у громаді, відкидають спосіб життя, що панує в зовнішньому світі. Вони часто повторюють, що їхній світ — прекрасний самотній острів, фортеця у морі капіталізму. Дівчина не знає,

що таке капіталізм або, як іноді кажуть, матеріалізм. Але судячи із зневажливого тону, з яким люди вимовляють це слово, вона здогадується, що, може, це щось неприродне й несправедливе. Якийсь спотворений спосіб життя. Дівчину навчають триматися подалі від зовнішнього світу для того, щоб зберегти в чистоті своє тіло й думки. Бо інакше душа забрудниться.

Громада складається приблизно з п'ятдесяти порівняно молодих чоловіків і жінок, але ділиться на дві групи. Одна група виступає за революцію, друга — за мир. Батьки дівчини загалом належать до другої групи. Її батько — серед людей найстарший і від заснування громади грав у ній центральну роль.

Звісно, десятирічна дівчина не може логічно пояснити причини протистояння обох груп. Не зовсім розуміє відмінності між революцією і миром. У неї лише складається враження, що революція — це мислення гострої форми, а мир — обтічної. Обидва способи мислення мають свою форму і забарвлення. І змінюються так само, як фази Місяця. Приблизно таким було її розуміння.

Дівчина також не знала, за яких обставин виникла громада. Вона тільки чула, що приблизно десять років тому, відразу після її народження, в суспільстві сталися великі події і люди, покинувши міське життя, переселилися в самотнє гірське село. Про місто вона знала небагато. На електричці не їздила, не піднімалася й не спускалася на ліфті. Не бачила будинку, вищого за третій поверх. Вона багато чого не знала. Розуміла тільки ті навколишні речі, які бачила власними очима й торкалася власними руками. Проте завдяки приземленому поглядові і неприкрашеній мові дівчина природно, жваво описала становлення громади, навколишню територію, спосіб життя і мислення її членів.

Хоча спосіб мислення двох груп різнився, між ними зберігалось сильне почуття солідарності. Вони спільно вважали, що життя подалі від капіталізму — це добре, і хоча їхні погляди трохи не збігалися, вони розуміли, що не виживуть, якщо не триматимуться купи. Життя було

скрутним. Люди невтомно працювали, вирощували городину, обмінювалися товарами з навколишнім населенням, зайві продукти продавали й, живучи серед природи, як тільки могли, уникали використання товарів масового виробництва. А якщо хоч-не-хоч користувалися електроприладами, то це був відремонтований старий мотлох, підібраний на звалищі. Майже весь одяг був старим, звідкись присланим.

Дехто не міг пристосуватися до такого простого, але суворого щоденного життя й покидав громаду. Однак були й такі, що, почувши про неї, приїжджали й ставали її членами. Новоприбулі кількістю перевищували тих, що залишали громаду. Тому її членів поволі ставало щораз більше. Складалася бажана тенденція. У запущеному селі, в якому вони жили, було чимало покинутих хат, придатних для життя після невеликого ремонту. Залишилося також багато ріллі. Збільшення кількості робочих рук тільки віталось.

У громаді налічувалося вісім-десять дітей. Більшість з них народилися в ній, а найстаршою виявилася дівчина, головний персонаж оповідання. Діти відвідували місцеву початкову школу. Ішли до школи й поверталися додому всі

разом. Вони мусли ходити до місцевої школи. Так визначав закон. Засновники громади вважали, що для її існування необхідно підтримувати дружні стосунки з місцевим населенням. Однак, з іншого боку, діти громади діяли спільно, бо місцева дівтора гребувала ними, сторонилась і допікала. Гуртуючись, діти громади захищали себе від фізичної загрози й духовного отруєння.

Поряд з тим у самій громаді створилася своя школа, в якій почергово викладали дорослі. Бо більшість з них мала вищу освіту, а чимало — й кваліфікацію вчителя. Особливих труднощів у цьому не було. За спеціальними підручниками дітей навчали грамоти й арифметики. Викладали також основи хімії, фізики, фізіології й біології. Розповідали про суспільний устрій. Про те, що у світі існує дві системи — капіталізм і

комунізм, які ненавидять одна одну. Що загалом, коли йдеться про серйозні проблеми, обидві системи рухають світ у поганому напрямі. Споконвіку комунізм дотримувався високих ідеалів, однак самолюбні політики їх спотворили. Одного з таких самолюбних політиків дівчина бачила на фотографії. Чоловіка з великим носом і чорною великою бородою. Він здавався їй королем дияволів.

У громаді не було телевізора, а радіо дозволялося слухати тільки в особливих випадках. Газети й журнали траплялися рідко. Новини, які вважалися потрібними, повідомлялися усно на зборах після вечері. На них люди реагували радісними вигуками або незгідливим стогоном. Стогони були набагато частішими. Для дівчини це служило єдиним засобом масової інформації. Від народження вона ні разу не бачила кіно. Не читала коміксів у стилі манґа. Дозволялося слухати лише класичну музику. У кімнаті для зборів була стереосистема і багато платівок, які хтось приніс. У вільний час там можна було слухати симфонії Брамса, п'єси для фортепіано Шумана, музику Баха для органа й релігійну музику. Це була для дівчини дорогоцінна, але майже єдина розвага.

Та от одного дня дівчину покарали. Того тижня їй наказали доглядати від ранку до вечора кількох кіз, але через домашнє завдання та інші обов'язки вона про них забула. Наступного ранку найстаршу сліпу козу знайшли охололою і мертвою. Дівчину покарали — на десять днів відлучили від громади.

Вважалося, що ця коза мала особливе значення для людей, але постаріла й через якусь хворобу висохла, як скіпка. Надії на те, що вона одужає, ніхто не мав, незалежно від того, доглядатимуть її чи ні. Її смерть була тільки питанням часу. Однак це не зменшило провини дівчини. Ішлося не лише про смерть кози, але й про те, що дівчина злегковажила обов'язком. Відлучення від громади вважалося найбільшою карою.

Дівчину замкнули разом з мертвою сліпою козою у невеликому старому погребі. Його називали "кімнатою для роздумів". За порушення законів громади винуватому давали змогу подумати над своїм

переступом. Під час відлучення від громади ніхто з дівчиною не розмовляв. Вона мусила терпіти десять днів у повній мовчанці. Їй приносили мінімум води та їжі, а в самому погребі було темно, холодно й вогко. І відгонило мертвою козою. Двері замикалися ззовні, в кутку стояло відро для справляння природної нужди. Високо під стелею було віконце, з якого в погріб проникало світло сонця й місяця. Коли небо не заволікали хмари, на ньому видніло кілька зірок. Іншого світла не було. Лежачи на твердому матраці, покладеному на дерев'яну підлогу, й загорнувшись двома старими вовняними ковдрами, дівчина всю ніч тремтіла. Уже настав квітень, але ночі в горах залишалися холодними. Коли сутеніло, очі мертвої кози блищали відбитим світлом зірок. Від страху дівчина не могла заснути.

Уночі на третій день коза розтулила рота. Щось із середини його силоміць розштовхувало. І звідти вилізли маленькі люди. Всього шестеро. Коли вони вилазили, були заввишки десять сантиметрів, а коли стали на підлогу, то швидко, як гриби після дощу, вирости щонайбільше до шістдесяти сантиметрів. Самі назвали себе карликами.

"Щось схоже на "Білосніжку й сім гномів", — подумала дівчина. У дитинстві батько читав їй цю казку. — Щоправда, одного не вистачає".

— Якщо треба сім, то можна так зробити, — сказав карлик низьким голосом. Здається, вони вміють читати її думки. Коли вона перерахувала, їх виявилось не шестеро, а семеро. Але дівчину це особливо не здивувало. Коли карлики вилізли з рота кози, правила в світі вже змінилися. Нема чого дивуватися, якщо тепер щось станеться.

— Чому ви вилізли з рота мертвої кози? — спитала дівчина. Вона помітила, що її голос звучить якось дивно. І манера говорити змінилася. Мабуть, тому, що три дні ні з ким не розмовляла.

— Бо її рот став каналом зв'язку, — відповів хрипкоголосий карлик. — Ми не помітили, що вона мертва, поки не прийшли сюди.

— Нам байдуже, це коза, кит чи квасоля. Лише б канал зв'язку був,
— сказав різкоголосий карлик.

— Ти створила канал. Тому ми його спробували. Поцікавилися, куди ж він веде, — сказав низькоголосий карлик.

— Я створила канал, — сказала дівчина. І цього разу власний голос здався їй чужим.

— Ти зробила для нас добре діло, — сказав тихоголосий карлик.

Кілька карликів голосно погодилися.

— Ти не хочеш погратися з нами — плести повітряну личинку? — запитав інший карлик тенором.

— Бо саме для цього ми й прийшли сюди, — сказав інший карлик баритоном.

— Повітряну личинку? — спитала дівчина.

— Витягувати нитки з повітря й будувати з них оселю. Вона дуже швидко збільшується, — сказав Низькоголосий.

— Оселю для кого? — спитала дівчина.

— Незабаром зрозумієш, — сказав Баритон.

— Коли вийде, зрозумієш, — сказав Низькоголосий.

— Так-так! — вигукнув інший карлик.

— Я можу вам у цьому допомогти? — спитала дівчина.

— Звичайно, — відповів Хрипкоголосий.

— Ти зробила для нас добре діло. Попрацюймо разом, — сказав Тенор.

Коли дівчина набула певних навичок, то витягувати нитки з повітря виявилось не дуже важко. Позаяк вона спритно орудувала кінчиками пальців, то швидко навчилася виконувати цю роботу. Добре придивившись, помітила в повітрі різноманітні нитки.

— Правильно, роби саме так, — сказав Низькоголосий.

— Ти дуже розумна. Маєш добру пам'ять, — сказав Різкоголосий. Карлики мали однакові обличчя, однаковий одяг і відрізнялися лише голосами.

їхній одяг був звичайнісінький. Але, як не дивно, нічим не запам'ятовувався. Якщо відвернути від них погляд, то не вдавалося пригадати, який на них був одяг. Те саме можна сказати й про їхнє обличчя. Воно не було ні добрим, ні поганим. Звичайнісіньким. Якщо відвернути від нього погляд, то не вдавалося пригадати, яким воно було. Те саме стосується волосся. Воно не було ні довгим, ні коротким. Просто волоссям. Крім того, вони нічим не пахли.

Коли ніч кінчалася, півні співали й на сході розвиднювалося, семеро карликів припинили роботу й випросталися, а щойно розпочату білу повітряну личинку (вона досягала розмірів зайчика) заховали в кутку погребя так, щоб її не помітила людина, яка принесе їжу для дівчини.

— Настав ранок, — сказав Тихоголосий.

— Скінчилася ніч, — сказав Низькоголосий.

"З таких різноголосих карликів можна створити хор", — подумала дівчина.

— У нас немає пісні, — сказав Тенор.

— Так-так! — підтвердив карлик у ролі клакера.

Карлики, змалівши до десяти сантиметрів, посунули вервечкою назад у рот мертвої кози.

— Наступної ночі знову прийдемо, — сказав Тихоголосий перед тим, як закрився рот кози. — Про нас нікому не можна казати.

— Якщо скажеш, то станеться щось дуже неприємне, — додав Хрипкоголосий.

— Так-так! — підтвердив Клакер.

— Нікому не скажу, — пообіцяла дівчина.

Зрештою, якби вона й сказала, ніхто б їй, напевне, не повірив. Дорослі часто її сварили за висловлені думки. Казали, що в них нема різниці між фантазією і реальністю. Здається, вона мислила зовсім по-іншому, ніж решта людей. Дівчина не розуміла, що в ній таке погане. У всякому разі, про карликів краще нікому не розповідати.

Коли карлики зникли, а рот кози закрився, дівчина обшукала те місце, де вони заховали повітряну личинку, але нічого не знайшла. Видно, добре постаралися. Хоч скільки шукала, нічого не помітила в тісному погребі. Цікаво, куди це вони її запхали?

Після того, закутавшись у ковдру, дівчина заснула. Сон, як ніколи, був спокійним. Без снів і пробудження. Її тішив такий міцний сон.

Удень коза залишалася мертвою. Із задубілим тілом і каламутними, наче скляними, очима. Та коли споночіло і погріб огорнула темрява, її очі виблискували відбитим зоряним світлом. Немов за покликом цього світла, рот кози відкрився і з нього вилізли карлики. Цього разу від самого початку їх було семеро.

— Продовжуймо вчорашню роботу, — сказав Хрипкоголосий.

Решта карликів голосно його підтримали.

Сім карликів разом з дівчиною розсілися навколо личинки й знову взялися до роботи. Витягували з повітря білі нитки й вплітали їх у личинку. Майже не розмовляючи, вони мовчки віддавалися роботі. Завзято орудуючи руками, навіть не зважали на нічну холоднечу. Час збігав непомітно. Вони не скучали й не відчували дрімоти. Личинка поволі, але помітно більшала.

— Якою великою ми її зробимо? — спитала дівчина, коли надходив світанок. Перебуваючи ув'язненою на десять днів у цьому погребі, вона хотіла знати, чи ця робота скінчиться.

— Якогога більшою, — відповів Різкоголосий.

— Коли дійдемо до певного розміру, вона природно трісне, — радісно сказав Тенор.

— І щось з неї вийде, — напружено продовжив Баритон.

— Що? — спитала дівчина.

— Що вийде? — уточнив Тихоголосий.

— Щось тобі на радість, — сказав Низькоголосий. — Так-так! — підтвердив Клакер.

— Так-так! — хором підтримала решта карликів.

У стилі оповідання відчувалася якась особлива дивна похмурість. Помітивши її, Аоаме ледь-ледь насупилася. Оповідання скидалося на фантастичну казку для дітей. Але глибоко під ним текла невидима прихована течія. У простих, невибагливих словах Аоаме розрізняла її зловісний гуркіт, який вказував на прихід якоїсь хвороби. Смертельної хвороби, що зсередини пожирає людську душу. А приносили цю хворобу сім карликів, схожих на хор. "У цьому є щось нездорове", — подумала дівчина. І цю близьку загрозу Аоаме чомусь відчувала в їхніх голосах.

Відірвавшись від книжки, Аоаме згадала, що перед смертю лідер розповідав про карликів.

"Ми з давніх-давен живемо разом з ними. Відколи добро й зло окремо не існували. З тих часів, коли людська свідомість тільки зароджувалася".

Аоаме читала оповідання далі.

Карлики разом з дівчиною безперервно працювали, й через кілька днів повітряна личинка майже досягла розмірів великого пса.

— Завтра скінчиться моє ув'язнення і я піду звідси, — сказала дівчина карликам, коли почало розвиднюватися. Семеро карликів мовчки прислухалися до її заяви. — Тому ми вже не зможемо разом виплітати повітряну личинку.

— І це дуже шкода, — скрушно сказав Тенор.

— Ти нам дуже допомогла, — мовив Баритон.

— Та все-таки загалом личинка готова. Якщо ще трохи попрацюємо, то закінчимо, — сказав Різкоголосий.

Карлики поставали рядком і дивилися на личинку так, ніби міряли її розміри очима.

— Залишилося вже зовсім мало, — мовив Хрипкоголосий так, наче підбирав тон для одноманітної пісні човняра.

— Так-так! — вигукнув Клакер.

— Так-так! — хором підтримала решта карликів.

Коли скінчилася десятиденна кара відлученням, дівчина повернулася до громади. Знову почалося для неї колективне життя згідно з багатьма приписами, й вона вже не залишалася наодинці. Звісно, виплітати повітряну личинку разом з карликами вже не могла. Щовечора перед сном вона уявляла собі, як семеро карликів, сидячи навколо повітряної личинки, стараються зробити її більшою. Про інше не думалося. Навіть здавалося, ніби ця повітряна личинка залізла їй у голову.

Дівчина нестерпно хотіла дізнатися, що, власне, міститься всередині повітряної личинки і що з неї вийде, якщо настане відповідний час. Що й казати, жалкувала, що не зможе на власні очі побачити цієї сцени. "Я стільки допомагала плести личинку, що маю право бути присутньою, коли з неї щось вийде", — думала вона. І навіть серйозно міркувала над тим, чи не скоїти чогось й, отримавши покарання, вернутися у погріб. Та якщо вона навіть це зробить, карлики можуть не з'явитися у погребі. Мертву козу віднесли й десь поховали. Її очі не блищать відбитим світлом зірок.

Аомаме читала про щоденне життя дівчини у громаді. Регулярні завдання, доручена робота. Як найстарша вона вела за собою молодших дітей і доглядала за ними. Скромна їжа. Іноді перед сном хтось з батьків

читав їй оповідання. При нагоді слухала класичну музику. Загалом її життя ніщо не отруювало.

Карлики навідувалися до неї уві сні. Вони могли будь-коли приходити до людей під час сну. "Оскільки незабаром повітряна личинка трісне, то чи не хочеш прийти подивитися? — спокушали вони дівчину. — Прийди зі свічкою до погребу, коли смеркне, щоб люди не бачили".

Дівчина не могла стримати своєї цікавості. Вилізла з постелі, взяла приготовлену свічку й нишком, навшпиньки, зайшла у погріб. Там не застала нікого. На підлозі лежала тільки повітряна личинка. Набагато більша за ту, яку дівчина бачила востаннє, — завдовжки з метр тридцять чотири сантиметри. З неї струменіло тьмяне світло. З красивим обрисом, вона мала посередині звуження. Перед тим вона не була такою. Очевидно, відтоді карлики завзято попрацювали. До того ж, личинка вже почала розколюватися — уздовж утворилася акуратна щілина. Нахилившись, дівчина заглянула крізь неї всередину.

Вона відкрила в личинці саму себе. Побачила, що там лежить її власна гола фігура. Її подоба лежала горілиць із заплющеними очима. Була, здається, несвідомою. І не дихала. Геть-чисто немов лялька.

— Це — твоя доота, — сказав Хрипкоголосий і відкашлявся.

Дівчина оглянулася — біля неї півколом стояли карлики.

— Доота, — машинально повторила дівчина.

— А тебе називають мадзою, — сказав Низькоголосий.

— Мадза й доота — повторила дівчина.

— Доота є представником мадзи, — сказав Різкоголосий.

— Я розділилася надвоє? — спитала дівчина.

— Та ні, — відповів Тенор. — Ти не розділилася надвоє. Ти залишилася повністю собою. Не турбуйся. Доота — це лише тінь душі мадзи, що набула людської подоби.

— А коли вона прокинеться?

— Незабаром. Як тільки настане відповідний час, — сказав Баритон.

— Що робить ця доота як тінь моєї душі? — спитала дівчина.

— Виконує роль перцепієнтки, — відповів пошепки Тихоголосий.

— Перцепієнтки, — повторила дівчина.

— Тієї, що сприймає, — сказав Хрипкоголосий.

— Сприйняте передає реципієнтові, — мовив Різкоголосий.

— Тобто доота — канал зв'язку для нас, — сказав Тенор.

— Замість кози? — спитала дівчина.

— Мертва коза — це лише тимчасовий канал зв'язку, — сказав Низькоголосий. — А для зв'язку між нашим і твоїм світом потрібна жива доота. Як перцепієнтка.

— А що робить мадза? — спитала дівчина.

— Мадза перебуває біля дооти, — відповів Різкоголосий.

— Коли прокинеться доота? — спитала дівчина.

— Через два або три дні, — відповів Тенор.

— Одного з цих днів, — сказав Тихоголосий.

— Старанно доглядай дооту, — мовив Баритон. — Бо це твоя доота.

— Доота не може обійтися без догляду мадзи. Так їй важко довго прожити, — сказав Різкоголосий.

— Якщо мадза втратить дооту, то залишиться без тіні душі, — додав Тенор.

— А що станеться з мадзою, яка залишилася без тіні душі? — спитала дівчина.

Карлики презирнулися. Ніхто на це запитання не відповів.

— Коли прокинеться доота, на небі буде два Місяці, — сказав Хрипкоголосий.

— Другий Місяць відобразатиме тінь душі, — сказав Баритон.

— Місяців буде два, — машинально повторила дівчина.

— Це своєрідний знак. Раджу часто й пильно дивитися на небо, — пошепки сказав Тихоголосий. — Пильно дивитися на небо й рахувати Місяці, — наголосив він.

— Так-так! — вигукнув Клакер.

— Так-так! — хором підтримала решта карликів.

Дівчина втекла.

Вона розуміла, що в цьому є щось помилкове, неправильне, страшно викривлене. Вона не знала, чого хочуть від неї карлики. Але власна фігура в повітряній личинці викликала в неї страх. Жити поряд зі своїм другим "я" вона не могла. "Треба тікати, — подумала дівчина. — І то якнайшвидше. Поки доота не прокинулася. Поки на небі не засяяли два Місяці.

У громаді заборонялося мати особисті гроші. Однак батько передав їй потаємно одну банкноту вартістю десять тисяч єн і дрібні гроші, сказавши: "Заховай її так, щоб ніхто не бачив". Він також передав їй написані на папірці адресу, прізвище й телефонний номер і порадив: "Якщо доведеться тікати, то за ці гроші купи собі квиток, сядь на електричку і вирушай туди".

Мабуть, батька щораз більше непокоїла можливість того, що в громаді невдовзі заворушиться щось погане. Дівчина довго не вагалася. Діяла притьмом. Навіть не мала часу попрощатися з батьками.

Вона витягла з пляшки, закопаної під землею, банкноту на десять тисяч єн, дрібні гроші й папірець. Під час уроку в початковій школі відпросилася до лікарського кабінету, бо, мовляв, погано почувається, вийшла надвір. Сіла на маршрутний автобус і поїхала на залізничну станцію. Там просунула у віконечко десятитисячну банкноту, купила квиток до станції Такао. Отримала решту. Вона вперше в житті купила квиток, отримала решту й сіла в електричку. Як треба діяти, вона запам'ятала завдяки докладним батьковим порадам.

Згідно з вказівкою, написаною на папірці, вона доїхала лінією Тюосен до Такао, зійшла з електрички і з телефону-автомата подзвонила за вказаним номером. Вона телефонувала давньому батьковому приятелю, художникові, старшому від батька на десять років, який жив разом з дочкою в горах поблизу Такао. Його дружина вже померла, а дочка Курумі була молодшою від дівчини на один рік. Коли батьків приятель поговорив з дівчиною, що втекла з громади, по телефону, то негайно приїхав на станцію і радо її зустрів.

Наступного дня з вікна художникового дому дівчина побачила на небі два Місяці. Поблизу одного, звичного, виднів менший, схожий на висушену квасолю. "Доота прокинулася, — подумала дівчина. — Другий Місяць відображає тень душі". Дівчина затремтіла. Світ змінився. І от-от мало щось статися.

Зв'язку з батьками не було. Мабуть, ніхто в громаді не помітив, що дівчина втекла. Бо після неї залишилася доота — її друге "я". Звичайні люди не помітили відмінності між дівчиною та її доотою. Однак її батьки, звичайно, знали, що доота — це лише подоба їхньої дочки. Що дочка залишила її після себе, а сама втекла з громади. Знали, куди вона подалася. Однак ані разу нею не поцікавилися. Напевне, цим мовчанням давали знати, щоб вона не поверталася назад.

Іноді дівчина відвідувала школу. Новий зовнішній світ сильно відрізнявся від колишнього, у громаді, де вона виростила. Відрізнявся правилами, цілями і вживаними словами. Тому тут їй було важко знайти товаришів. До шкільного життя вона не могла звикнути.

Однак уже в середній школі вона подружилася з одним хлопцем. Його звали Тоору. Він був малий, худорлявий. З кількома, як у мавпи, глибокими зморшками на обличчі. Видно, в ранньому дитинстві він на щось хворів і не брав участі у жвавих спортивних змаганнях. Хребет мав трохи скривлений. Під час перерви він завжди відлучався від решти школярів і читав книжку. Друзів не мав. Був надто малий і дуже негарний. Під час перерви дівчина сідала поруч і заводила з ним розмову. Розпитувала про книжку, яку він читав. І тоді він уголос читав їй уривки з неї. Дівчині подобався його голос. Тихий, хрипливатий, але їй зрозумілий. Оповідання, яке він читав уголос, зачаровувало її. Тоору читав прозовий текст так гарно, наче декламував поезію. Дівчина постійно проводила з ним перерву. Уважно слухала, як він читає оповідання.

Однак невдовзі Тоору не стало. Карлики забрали його від неї.

Однієї ночі в кімнаті Тоору з'явилася повітряна личинка. Поки він спав, карлики день за днем робили її щораз більшою. І щоночі уві сні показували дівчині цю картину. Але дівчина не могла зупинити їхню роботу. Згодом личинка досягла відповідної величини й уздовж розкололася. Як у випадку з дівчиною. Та всередині цієї личинки були три великі гадюки. Вони так переплелися між собою, що ніхто — навіть вони самі — не міг би їх розділити. їхні слизькі голови, здавалося, сплелися навечно в один клубок. їх дратувало те, що вони не можуть стати вільними. Вони намагалися відірватися одна від одної, але що більше старалися, то їхнє становище дедалі погіршувалося. Карлики показували дівчині, що відбувається біля Тоору, який, нічого не відаючи, спокійно спав. Усе це бачила тільки вона.

Через кілька днів хлопець несподівано захворів і його відвезли в далеку оздоровницю. На що він захворів, не сказали. У всякому разі, Тоору вже не повернувся до школи. Його не стало.

Дівчина збагнула, що це — повідомлення від карликів. Очевидно, вони не могли нічого вдіяти їй, яка була мадзою. А натомість завдавали шкоди або й знищували близьких їй людей. Щоправда, не всіх. Про це свідчило те, що вони не спромоглися заподіяти зла її опікунові, художнику, та його дочці Курумі. Вони обирали собі найслабшу жертву. Вони витягли із свідомості хлопця три чорні гадюки й розбудили. Знищивши хлопця, вони попередили її, щоб повернулася до своєї дооти. "По суті, так сталося через тебе", — повідомляли вони.

Дівчина знову стала самотньою. До школи перестала ходити. Ні з ким не дружила, щоб не наражати нікого на небезпеку. От у чому полягало життя під двома Місяцями. Це вона знала.

Згодом дівчина нарешті почала плести власну повітряну личинку. Вона це могла робити. Карлики казали, що проходять сюди через канал зв'язку. Якщо це правда, то вона, мабуть, зможе піти в протилежному напрямі, до них. Якщо піде, то розгадає таємницю про те, що означає мадза й доота. А може, й урятує пропалого Тоору. Дівчина почала робити

канал зв'язку. Можна виплести личинку, витягуючи нитки з повітря. Щоправда, на це доведеться витратити багато часу. Та байдуже. Вона впорається.

Однак раз по раз дівчина переставала розуміти, що з нею відбувається. її охопило сум'яття. "Невже я справді мадза? А може, я десь перетворилася на дооту?" — думала вона. І що довше думала, то більше втрачала впевненість. "Як можна довести, що я — мадза?" — запитувала себе.

Оповідання закінчувалося символічно — тим, що дівчина намагається відчинити двері до каналу зв'язку з карликами. Про те, що сталося за дверима, не було написано нічого. Можливо, так нічого й не сталося.

"Доота", — подумала Аоаме. Перед смертю лідер вимовив це слово. Він сказав, що дочка втекла, залишивши натомість власну дооту для того, щоб протидіяти карликам. Напевне, так сталося. І два Місяці бачила не тільки вона сама.

Однак Аоаме здавалося, що вона розуміє, чому люди так охоче сприймають і широко зачитуються цим оповіданням. Ясна річ, на це, мабуть, значно вплинуло те, що його авторка — вродлива сімнадцятирічна дівчина. Але цього не досить, щоб народився бестселер. Привабливість цього твору, безсумнівно, спирається на жвавість і точність опису. Очима дівчини читачі яскраво бачать світ, який її оточує. Оповідання передавало нереальний досвід перебування дівчини в особливому середовищі й знайшло природний відгук у людських душах. Напевне, щось пробуджувалося в їхній підсвідомості. Ось чому читачі втягувалися в його зміст.

Надто дивуватися літературним якостям оповідання не годилося, позаяк до нього, мабуть, доклав свій хист і Тенґо. Аоаме мусила читати його, передусім зосередивши увагу на тій його частині, де виступають карлики. Для неї це був надзвичайно практичний твір, в якому ставилося

питання життя і смерті. Своєрідний посібник. Вона мусила добути з нього потрібне знання і "ноу-хау". Мала хоч трошки докладніше й конкретніше прочитати про світ, в який потрапила.

"Повітряна личинка" не була, як думали люди, лише нестримною фантазією, витвореною в голові сімнадцятирічної дівчини. Аомаме не сумнівалася, що попри зміни імен більшість описаного в ній — це правдива реальність, крізь яку пройшла дівчина. Пережиті події Фукаері описала якомога точніше, щоб приховану таємницю широко відкрити світові. Щоб довести до відома більшості людей інформацію про існування карликів та їхні вчинки.

Доота, яку вона залишила по собі, мабуть, стала каналом зв'язку карликів з її батьком, лідером секти, а потім реципієнтом. Вони призвели до кривавого знищення непотрібної фракції "Акебоно" й перетворили "Сакіґаке" на пристойну радикальну, але замкнуту в собі релігійну організацію. Тим самим створили для себе зручне середовище.

Чи могла доота Фукаері довго й безпечно жити без неї? Карлики казали, що це неможливо. А на що перетворюється життя мадзи, яка втратила тінь душі?

І після втечі дівчини своїми руками карлики у такий самий спосіб створили кілька нових доот у секті "Сакіґаке". Карлики розширили свій канал зв'язку, що було їхньою метою. Так само як збільшують кількість смуг на автостраді. Таким чином кілька доот стали для карликів перцепієнтка-ми і виконували роль жриць. Однією з них була Цубаса. Якщо припустити, що лідер секти мав статеві стосунки не з мадзами, а з доотами, то стане зрозумілим його вираз про те, що він "багатозначно єднався". Цим також пояснюється, що очі Цубаси не мали глибини, а сама вона майже не говорила. Щоправда, неясно, чому доота Цубаси втекла із секти. В усякому разі, можливо, її повернули до своєї мадзи в повітряній личинці. А криваве вбивство пса було попередженням від карликів. Як і у випадку з Тоору.

Дооти хотіли народити дітей від лідера, але, не будучи мадзами, не мали місячного. Однак, за словами лідера, вони щиро цього прагнули. Цікаво, навіщо?

Аомаме хитнула головою. Багато чого залишалось незрозумілим.

Аомаме кортіло негайно розповісти господині із "Садиби плакучих верб", що, можливо, той чоловік ґвалтував лише тіні дівчат. І що, може, їм не треба було вбивати його.

Та, звісно, в таке пояснення вона так просто не повірить. І її можна зрозуміти. Адже стара пані, як і будь-яка нормальна людина, не сприйме за правду існування карликів, мадзи, дооти чи повітряної личинки. Бо для нормальної людини все це — лише літературна вигадка. Така ж неймовірна, як і Червова Королева і Заєць з годинником в "Алісі в Дивокраї".

Але ж Аомаме справді бачила на небі два Місяці — старий і новий. Вона жила під їхнім сяйвом. Усім тілом відчуваючи викривлену дію сили тяжіння. Крім того, у темному готельному номері власними руками вона вбила лідера. На її руці залишився зловісний слід від того часу, коли гостро наточене вістря голки проникло в його шию. Ще й досі від того відчуття шкіра вкривається сиротами. А перед тим вона бачила, як лідер підняв важкий годинник над комодом сантиметрів на п'ять. Це не галюцинація, не фокус. А незаперечний факт.

Таким чином карлики практично заволоділи сектою "Сакіґаке". Аомаме не знала, чого вони врешті-решт цим домагаються. Можливо, їхні прагнення виходять за межі добра й зла. Однак дівчина, головний персонаж "Повітряної личинки", інтуїтивно відчуває, що в цьому є щось погане, й пробує по-своєму противитися. Залишивши свою дооту, вона тікає з громади і, як казав лідер, для підтримання рівноваги у світі збирає антикарликові сили. Вона намагається проникнути туди, звідки прийшли карлики, скориставшись їхнім каналом зв'язку. Оповідання

стало для неї засобом. Тенґо, ставши її партнером, допомагав його вдосконалити. Хоча сам він, мабуть, не розумів, що робить. А може, й досі не розуміє.

У всякому разі, "Повітряна личинка" стала великим ключем.

Усе починається з цього оповідання.

"Однак, власне, яка моя роль у ньому? — подумала Аоаме. — Коли я, слухаючи "Симфоніету" Яначека, спустилася аварійними сходами на забитій автомобілями столичній автостраді, то потрапила у світ з двома Місяцями — маленьким і великим — і загадковим 1Q84 роком. Що це означає?"

Заплющивши очі, Аоаме задумалася.

"Мабуть, я мимоволі приєдналася до антикарликових сил, які створила Фукаері з Тенґо. Ці сили принесли мене сюди, — подумала Аоаме. — Іншого пояснення нема. Виходить, я відіграю в цьому оповіданні немало роль. Можливо, навіть одну з головних".

Аоаме озирнулася навколо. "Я опинилася в оповіданні, яке вдосконалив Тенґо, — подумала вона. — У певному розумінні я потрапила в його організм. — Вона це відчувала. — Я, так би мовити, перебуваю у святилищі".

Колись давно вона бачила по телевізору старий науково-фантастичний фільм, назву якого забула. В ньому розповідалося, як учені, зменшившись до розмірів, помітних лише під мікроскопом, на засобі пересування, схожому на підводний човен (звісно, також однаково зменшений), проникли кровоносними судинами до мозку хворого й провели там незвичну, неймовірно складну операцію. "Щось подібне, здається, відбувається зі мною, — подумала Аоаме. — Проникнувши у кров Тенґо, я циркулюю в його організмі. Борючись з білими тільцями, які

відторгають чужорідне тіло (тобто мене), я прямую до наміченої мети — знешкодження джерела хвороби. Вбивши лідера в номері готелю "Окура", я, можливо, зуміла викоринити цю хворобу".

Від таких думок Аоаме стало на душі трохи тепліше. "Я виконала доручене завдання, — міркувала вона. — Безперечно, важке завдання. Аж страшно подумати. Серед шуму громовиці я холоднокрівно й безпомильно завершила роботу. Мабуть, раніше, ніж гадав Тенґо". Вона цим подумки гордилася.

"Якщо повернутися до аналогії з кровоносними судинами, то після виконання завдання мене, мабуть, скоро виведуть з вен і викинуть з організму. Такий закон його існування. Такої долі мені не вдасться уникнути. Та байдуже! — подумала Аоаме. — Я зараз перебуваю усередині Тенґо. Огорнута теплом його тіла й підпорядкована його серцебиттю. Керована його логікою та правилами. І, можливо, його стилем. Як чудово почуватися в ньому!"

Сидячи на підлозі, Аоаме заплющила очі. Понюхала сторінку книжки і вдихнула її запах. Запах паперу й фарби. Спокійно віддалася якомусь потоку. Слухала, як б'ється серце Тенґо.

"Ось воно, царство небесне! — подумала вона. — Я готова до смерті. Будь-коли".

Розділ 20

(про Тенґо)

Лакей-Карась і Божевільний Капелюшник

Безперечно, Місяців було два.

Один — відомий здавна, другий — набагато менший, зелений, іншої форми, блідіший, схожий на бідну, непривабливу дитину далеких родичів, нав'язану певними обставинами й нікому непотрібну. Однак його не можна було викреслити. Це не був ані привид, ані галюцинація. А справді-таки небесне тіло з реальною формою та обрисами. Не літак, не космічний корабель і не штучний супутник. Не пап'є-маше, яке жартома хтось зробив. Це була, безсумнівно, кам'яна брила, що мовчки й непохитно посідала на небі власне місце, ніби крапка, поставлена після глибоких роздумів, або родима плямка, якій судилося бути на обличчі.

Тенґо довго дивився зухвалим поглядом на новий Місяць. Ніяк не міг відірвати від нього очей. Навіть майже не кліпав повіками. Та хоч скільки дивився, Місяць не зрушив з місця. Сидів мовчазно, з кам'яною упертістю на небесному склепінні.

Тенґо розслабив кулак правої руки і майже несвідомо ледь-ледь хитнув головою. "Це часом не пов'язане з "Повітряною личинкою"? — подумав він. — Із світом з двома Місяцями на небі. Коли пробудилася доота, Місяців стало два".

"Це своєрідний знак. Радимо часто й пильно дивитися на небо", — казали карлики дівчині. Цей текст написав Тенґо. За порадою Комацу він описав новий Місяць якомога докладніше й конкретніше. До цієї частини оповідання він доклав багато зусиль. І новий Місяць набув такого вигляду, яким його придумав Тенґо.

"Тенґо-кун, ти лишень ось про що подумай. Читачі досі не один раз бачили один Місяць на небі. Так чи ні? А от двох — ніколи. Тому, коли в оповідання вноситься щось небачене, то воно потребує якомога докладнішого й точнішого опису. Адже можна або треба опустити лише опис того, що майже всім читачам відоме", — казав Комацу.

Правильна думка.

Поглядаючи на небо, Тенґо ще раз коротко хитнув головою. Новий Місяць мав саме таку форму й розміри, як його описав Тенґо. Майже дослівно за текстом.

"Це неможлива річ, — подумав він. — Яка реальність наслідую метафору?" — "Це неможливо!" — спробував він сказати вголос, але не зумів. Його горло пересохло так, ніби він пробіг довгу відстань. Як не крути, це неймовірно. Це фіктивний світ. Світ, який реально не існує. Це світ фантастичного оповідання, яке ночами Фукаері розповідала Адза-мі, а Тенґо наповнив конкретними подробицями.

"То невже це світ оповідання? — запитав він себе. — Невже через якісь обставини я віддалився від реального світу й заліз у світ "Повітряної личинки"? Як Аліса, що впала в кролячу нору. А може, реальний світ перемінився за взірцем світу, описаного в "Повітряній личинці"? Невже споконвічний знайомий світ з його єдиним Місяцем перестав існувати? І, може, до цього приклали свою руку карлики?"

Шукаючи відповіді, Тенґо озирнувся. Але перед ним відкривався тільки звичайнісінький міський краєвид житлового кварталу. Чогось дивного й незвичного він не помітив. Ні Червоної Королеви, ні Лакея-Карася, ні Божевільного Капелюшника. Його оточували безлюдна пісочниця з гойдалкою, ртутний ліхтар з безживним світлом, розлога дзельква, замкнений громадський туалет, новий шестиповерховий багатоквартирний будинок зі світлом лише в одному вікні, дошка районних оголошень, червоний торговий автомат з емблемою кока-коли, зелений, старої моделі, "Volkswagengolf", припаркований з порушенням правил, телеграфні стовпи з електричними дротами й далекі неонові вогні основних кольорів. Повсякчасний шум, повсякчасне світло. Тенґо мешкав у кварталі Коендзі сім років. Не тому, що тут йому особливо подобалося. Просто випадково натрапив недалеко від станції на квартиру з дешевою орендною платою й оселився в ній. їздити на роботу звідси було зручно, а тому і далі жив у ній. Бо не любив переселятися. Краєвид за вікном залишався добре знайомим. Тож будь-яку зміну він одразу помітив би.

Коли Місяців стало два, Тенґо не міг згадати. Можливо, вже кілька років тому, але він цього лише не помічав. Так він не звертав уваги на багато чого. Газет не читав, телевізора не дивився. Того, що всі знали, а він не знав, годі було порахувати. То, може, зовсім недавно щось сталося і Місяців стало два. Не завадило б когось із близьких людей про це запитати: "Вибачте за дивне запитання. Ви часом не знаєте, коли Місяців стало два?". Однак таких людей навколо нього не було. Дослівно нікого, навіть кота.

Та ні, це не зовсім так. Хтось поблизу забивав молотком цвях у стіну. Тук-тук-тук! — лунав безперервний стукіт. Досить тверда стіна й досить твердий цвях. "Цікаво, хто, власне, в таку пору забиває цвях?" — здивувався Тенґо й озирнувся, але ніде не побачив чогось схожого на стіну. Та й не було людини, яка забиває цвях.

Невдовзі він зрозумів, що це калатає його серце. Стимульоване адреналіном, воно раптово збільшило потік крові й, пронизливо гупаючи, розігнало її по всьому тілу.

Від двох Місяців у Тенґо легко запаморочилася голова. Здавалося, нервова система вийшла з рівноваги. Сидячи на вершині дитячої гірки й тримаючись рукою за поруччя, із заплющеними очима він чекав, коли все минеться. Він мав таке відчуття, ніби навколишня сила тяжіння змінилася. Десь відбувався приплив, а десь — відплив. Люди байдуже ставали то insane, то lunatic — то божевільними, то лунатиками.

Раптом Тенґо помітив, що в цьому запамороченні його не настигло давнє видіння матері. Він уже давно не бачив картини, ніби поряд нього, де він, немовля, спить, мати у білому бюстгальтері годує молоком молодого чоловіка. Зовсім забув, як таке видіння мучило його впродовж багатьох років. Коли востаннє він його бачив? Не міг точно пригадати, але, здається, тоді, коли почав писати новий твір. Хтозна-чому материна душа перестала блукати біля нього.

А от зараз, сидячи на дитячій гірці в парку Коендзі, натомість він споглядає два Місяці. Новий незбагнений світ насувається зусібіч на нього, немов темна вода. Мабуть, нова неприємність доганяє давню. Давня знайома загадка змінилася новою, яскравою. Так думав Тенґо. Без жодної іронії. Не мав також бажання протестувати. Хоч би яким був цей новий світ, напевне, доведеться його мовчки прийняти. Про якийсь вибір немає й мови. Адже попередній світ він також не вибирав. Так що в цьому розумінні ніщо не змінилося. "Зрештою, — запитував він себе, — якби я хотів протестувати, то, власне, до кого мав би звертатися?"

Серце незмінно, сухо й твердо, калатало. Але запаморочення потрошку відступало. Чуючи під вухом власне серцебиття, Тенґо обіперся головою об поруччя дитячої гірки й дивився на два Місяці, що пливли в небі. Надзвичайно дивне видовище. Новий світ з новим Місяцем. Усе — непевне, багатозначне. "Тільки одне можна стверджувати", — подумав він. Хоч би що з ним у майбутньому сталося, цей краєвид з двома Місяцями він навряд чи зможе вважати знайомим і звичним. Так, видно, буде завжди.

"Цікаво, власне, яка таємна угода пов'язує Аоаме з Місяцем?" — подумав Тенґо. І пригадав її серйозні очі, коли вона вдень дивилася на Місяць. Що, власне, вона тоді пересилала йому?

І що, власне, станеться тепер зі мною?

Про це довго думав десятирічний Тенґо, відчуючи потиск руки Аоаме в шкільній аудиторії після уроків. Зляканий підліток, що стояв перед великими дверима. І от зараз він думав про те саме, що й тоді. Та сама тривога, той самий страх і те саме тремтіння. Він стояв перед ще більшими новими дверима. І перед двома Місяцями, а не одним.

Де зараз Аоаме?

З дитячої гірки Тенґо знову оглянувся навкруги. Але ніде не побачив того, що хотів. Розкрив перед очима ліву руку й намагався прочитати на ній якийсь натяк. Однак на його долоні, як завжди, видніло тільки кілька зморщок. Під безживним світлом ртутного ліхтаря вони скидалися на сліди марсіанських каналів, які нічого йому не підказували. Ця велика рука засвідчувала, що від свого десятирічного віку він пройшов довгу дорогу, аж поки не добрався сюди. До дитячої гірки в маленькому парку в кварталі Коендзі. І до двох Місяців на небі.

"Де зараз Аомаме? — ще раз запитав він сам себе. — Де, власне, вона переховується?"

"Можливо, вона перебуває зовсім близько, — сказала Фукаері. — Куди звідси можна дійти пішки".

Чи бачить ці два Місяці Аомаме, яка, напевне, перебуває десь зовсім близько?

"Може, бачить", — подумав Тенґо. Звісно, підстав для цього не мав. Однак на диво твердо вірив. Напевне, зараз вона бачить те, що й він. Міцно стиснувши кулак, він кілька разів ударив ним по підлозі дитячої гірки. Аж рука заболіла.

"Саме тому нам треба зустрітися, — вирішив він. — Десь близько, куди можна дійти пішки. Мабуть, Аомаме хтось переслідує і вона, як поранена кішка, там переховується. Лишилося обмаль часу, щоб її знайти. Але де її шукати, Тенґо зовсім не знав.

— Так-так! — вигукнув Клакер.

— Так-так! — хором підтримала решта карликів.

Розділ 21

(про Аомаме)

Що робити?

Того вечора Аомаме, в сірому спортивному костюмі з джерсі й капцях, вийшла на веранду поглянути на Місяць. У руці тримала чашку з какао. Їй давно так не хотілося випити його, як зараз. У буфеті вона помітила банку какао фірми "Van Noten" й, поки розглядала її, раптом захотіла пити. На південно-західній частині погідного, без жодної хмарки, неба виразно проступали два Місяці — великий і малий. Замість зітхнути вона горлом простогнала. З повітряної личинки народилася доота, й Місяців стало два, а 1984 рік перетворився на 1Q84. Колишній світ зник і більше сюди не повернеться.

Сидячи на садовому стільці, що стояв на веранді, вона потрошку пила гаряче какао і, примруженими очима поглядаючи на обидва Місяці, намагалася згадати колишній світ. Але зараз спромоглася пригадати лише каучукове деревце, яке залишила в квартирі. Де воно тепер? Тамару доглядає його, як обіцяв по телефону? "Все буде гаразд! Не турбуйся! — переконувала вона себе. — Тамару вміє дотримувати обіцянку. Якщо треба, він без жодних вагань і тебе може вбити. Але й до останку доглядатиме твоє каучукове деревце".

Однак чого так хвилювало її те деревце?

Перед тим, як залишити його й вийти з кімнати, Аомаме особливо про нього не думала. Воно справді було непоказним. Сірим і на вигляд нездоровим. Під час розпродажу на ньому висіла етикетка з ціною сім тисяч вісімсот єн, а коли Аомаме підійшла з ним до каси, то, нічого не кажучи, його віддали за тисячу п'ятсот єн. Якби Аомаме поторгувалася, то, може, купила б ще дешевше. Очевидно, воно тривалий час залишалось непроданим. По дорозі, несучи його додому, вона сильно пожалкувала, що так зопалу його купила. Бо воно було непоказним, громіздким і, що й казати, чимось живим.

Аомаме вперше в житті придбала щось живе. Вона ніколи не купувала ні карликового дерева, ні кішки чи собаки, нічого такого не отримувала в подарунок і не підбирала надворі. І лише цього разу спізнала, що значить жити разом з чимось живим.

Побачивши у вітальні старої пані маленьких червоних рибок, куплених для Цубаси, Аомаме й сама захотіла собі такими обзавестися. Дуже захотіла. Не могла очей від них відірвати. Чого вона так раптом подумала? Може, тому, що позаздрила Цубасі. Їй самій ані разу ніхто нічого не купив у вечірній крамничці. І навіть не водив її туди. Її батьки, палкі прихильники "Братства свідків", дотримуючись у всьому Святого Письма, зневажали й сторонилися будь-яких марновірних свят.

Тому Аомаме вирішила зайти у крамницю здешевлених товарів поблизу станції Дзіюґаока й купити червоних рибок. Якщо ніхто їй не купить ані рибок, ані акваріуму, то чого б не зробити цього самій? "Що ж тут поганого? — подумала вона. — Я вже доросла й живу у власній квартирі сама. У банківському абонементному сейфі маю цілу купу банкнот. Якщо куплю собі червоних рибок, то не мушу ні перед ким соромитися".

Та поки у крамниці вона дивилася, як в акваріумі рибки плавали, помахуючи плавцями, схожими на мереживо, то в неї відпала охота їх купувати. Вони здалися їй маленькими, нерозважливими й бездумними, але, що й казати, живими істотами. І вона подумала, що не годиться купувати за гроші їхнє життя. Рибки викликали в її пам'яті згадку про своє дитинство. Запроторені в скляний акваріум, вони залишалися безпорадними — не могли нікуди піти. Та, здається, їх це не хвилювало. Мабуть, справді їм нікуди не хотілося йти. Однак Аомаме ніяк не могла заспокоїтися.

Чогось подібного вона зовсім не відчувала, коли дивилася на рибок у вітальні господині "Садиби плакучих верб". Рибки плавали в скляному акваріумі надзвичайно граціозно й радісно. Літнє сонце мерехтіло у воді. Спільне життя з такими рибками здавалося чудовою мрією. Вони,

напевне, трохи скрасили б його. Однак у пристанційній крамничці від споглядання рибок Аомаме задихалася. Трохи подивившись на них, вона міцно стулила губи й подумала: "Ні, я не зможу їх тримати".

Тоді в кутку крамниці стояло каучукове деревце. Воно шулилося там, немов покинута сирота, відсунута подалі від людей. Принаймні так здавалося Аомаме. Сірого кольору, воно не мало гарної форми. Проте, не довго думаючи, Аомаме вирішила його купити. Не тому, що воно сподобалося. Просто не могла не купити. Правду кажучи, навіть принісши додому, вона рідко звертала на нього увагу — лише тоді, коли іноді підливала водою. А от, залишивши каучукове деревце в колишній квартирі й подумавши, що вдруге його не побачить, Аомаме чомусь занепокоїлася. Вона сунулася так, як часто робила це, коли в нестямі хотіла кричати. Лицеві м'язи вкрай розтягувалися. А обличчя ніби ставало чужим, іншої людини. Викривляючи його в різних напрямках, вона нарешті повертала йому первісний вигляд.

Чого так каучукове деревце її турбує?

"У всякому разі, Тамару, напевне, його береже. Доглядає за ним старанніше, ставиться відповідальніше, ніж я. Він звик піклуватися про все живе, любити його і жаліти. На відміну від мене. Він ставився до собаки, як до себе самого. У вільний час обходив сад старої пані й уважно перевіряв стан кущів. У дитячому сиротинці взяв під свій захист молодшого безпорадного підлітка. Я на таке не здатна, — подумала Аомаме. — я не спроможна опікуватися чужим життям. Я ледве несучу тягар власного життя і терплю власну самотність".

Слово "самотність" викликало в пам'яті згадку про Аюмі.

Якийсь чоловік у "готелі для закоханих" прив'язав її наручниками до ліжка й, грубо згвалтувавши, задушив паском від купального халата. Наскільки Аомаме знала, злочинця все ще не арештували. "Аюмі мала родичів і колег по роботі. Однак залишалася самотньою. Настільки

самотньою, що мусила вмерти такою жахливою смертю, — згадувала Аоаме. — А я не могла відповісти на її бажання. Вона хотіла чогось від мене. Безсумнівно. Але я мусила берегти свою таємницю, якою не могла з нею поділитися. З якого це дива вона саме моєї прихильності домагалася? Хоча на світі є також інші люди".

Заплющивши очі, Аоаме уявила собі каучукове деревце, залишене в порожній квартирі.

Чого так каучукове деревце її турбує?

Після того якийсь час Аоаме плакала. "Власне, що сталося? — похитуючи головою, думала вона. — Я забагато плачу". Вона не хотіла плакати. "Чого це я проливаю сльози, згадуючи про непоказне каучукове деревце?" Однак не могла стриматися. Плакала, здригаючись плечима. "У мене вже нічого не лишилося. Навіть жалюгідного каучукового деревця. Усе, хоч трохи дороге, одне за одним зникло. Все мене покинуло. Крім теплого спогаду про Тенґо".

"Треба вже перестати плакати, — переконувала вона себе. — Я зараз усередині Тенґо. Як учені з науково-фантастичного фільму "Fantastic Voyage" . Згадавши його назву, Аоаме змогла трохи поліпшити свій настрій. Вона перестала плакати. Хоч і пролила трохи сліз, але, ясна річ, нічого не вирішила. Доведеться знову ставати колишньою холоднокровною і напористою Аоаме-сан.

Хто цього хоче?

"Я цього хочу".

І вона озирнулася навколо. На небі все ще видніли два Місяці.

— Це своєрідний знак. Раджу часто й пильно дивитися на небо, — пошепки сказав тихоголосий карлик.

— Так-так! — вигукнув Клакер.

І тоді Аоаме раптом помітила, що на Місяці дивиться не лише вона. По той бік вулиці в дитячому парку вона побачила юнака. Сидячи на вершині дитячої гірки, він поглядав у тому напрямі, що й вона. "Той чоловік, як і я, бачить два Місяці, — зрозуміла вона інтуїтивно. — В цьому нема сумніву. Він дивиться на те саме, що й я. Він бачить, що в цьому світі є два Місяці. "Та це не означає, що всі люди на світі можуть бачити два Місяці", — казав лідер".

Не було жодного сумніву, що той кремезний юнак дивиться на два Місяці, що пливли в небі. "Можна побитися об заклад, — подумала Аоаме. — Мені це ясно. Сидячи там, він поглядає на два Місяці — великий жовтий і малий зелений, наче вкритий мохом. І, видно, роздумує над тим, що означає існування двох Місяців. Невже і його мимоволі прибило до берегів нового світу з його 1Q84 роком? Можливо, він розгубився, потрапивши в цей незрозумілий світ. Напевне, так сталося. Саме тому, піднявшись на дитячу гірку, самотній дивиться на Місяці, а в голові ретельно перебирає й перевіряє різноманітні можливості й гіпотези".

"Е ні, може, це не так. Можливо, він — переслідувач із секти "Сакіґаке", який прийшов сюди, шукаючи мене", — подумала Аоаме.

Та саме тоді її серце забилося швидше, а у вухах раптом задзвеніло. Права рука Аоаме машинально потяглася до пістолета за поясом і рішуче схопила його тверду рукоятку. Проте у поведінці юнака не відчувалося чогось загрозливого. Жодних ознак насильницьких дій. Сидячи самотньо на вершині дитячої гірки, він обіперся головою на поруччя і, звівши погляд на Місяці в небі, занурився у глибокі роздуми. З веранди третього поверху, сидячи на садовому стільці, Аоаме дивилася на нього зверху вниз через щілину між непрозорими пластиковими жалюзі й металевим поруччям. Навіть якби він звернув свій погляд сюди, то її, напевне, не помітив би. До того ж, чоловік до самозабуття удивлявся в небо й, здавалось, гадки не мав, що хтось за ним стежить.

Аоаме заспокоїлась і повільно перевела подих. Розслабивши пальці й відпустивши рукоятку пістолета, вона зайняла попередню позу й далі спостерігала за чоловіком. Зі свого положення бачила тільки його профіль. Ртутний ліхтар з висоти виразно освітлював його високу фігуру, широкі плечі, коротко пострижене жорстке волосся, теніску з довгими, до ліктів, рукавами. Хоча красенем він не був, але мав приємне, з правильними рисами, обличчя. І непогану форму голови. Навіть якщо він постарішає, а волосся порідшає, вона, напевне, залишиться привабливою.

Та раптом у неї сяйнула думка: "Це Тенґо".

Така думка здалася їй неймовірною. Аоаме різко й коротко кілька разів хитнула головою. Напевне, вона помилилася. Що не кажи, щось подібне не може статися так просто. У неї перехопило подих. Організм розладнався. Між волею і дією пропав зв'язок. "Треба ще раз до нього добре придивитися", — подумала вона. Але чомусь не могла сфокусувати зір. Під якимсь впливом начебто ліве й праве око зненацька стали бачити по-різному. Вона машинально насупилася.

Що робити?

Вона встала із садового стільця і безтямно оглянулася навколо. Тоді раптово згадала, що в буфеті вітальні лежить маленький бінокль фірми "Nikon". Вона взяла його й, притьмом вернувшись на веранду, глянула на дитячу гірку. Юнак усе ще був там. Сидів у тій самій позі. Повернувшись профілем до веранди, поглядав на небо. Тремтячими руками вона сфокусувала бінокль і побачила чоловіків профіль зблизька. Затаївши подих, напружила зір. Так, безсумнівно, це Тенґо. Вона впізнала його, хоча минуло двадцять років. Це не хто інший, а тільки він.

Аоаме найдужче вразило, що зовні Тенґо залишився майже таким, яким був у десятирічному віці. Здавалося, десятирічний підліток просто став тридцятирічним. Але тепер у ньому вже не було нічого дитячого.

Статура набагато більша, шия товстіша, риси обличчя дорослої людини. Вираз обличчя багатіший. Рука, покладена на коліно, велика, сильна. Зовсім інша, ніж двадцять років тому, коли Аомаме стискала її в аудиторії початкової школи. Проте атмосфера, яку породжувала його постать, не відрізнялася від тієї, що огортала Тенґо в десятирічному віці. Його міцне, здорове тіло наділяло її природним теплом і глибоким відчуттям душевного спокою. Вона хотіла пригорнутися щокою до його грудей. Дуже хотіла. Це її радувало. Він, сидячи на дитячій гірці, поглядав на небо з таким же запалом, як і вона. "Місяців два. Так, ми можемо дивитися на те саме", — думала вона.

Що робити?

Аомаме не знала, що робити. Поклала бінокль на коліна й міцно — так, що аж нігті вгризлися у шкіру, — стиснула обидві руки. Стиснуті кулаки дрібно тремтіли.

Що робити?

Вона чула, як шалено дихає. Здавалося, що зненацька її організм розривається зсередини надвоє. Одна половина намагалася сприймати той факт, що Тенґо перед її очима. А друга відмовлялася його сприймати й відштовхувала від себе бозна-куди. Переконувала себе, що така річ неможлива. Обидві сили, діючи в різні сторони, шалено змагалися в її душі. Пробували потягнути її кожна у свій бік. Здавалося, ніби от-от м'язи порвуться, суглоби розпадуться, а кістки поламаються.

Аомаме хотіла побігти до дитячого парку, піднятися на дитячу гірку і заговорити з Тенґо. Та що вона йому скаже? Все-таки вона видушить із себе якісь слова. "Мене звати Аомаме. Двадцять років тому я потиснула вам руку в аудиторії початкової школи міста Ітікава. Ви пам'ятаєте?"

Можна так сказати?

Мабуть, можна придумати щось трохи краще.

Інша її половина скомандувала: "Сиди тихо на веранді! Ти вже нічого не можеш. Хіба не так? Ти вчора ввечері уклала угоду з лідером. Жертвуючи власним життям, ти рятуєш Тенґо. Продовжиш його життя на цьому світі. Такий зміст угоди. Вона вже укладена. Лідер уже на тому світі, а ти погодилася віддати своє життя. Тож яка користь з того, що ти зараз зустрінешся з Тенґо й розкажеш йому якусь казку? А якщо він тебе не пам'ятає або пригадає як нещасну богомільну дівчину, то що ти збираєшся робити? Якщо так станеться, то в якому душевному настрої ти вмиратимеш?".

Від таких думок її тіло заціпеніло й дрібно, нестримно задрижало. Здавалося, до самих кісток її пройняло щось схоже на крижаний озноб під час страшної застуди. Якийсь час вона, обхопивши себе руками, тремтіла від цієї холоднечі, але не відривала очей від Тенґо, що сидів на дитячій гірці, поглядаючи на небо. Видно, побоювалася, що як відірве їх, то він кудись зникне.

їй кортіло опинитися в його обіймах. Відчути всім тілом пестощі його великих рук і його тепло. "Хочу, щоб він зігрів мене, — думала вона. — Хочу, щоб забрав від мене крижаний холод у тілі. Хочу, щоб проник у мене й сильно розворушив лоно. Ніби розмішуючи какао ложкою. Повільно, до самого дна. Якби він це зробив, то я готова відразу навіть умерти. Справді".

"Та чи справді так було б? — міркувала Аоаме. — Можливо, я тоді відхотіла б померти. А бажала б усе життя бути разом з ним. І тоді рішучий намір померти, може, випарувався б, як роса від ранкового сонця. А можливо, я захотіла б убити його. Спочатку застрелити його з пістолета фірми "Heckler & Koch", а після того пустити й собі кулю в лоб". Вона зовсім не знала, що станеться і що вона вчинить.

Що робити?

Аоаме не могла вирішити, що ж їй робити. Гарячково дихала. Різноманітні думки приходили на зміну одні одним і розминалися. Вона не могла зібрати їх до купи. Не знала, що правильне, а що — ні. Тільки одне розуміла: що хоче опинитися в його дужих руках. А що буде потім, її не цікавило. Нехай це визначить Бог або диявол.

Нарешті Аоаме зважилася. Зайшла у ванну кімнату й витерла рушником залишки сліз на обличчі. Стоячи перед дзеркалом, швиденько поправила волосся. Її обличчя справляло на неї неприємне враження. Очі налилися кров'ю. Одяг був жахливий. З-під пояса спортивного костюма з бляклого джерсі випинався пістолет і тому на спині утворився дивний горб. З'являється у такому вигляді перед людиною, з якою вона прагла зустрітися двадцять років, не годилося. Будь-що треба було одягтися трохи нормальніше. Але зараз це неможливо зробити. Нема часу, щоб переодягтися. Аоаме взяла на босу ногу тенісні туфлі на гумовій підшві й, не замикаючи дверей, чимдуж спустилася запасними сходами з третього поверху вниз. Перетнула вулицю й, зайшовши у парк, попрямувала до дитячої гірки. Однак Тенґо там уже не застала. На дитячій гірці, освітленій штучним світлом ртутного ліхтаря, не було ні душі. Там панувала порожнеча, темніша й холодніша, ніж на зворотній стороні Місяця.

"Ні, це не галюцинація, — задихаючись думала вона. — Безсумнівно, Тенґо щойно тут був". Аоаме піднялася на дитячу гірку й озирнулася навколо. Ніде не було видно нікого. Мабуть, він недалеко відійшов. Кілька хвилин тому ще був тут. Відтоді минуло чотири чи п'ять хвилин. Якщо побігти за ним, то можна наздогнати.

Але Аоаме передумала. Майже силоміць себе затримала. "Е ні, з цього нічого не вийде! Я ж навіть не знаю, в якому напрямі він пішов". Вона не хотіла шукати Тенґо, бігаючи навмання нічними вулицями кварталу Коендзі. "Я не повинна цього робити". Поки, сидячи на веранді, Аоаме вагалася, Тенґо спустився з дитячої гірки й кудись подався. "Якщо добре подумати, то така моя доля. Я так довго вагалася, що Тенґо встиг піти. Я сама в усьому винна".

"Зрештою, це непогано, — переконувала вона себе. — Може, це найкраще. Принаймні я змогла зустріти Тенґо. Побачити його по той бік вулиці й тремтіти від можливості опинитися в його обіймах. Навіть якщо це тривало кілька хвилин, я змогла насолоджуватися шаленою радістю і сподіванням". Заплющивши очі, Аоаме схопилася за поруччя дитячої гірки й прикусила губу.

Сидячи на дитячій гірці так само, як Тенґо, вона вдивлялася в південно-західну частину неба, де поряд видніли два Місяці — великий і малий. Потім вона зиркнула на веранду третього поверху. В квартирі горіло світло. Ще недавно з цієї веранди вона дивилася на Тенґо. Здавалося, на цій веранді ще панувало її вагання.

"Цей світ дістав назву — 1Q84 рік. Півроку тому я зайшла в нього, а тепер намагаюсь вибратися звідси. Ненароком зайшла, але навмисне хочу вийти. Навіть якщо я піду, Тенґо в ньому залишиться. Звичайно, я не знаю, яким цей світ стане для Тенґо. Не зможу побачити. Та байдуже. Я збираюся померти заради нього. Для себе не могла жити. Мене задалегідь позбавили такої можливості. Натомість я зможу померти заради нього. Це ж добре. Усміхаючись, зможу померти.

Це правда".

Аоаме намагалася відчувати хоч якісь ознаки перебування Тенґо на дитячій гірці. Але не знайшла там жодного тепла. Вечірній вітер, сповнений передчуття осені, пролітаючи між листям дзелькви, змів звідти всі його сліди. І все ж Аоаме сиділа й споглядала два Місяці на небі. Їхнє дивне, байдуже світло проникало їй в душу. Її оточували різноманітні міські шуми, що, перемішавшись між собою, ставали бассо континуо. Аоаме згадала маленьких павучків, що гніздилися на аварійних сходах столичної швидкісної автостради. Чи вони ще живуть і плетуть своє павутиння?

Аоаме всміхнулася.

"Я приготувалася, — подумала вона. — Однак перед тим доведеться відвідати одне місце".

Розділ 22

(про Тенґо)

Поки на небі два Місяці

Спустившись з дитячої гірки й покинувши парк, Тенґо безцільно блукав містом. Навмання переходив з однієї вулиці на іншу. Майже не помічав, куди йде. І тим часом намагався надати своїм безладним думкам хоч трохи виразніших обрисів. Та незважаючи на зусилля, не міг зібрати їх до купи. Напевне, тому, що на дитячій гірці думав одночасно про надто багато різних речей. Про два Місяці, кровну спорідненість, новий відправний пункт життя, реальний сон наяву, супроводжуваний запамороченням, Фукаері та "Повітряну личинку" й Аомаме, яка десь тут, мабуть, переховується. Його голову переповнювали різноманітні думки, а зосередженість доходила до крайньої межі. Якби була змога, йому хотілося залізти в ліжку й міцно, як убитий, заснути. Решту можна було додумати завтра вранці після пробудження. А зараз прийти до чогось змістовного він уже не сподівався.

Коли Тенґо повернувся додому, Фукаері сиділа за його письмовим столом і складаним ножичком старанно підстругувала олівці. На столі в нього завжди було їх штук десять, а зараз налічувалося аж двадцять. Він ще ніколи не бачив таких акуратно підструганих олівців, кінчики яких скидалися на голки.

— Телефонували, — перевіряючи гостроту олівця пальцем, сказала вона. — З Тікури.

— Але ж ти не мала брати слухавки.

— Я догадалася, що повідомлення важливе.

Невже вона дізналася про важливість повідомлення за характером дзвінка?

— З якого приводу дзвонили? — спитав Тенґо.

— З якого, не сказали.

— Але це був дзвінок з оздоровниці в Тікурі?

— Просили подзвонити.

— Подзвонити їм звідси?

— Сьогодні, навіть у пізній час.

Тенґо зітхнув.

— Телефонний номер відомий?

— Відомий.

Фукаері запам'ятала номер. Тенґо вніс його у записник. І зиркнув на годинник. Було пів на дев'яту.

— Коли дзвонили?

— Зовсім недавно.

Тенґо зайшов у кухню й випив склянку води. Обіпершись руками на край умивальника, заплющив очі, а коли впевнився, що голова нормально працює, підійшов до телефону й набрав номер. Можливо, батько помер.

Або принаймні опинився на грані між життям і смертю. Інакше в таку пізню годину вони не телефонували б.

Слухавку взяла жінка. Назвавшись, Тенґо сказав, що недавно звідти йому дзвонили, тож він вирішив розпитати, що сталося.

— Ви — син Кавани-сана?

— Так, — відповів Тенґо.

— Ми з вами колись зустрічалися, — сказала жінка.

Перед очима Тенґо сплигло обличчя медсестри середнього віку в окулярах з металевою оправою. Її прізвища він не міг пригадати.

Тенґо коротко привітався.

— Мені передали, що ви недавно телефонували.

— Так, телефонувала. Я зараз з'єднаю вас з лікарем вашого батька. Поговоріть, будь ласка, безпосередньо з ним.

Не відриваючи слухавки від вуха, Тенґо очікував з'єднання. Співрозмовник усе не підходив до телефону. У слухавці майже цілу вічність лунала одноманітна мелодія американської народної пісні "Home on the Range". Заплющивши очі, Тенґо згадав краєвид навколо оздоровниці на березі півострова Босо. Густих сосновий бір і вітер, що між стовбурами прилітає з моря. Хвилі Тихого океану, що невтомно накочуються на берег. Тихе фойє, без відвідувачів. Брязкіт коліс пересувного ліжка в коридорі. Вицвілі віконні штори. Акуратно випрасувані білі халати медсестер. Запах гіркої слабкої кави в їдальні.

Потім до телефону підійшов лікар.

— Вибачте, що змусив вас чекати. Мене терміново викликали до іншої палати.

— Та нічого, — сказав Тенґо. І спробував уявити собі обличчя батькового лікаря. Але не пригадав — він його ні разу не бачив. Голова ще справно не працювала. — Може, щось сталося з батьком?

Зробивши коротку паузу, лікар відповів:

— Сьогодні нічого особливого не сталося, однак уже якийсь час він хронічно відчувається не дуже добре. Мені прикро вам про це казати, але ваш батько в коматозному стані.

— В коматозному стані, — повторив Тенґо.

— Спить глибоким сном.

— Тобто непритомний?

— Так.

Тенґо задумався. Змусив голову працювати.

— Може, батько на щось захворів, а тому впав у коматозний стан?

— Ні, це не так, — розгублено відповів лікар.

Тенґо чекав.

— Пояснювати по телефону важко, але чогось особливо поганого, жодної конкретної хвороби в нього не було — ні раку, ні запалення легенів. З медичного погляду, в нього нема виразних симптомів якоїсь хвороби. Невідомо, з якої причини, але у вашого батька помітно

знизилися природні сили, які підтримували його життя. А позаяк причина невідома, то й надійного методу лікування не вдається вибрати. Йому поставили крапельницю для підживлення організму. Але таке лікування тимчасове, алопатичне, а не радикальне.

— Можна вас одверто спитати? — сказав Тенґо.

— Звичайно, можна, — відповів лікар.

— Батько недовго протримається?

— Якщо кома триватиме, то ймовірність цього велика.

— Дається ознаки стареча неміч?

— Вашому батькові ще не сповнилось і сімдесяти. Тож про старечу неміч не йдеться, — невпевненим голосом сказав лікар. — Загалом він здоровий. Іншої хронічної хвороби, крім порушення функцій мозку, в нього не помічено. Регулярні вимірювання його фізичних спроможностей дають досить добрі результати. Якоїсь проблеми ми з ним не мали.

На цьому лікар замовк. А потім вів далі:

— Однак... за останні кілька днів у нього начебто з'явилися ознаки, як ви кажете, старечої немочі. Функції організму знизилися, і, здається, ослабла воля до життя. Такі симптоми, як правило, властиві людям під дев'яносто років. У такому віці трапляються випадки, коли людина втомлюється і відмовляється докладати зусилля, щоб підтримати своє життя. А от чому щось подібне відбувається з Каваною-саном, я поки що не розумію.

Прикусивши губи, Тенґо задумався.

— Коли настала кома? — спитав він.

— Три дні тому, — відповів лікар.

— І ті три дні він не прокидався?

— Ані разу.

— І ознак життя щораз меншало?

— Не швидко, але, як я вже казав, потроху його життєві сили помітно ослабли. Так, поволі зменшуючи швидкість, наближається до зупинки поїзд.

— Як ви гадаєте, скільки часу в нього лишилося?

— Точно не можу сказати. Якщо такий стан триватиме, то в найгіршому випадку лишився один тиждень, — відповів лікар.

Тенґо переклав слухавку з однієї руки в другу і ще раз прикусив губу.

— Я завтра до вас навідаюся, — сказав він. — І без вашого дзвінка я збирався поїхати. Але добре, що ви подзвонили. Дякую.

Почувши це, лікар, здається, полегшено зітхнув.

— Так і зробіть. Бажано, щоб ми зустрілись якомога швидше. Батько не може говорити, але, напевне, зрадіє, коли ви приїдете.

— Але ж він непритомний, хіба ні?

— Непритомний.

— Відчуває біль?

— Гадаю, ні. Можливо, не відчуває. Лихо не без добра — він міцно спить.

— Щиро дякую, — сказав Тенґо.

— Кавана-сан, — мовив лікар, — ваш батько... як би це сказати... був надзвичайно невибагливою людиною. Нікому не завдавав жодного клопоту.

— Він здавна був таким, — сказав Тенґо. І, ще раз подякувавши лікареві, поклав слухавку.

Підігрівши каву, Тенґо сів пити її за столом, навпроти Фукаері.

— Завтра вирушаєте? — спитала вона.

Він кивнув.

— Доведеться вранці сісти в електричку й ще раз поїхати до котячого міста.

— Поїдете до котячого міста, — невиразним голосом сказала Фукаері.

— А ти мене тут почекаєш, — запитав Тенґо. Живучи разом з нею, він звик запитувати без запитальної інтонації.

— Почекаю.

— Я сам поїду до котячого міста, — сказав він. І ковтнув кави. Потім, раптом згадавши, спитав: — А ти щось вип'єш?

— Якщо є — біле вино.

Тенґо відкрив холодильник і подивився, чи немає там холодного білого вина. У кутку знайшов пляшку "Chardonnay", куплену недавно на розпродажу. З диким кабаном, намальованим на етикетці. Відкоркувавши пляшку, налив вина у склянку й поставив перед Фукаері. Потім, трохи повагавшись, налив і собі. Напевне, хотілося вина більше, ніж кави. Вино виявилось дуже холодним і солодким, але алкоголь трохи заспокоїв Тенґо.

— Ви завтра їдете до котячого міста, — повторила Фукаері.

— Рано-вранці сідаю на електричку, — сказав Тенґо.

Пригубивши склянку, він пригадав, що вивергнув сім'я в лоно цієї вродливої сімнадцятирічної дівчини, що сиділа навпроти за столом. Хоча це сталося вчора ввечері, а здавалося подією дуже далекого минулого. Навіть майже історичною. Але тодішні відчуття все ще залишилися виразними.

— Місяців побільшало, — неквапливо повертаючи в руці склянку, ніби в чомусь зізнаючись, сказав Тенґо. — Коли недавно подивився на небо, то побачив два Місяці — великий жовтий і малий зелений. Мабуть, це сталося раніше. Але я не помічав. І тільки недавно нарешті побачив.

Про збільшення кількості Місяців Фукаері не висловила своєї думки. Почувши це повідомлення, вона начебто не здивувалася. Вираз її обличчя зовсім не змінився. Вона навіть не здвигнула плечима. Здавалося, для неї це не було особливою новиною.

— Може, й не варто говорити, але поява двох Місяців на небі схожа на те, що відбувається у світі "Повітряної личинки", — сказав Тенґо. — А новий Місяць такий самий, як я описав. Такого ж розміру й забарвлення.

Фукаері мовчала. Не відповідала на запитання, яке не потребувало відповіді.

— Чому так сталося? Чому так могло статися?

Відповіді також не було.

— Інакше кажучи, ми потрапили у світ, описаний у "Повітряній личинці"? — спитав він рішуче й одверто.

Якийсь час дівчина уважно розглядала форму нігтів на обох руках. А тоді сказала:

— Бо ми вдвох написали книжку.

Тенґо поставив склянку на стіл і запитав:

— Ми вдвох написали й опублікували "Повітряну личинку". Виконали спільну роботу. Книжка стала бестселером і відкрила людям інформацію про карликів, дооту й мадзу. І внаслідок цього ми разом потрапили в новий, змінений світ. Ти це хочеш сказати?

— Ви виконуєте роль реципієнта.

— Я виконую роль реципієнта, — повторив Тенґо. — Я справді писав у "Повітряній личинці" про реципієнта. Але що це означає, сам добре не знав. Яку, власне, конкретну роль виконує реципієнт?

Фукаері легенько хитнула головою. Мовляв, не можу пояснити.

"Якщо без пояснень не зрозумів, то й з ними не зрозумієш", — казав батько.

— Бажано, щоб ми були разом, — сказала Фукаері. — Поки не знайдеться та людина.

Якийсь час Тенґо дивився на її обличчя. Намагався прочитати, що воно виражає. Однак не побачив на ньому жодного виразу. Як завжди. І тоді він машинально повернув голову й зиркнув за вікно. Але Місяців не побачив. Лише телеграфні стовпи й огидне плетиво електричних дротів.

— Щоб узяти на себе роль реципієнта, потрібен особливий характер?

Фукаері злегка кивнула підборіддям. Мовляв, потрібен.

— Але ж "Повітряна личинка" — твоє власне оповідання. Ти сама його створила з нуля. Воно вийшло з твого нутра. А я випадково, на прохання, упорядкував його текст. Лише виконав просту технічну функцію.

— Бо ми вдвох написали книжку, — Фукаері повторила слова, сказані перед тим.

Тенґо машинально приклав палець до скроні.

— Ти хочеш сказати, що з того часу я, нічого не знаючи, став реципієнтом?

— Відтоді, — відповіла Фукаері. І вказівним пальцем правої руки спочатку вказала на себе, а потім на Тенґо. — Я — перцепієнтка, а ви — реципієнт.

— Perceiver і receiver? — уточнив він. — Інакше кажучи, ти сприймаєш, а я — приймаю. Ти це хочеш сказати?

Фукаері коротко кивнула.

Тенґо трохи скривив обличчя.

— Тобто ти знала, що я реципієнт або маю характер реципієнта, тому й довірила мені переписати "Повітряну личинку". Те, що сама сприймала, передала через мене у формі книжки. Ти це хочеш сказати?

Відповіді не було.

Тенґо повернув скривленому обличчю свій попередній вигляд. І поглядаючи в очі Фукаері, сказав:

— Конкретно ще невідомо, але, здається, приблизно з того часу я потрапив у світ з двома Місяцями. Тільки досі цього не помічав. Не побачив, що Місяців побільшало, бо ні разу серед ночі не дивився на небо. Напевне, так було, правда?

Фукаері все ще мовчала. її мовчанка ширяла в повітрі, немов дрібні порошокинки борошна. Порошокинки, які щойно розсипав табун метеликів, що з'явився з особливого простору. Якийсь час Тенґо спостерігав, що виписували ці порошокинки в повітрі. Йому здалося, ніби він став учорашньою вечірньою газетою. Інформація поновлюється щодня. І тільки він нічого про неї не знає.

— Схоже, ніби причина й наслідок безнадійно переплуталися, — сказав він, узявши себе в руки. — Невідомо, що було раніше, а що пізніше. В усякому разі, ми опинилися в новому світі.

Фукаері підвела голову й заглянула в очі Тенґо. Може, це тільки здавалось, але в її очах ледь-ледь спалахнуло лагідне світло.

— В усякому разі, колишнього світу вже нема, — сказав Тенґо.

Фукаері злегка здвигнула плечима.

— Ми в ньому житимемо.

— У світі з двома Місяцями?

Вона на це не відповіла. Ця вродлива сімнадцятирічна дівчина, міцно стуливши губи, дивилася прямо в очі Тенґо. Як Аоаме на нього, десятирічного, в аудиторії після уроків. В її погляді вчувалася глибина й сила зосередженості. Під таким поглядом Фукаері йому здалося, ніби він скам'янів. Скам'янівши, перетворився на новий Місяць. Малий, zdeформований. Невдовзі Фукаері послабила свій погляд. Підняла праву руку й пальцем торкнулася легенько скроні. Наче хотіла прочитати власні таємничі думки,

— Ви шукали ту людину, — спитала Фукаері.

— Так.

— Але не знайшли.

— Не знайшов, — відповів Тенґо.

Аоаме не знайшов, але натомість відкрив світ з двома Місяцями. Бо за підказкою Фукаері порився у своїй пам'яті й тому захотів подивитися на Місяць.

Дівчина трохи послабила свій погляд і взяла в руку склянку з вином. Взявши його в рот, пила, немов щось дорогоцінне, як комаха росу.

— Ти сказала, що вона десь ховається. Якщо це так, то її нелегко знайти.

— Можете не турбуватися, — мовила дівчина.

— Можу не турбуватися, — повторив її слова Тенґо. Фукаері виразно кивнула.

— Тобто ти хочеш сказати, що я зможу її знайти?

— Вона вас знайде, — тихо сказала дівчина. Голосом, схожим на вітер над м'якими травами полів.

— У кварталі Коендзі?

Фукаері задумалася. Мовляв, не знаю.

— Десь, — відповіла вона.

— Десь у цьому світі? — запитав Тенґо.

Фукаері легенько кивнула.

— Поки на небі два Місяці.

— Схоже, що нічого іншого не залишається, як повірити твоїм словам, — нарешті, після довгого роздуму, сказав він.

— Я сприймаю, а ви приймаєте, — розсудливо сказала вона.

— Ти сприймаєш, а я приймаю, — повторив Тенґо її слова, змінивши займенники.

"Тому ми єдналися? — хотів запитати він дівчину. — Під час учорашньої нічної громовиці. Що, власне, це означало?" Однак не спитав. Вважав недоречним таке запитання. Зрештою, відповіді все одно б не дочекався. Це він розумів.

"Якщо без пояснень не зрозумів, то й з ними не зрозумієш", — казав батько.

— Ти сприймаєш, а я приймаю, — ще раз повторив Тенґо. — Так само, як тоді, коли я переписував "Повітряну личинку".

Фукаері хитнула вбік головою. Відкинула назад волосся і відкрила одне маленьке гарне вухо, ніби виставивши антену радіопередавача.

— Не так само, — сказала вона. — Ви змінилися.

— Я змінився, — повторив Тенґо.

Фукаері кивнула.

— В чому змінився?

Дівчина довго вдивлялася у склянку з вином, яку тримала в руці. Здавалося, немов бачила там щось дорогоцінне.

— Дізнаєтеся, коли поїдете до котячого міста, — відповіла вродлива дівчина. І виставивши вухо, ковтнула білого вина.

Розділ 23

(про Аоаме)

Впустіть тигра у свій бензобак

Аоаме прокинулася після шостої ранку. День видався гарний, погідний. Вона приготувала кави з розмолотих зерен, підсмажила тости, зварила яйце й поснідала. Дивлячись телевізійні новини, переконалася, що про смерть лідера секти "Сакіґаке" ще не повідомлялося. Не

звертаючись до поліції й нічого не повідомляючи своїм людям, вони, напевне, нишком кудись діли його труп. Зрештою, байдуже, якщо так зробили. Це не дуже важлива проблема. Мертва людина залишається мертвою, незалежно від того, як нею розпорядилися. Мертвому все одно.

О восьмій вона прийняла душ, ставши перед дзеркалом у ванній кімнаті, ретельно зачесалася й ледь-ледь на помадила губи. Натягла на ноги панчохи. Одягла білу шовкову блузку, що висіла в шафі, й стильний костюм від Дзюнко Сімади. Кілька разів стряснувши й покрутивши тілом, припасувала бюстгальтер з пружинистим матеріалом, щоб хоч трохи збільшити розмір грудей. Напевне, думала про те саме сотні тисяч разів, стоячи перед дзеркалом. Зрештою, це її право — думати про це ще один раз. Нічого поганого в цьому нема. "Принаймні поки я живу, — розмірковувала вона, — можу думати будь-коли про будь-що. І ніхто мені за це не дорікатиме". Після того вона взяла туфлі на високих каблуках від Шарля Журдана.

Зупинившись у передпокої перед дзеркалом на людський зріст, Аоаме перевірила, чи все на ній бездоганне. Піднявши трохи одне плече, подумала, що схожа на Фей Даневей з кінофільму "Афера Томаса Крауна", яка в ньому виступила в ролі незворушної, немов холодний ніж, розслідувачки страхової компанії. Їй, холоднокровній і сексуальній, дуже личив діловий костюм. Звісно, Аоаме не скидалася повністю на Фей Даневей, але мала навколо себе принаймні щось з подібної атмосфери. Особливої атмосфери, що може витати лише навколо першокласної професіоналки. До того ж, в її сумці через плече містився холодний автоматичний пістолет.

Вона нап'яла на носа малі темні окуляри марки "Ray-Ban" і вийшла з квартири. Перейшла через вулицю навпроти у парк, стала перед дитячою гіркою, де минулого вечора сидів Тенґо, й відтворила в пам'яті вчорашню картину. "Дванадцять годин тому тут — через дорогу від мене — перебував реальний Тенґо, — думала Аоаме. — Спокійно сидів і довго дивився на два Місяці". Як і вона.

Подібна випадкова зустріч з Тенґо здалася їй майже чудом. А також своєрідним одкровенням. Щось привело його до неї. І ця подія, здавалося, сильно змінила щось в будові її організму. Відтоді, як Аоаме прокинулася, безперервно відчувала скрип в усьому тілі. Тенґо показався їй і пішов. "Ми не змогли ні поговорити, ні пригорнутися одне до одного, — думала Аоаме. — Але за цей короткий час він багато чого змінив у мені. Буквально перемішав, як ложкою какао, душу й тіло. Нутроці й навіть матку".

Стоячи там хвилин п'ять, вона поклала одну руку на сходинку дитячої гірки й, злегка насупившись, гострим каблуком туфлі стукнула об землю. Насолоджувалася відчуттям того, як при цьому стрепенулася душа й тіло. Після того, вирішивши залишити парк, вийшла на широку вулицю й підхопила таксі.

— Спочатку їдьте до кварталу Йоґа, а потім столичною швидкісною автострадою номер три до Ікедзірі, — звеліла вона таксистові.

Ясна річ, він розгубився.

— Власне, який кінцевий пункт нашої поїздки? — спитав таксист байдужим тоном.

— Ікедзірі. Передусім.

— Але ж звідси до Ікедзірі пряма дорога набагато коротша. Якщо їхати до кварталу Йоґа, то доведеться зробити гак, а крім того, в таку ранню годину третя автострада до центру столиці забита. Транспорт майже не посувається вперед. Як завжди в середу.

— Байдуже, що дорога переповнена. Не має значення, сьогодні четвер, п'ятниця чи День народження Імператора. В усякому разі, в кварталі Йоґа виїжджайте на столичну швидкісну автостраду. Бо часу мені вистачить.

Таксист мав років тридцять п'ять з лишком. Був сухорлявий, білолиций, з продовгуватим обличчям. Скидався на лякливо травоїдну тварину. Його підборіддя випиналося вперед так, як у кам'яних скульптур на острові Пасха. Він дивився на Аоаме у дзеркало заднього виду й намагався прочитати, чи вона просто з глузду з'їхала, чи опинилася в якомусь скрутному становищі. Але нічого не міг збагнути. Особливо з її зображення в маленькому дзеркалі.

Аоаме вийняла із сумки гаманець і сунула під ніс таксистові новеньку, щойно віддруковану банкноту на десять тисяч єн.

— Решти не треба. І так само квитанції, — мовила вона коротко. — Тому я хотіла б, щоб ви без зайвих слів зробили те, що я сказала. Спочатку їдьте до кварталу Йоґа, а потім по столичній швидкісній автостраді до Ікедзірі. Навіть якщо потрапимо в затор, цієї плати, гадаю, вистачить.

— Звичайно, вистачить, але... — сказав таксист, усе ще сумніваючись. — Хіба на автостраді маєте якусь особливу справу?

Аоаме помахала банкнотою, неначе вимпелом.

— Якщо не поїдете, то мені доведеться пересісти в інше таксі. Якогога швидше вирішуйте, поїдете чи ні.

Насупивши брови, таксист секунд десять поглядав на банкноту. Потім нарешті зважився і взяв її. Пересвідчившись під світлом, що вона справжня, засунув її у робочу сумку.

— Зрозуміло. Поїдемо на столичну швидкісну автостраду номер три. Але там справді потрапимо у страшний затор. До того ж, між кварталом Йоґа та Ікедзірі з неї з'їхати не можна. І нема громадського туалету. Тож якщо хочете справити природну нужду, то подумайте про це зараз.

— Не турбуйтеся. їдьте негайно.

Таксист, пробравшись заплутаними вуличками через житловий район, виїхав на 8-му кільцеву дорогу й попрямував по ній, переповненій автомашинами, до кварталу Йоґа. Увесь той час вони обоє мовчали. Водій слухав програму радіо, а Аоаме заглибилася у свої думки. Коли таксі опинилося перед в'їздом на швидкісну автостраду, зменшивши гучність радіоприймача, водій спитав:

— Вибачте за надмірну допитливість. У вас якась особлива професія?

— Розслідувачка страхової компанії, — не вагаючись, відповіла Аоаме.

— Розслідувачка страхової компанії, — ніби пробуючи незнайому страву, старанно повторив таксист.

— Розслідую грошові махінації в страховій компанії.

— Ого! — здивувавшись, сказав він. — Ця махінація якось пов'язана із столичною швидкісною автострадою?

— Саме так.

— Як у тому фільмі.

— Якому?

— Старому. Зі Стівом Макквіном у головній ролі. Щоправда, назву забув.

— "Афера Томаса Крауна", — підказала Аоаме.

— Так-так. У ньому Фей Даневей виконує роль розслідувачки страхової компанії. Вона фахівець з питань незаконного отримання компенсації за крадене застраховане майно. Макквін — мільйонер, який для власної розваги чинить злочин. Фільм дуже цікавий. Я його дивився, коли був учнем середньої школи вищого ступеня. Музика в ньому мені подобалася. Класна.

— Мішеля Леграна.

Таксист проспівав собі під ніс перших чотири такти. А потім, зиркнувши у дзеркало, ще раз пильно придивився до обличчя Аоаме.

— До речі, у вас є щось схоже з тією Фей Даневей, чи не так?

— Щиро дякую, — сказала Аоаме, зробивши певне зусилля, щоб приховати усмішку на своїх губах.

Смуга столичної швидкісної автостради, що вела до центру, як і пророкував таксист, була переповнена. Затор почався приблизно через сто метрів, як вони виїхали на неї. Виявився, так би мовити, взірцевим. Але саме цього Аоаме бажала. Однакового одягу, однакової дороги, однакового затору. Шкода тільки, що з радіоприймача в таксі не лилася "Симфоніета" Яначека, а звук не був таким високоякісним, як у тому автомобілі "Crown-Royal Saloon" фірми "Тойота".

Затиснуте між вантажівками, таксі рухалося повільно. Довго зупинялося на одному місці, потім, ніби згадавши, посувалося трошки вперед. Молодий водій сусіднього рефрижератора під час зупинки захоплено читав журнал з малюнками у стилі манґа. Подружжя середніх літ у кремів автомобілі "Corona-Mark II" фірми "Тойота" з невдоволеним виразом обличчя дивилися вперед й ані разу не заговорили. Можливо, не мали про що. А може, тому, що одне одному щось сказали. Зручно вмовившись на сидінні, Аоаме віддалася роздумам, а таксист слухав радіо програму.

Нарешті вони доїхали до дорожнього знаку з написом "Комадзава" й, немов равлик, посунули до Санґендзя. Раз по раз Аоаме піднімала голову й поглядала на краєвид за віконцем. "Я востаннє бачу це місто. їду кудись далеко", — думала вона. Однак, незважаючи на такі думки, ніяк не могла полюбити Токіо. Всі будівлі вздовж столичної швидкісної автостради були непривабливими, почорнілими від вихлопних газів автомашин, повсюди стирчали крикливі рекламні оголошення. Від споглядання такого краєвиду на душі ставало важко. Навіщо люди створюють таке гнітюче середовище? І навіть не кажуть, що світ має бути прекрасним. Хіба не було б краще, якби все не опустилося до такого огидного рівня?

А тим часом нарешті в полі зору Аоаме з'явилося знайоме місце. Того разу вона вийшла тут з таксі. А загадковий таксист середніх літ повідомив їй про аварійні сходи. Попереду виднів великий рекламний щит фірми "Ессо", на якому усміхнений тигр тримає в лапах наливний шланг. Такий самий, як тоді.

"Впустіть тигра у свій бензобак" .

Раптом Аоаме відчула, що в неї пересохло в горлі. Вона відкашлялась і, засунувши руку в сумку, вийняла баночку з лимонним драже проти кашлю. Поклала в рот одне драже, а баночку повернула в сумку. І при цьому міцно стиснула рукоятку пістолета фірми "Heckler & Koch", щоб упевнитися в його міцності й вазі. "От і добре", — подумала вона. А тим часом таксі просунулося трохи вперед.

— Перейдіть у лівий ряд, — сказала Аоаме таксистові.

— А хіба у правому нема руху? — спокійно заперечив він. — Крім того, поворот до Ікедзірі з правого боку, а тому пізніше буде важко змінити рядність, якщо я зараз перейду в лівий ряд.

Аоаме не прийняла заперечення.

— Нічого, перейдіть у лівий ряд.

— Ну, якщо так кажете... — ніби змирившись, погодився таксист.

Висунувши руку з віконця, він дав знак рефрижератору й, переконавшись, що той водій його зрозумів, просунувся у лівий ряд. А коли проїхав метрів п'ятдесят, вервечка автомобілів одностайно спинилася.

— Відчиніть двері, бо я тут вийду.

— Вийдете? — спитав приголомшений таксист. — Вийдете тут?

— Так, вийду тут. Бо маю тут справу.

— Але ж ми посередині швидкісної автостради. небезпечно, й, крім того, вам нема куди йти.

— Нічого, недалеко звідси попереду є аварійні сходи.

— Аварійні сходи? — таксист махнув головою. — Я не знаю, чи щось таке є. Та якщо я вас випущу, то матиму великі неприємності від своєї компанії. І від управління столичною швидкісною автострадою можу дістати догану. Вибачайте.

— Так склалося, що мені обов'язково треба тут зійти, — сказала Аоаме і, вийнявши ще одну банкноту на десять тисяч єн й клацнувши пальцями, простягла її таксисту. — Вибачте за настирливість. Це вам за те, що завдаю клопоту. А тому, будь ласка, випустіть мене.

Таксист не взяв банкноти, а ніби змирившись, поворотом важеля під рукою відчинив задні автоматичні дверцята.

— Грошей мені не треба. Досить того, що спочатку отримав. Тільки будьте обережні. На автостраді нема узбіччя. Навіть серед такого затору йти людині небезпечно.

— Дякую, — сказала Аоаме. Зійшовши з таксі, вона постукала у віконце, щоб таксист опустив шибку. Нахилившись до вікна, просунула йому банкноту на десять тисяч єн.

— Візьміть, будь ласка. Про мене не турбуйтеся. Бо в мене грошей вдосталь.

Таксист поглядав то на банкноту, то на обличчя Аоаме.

— Якщо поліція або компанія щось про мене розпитуватиме, то скажіть, що я пригрозила вам пістолетом. Мовляв, не було іншої ради. Тоді вас, мабуть, не ганитимуть.

Таксист, здавалося, не розумів, що вона каже. Грошей вдосталь? Пістолетом пригрозила? Однак банкноту взяв. Відмовлявся від неї, бо, видно, побоювався чогось несподіваного.

Як і попереднього разу, Аоаме рушила в напрямі до Сібуї, пробиваючись між огорожею та лівим рядом автомашин. Пройшла метрів п'ятдесят. Люди в автомобілях супроводжували її здивованими поглядами. Однак Аоаме на них не звертала уваги, а йшла, випроставшись, урочисто, немов модель на подіумі під час Паризького тижня моди. Вітер гойдав її волосся. Від великогабаритних автомашин, що швидко мчали на порожній зворотній смузі автостради, здригалося дорожнє полотно. Рекламний щит фірми "Ессо" ставав щораз ближчим, і невдовзі Аоаме досягла знайомої площадки, призначеної на випадок аварії.

Навколишній краєвид не змінився порівняно з колишнім. Той самий залізний парканчик, а за ним жовта телефонна будка.

"Тут почався 1Q84 рік, — подумала вона. — Відтоді, як я спустилася аварійними сходами на державне шосе номер 246, світ для мене перемінився. Тому я вирішила ще раз ними спуститися. Тоді, на початку квітня, на мені був бежевий плащ. Зараз усе ще початок вересня, і плащ недоречний. Та якщо не брати до уваги плаща, все інше на мені таке саме. У такому ж одязі в готелі в кварталі Сібуя я вбила того нікчемного чоловіка, пов'язаного з нафтовим промислом. У костюмі від Дзюнко Сімади й туплях на високих каблуках від Шарля Журдана. У білій блузці. У панчохах і пружинистому бюстгальтері. Підібгавши міні-спідничку, я перебралася через залізний парканчик і спустилася аварійними сходами.

Зараз я зроблю ще раз те саме. З чистої цікавості. Просто хочу дізнатися, що станеться, коли в тому ж місці, в тому ж одязі зроблю те саме. Не думаю, що це мене врятує. Смерті особливо не боюся. Як настане той час, нітрохи не вагатимусь. Помру з усміхом на устах". Однак Аоаме не хотіла вмирати необізнаною з тим, що відбувається навколо. "Хочу тільки спробувати. Якщо нічого не вийде, змирюся. Але врешті-решт зроблю те, що можу зробити. Це мій спосіб життя".

Перехилившись через залізний парканчик, Аоаме взялася шукати аварійні сходи. Однак їх там не було. Вона кілька разів приглядалась, але картина залишалася однаковою. Аварійні сходи зникли.

Аоаме прикусила губу й скривила обличчя.

Місцем вона не помилилася. Адже аварійна площадка таки була. Навколишній краєвид залишився однаковим. Перед очима рекламний щит фірми "Ессо". У світі 1984 року аварійні сходи тут існували. Як і підказав той дивний таксист, вона легко змогла їх помітити. Змогла перебраться через залізний парканчик і спуститися сходами. Однак у світі 1Q84 року аварійних сходів уже не було.

Вихід перекритий.

Вернувши обличчю попередній вираз, Аоаме пильно озирнулася навколо й ще раз перевела погляд на рекламний щит фірми "Ессо". Тигр з наливним шлангом у лапах, задерши хвіст трубою й косо позираючи в її бік, радісно всміхався. Наче був на вершині щастя — задоволення, яке абсолютно не можна перевершити.

"Це ж природно, — подумала Аоаме. — Зрозуміло від самого початку. Перед тим, як у готелі "Окура" померти від моїх рук, лідер ясно сказав, що немає вороття з IQ84-го до 1984 року, а двері в цей світ відчиняються лише в одному напрямі".

І все ж Аоаме мусила переконатися в цьому на власні очі. Така була її натура. І вона в цьому пересвідчилася. Кінець. Що й треба було довести.

Обіпершись об залізний парканчик, Аоаме глянула на небо. Бездоганна погода. На тлі глибокої блакиті пливло кілька продовгуватих хмарин. Куди не глянь, усюди небо. Зовсім не таке, як звичайно буває в місті. Однак Місяців не було. "Куди вони поділися? Байдуже. Місяці — це Місяці. А я — це я, — подумала Аоаме. — Кожен живе по-своєму. У кожного свій план".

На її місці Фей Даневей, можливо, добула б тоненьку сигарету й запалила б її від запальнички. Елегантно примруживши очі. А от Аоаме не курила й не носила запальнички. У сумці вона мала лимонні драже проти кашлю. І, крім того, сталевий пістолет з патронами калібру дев'ять міліметрів і спеціальну плішню, якою досі кольнула в шию кількох чоловіків. Вони обоє, напевне, були набагато смертельнішими, ніж сигарети.

Аоаме глянула на ряд автомашин у заторі. Їхні пасажири пильно дивилися на неї. Нічого дивного. Адже не завжди можна побачити, як звичайна людина йде столичною швидкісною автострадою. Тим паче

молода жінка. Крім того, в міні-спідничці, туфлях на високих каблуках, зелених окулярах і з усміхом на губах. Як на таке можна не дивитися?

Більшість автомашин у заторі були вантажними, що везли товари звідусіль до Токіо. Напевне, їхні водії всю ніч сиділи за кермом. А от тепер, уранці, потрапили у фатальний затор. Утомлені водії нудьгували, не знали, що робити. їм хотілося залізти у ванну, поголитися й поспати. Тільки цього вони бажали. Вони байдуже дивилися на Аоаме, наче на якусь незнайому рідкісну тварину. Щоб цікавитися нею, були надто втомлені.

З такою кількістю вантажівок змішався, немов прудка антилопа з табуном незграбних носорогів, один сріблястий "Mercedes-Benz coupe". Новісінький, ніби щойно з конвеєра, він своїм гарним корпусом яскраво виблискував у промінні ранкового сонця. Подібного кольору були й ковпаки на колесах. Опустивши шибку коло себе, жінка-водій середніх літ, ошатно вдягнена, пильно дивилася на Аоаме. На ній були окуляри від Жіванші. На пальці руки поверх керма мерехтів перстень.

Вона справляла враження доброї людини. Можливо, навіть переживала за Аоаме. Мабуть, запитувала себе: "Що, власне, робить на автостраді така молода елегантна жінка? Що сталося?". Здавалось, от-от озветься до Аоаме. І якщо та попросить, то підвезе куди завгодно.

Аоаме зняла окуляри марки "Ray-Ban" і засунула у нагрудну кишеню жакета. Примруживши очі від яскравого ранкового сонця, якийсь час розтирала сліди від окулярів, що залишилися по обидва боки носа. Кінцем язика облизала засохлі губи. Відчула легкий присмак помади. Глянула на погідне небо, а потім, для певності, знову перевела погляд під ноги.

Розкрила сумку через плече й поволі витягла з неї пістолет фірми "Heckler & Koch". Сумку кинула під ноги й вивільнила обидві руки. Лівою рукою зняла запобіжник, відтягла назад затвор і загнала патрон у

патронник. Ряд цих рухів був швидким і точним. Навколо розійшовся приємний брязкіт. Аомаме легенько змахнула рукою — перевірила вагу пістолета. Сам пістолет важив чотириста вісімдесят грамів, а до нього додавалася вага семи патронів. Усе в порядку, нема сумніву, що пістолет заряджений. Вона відчувала це по вазі.

На її губах усе ще застиг усміх. Люди стежили за її поведінкою. Ніхто не злякався, навіть коли побачив, що вона добула пістолет із сумки. Принаймні ні в кого на обличчі не було видно переляку. Мабуть, ніхто не думав, що пістолет справжній. "Але він таки справжній!" — подумала Аомаме.

Потім вона підняла рукоятку пістолета догори, а дуло встромила в рот. Цілилася прямо у мозок. У сірий лабіринт, де міститься свідомість.

Згадувати слова молитви не довелося — вони автоматично спливали в пам'яті. Встромивши дуло пістолета в рот, вона промовляла їх скоромовкою. Мабуть, ніхто не добре, що вона каже. Зрештою, байдуже. Аби тільки Бог почув. У дитинстві змісту цих слів вона майже не розуміла. Але вони проникли в її душу. У школі перед обідом вона мусила їх вимовляти. Наодинці, але вголос. І не звертати уваги на цікавість і насміхи оточення. Найголовніше — щоб Бог почув. Від його очей ніхто не може втекти.

"Старший Брат тебе бачить".

Небесний Отче, хай святиться ім'я Твоє, хай прийде царство Твоє. Прости нам усі наші гріхи. Благослови наші скромні діла. Амінь.

Жінка середніх літ з приємними рисами обличчя за кермом новенького автомобіля "Mercedes-Benz coupe" все ще не відривала очей від Аомаме. Здавалося, вона — як і решта людей — не розуміла значення пістолета в руках Аомаме. "Якби розуміла, то мала б від мене відвернутися, — подумала Аомаме. — Бо не зможе сьогодні ні обідати, ні

вечеряти, якщо побачить, як розлітається навсібіч мій мозок. Тому не ображайся, а відвернися, будь ласка, — мовчки зверталася Аоаме до неї. — Я не чищу зуби. Я сунула в рот дуло автоматичного пістолета німецького виробництва фірми "Heckler & Koch". І навіть скінчила молитву. А що це означає, ти повинна б розуміти.

Це — попередження від мене. Важливе попередження. Відвернись і на мене не дивись, а на своєму сріблястому автомобілі повертайся додому, де тебе чекає не дочекається твій дорогий чоловік і діти, й далі живи спокійним життям. Такі люди, як ти, не повинні цього бачити. Це справжній огидний пістолет, заряджений сімома огидними патронами калібру дев'ять міліметрів. І, як казав Антон Чехов, якщо в першій дії п'єси висить рушниця, то в останній вона має вистрелити. У цьому суть п'єси".

Однак жінка середніх літ ніяк не відверталася від Аоаме. Примирившись із цим, Аоаме злегка хитнула головою. "Вибач, але більше я не можу чекати. Часу вже нема. Скоро почнеться шоу".

"Впустіть тигра у свій бензобак".

— Так-так! — сказав Клакер.

— Так-так! — хором підтримала решта карликів.

— Тенґо-кун, — сказала Аоаме й напружила палець на гашетці.

Розділ 24

(про Тенґо)

Поки ще залишилося тепло

Сівши зранку на експрес, що виїжджав з Токійського вокзалу, Тенґо вирушив до Татейми. Там пересів на електричку, що зупинялася на кожній станції, й доїхав до Тікури. Стояв гарний погідний ранок. Безвітрий й майже без хвиль на морі. Літо вже минуло, й тонкий піджак з бавовняної тканини поверх сорочки з короткими рукавами був якраз доречним. Приморське місто, з якого позникали курортники, несподівано виявилось безлюдним. "Схоже, що воно справді стало котячим", — подумав Тенґо.

Перекусивши в забігайлівці біля станції, він сів у таксі. До оздоровниці прибув після першої. Як і минулого разу, за конторкою його зустріла та сама медсестра середнього віку. І вчора ввечері вона підійшла до телефону. її прізвище — Тамура. Вона пам'ятала Тенґо й тепер була трохи люб'язнішою, ніж першого разу. Навіть злегка всміхалася. Можливо, на неї трохи вплинуло те, що цього разу він охайніше одягнувся.

Насамперед вона провела його до їдальні й почастивала кавою. "Будь ласка, трохи почекайте. Сенсей прийде сюди", — сказала вона. Через хвилин десять, витираючи рушником руки, з'явився батьків лікар — чоловік років п'ятдесяти з жорстким сивуватим волоссям. Очевидно, виконував якусь роботу, скинувши лікарняний халат. У тренувальних штанах, бавовняній сорочці, зношених спортивних кедах, він, міцної статури, скидався швидше на тренера університетської команди, яка ніяк не може піднятися вище другої ліги, ніж на лікаря оздоровниці.

Його розповідь загалом збігалася з тим, що Тенґо почув учора ввечері по телефону. "На жаль, з медичного погляду зараз уже майже нема ради", — скрушно повідомив лікар. З виразу його обличчя і висловлювання було видно, що він щиро співчуває.

— Здається, вже не залишилося іншого способу, як тільки вам, синові, звертатися до нього, розбуджувати в ньому охоту до життя.

— Якщо хтось звертається, то батько чує? — спитав Тенґо.

Сьорбаючи теплуватий зелений чай, лікар нахмурився.

— Правду кажучи, невідомо. Батько в коматозному стані. На звертання фізично майже не реагує. Взагалі кажучи, дехто з таких хворих навіть у глибокій комі чує навколишні голоси й до певної міри розуміє, що йому кажуть.

— Але цього зовні не видно, чи не так?

— Не знаю.

— Я побуду тут до половини сьомої вечора, — сказав Тенґо. — І за цей час, якщо вдасться, спробую з ним поговорити.

— Якщо помітите якусь реакцію, повідомте мені, будь ласка, — сказав лікар. — Я буду поблизу.

Молода медсестра Адаті провела Тенґо до батькової палати. Батька перемістили у відділення з однією палатою, призначене для тяжкохворих. Коліщата крутилися тільки в одному напрямі. Переміщатися далі вже не було куди. У цій вузькій, непривітній палаті ліжка займало майже половину її площі. За вікном простягався сосновий бір, що своїми густими кронами, немов стіною, відділяв оздоровницю від неспокійного реального світу й захищав од вітру. Коли медсестра пішла, Тенґо залишився удвох з батьком, що спав, звернувши обличчя до стелі. Сівши на маленький дерев'яний стілець, поставлений коло ліжка, Тенґо глянув на батькове обличчя.

У головах стояв штатив крапельниці, а з пластмасової банки через трубку витікала рідина у вену руки. І в сечоводі стирчав катетер для відведення сечі, якої виявилось навдивовижу мало. Порівняно з попереднім місяцем батько здавався ще більш змарнілим. На худих

щоках і підборідді стирчало біле волосся, яке днів два не голили. Його очі завжди були запалими, але тепер вони запали ще глибше. Здавалося, що довелося б використати якийсь спеціальний інструмент, щоб витягти очні яблука із заглибин. Повіки обох очей, немов затуляючи ці западини віконницями, міцно заплющилися, а рот залишався ледь-ледь розтуленим. Його дихання не було чути, та коли Тенґо наблизився вухом до обличчя, то відчув легенький рух повітря. Життя потай ще жевріло в ньому на найнижчому рівні.

Тенґо відчув як щось страшно реальне слова, які сказав учора ввечері по телефону лікар про те, що, мовляв, "так, поволі зменшуючи швидкість, наближається до зупинки поїзд".

Поїзд з назвою "Батько" поволі зменшував швидкість і, до останку використовуючи інерцію, от-от мав зупинитися посеред рівнини. Тільки одне втішало: в ньому не залишилося жодного пасажира. Навіть якщо поїзд зупиниться, ніхто з цього приводу не скаржитиметься.

"Треба щось сказати", — подумав Тенґо. Але що, як і яким голосом заговорити, не знав. Навіть вирішивши заговорити, не знаходив жодних змістовних слів.

— Тату, — тихо прошепотів він. Однак наступні слова не з'являлися в голові.

Він підвівся зі стільця і, підійшовши до вікна, подивився на старанно доглянутий газон та високе небо, що простягалось над сосновим бором. На великій антені сиділа ворона й, грючись у сонячному промінні, сторожко озиралася навколо. В узголів'ї батькового ліжка стояв транзисторний приймач з будильником, але батькові вже не треба було звертати на нього уваги.

— Я — Тенґо. Щойно приїхав з Токіо. Ви чуєте мене? — все ще стоячи біля вікна й дивлячись на батька, сказав він. Реакції зовсім не було. Його

голос, на мить струснувши повітря, безслідно поглинула цілковита порожнеча.

"Він от-от помре", — подумав Тенґо. Зрозумів це, коли глянув на глибоко запалі очі. Батько вже остаточно вирішив скінчити життя. Заплющивши очі, заснув глибоким сном. Хоч би що Тенґо говорив і хоч як підбадьорював, його рішення не вдасться змінити. З медичного погляду він ще жив. Однак для нього життя вже дійшло свого кінця. В ньому вже не залишилося ні приводу, ні волі для того, щоб своїми зусиллями його продовжити. Тенґо міг тільки поважати батькове прагнення й дати йому спокійно вмерти. Його обличчя мало надзвичайно втихомирений вигляд. Здавалося, він уже зовсім не відчуває мук. Як сказав лікар по телефону, це була єдина втіха.

А все-таки Тенґо мусив щось сказати батькові. Бо, по-перше, так пообіцяв лікареві. Здавалося, лікар турбувався про батька, як кривий родич. А по-друге, так би мовити, хотів зберегти правила пристойності. Вже тривалий час Тенґо не мав з батьком повноцінної розмови. Навіть не говорив з ним про буденні справи. Мабуть, остання розмова відбулася ще тоді, коли вчився в середній школі. Після того майже не навідувався додому, якщо приходив з якогось приводу, то будь-що намагався батька уникати.

Однак зараз цей чоловік, перебуваючи в глибокій комі, перед ним спокійно помирає. Він фактично зізнався Тенґо, що не є його справжнім батьком, і нарешті, здавалося, зняв з його плечей тягар і дав відчути на душі полегшення. "Кожен з нас зняв зі своїх плечей тягар. В останню мить", — подумав Тенґо.

Цей чоловік, навіть кровно непов'язаний, прийняв Тенґо як власного сина й доглядав його, поки той не став заробляти собі на життя. Уже це заслуговує вдячності. Тенґо подумав, що зобов'язаний розповісти йому, як досі жив і про що думав. Ні, йдеться не про обов'язок, а про правила пристойності. І не має значення, чи дійдуть ці слова до його вух і чи буде з них якась користь.

Тенґо знову сів на стілець коло ліжка й почав коротко розповідати про своє життя, прожите досі. Вступивши у середню школу вищого ступеня, він покинув рідний дім і почав жити у гуртожитку для дзюдоїстів. Відтоді його життя майже не стикалося з батьковим і кожен зовсім не знав, що робить інший. Можливо, таку велику порожнечу варто було заповнити.

Однак про своє життя під час навчання у середній школі вищого ступеня Тенґо не міг чогось особливого розказати. Завдяки успіхам у дзюдо він вступив до загальнонавчальної приватної середньої школи у префектурі Тіба. Радів з того, бо ця престижна школа надавала йому найсприятливіші умови: звільняла від оплати за навчання й забезпечувала щоденно триразовим харчуванням. У ній Тенґо став головним членом клубу дзюдо, у перервах між тренуванням учився (і без наполегливого навчання в цій школі міг легко залишатися серед відмінників), а під час канікул разом з товаришами по дзюдо підробляв на тимчасовій фізичній роботі. Всі дні, від ранку до вечора, не мав вільної хвилини. Про три роки життя в середній школі міг лише сказати, що був постійно зайнятий. Особливих радощів не зазнав, щирих друзів не набув. Та й до численних шкільних правил зовсім його душа не лежала. З товаришами по дзюдо він знаходив спільну мову, але в глибоку дружбу не заходив. Правду кажучи, ні разу до самозабуття не віддавався змаганням з дзюдо. Щоб вижити, мусив показувати добрі досягнення у цьому виді спорту, тому, аби не розчарувати оточення, серйозно тренувався. Іншого, крім спорту, реального способу вижити не мав. Можна сказати, що це була робота. Усі три роки в середній школі вищого ступеня йому хотілося якнайскоріше її закінчити й зажити нормальнішим життям.

Однак, вступивши до університету, він не кинув дзюдо. В основному жив так само, як у середній школі вищого ступеня. Бо, залишаючись членом клубу дзюдо, міг поселитися в гуртожитку й не турбуватися, де переспати й що поїсти (принаймні на мінімальному рівні). На самій стипендії, яку отримував, зовсім нелегко жилося. Тому він мусив займатися дзюдо. Звісно, як спеціальність обрав собі математику. Вчився

в університеті по-своєму успішно, й професор-куратор рекомендував йому вступати в аспірантуру. Однак через три-чотири роки запал до математики як науки у Тенґо швидко випарувався. Як і раніше, математика йому подобалася, але відпала охота займатися математичними дослідженнями. Так само як і дзюдо. Сам добре розумів, що може бути аматором, але щоб віддати все життя дзюдо, не мав ані характеру, ані бажання.

Коли зацікавлення до математики ослабло і перед закінченням університету зникла причина для заняття дзюдо, Тенґо зовсім не знав, що тепер робити і якою дорогою рухатися. Здавалось, його життя втратило сенс. Загалом його життя було безцільним, але сторонні люди щось від нього сподівались і вимагали. Відповідаючи на це, його життя по-своєму крутилося. Та як тільки сподівання й вимоги зникли, не залишилося нічого, вартого уваги. Життєвої мети і друга він не мав. Він опинився у чомусь схожому на штиль і не міг на чомусь як слід зосередитися.

В університеті дружив з кількома дівчатами, мав з ними сексуальні стосунки. Загалом він не був вродливим, товариським і здатним зацікавити розмовами. Через постійну нестачу грошей яскраво не вдягався. Але так само, як запах деяких рослин приваблює метеликів, він притягав до себе деяких жінок. І то досить сильно.

Цей факт від відкрив у двадцятирічному віці — майже тоді, коли почав утрачати запал до математики як науки. Без його старань біля нього обов'язково крутилися жінки, які ним зацікавилися. Вони хотіли, щоб він обійняв їх своїми товстими руками. Або принаймні не заперечували проти цього. Спочатку Тенґо не розумів таких задумів і розгублювався, але незабаром дечого навчився й успішно користувався своїми можливостями. Відтоді майже не відчував нестачі жінок. Однак він сам по-справжньому не закохувався. Просто дружив з ними й мав статеві стосунки. Щоб разом з ними заповнити порожнечу. Дивно, але факт, що його ні разу сильно не вабила жінка, яку він до себе притягував.

Усі ці перипетії Тенґо розповів непритомному батькові. Спочатку повільно добираючи слова, потім швидше й нарешті з певним запалом. Якомога одвертіше розповів про свої сексуальні проблеми. Вважав, що тепер уже не варто соромитися. Батько лежав горлиць і, не змінюючи пози, далі спав міцним сном. Його дихання також не перемінилося.

Приблизно о третій прийшла медсестра й, замінивши пластмасову банку крапельниці та сечоприймач, виміряла температуру батькового тіла. Медсестра Омура була тілостою, з великими грудьми, із зав'язаним у вузол волоссям, в якому стирчав олівець.

— Нічого не сталося? — спитала вона, записуючи олівцем цифри зверху на папці.

— Нічого. Тільки постійно спав, — відповів Тенґо.

— У разі чого, будь ласка, натисніть на оту кнопку, — сказала вона й показала на кнопку виклику, а олівець знову застромила у волосся.

— Зрозуміло.

Незабаром після того, як вона вийшла, почувся короткий стук у двері й на порозі показала медсестра Тамура.

— Їсти не хочете? Можете щось поїсти в їдальні.

— Дякую. Я ще не голодний, — відповів Тенґо.

— А як батько?

Тенґо кивнув.

— Я увесь цей час говорив. Але не знаю, чи він чув.

— Добре, що говорили, — сказала медсестра й підбадьорливо всміхнулася. — Ваш батько напевне чув.

Вона тихо зачинила двері. Тенґо знову залишився наодинці з батьком у тісній палаті.

Тенґо розповідав далі.

Закінчивши університет, він став викладати математику в столичній підготовчій школі. Перестав бути математичним вундеркіндом, на якого покладали надії, і перспективним дзюдоїстом. Став просто вчителем підготовчої школи. Але це його тішило. Нарешті він міг вільно дихнути. Вперше у житті, нікого не соромлячись, міг вільно жити самотійним життям.

Згодом він почав писати оповідання. Написав їх кілька й подав на премію молодого автора, організовану видавництвом. У той час познайомився з Комацу — чудернацьким редактором — і дістав доручення переписати "Повітряну личинку", сюжет якої належав Фукаері (Еріко Фукаді). Вона придумала оповідання, але не вміла написати тексту, а тому це завдання взяв на себе Тенґо. Він успішно з ним упорався, і твір одержав премію молодого автора, започатковану літературно-мистецьким часописом, вийшов у вигляді книжки й став неперевершеним бестселером. "Повітряна личинка" набула такого широкого розголосу, що відбірна комісія поставилася до неї з підозрою і не присудила премії Акутаґави. Книжка так добре продавалася, що, вживаючи щирий вислів Комацу, "ця премія була непотрібною".

Тенґо не був певен, чи його розповідь доходить до батькових вух. Навіть якщо доходила, все одно залишалось невідомим, чи він їх розуміє. Ніякої реакції і ніякого наслідку не було видно. Навіть якби батько розумів, хтозна, чи це його цікавило. Можливо, воно його дратувало. Може, думав: "Мені байдуже до чужого життя, дайте мені спокійно поспати". І все ж Тенґо нічого іншого не залишалось, як далі розповідати

все, що спливало йому на пам'ять. У цій тісній палаті, віч-на-віч з батьком, він не міг нічого іншого придумати.

— Я не можу сказати, що зараз у мене все йде добре, але я хотів би жити з написання художніх творів. Не переписувати чужих, а писати власні. Мені подобається писати тексти, особливо оповідання. Хочеться зробити щось гарне. Нарешті воно народилося в моїй душі. Я ще нічого не опублікував під своїм прізвиськом, але найближчим часом це мені, гадаю, якось вдасться. Насмілюся сказати, що я непоганий стиліст. Щоправда, деякі редактори трохи недооцінюють мої літературні здібності. Але я цим не переймаюся.

До цього можна додати, що я, здається, наділений характером реципієнта. У всякому разі, фіктивний світ, який я описую, реально зтягує мене до себе. Але про такі хитромудрі речі не варто зараз говорити. Це зовсім інша справа.

І він вирішив змінити тему розмови.

— Для мене найпекучішим питанням є те, що я досі не міг серйозно когось полюбити. Від самого народження я нікого беззастережно не любив. Не знаходив людини, якій би міг віддатися повністю. За винятком одного разу.

Сказавши це, Тенґо подумав: "А чи цей старий чоловік, що лежить переді мною, коли-небудь у житті когось щиро любив?". Можливо, любив матір Тенґо. І саме тому взяв його малого на утримання як власного сина, хоча знав, що з ним кровно не пов'язаний. Якщо це правда, то він жив набагато змістовнішим духовним життям, ніж Тенґо.

— Так би мовити, винятково добре пам'ятаю одну дівчину. Вчився з нею два роки — третій і четвертий — в одному класі початкової школи міста Ітікаві. Так, це було двадцять років тому. Мене вона дуже сильно привабила. Я постійно думав про неї й тепер не забуваю. Але практично я

з нею майже не розмовляв. Несподівано вона перевелася в іншу школу, й відтоді ми більше не зустрічалися. Та останнім часом з певної причини я загорівся бажанням розшукати її. Нарешті відчув, що вона мені потрібна. Захотів побачитися з нею і поговорити. Та врешті-решт не зумів дізнатися, де вона перебуває. Напевне, треба було розпочати її пошуки набагато раніше. І тоді, гадаю, все склалося б простіше.

По цих словах Тенґо на хвилину замовк. І почекав, поки його слова, сказані досі, вляжуться в батьковій голові. Точніше, в його власній голові, а не батьковій. А тоді провадив далі.

— Так, у таких речах я був дуже несміливим. Наприклад, з цієї ж причини не перевінив власне походження за домовою книгою. Якби був хотів дізнатися, чи мати справді померла, легко міг би це зробити. Пішов би до районної управи й переглянув акти реєстрації громадян. Кілька разів збирався це зробити. Навіть підходив до районної управи. Але ніяк не наважувався попросити документи. Боявся глянути в очі фактам. Боявся їх відкрити власними руками. Сподівався, що колись, з плином часу, вони самі собою стануть відомими.

Тенґо зітхнув.

— Так чи інакше, цю дівчину треба було шукати якомога скоріше. Я йшов до неї надто довгим круглим шляхом. Був млявим. Як би це краще сказати... був сором'язливим у сердечних питаннях. Фатально.

Він підвівся зі стільця й, підступивши до підвіконня, глянув на сосновий бір. Вітер ущух. Не було чути й морського шуму. Здоровенна кішка проходила через двір. Її обвислий живіт свідчив, що вона, здається, кітна. Лігши під деревом, вона розкинула ноги й почала облизувати живіт.

Обіпершись на підвіконня, Тенґо розповідав батькові.

— Та попри це останнім часом моє життя начебто нарешті змінюється. Так мені здається. Правду кажучи, я довгий час злився на вас, тату. З дитячих років уважав, що не заслужив такого жалюгідного, скрутного становища, що гідний набагато щасливішого середовища. Відчував, що таке ставлення до мене несправедливе. Мені здавалося, що однолітки щасливі й задоволені. Що вони, з гіршими здібностями й рисами характеру, живуть набагато веселіше порівняно зі мною. Я тоді серйозно хотів, щоб ви не були моїм батьком. Постійно думав, що це якась помилка й ви — не мій справжній батько. Що між нами нема кровної спорідненості.

Тенґо ще раз зиркнув на кішку за вікном. А вона, не відаючи, що за нею стежать, знічев'я лизала свій роздутий живіт. Не відриваючи від неї очей, Тенґо розповідав далі.

— Тепер я так не вважаю. Так не думаю. Гадаю, що перебував у гідному середовищі й мав гідного батька. Правду кажу. Якщо казати щиро, то я був нікудишньою людиною. Нічого не вартою. У певному розумінні я сам себе звів нанівець. Тепер я це добре розумію. У дитинстві я справді був математичним вундеркіндом. Усі на мене звертали увагу, балували. Та врешті-решт мій талант виявився нездатним розвиватися в якомусь змістовному напрямі. Він просто зупинився на одному місці. Здоровий з малих літ, я успішно займався дзюдо. Посідав високі місця на префектурних змаганнях з цього виду спорту. Та коли виходив на ширшу арену, знаходилися сильніші за мене дзюдоїсти. У збірну університетську команду на всеяпонські змагання не потрапив. Від такого шоку я певний час не розумів, хто я такий. Це було цілком природно. Бо насправді я був ніким.

Відкривши пляшку принесеної мінеральної води, Тенґо зробив один ковток. Потім знову сів на стілець.

— Як я вже казав, я вам дякую. Я не вважаю себе вашим справжнім сином. Упевнений у цьому. Але дякую, що виховали мене, кровно з вами не пов'язаного. Напевне, вам одному це було нелегко робити. Мені й

зараз до болю в грудях неприємно згадувати про те, як я ходив з вами збирати абонентну плату для "NHK". Але, очевидно, ви не могли придумати іншого способу спілкування зі мною. Як би це краще сказати... так вам найкраще вдавалося. Це було єдиною точкою дотику між вами й суспільством. І саме цю сцену ви хотіли мені показати. Тепер і це я розумію. Звісно, ви також розраховували, що разом з дитиною вам буде легше збирати абонентну плату. Але, напевне, суть не лише в цьому.

Тенґо знову зробив паузу, щоб його слова проникли в батькову голову. І тим часом збирався з думками.

— Однак у дитинстві я, звичайно, цього не розумів. Лише соромився і зле почувався у неділю, коли однокласники розважалися, а я мусив ходити з вами збирати абонентну плату. Я з нестерпною огидою думав про її настання. Однак тепер я дещо розумію. І зовсім не хочу сказати, що ви робили правильно. Ви ранили мою душу. Малій дитині було тяжко це зносити. Та що було — загуло. І не варто цим перейматися. Зрештою завдяки цьому я, здається, по-своєму загартувався. Жити в цьому світі — нелегка справа. Я навчився цього на власній шкурі.

Тенґо розкрив обидві руки й довго дивився на долоні.

— Яюсь я тепер житиму. Набагато краще, ніж досі, й не буду даремно блукати кружною дорогою. Я не знаю, чого ви хочете. Можливо, тільки спокійно спати. Більше не прокидаючись. Якщо так хочете, то робіть. Якщо цього бажаєте, то я не можу вам у цьому завадити. Не маю іншої ради, як залишити вас міцно спати. І все-таки я хотів вам про все розповісти. Що досі робив. Що зараз думаю. Можливо, ви не хотіли цього слухати. Якщо це правда, то вибачте, що завдав вам клопоту. В усякому разі, більше нічого не можу вам сказати. Сказав те, що вважав за потрібне. Більше вам не заважатиму. Можете скільки завгодно міцно спати.

Після п'ятої прийшла медсестра Омура з олівцем у волоссі й перевірила об'єм рідини у крапельниці. Цього разу температуру батькового тіла не міряла.

— Нічого особливого не сталося?

— Нічого. Батько тільки спав, — відповів Тенґо.

Медсестра кивнула.

— Незабаром прийде лікар. Кавана-сан, до котрої години ви можете побути?

Тенґо зиркнув на годинник.

— О сьомій годині вечора сідаю в електричку. Отже, побуду тут до половини сьомої.

Медсестра записала це на папці й олівець знову встромила у волосся.

— Від полудня постійно розповідаю, але, здається, батько нічого не чує, — сказав Тенґо.

— Коли я вчилася на медсестру, то запам'ятала одну річ: що добрі слова благодатно діють на барабанну перетинку людини. Навіть якщо їхній зміст не доходить до неї, барабанна перетинка все одно приємно коливається. Тому нас учили говорити голосно добрі слова, незалежно від того, чи пацієнт їх чує чи ні. Бо, що не кажіть, це приносить користь. Сама в цьому переконалася, — мовила медсестра.

Тенґо трохи над цим задумався.

— Дякую, — сказав він.

Медсестра Омура, легко кивнувши, поспішно вийшла з палати.

Після того Тенґо з батьком тривалий час зберігали мовчанку. Тенґо вже не мав що сказати. Однак мовчанка не була особливо гнітючою. Пообіднє сонце поволі слабшало, навколо ширилися ознаки надвечір'я. Останні промені сонця мерехтіли в тихій палаті.

"А я розповідав батькові про два Місяці? — раптом подумав Тенґо. — Здається, ще ні". Зараз він жив у світі з двома Місяцями на небі. "Хоч би скільки я дивився на небо, така картина надзвичайно дивна", — хотів сказати він. Але подумав, що зараз не варто заводити розмову про таку річ. Батькові байдуже, скільки на небі Місяців. З цим питанням Тенґо сам мусить розібратися у майбутньому. Крім того, незважаючи на те, скільки на небі Місяців у цьому чи, може, тому світі — один, два чи три, — Тенґо завжди один. Будь-де Тенґо один і той самий зі своїми особистими проблемами й особистою вдачею. Так, суть проблеми не в Місяцях, а в ньому самому.

Через півгодини знову прийшла медсестра Омура. Цього разу чомусь без олівця у волоссі. Куди дівся олівець? От що хвилювало Тенґо. Разом з нею два кремезних, смаглявих чоловіки прикотили пересувне ліжко на коліщатах. І зовсім нічого не говорили. Скидались на іноземців.

— Кавана-сан, вашого батька треба перевезти в іншу кімнату для проведення аналізів. Ви тим часом зможете тут побути? — повідомила медсестра.

Тенґо подивився на годинник.

— З батьком погано?

Медсестра хитнула головою.

— Ні, не погано. У цій палаті нема приладів для проведення аналізів, а тому ми його перевозимо. Нічого особливого не сталося. Пізніше лікар, гадаю, вам усе розкаже.

— Зрозуміло. Почекаю.

— В їдальні можете випити теплого чаю. Раджу вам трохи перепочити.

— Дякую, — сказав Тенґо.

Обидва чоловіки старанно переклали худюче батькове тіло разом з трубками крапельниці на пересувне ліжко й, підхопивши штатив, викотили його в коридор. Зробили це надзвичайно спритно. І мовчки.

— Вам не доведеться довго чекати, — сказала медсестра.

Однак батько не повертався. Світло, що проникало з вікна, ставало щораз слабшим. Але Тенґо не вмикав електричного освітлення. Бо йому здавалося, ніби щось важливе зіпсується, якщо його ввімкнути.

На ліжку лишилася западина від батькового тіла. Досить виразна, хоча його вага була невеликою. Поглядаючи на западину, Тенґо відчув себе самотнім, покинутим у цьому світі. Йому навіть здалося, що вже не настане ранок, якщо зайде сонце.

Сидячи на стільці у тій самій позі, він, огорнутий першими надвечірніми сутінками, надовго віддався роздумам. Потім раптом спіймав себе на тому, що насправді ні про що не думає. Просто занурився у безнадійну порожнечу. Він поволі встав зі стільця й пішов у ванну кімнату справити малу нужду. Помився холодною водою, витер обличчя хустинкою і глянув на своє зображення в дзеркалі. Згадавши пораду медсестри, спустився вниз до їдальні й випив зеленого чаю.

Коли, згаявши хвилин двадцять, Тенґо вернувся у палату, батька все ще не було. Замість нього у западині від його тіла лежав якийсь незнайомий білий клубок.

Завдовжки один метр і сорок чи п'ятдесят сантиметрів, він мав красиві гладкі обриси. З першого погляду здавався шкаралущею арахісу, ніби вкритою м'яким коротким пір'ям. А це пір'я випромінювало тьмяне, але рівномірне й ніжне сяйво. У щораз темнішій палаті цей клубок лежав ледь-ледь огорнутий тьмяно-блакитним світлом. Здавалося, ніби потаємно заповнював тимчасову порожнечу, яку залишив батько. Зупинившись на порозі й не відпускаючи клямки дверей, Тенґо якийсь час придивлявся до дивовижного клубка. Його губи начебто ворушилися, але слова не з'являлися.

"Власне, що це таке? — завмерши на місці й примруживши очі, запитав він сам себе. — Чому замість батька на ліжку з'явилася така річ?" З першого погляду Тенґо зрозумів, що її не приніс ані лікар, ані медсестра. Навколо панувала нереальна атмосфера.

Та раптом Тенґо здогадався: "Це — повітряна личинка".

Повітряну личинку він побачив уперше. В оповіданні "Повітряна личинка" докладно описав її, але, ясна річ, вочевидь не бачив і навіть не припускав, що вона реально існує. Однак зараз вона була саме такою, якою уявляв собі й описав. Надзвичайно яскраве, невідчепне дежа вю. Незважаючи ні на що, Тенґо зайшов у палату й зачинив за собою двері. Краще, щоб ніхто не був свідком. Потім проковтнув клубок слини так, що горло видало неприродний звук.

Він поволі підійшов до ліжка й, зупинившись від нього приблизно на метр, узявся пильно спостерігати повітряну личинку. Звернув увагу на те, що вона мала таку форму, яку він намалював, коли переписував оповідання. Перед тим, як описувати повітряну личинку в тексті, він накидав на папері її ескіз. Власному уявленню надав зорової форми й

переніс в оповідання. Увесь час, поки переробляв "Повітряну личинку", ескіз висів пришпилений перед ним на стіні. За своєю формою це був скоріше кокон, а не личинка. Однак Фукаері (і Тенґо) називала його тільки "повітряною личинкою".

У той час Тенґо сам придумав і додав повітряній личинці багато зовнішніх особливостей. Скажімо, елегантне звуження посередині й прикрасу — круглі ґулі на обох кінцях. В усній розповіді Фукаері цього не було. Для Фукаері повітряна личинка залишалася повітряною личинкою, так би мовити, чимось середнім між реальним предметом та ідеєю, і, здається, дівчина майже не відчувала потреби в її словесному описі. Тому Тенґо самому довелося видумувати до подробиць її форму. І ось тепер він бачив посередині повітряної личинки виразне звуження, а на обох кінцях — чарівні ґулі.

"Це — повітряна личинка, яку я намалював й описав словами тексту, — подумав Тенґо. — Так само, як це було у випадку двох Місяців". Чомусь форма, описана в тексті, до найменших подробиць стала реальністю. Причина й наслідок переплуталися.

У руках і ногах було дивне відчуття, ніби нерви перекрутилися, а шкіра стала шерехатою. Не вдавалося визначити, в чому цей світ реальний, а в чому фіктивний. Чим завдячує Фукаері, а чим — Тенґо. І чим — їм обом.

Уздовж, від вершини личинки, проглядала пряма щілина. Личинка от-от мала розколотися. Щілина досягала сантиметрів двох. Якщо нахилитись і заглянути, то, здавалось, удасться побачити, що там усередині. Але Тенґо на це не зважувався. Сидів на стільці коло ліжка й, вирівнюючи дихання, стежив за повітряною личинкою. Біла личинка, випромінюючи тьмяне світло, не ворушилася. Тенґо очікував чогось схожого на математичне судження.

Власне, що міститься усередині личинки?

Що вона хоче йому показати?

В оповіданні "Повітряна личинка" дівчина, головний його персонаж, знаходить у личинці своє друге "я". Свою дооту. Вона залишає дооту й тікає з громади. А от що, власне, міститься в його (Тенґо інтуїтивно відчув, що це його власна личинка) повітряній личинці? Щось добре чи зле? Воно кудись поведе його чи стане перешкоджати? І, власне, хто доправив сюди повітряну личинку?

Тенґо не знав, яких дій від нього вимагають. Але ніяк не міг набратися відваги, щоб встати й зазирнути всередину личинки. Боявся того, що щось у личинці завдасть йому шкоди. І круто змінить його життя. Від таких думок, сидячи на маленькому стільці, він завмер, немов людина, якій перекрито дорогу для втечі. Зараз він боявся так само, як тоді, коли не відважився заглянути в домову книгу своїх батьків або шукати Аомаме. Не хотів знати того, що, приготовлене для нього, містилося в повітряній личинці. Якби міг, хотів би залишитися в невіданні. Хотів би негайно піти з цієї палати, сісти в електричку й повернутися до Токіо. Хотів би заплющити очі, затулити вуха і втекти у свій маленький світ.

Однак він знав, що нездатний цього зробити. "Якби я поїхав, не побачивши, що там усередині, то, напевне, все життя жалкував би, — міркував Тенґо. — Відвернувшись від того, що в личинці, ніколи не міг би собі простити".

Не знаючи, що робити, він довго сидів на стільці. Не міг ні рушити вперед, ні відступити назад. Поклавши руки на коліна, вдивлявся у повітряну личинку на ліжку й іноді крадькома поглядав за вікно. Сонце вже заходило, й легкі вечірні сутінки поволі огортали сосновий бір. Як і перед тим, не було вітру і не чулося морського шуму. Панувала дивовижна тиша. Коли в палаті ставало щораз темніше, білий клубок на ліжку світився дедалі яскравіше й виразніше. Тенґо здавалося, ніби сам клубок живе. У ньому світилося життя. Зберігалось своєрідне тепло й звучала таємнича нота.

Нарешті зважившись, Тенґо встав і нахилився над ліжком. Тікати вже не годилося. Він не міг жити, відвернувшись від усього, що було перед очима, як лякливий підліток. Тільки знання правди дарує людині надійну силу. Хоч би якою була та правда.

Щілина на повітряній личинці залишалася незмінною — ні більшою, ні меншою. Примруживши очі, Тенґо спробував заглянути в неї, але не зміг нічого там помітити. Його зір наткнувся на темряву і начебто на тонку плівку. Тенґо перевів подих і перевірів, чи не тремтять руки. Після того просунув пальці у двосантиметрову щілину й поволі, немов розчиняючи двері, розсунув її на обидва боки. Розсунув її просто, без опору й звуку. Так, наче вона очікувала, що він це зробить своїми руками.

Тепер сама повітряна личинка м'яко освітлювала себе зсередини чимось схожим на світло, відбите снігом. І цього вистачило, щоб упізнати те, що було всередині.

Тенґо побачив там вродливу десятирічну дівчину.

Вона спала глибоким сном. У простій, без прикрас, білій сукні, схожій на спальний халат, поклавши маленькі руки на пласкі груди. Тенґо з першого погляду збагнув, хто це. Продовгувате обличчя, рівні, немов прокреслені під лінійку губи. На гладкому, гарної форми чолі акуратно підрізаний чубчик. Носик, звернутий догори так, ніби щось вимагав. По обидва боки від нього трохи розширені вилиці. Повіки заплющені, але Тенґо знав, які очі з'являться, якщо вона їх розплющить. Не міг не знати. Адже впродовж цих двадцяти років жив, зберігаючи в душі її образ.

— Аомаме! — сказав Тенґо.

Дівчина міцно спала. Глибоким природним сном. Дихала майже нечутно. Її серце билось так слабо, що його калатання не доходило до людського вуха. Вона навіть не мала сили, щоб розплющити повіки. Ще той час не настав. Її свідомість була десь далеко, але не тут. Однак слово

Тенґо могло сколихнути барабанну перетинку дівчини. Це було її прізвище.

Аомаме почула його звертання здалека. "Тенґо-кун?" — подумала вона. І мовила виразно вголос. Але це слово не ворухнуло губи дівчини у повітряній личинці. Тому до Тенґо не долетіло.

Як зачарована людина, неглибоко дихаючи, Тенґо невтомно вдивлявся в обличчя дівчини. Воно здавалося надзвичайно спокійним. У ньому не проглядала ні найменша тінь смутку, страждання або тривоги. Здавалосьь, її губи от-от заворушаться й скажуть щось значуще. Тенґо щиро молився, щоб це сталося. Точних слів молитви не мав, але його душа пряла їх. навмання з повітря. Однак не було видно ознак, що дівчина прокинеться зі сну.

— Аомаме! — ще раз покликав Тенґо.

Він мусив багато чого сказати Аомаме. І хотів це зробити. Багато років жив з такою думкою. Але зараз міг вимовити тільки її прізвище.

— Аомаме! — кликав він.

А тоді рішуче торкнувся руки дівчини, що лежала у повітряній личинці. Накрив її своєю, великою рукою дорослої людини. Колись її маленька рука міцно стискала руку десятирічного Тенґо. Вона його хотіла й підбадьорювала. В руці дівчини, що спала під тьмяним світлом, безсумнівно, зберігалось життєве тепло. "Аомаме прийшла сюди, щоб передати мені це тепло", — подумав Тенґо. Таким був зміст пакета, який вона вручила йому в шкільній аудиторії двадцять років тому. Нарешті він розкрив цей пакет і побачив його вміст.

— Аомаме! — сказав Тенґо. — Я обов'язково тебе знайду.

Після того, як повітряна личинка, поступово втративши яскравість, потонула в темряві разом з фігуркою маленької Аомаме, а Тенґо не зміг оцінити, чи все це сталося насправді чи ні, на його пальцях від дотику маленької руки все ще залишилося рідне тепло.

"Мабуть, воно вже ніколи не зникне", — думав Тенґо в експресі, що прямував до Токіо. Усі ці двадцять років він жив разом з пам'яттю про відчуття, яке залишила рука дівчини. Так само тепер він, напевне, зможе жити з цим новим теплом.

Коли експрес описував упритул до гір велику криву уздовж морського узбережжя, на небі, виразно проступаючи над спокійним морем, видніли два Місяці — великий жовтий і малий зелений. Їхні обриси були яскраві, а відстань до них невизначена. Під їхнім сяйвом хвильки на поверхні моря загадково мерехтіли, немов скалки розбитого скла. Згодом, відповідно до руху експреса по кривій, обидва Місяці поволі, залишаючи на морі ці дрібні скалки як мовчазний натяк, перемістилися за вікном і нарешті зникли з поля зору.

Як тільки Місяці зникли, у груди знову повернулося тепло. Слабке, але надійне тепло, що передавало обіцянку, наче вогник, який замерехтів перед мандрівником.

"Тепер я житиму в цьому світі", — заплющивши очі, подумав Тенґо. Як побудований цей світ, за якими принципами рухається — цього він ще не знав. І не здогадувався, що потім станеться. Та байдуже. Боятися не треба. Навіть якщо доведеться почекати, він житиме в цьому світі й знайде в ньому свою дорогу. Якщо тільки не забуде цього тепла й не загубить власної душі.

Він довго не розплющував очей. А коли згодом розплющив, то за вікном побачив нічну темряву початку осені. Моря вже не було видно.

"Я знайду Аомаме, — знову повторив Тенґо. — Хоч би що сталося, у будь-якому світі, хоч би ким вона була".

В. С. Хенді (1873 — 1958) — американський композитор і музикант. (Тут і далі — прим, перекладача.)

"Афера" (оригінальна назва "The Sting") (1973) — відомий американський фільм про шахраїв та їхніх жертв Дж. Р. Хілла за участю Р. Редфорда й П. Ньюмена, який отримав сім премій "Оскара".

Хідекі Тодзьо (1884 — 1948) — японський генерал, який під час Другої світової війни посідав різні міністерські посади, зокрема й прем'єр-міністра.

Якудза — японські гангстери.

"Кишеньковий дзвінок" (оригінальна назва — "rocket bell") — портативна радіосистема пошукового виклику.

Тофу — сир із перекислих соєвих бобів.

"Перевал Дайбосацу" — історичний роман Накадзато Кайдзана (1885 — 1944).

Бон — свято поминання померлих, яке відзначається в середині липня.

"The Beat Goes On" — відома пісня дуєту Сонні й Шер.

"Золота гілка" — багатотомний науковий твір Джеймса Фрейзера (1854 — 1941), англійського антрополога, культуролога й історика релігії.

"Монополія" — популярна американська настільна гра.

Місо — висушена маса переокислених соєвих бобів, що використовується для приготування супу.

Хасі — палички для їди.

Карл Ґустав Юнг (1875 — 1961) — швейцарський психолог і психіатр, засновник "аналітичної психології", в якій важливу роль відіграє поняття "архетип", зокрема "тінь" — темна, підсвідома частина людської психіки, яку людина часто проектує на оточення, тобто приписує свої негативні властивості навколишнім людям.

"Квіти й трави в саду" — японський варіант ірландської народної пісні "The Last Rose of Summer".

Джей Ґетсбі — головний персонаж роману "Великий Ґетсбі" американського письменника Ф. С. Фіцджеральда (1896 — 1940).

Канто — Токіо з прилеглими до нього шістьма префектурами.

Savant syndrome — "синдром ученого", часто властивий розумово відсталим людям.

Мугіатама — ячмінний колосок.

"Мадза" і "доота" — японська вимова англійських слів "mother" і "daughter", відповідно.

Ідеться про американський фільм, який згадується наприкінці розділу 19.

"Впустіть тигра у свій бензобак" — реклама компанії "Ессо".